



JAARSTUKKEN | 2019



INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING	5
2019: Meebewegen, verbinden en resultaten boeken	5
Financieel resultaat 2019	7
JAARVERSLAG	15
Programma 1 Vitaal & Sociaal	15
Programma 2 Ondernemend Breda	37
Programma 3 Wonen in Breda	55
Programma 4 Basis op Orde	71
Programma 5 Organisatie & Financiën	89
Overzicht indicatoren per programma op programma en themaniveau	101
PARAGRAFEN	115
Inleiding paragrafen	117
Lokale heffingen	118
Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	122
Grondbeleid	129
Kapitaalgoederen	136
Verbonden partijen	141
Financiering	156
Bedrijfsvoering	158
Rechtmatigheid	159
JAARREKENING	165
Balans	167
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	168
Toelichting balans	170
Overzicht baten en lasten per programma	191
BIJLAGEN	199
Breda in cijfers	201
Interbestuurlijk toezicht	202
Terugblik op trends en ontwikkelingen	203
Toelichting financiële begrippen	204
Financieel totaaloverzicht	206
Overzicht reserves en voorzieningen	210
Investerings- en subsidies	211
Overzicht beschikbare kredieten	212
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	214
Overzicht van gerealiseerde baten en lasten per taakveld	216
Overzicht productindicatoren	224
Klachten	245
Overzicht aangenomen moties	246
Colofon	250

MANAGEMENTSAMENVATTING

2019: MEEBEWEGEN, VERBINDEN EN RESULTATEN BOEKEN

Meer werk, meer woningen, passende zorg en solide financiën. Dat was de belofte van de eerste begroting na het bestuursakkoord Lef en Liefde. In deze jaarrekening leggen we verantwoording af over de voortgang op die belofte.

CORONA

En dan voelt het, medio 2020, best vreemd om terug te kijken op het jaar 2019 waarin alles tot stilstand lijkt te komen en er mooie voortgang is geboekt. Terugblikken vanuit een jaar waarin de impact van Corona zo groot is. Maar de ingrijpende coronacrisis maakt ook duidelijk dat vooruitgang niet vanzelfsprekend is. Dat we met elkaar dankbaar mogen zijn voor elke stap vooruit die we zetten. Dat we mogen en móeten vieren wat we bereiken, en hoe we als stad groeien. Zodat we ook in tijden van schaarste en crisis kunnen teren op het goede, en vol vertrouwen kunnen uitzien naar de toekomst.

MEEBEWEGEN MET DE STAD

We zien dat het ons in 2019 steeds beter lukte om snel mee te bewegen met wat onze stad nodig heeft:

- In 2019 zijn er niet alleen 1.056 woningen gebouwd, maar ontstond er door een versnellingsaanpak in honderd dagen ook zicht op 2.000 extra te realiseren woningen, bovenop de bestaande programmering. 6.000 extra woningen in vier jaar tijd – die ambitie is onverminderd hoog en onze motivatie om dat doel te bereiken staat als een huis. Om de bouw van sociale en middeldure woningen te stimuleren stelde de gemeenteraad in 2019 een bedrag beschikbaar van € 14 miljoen en we maakten afspraken met de drie Bredase woningcorporaties en de huurkoepels in de nieuwe Alliantie afspraken 2019-2023.
- We plukten de vruchten van de economische groei van de laatste jaren en anticipeerden daar actief op, onder andere door meer mensen aan het werk te helpen. De Bredase werkgelegenheid is vorig jaar gegroeid met 1,5%, tot bijna 110.000 banen. Door een geïntensiveerde aanpak in 2019 zijn 732 mensen uit een uitkeringssituatie begeleid naar een betaalde baan, van wie de helft zelfs fulltime werkt. Door invoering van de tegenprestatie zijn er meer mensen maatschappelijk betrokken en is de stap naar betaald werk verkleind.
- We oogsten wat vanaf 2018 gezaaid is aan beheersingsmaatregelen in het sociaal domein. De eerste opbrengsten van de intensieve lobby in Den Haag zijn zichtbaar. We hebben in 2019 onverminderd geïnvesteerd in passende zorg, hulp en ondersteuning aan iedereen die dat nodig heeft met de juiste zorg, op de juiste plek. Door alle inspanningen hebben we in 2019 goede stappen gezet om de uitgaven in het sociaal domein in balans te brengen met de inkomsten van het Rijk.
- 2019 kenmerkte zich in financiële zin door onzekerheid op onze Rijksinkomsten, de schommelingen tussen de circulaires vroegen nog meer dan anders om tijdig bij te kunnen sturen op onze financiële stand van zaken. We sluiten het jaar af met een positief weerstandsvermogen en onze kengetallen laten zien dat we in staat zijn om aan onze financiële verplichting te voldoen. Breda is financieel gezond.

VERBINDINGEN

2019 was ook het jaar waarin vanuit onze kernkwaliteit – het leggen van verbindingen – mooie winst is geboekt. Door actief samenwerking te zoeken met allerlei partners in overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Lokaal, regionaal, landelijk én internationaal. Bijvoorbeeld door cofinancieringen aan te gaan en samen actief fondsen, subsidies en externe bijdragen aan te trekken, zoals de regiodeal, MKB-deal, subsidies voor de energietransitie, natuur, water, erfgoed, Park Seelig en de Nieuwe Mark. Door gezamenlijk steeds verdergaande plannen te maken om Breda te verduurzamen, en een gezonde en groene stad te laten zijn waarin het prettig leven is én blijft. En door stevige uitdagingen niet uit de weg te gaan, maar zoveel mogelijk gezamenlijk aan te pakken. Zoals de zorgoverdracht van Jutz, het borgen van de continuïteit van Atea en het beëindigen van Werk aan de Wijk.

We zijn integraler gaan kijken naar thema's als Zorg en Veiligheid en Wonen en Zorg en boekten mooie resultaten met de aanpak Werkend Leren, de Strategische Onderwijsagenda en de aanpak 'Een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken'. Door speerpunten te benoemen die dwars door verschillende beleidsvelden heenlopen, zoals digitalisering en toegankelijkheid, ontstaat focus. We blijven daarbij uitgaan van de kracht van héél Breda en bedenken niet alles op een stadskantoor. Door de Toekomststoel kunnen kinderen en jongeren meepraten over de toekomst. Zij zijn daardoor betrokken bij het Breda van morgen en geven daar zelf vorm en kleur aan. Inwoners worden, met de Omgevingswet in het vizier, in een steeds vroeger stadium bij plannen betrokken en krijgen ruimte om zelf plannen tot bloei te laten komen. En met vijf Talk of the Towns werd in 2019 een basis gelegd voor de Bredase omgevingsvisie.

In een wereld waarin samenwerking en netwerken steeds belangrijker worden erkennen we ook onze afhankelijkheid van anderen. Wij hebben in 2019 hard gewerkt aan een versterking van onze positie in landelijke netwerken. Helaas heeft de regering nog niet ingestemd met een objectievere en eerlijkere verdeling van het gemeentefonds. Er liggen nog geen garanties voor financiële compensatie van rijksmaatregelen die gemeenten hard raken, zoals de invoering van het abonnementstarief binnen de Wmo. Het onderhouden en uitbouwen van onze opgebouwde positie in landelijke netwerken en de goede relatie met de ministeries en het Rijk, waarbinnen de belangen van gemeenten worden gehoord en erkend, blijft daarom ook in de komende jaren hard nodig.

TOEKOMSTBESTENDIGHEID

Verbindingen zijn ook nodig om een sterk fundament te leggen voor een toekomstbestendige stad in Europa, met een internationale uitstraling en een grootstedelijke allure. Een stad die niet afwacht en achterover leunt, maar kansen pakt en verzilvert. Een stad die met geloof in eigen kracht en kunnen uitdagingen aangaat en zich voorbereidt op wat komt.

Met de blik vooruit is daarom een economische visie opgesteld, werden bouwstenen voor een mobiliteitsvisie, een erfgoedvisie en een visie op jeugd en op armoede en schulden gelegd en werden een Regionale Energie Strategie en een Regionale Investerings Agenda voorbereid. Daarnaast is de beleidsvisie Cultuur vastgesteld met daarin onder andere de speerpunten internationalisering, landelijk onderscheidend aanbod, verbinding met andere sectoren, ontwikkeling Havenkwartier, kunst en cultuur in de publieke ruimte en een toekomstbestendige sector.

Ook in 2019 werden de nieuwe campussen in gebruik genomen van Buas en de Rooi Pannen. Rijk Bredaas erfgoed als fundament, waar toekomstbestendig onderwijs van duizenden mbo- en hbo- studenten op gebouwd kan worden. Tenslotte kon in 2019 (en begin 2020) de basis gelegd worden van drie grote projecten door het vaststellen van de benodigde kredieten voor de Nieuwe Mark, het Talentencentrum en nieuwbouw van de Doorstroomvoorziening.

PREVENTIE

We bouwen met mooie vergezichten aan de toekomst, maar sluiten onze ogen niet voor dat wat er vandaag in onze dorpen en wijken speelt. Criminele inmenging in allerlei haarvaten van onze stad zijn we samen met onze inwoners te lijf aan het gaan, door naast repressie en handhaving nog meer in te zetten op bewustwording en preventie. Bijvoorbeeld doordat onze succesvolle buurtpreventiegroepen zijn uitgebreid, maar ook door gerichte inzet in buurten. We sloten een Sportakkoord met maatschappelijke partners en boekten mooie resultaten met het project Bewegen naar de Voorkant. Door middel van programma's als Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en een intensievere samenwerking met huisartsen en partners van zorg voor elkaar Breda hebben we nog meer ingezet op het voorkomen van gezondheidsproblemen (en daarmee veel specialistische zorg).

We houden de stad en de leefkwaliteit op orde en zagen hoe de Markt in Prinsenbeek, de Baronielaan, de Zuidelijke Rondweg en de Mezz flink opknaptten, maar hebben we ook in de zomer het GFT-afval vaker opgehaald.

RESULTATEN EN TROTS

Met de blik vooruit, de handen uit de mouwen en de voeten in de klei oogsten we in 2019 mooie resultaten: we vierden 75 jaar vrijheid met vele initiatieven in de stad en mochten hierbij zowel koning Willem-Alexander als de Poolse president in onze stad verwelkomen, het winnen van de Access City Award en de Smart Tourism Award voor toegankelijkheid. We begonnen met de voorbereidingen voor de miljoenen ogen waarvan we hopen dat die straks wereldwijd het schitterende Bredase decor zien tijdens de Vuelta.

Eén ding is in al die jaren niet veranderd. De gezamenlijke trots op onze stad en alle inwoners die die stad elke dag opnieuw maken. Onze toegewijde vrijwilligers, harde werkers en gastvrije buurt- en dorpsgenoten die onze stad tot zoveel meer maken dan een verzameling stenen. Onze unieke ligging, middenin het groen, en op zo'n fantastische en strategische plek op de wereldkaart.

Die stad blijft ook tijdens een coronacrisis overeind. We verliezen dierbare inwoners aan het slopende virus, we zien de ingrijpende economische gevolgen van de crisis, we weten dat sommige ambities moeilijker te halen zijn en dat we moeten herbouwen na de klap die we nu doormaken. Maar met zó'n stad, en met zúlke inwoners kun je haast niet anders dan vol vertrouwen vooruit bewegen naar een nog mooiere toekomst.

College van Burgemeester en Wethouders

FINANCIEEL RESULTAAT 2019

Het resultaat van de jaarrekening 2019 is voor resultaatbestemming € 7 miljoen positief. We doen voorstellen tot resultaatbestemming voor een bedrag van in totaal € 8,8 miljoen. Dit doen we onder andere voor uitkeringen die we in de loop van 2019 vanuit het Rijk hebben ontvangen. We willen deze in 2020 inzetten voor het uitvoeren van onze activiteiten. Na de besluitvorming over deze voorstellen tot resultaatbestemming onttrekken we € 1,8 miljoen uit de algemene reserve.

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019 vóór wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Jaarrekening 2019
Lasten	676,0	635,2	668,9	676,0
Baten	656,7	632,4	653,6	669,2
Saldo van baten en lasten	-19,3	-2,7	-15,3	-6,8
Mutatie reserves	-10,9	-2,7	-15,3	-13,8
Resultaat	-8,4	0,0	0,0	7,0
Voorstellen voor resultaatbestemming	-8,2			-8,8
Onttrekking uit algemene reserve	-16,6	0,0	0,0	-1,8

We zien in 2019 een toename van de lasten van € 7,1 miljoen (1,1%) ten opzichte van onze vastgestelde begroting met alle begrotingswijzigingen. Daartegenover staat een toename van de baten van € 15,6 miljoen (2,4%). Er zijn positieve resultaten binnen het sociaal domein geboekt door de opbrengsten van de beheersingsmaatregelen en de bijstellingen van de rijksinkomsten in 2019. Daarnaast dragen opbrengsten uit onze grondexploitaties en verkopen van panden en gronden bij aan het positieve resultaat. Negatieve resultaten zijn er te melden op het gebied van afvalservice, beheer van het openbaar groen en tekorten op de bedrijfsvoering.

Het resultaat is in 2019 fors positiever dan in 2018, per programma lichten we de afwijkingen op hoofdlijn toe.

RESULTAATBESTEMMING

Voor een bedrag van € 8,8 miljoen wordt voorgesteld om bedragen te reserveren voor uitgaven in volgende jaren. Voor de decembercirculaire en de investeringen in brand- en dakveiligheid heeft reeds formele besluitvorming plaatsgevonden.

(bedragen x € miljoen)	Voorstel resultaatbestemming
Decembercirculaire 2019	2,6
Investeringen in brand- en dakveiligheid	1,1
Preventie armoede en schuldhulpverlening	0,3
Arbeidsmarktregio West-Brabant	1,1
Cliëntenondersteuning	0,2
Collectiebeheer musea	0,2
Implementatie nieuwe Wet Inburgering	0,2
Regionale aanpak huiselijk geweld	0,7
Regionale energiestrategie	1,4
Transformatiefonds Jeugd	0,6
Sociale woningbouw	0,4
Totaal	8,8

Voor de meeste voorstellen geldt dat dit middelen zijn, welke in 2019 vanuit het rijk zijn ontvangen. De activiteiten lopen door in de begrotingsjaren 2020 en de jaren erna om deze reden wordt verzocht om deze middelen voor die activiteiten beschikbaar te stellen.

FINANCIEEL OVERZICHT PER PROGRAMMA

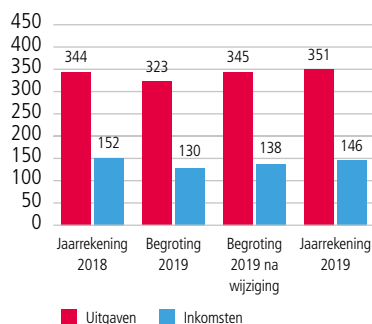
Er is veel gedaan in 2019, we hebben veel activiteiten uitgevoerd. Om goed inzicht te geven in het financieel resultaat over 2019 geven we inzicht in onze inkomsten en uitgaven en lichten we de afwijking ten opzichte van de begroting per programma op hoofdlijnen toe. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording, opgenomen onder het hoofdstuk jaarverslag.

Programma 1 Vitaal en sociaal Breda

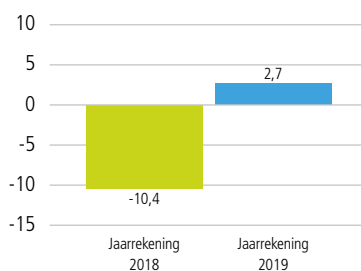
De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 2,7 miljoen positief, dit hangt samen met € 3 miljoen aan verzoeken voor resultaatbestemming.

Inkomsten en uitgaven

inclusief mutatie reserves



Afwijking



*In bovenstaand overzicht is de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven weergegeven. De afwijking bestaat uit het resultaat van de jaarrekening 2019 ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging.

De effecten van de beheersingsmaatregelen in het sociaal domein werden in 2019 zichtbaar. Samen met de positieve bijstelling van de rijksuitkering leiden deze maatregelen tot een positief resultaat in 2019. Dat is een sterke verbetering ten opzichte van het tekort in 2018.

Het saldo over 2019 bestaat met name uit een positief saldo voor jeugd als gevolg van een hogere rijksuitkering van € 5,2 miljoen en incidentele nakomende lasten over 2015-2018 van € 1,5 miljoen. Maatwerkvoorzieningen volwassenen (waaronder beschermd wonen) kent een tekort van € 1,9 miljoen, ondanks de inzet reserve sociaal domein. Dit tekort is ontstaan als gevolg van een toenemend beroep op deze voorzieningen. De invoering van het abonnementstarief (een lagere gemaximeerde eigen bijdrage) leidt tot een aanzuigende werking bij het aanvragen van maatwerkvoorzieningen.

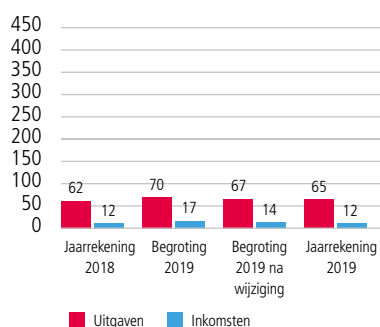
Op het onderdeel Sociale Werkvoorziening (ATEA) is een tekort gerealiseerd van € 0,3 miljoen na inzet van de reserve sociaal domein en algemene middelen van € 1,6 miljoen. Dit tekort is conform regelgeving gesplitst opgenomen in programma 1 en programma 5.

Programma 2 Ondernemend Breda

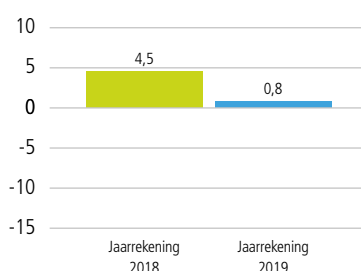
De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,8 miljoen positief.

Inkomsten en uitgaven

inclusief mutatie reserves



Afwijking



*In bovenstaand overzicht is de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven weergegeven. De afwijking bestaat uit het resultaat van de jaarrekening 2019 ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging.

In 2019 is ten laste van het resultaat een voorziening dubieuze debiteuren van € 2,9 miljoen gevormd. In 2017 is een forse naheffing BTW betaald in het kader van het boekenonderzoek door de Belastingdienst. Op dat moment was ingeschat dat € 2,9 miljoen verhaalbaar zou zijn op de NS. Tot op heden is dit bedrag nog niet ontvangen. Partijen voeren constructief overleg met elkaar omtrent deze posten, afstemming met de belastingdienst is gezien de

ouderdom van deze posten noodzakelijk. Omdat geen zekerheid bestaat over de ontvangst van deze vordering is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

In 2019 is besloten om geen nieuwe projecten vanuit het lokaal herstructureringsfonds op te starten en daarmee te komen tot financiële afwikkeling. Dit leidt tot een positief saldo van € 2,2 miljoen.

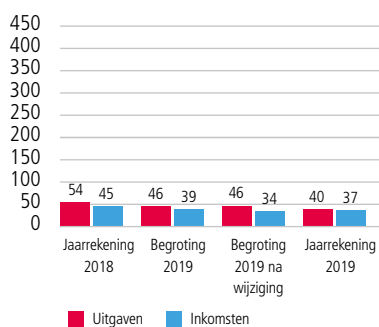
Positieve resultaten van de grondexploitaties leiden tot een positief resultaat op tussentijdse winstnemingen van € 0,4 miljoen. Ten opzichte van 2018 wijkt het resultaat sterk af. 2018 bestond met name uit positieve resultaten op het gebied van grondexploitaties, welke jaarlijks variërend van omvang zijn.

Programma 3 Duurzaam wonen in Breda

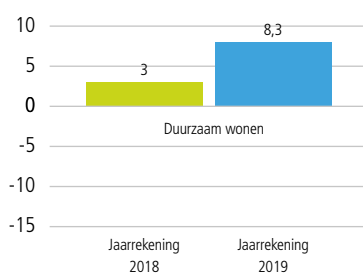
De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 8,3 miljoen positief.

Inkomsten en uitgaven

inclusief mutatie reserves



Duurzaam wonen in Breda



*In bovenstaand overzicht is de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven weergegeven. De afwijking bestaat uit het resultaat van de jaarrekening 2019 ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging.

Het positieve resultaat op grondexploitaties en panden en gronden komt uit op € 6,3 miljoen. Dit bestaat met name uit het resultaat grondexploitaties (€ 3,1 miljoen) en een vrijval voorziening bodemsanering van € 1,6 miljoen, waarbij ervoor is gekozen om deze niet langer onderdeel te laten zijn van de voorziening duurzame waardevermindering, maar afzonderlijk op de balans te presenteren in een nog voor te stellen aparte bestemmingsreserve, hetgeen het inzicht in de reële financiële positie ten goede komt.

Als gevolg van hogere opbrengsten uit naheffingen parkeren en straatparkeren is een positief resultaat behaald van € 1,6 miljoen. In 2018 was dit van vergelijkbare omvang.

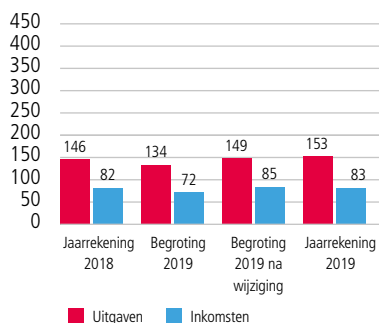
In 2018 was in dit programma een negatief incidenteel resultaat opgenomen inzake de claim planschade Lunet van € 5 miljoen.

Programma 4 Basis op orde van Breda

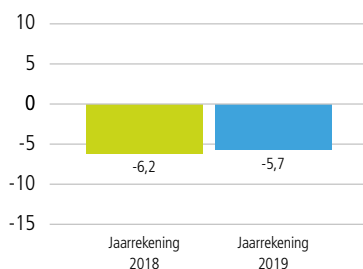
De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 5,7 miljoen negatief.

Inkomsten en uitgaven

inclusief mutatie reserves



Afwijking



*In bovenstaand overzicht is de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven weergegeven. De afwijking bestaat uit het resultaat van de jaarrekening 2019 ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging.

Het tekort op afvalservice bedraagt € 2,6 miljoen als gevolg van sterk stijgende verwerkingskosten voor afval en de verhoging van de stortbelasting. In 2018 betrof het tekort op afvalservice € 1,3 miljoen. Het tekort op beheer groen

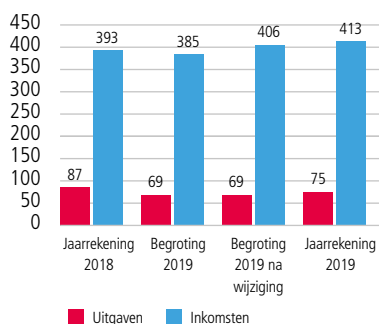
bedraagt € 1,5 miljoen als gevolg van het veranderende klimaat met effecten door droogte en aanwezigheid eiken-processierups. We bewogen mee met initiatieven in de stad die bijdragen aan een stad in een groen park. Het opknappen van het kwadrant in het Valkenberg, het herstel van het Pools ereveld en de aanleg van de Plukroute zijn hier voorbeelden van. In 2018 betrof het tekort op het beheer openbare ruimte groen € 0,8 miljoen. Tot slot heeft in 2019 heeft een aanvullende dotatie plaatsgevonden aan de pensioenvoorzieningen voor politieke ambtsdragers (Wet Appa) voor € 1 miljoen. Als gevolg van lage rentestanden was het treffen van een aanvullende voorziening noodzakelijk.

In 2018 was onder dit programma een tekort opgenomen van € 6,4 miljoen welke werd veroorzaakt door de waardevermindering van het Rat Verlegstadijon.

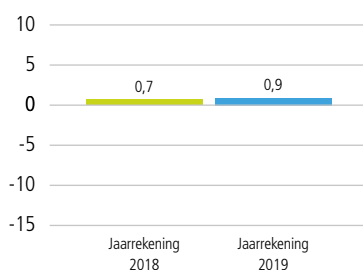
Programma 5 Organisatie en financiën van Breda

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,9 miljoen positief.

Inkomsten en uitgaven inclusief mutatie reserves



Afwijking



*In bovenstaand overzicht is de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven weergegeven. De afwijking bestaat uit het resultaat van de jaarrekening 2019 ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging.

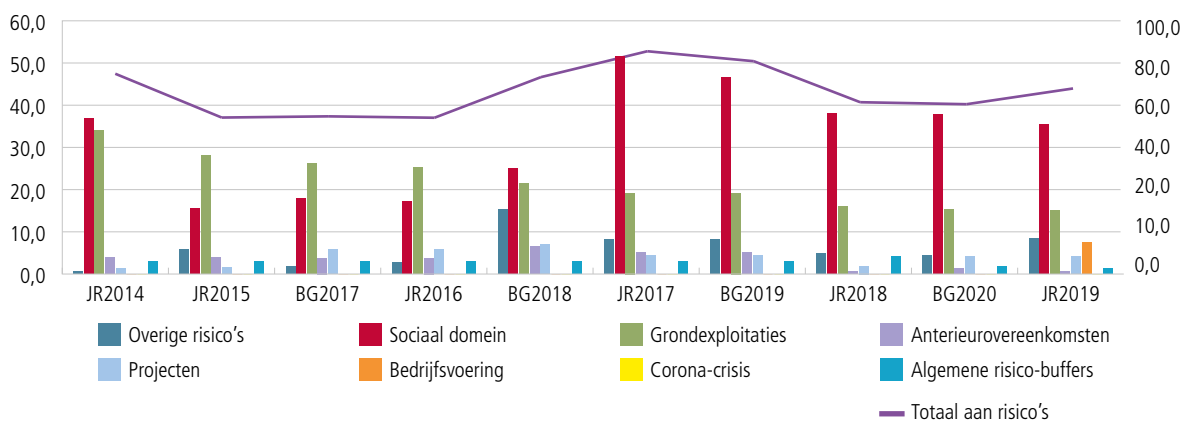
De afwijking ten opzichte van de begroting van het programma bedraagt in totaal € 0,9 miljoen positief. Het tekort op de overhead en bedrijfsvoering bedraagt € 4,1 miljoen. De grootste onderdelen betreffen lagere toerekening van overhead aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen en uit hogere lasten in verband met inhuur. Dit is in lijn met het resultaat in 2018.

Het positieve saldo op thema solide financiën is € 5,7 miljoen is met name het gevolg van lagere kapitaallasten van € 2,9 miljoen en positief renteresultaat van € 1,6 miljoen. Het effect van de Rijksuitkeringen bedraagt per saldo € 0,6 miljoen negatief. Tot slot is de post onvoorzien is niet volledig benut, er resteert € 0,7 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOPROFIEL

Het risicoprofiel ontwikkelt zich in de afgelopen jaren als volgt:

Ontwikkeling risico's



De gemeente loopt op dit moment € 72,6 miljoen aan risico's. Dit noemen we het risicoprofiel. Bij de begroting 2020 bedroeg het risicoprofiel € 64,7 miljoen. Het risicoprofiel is dus toegenomen met € 7,9 miljoen ten opzichte van de begroting 2020. Dit wordt vooral veroorzaakt door drie nieuwe risico's. Ten eerste blijken er een aantal ontwikkelingen te zijn die het lastiger maken om de kosten van bedrijfsvoering te dekken. Daarnaast is er een risico opgenomen vanwege de lastige voorspelbaarheid van de gemeentefondsuitkering. Tot slot is het leegstandsrisico van de eigen panden toegenomen.

De uitbraak van COVID-19 (corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. Voor meer informatie wordt verwezen naar het onderdeel gebeurtenissen na balansdatum.

Weerstandsvermogen

Bij de ontwikkelingen in de stad horen investeringen. Investeringen in onze grootstedelijke projecten, maar ook investeringen in modernisering van onze voorzieningen in de stad. In onderstaande tabel is het verloop van de investeringsruimte weergegeven waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden.

(bedragen x € miljoen)	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	102,9	104,2	107,8	117,4	125,0
Risicoprofiel (exclusief risico's Corona)					72,6
Beschikbaar weerstandsvermogen					52,4

Om de risico's af te dekken heeft de gemeente eind 2019 in de algemene reserve (exclusief deel reserve sociaal domein) € 73,9 miljoen beschikbaar en verwacht eind 2024 € 96 miljoen. Onder een deel van de investeringsreserve ligt geen bestedingsdoel en maakt daarmee onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Deze € 29 miljoen voegen we toe aan onze weerstandscapaciteit, waarmee deze eind 2024 € 125 miljoen bedraagt. Hieruit moeten bovengenoemde risico's van € 72,6 miljoen gedekt worden. Doordat verschillende risico's, waaronder sociaal domein en grondexploitatie, een meerjarig karakter hebben, is het totale bedrag van de risico's voor de berekening van het weerstandsvermogen afgezet tegen het meerjarig geprognosticeerde vermogen (2020-2024). Het weerstandsvermogen bedraagt € 52,4 miljoen. Dit betekent dat als de risico's zich voordoen we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten.

INVESTERINGEN

Bij de ontwikkelingen in de stad horen investeringen. Investeringen in onze grootstedelijke projecten, maar ook investeringen in modernisering van onze voorzieningen in de stad. In onderstaande tabel is het verloop van de investeringsruimte weergegeven waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden.

(bedragen x € miljoen)	Bedrag
Stand ultimo 2018	55,6
Gevoteerd in 2019	134,9
Vrijval in relatie tot subsidies	-0,4
Totaal beschikbare kredieten 2019	190,1

2019 heeft mede in het teken gestaan van de voorbereiding van onze 3 grootstedelijke projecten, hiervoor zijn in 2019 de kredieten voor de Doorstroomvoorziening (€ 4,8 miljoen) en de Nieuwe Mark (€ 22 miljoen) gevoteerd. De kredietvoting van het Talentencentrum heeft begin 2020 plaatsgevonden.

In 2019 is ook het Stedelijk Waterplan vastgesteld. Middels dit plan zijn voor de periode 2019-2023 de benodigde middelen voor het op orde houden van de riolering en aanvullend het treffen van maatregelen die nodig zijn om in te spelen op een veranderend klimaat geborgd.

In totaal is er in 2019 voor € 135 miljoen aan kredieten gevoteerd. De overige kredietvotingen betreffen onder andere de reguliere votingen welke bij de begroting plaatsvinden voor de voorbereidingen van onze stedelijke ontwikkelingen en de investeringen op het gebied van mobiliteit.

We zetten in op het werven van externe fondsen om onze ontwikkelingen mogelijk te maken. In 2019 hebben we daarbij ook successen bereikt. Het is voor het project de Nieuwe Mark gelukt om een deel van de financiering mogelijk te maken door cofinanciering vanuit EU-subsidie Urban Innovative Actions en bijdragen van Waterschap en de eigenaar van de voormalige UWV-locatie.

Het resterende investeringsvolume waarover formele besluitvorming heeft plaatsgevonden, bedraagt aan het einde van 2019 € 153 miljoen. Hiervoor zullen in de komende jaren investeringen worden uitgevoerd.

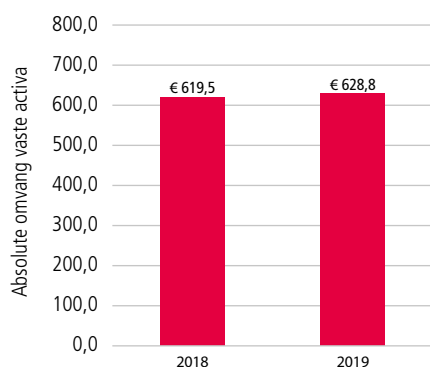
(bedragen x € miljoen)	Bedrag
Totaal beschikbare kredieten 2019	190,1
Uitgaven in 2019	-36,0
Vrijval	-0,8
Totaal restant beschikbare kredieten ultimo 2019	153,3

De uitgaven voor investeringen betreffen in 2019 € 36 miljoen. Dit betreffen met name uitgaven op het gebied van riolering, mobiliteit en in onze verduurzamingsopgave van het gemeentelijk vastgoed. Van het resterende investeringsvolume van € 153 miljoen is € 76 miljoen bestemd voor investeringen op het gebied van riolering.

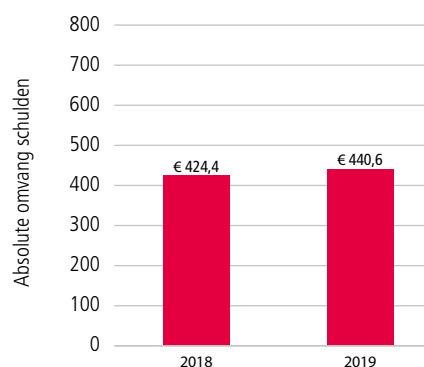
ONTWIKKELING VAN BALANSPOSITIES

De balans geeft inzicht in de omvang van bezittingen van de gemeente Breda en hoe die bezittingen worden betaald. De ontwikkeling van de reserves en de schuldenpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente.

Vaste activa



Schuldenpositie



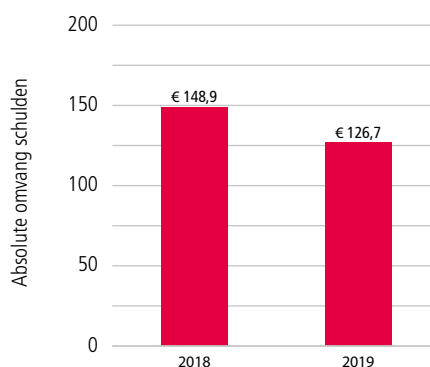
De investeringen die we doen in de stad activeren we en nemen we op onder onze vaste activa. Over deze activa schrijven we gedurende een langere periode af, dat is de kapitaallast welke we jaarlijks in onze exploitatie verantwoorden. Ten opzichte van 2018 neemt de vaste activa licht toe, met name door investeringen in riolering, openbare ruimte en de aankoop van de voormalige rechtbanklocatie.

Onze schuldenpositie hangt samen met de investeringen in de stad. Naarmate de investeringen toenemen zijn ook meer financiële middelen benodigd om deze investeringen te kunnen financieren. Daardoor zien we met de toename in investeringen in ook een toenemende schuldenpositie. Wat voor de ontwikkeling van deze positie van belang is, is de beoordeling in hoeverre we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal de netto-schuldquote. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019
Netto schuldquote	43,0%	46,3%

Als dit kengetal minder dan 90% bedraagt dan wordt dit gekwalificeerd als 'uitstekend' Dit kengetal laat zien dat we, ook bij een stijging van de schuldenpositie, goed in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen.

Reserves



De reservepositie bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is in 2019 afgenomen van € 104 miljoen naar € 76 miljoen. Dit is met name veroorzaakt door de inzet van de reserve ten behoeve van het sociaal domein en het negatief resultaat van de jaarrekening 2018.

De bestemmingsreserves, totaal € 51 miljoen, bestaan uit diverse reserves, de grootste is de investeringsreserve. De investeringsreserve is bedoeld ter financiering van de kapitaallast voor toekomstige projecten. In 2019 is uit beoordeling van de reserves gebleken dat een deel van de investeringsreserve geen bestedingsdoel kent. Voor de kapitaallasten behorende bij onze gehele investeringsplanning, zoals opgenomen in de begroting 2020, wordt gefinancierd vanuit de exploitatie. De investeringsreserve is daarmee niet benodigd voor het beoogde doel en daarom wordt voorgesteld om € 29 vrij te laten vallen en deze toe te voegen aan de algemene reserve.

De reserve voor de woonopgave maakt ook onderdeel uit van de bestemmingsreserves. Hiervoor heeft in 2019 besluitvorming plaatsgevonden over het bestedingsplan. In 2019 is gestart met de versnellingsopgave Wonen voor de realisatie of in harde plancapaciteit brengen van 6.000 woningen. De kansen en mogelijkheden voor een aantal locaties zijn samen met marktpartijen onderzocht wat heeft geleid tot een perspectief voor ruim 2000 extra woningen. Locatie specifieke maatregelen die hier uit volgen en eventuele aankoop van gronden via het aankoopprogramma hebben in 2019 geen concrete financiële inzet gevraagd. Daardoor zijn de uitgaven, en daarmee de onttrekking aan de reserve, voor het bestedingsplan in 2019 € 0,9 miljoen lager dan begroot.

Inzicht in de omvang van de reserves (eigen vermogen) wordt ook wel geduid in het kengetal solvabiliteit. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019
Solvabiliteitsratio	18,4%	17,6%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	24,1%	23,0%

Solvabiliteit wordt uitgedrukt in een percentage van eigen vermogen ten opzichte van totaal vermogen wat inzicht geeft in de mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit moet nadrukkelijk in samenhang worden gezien met het kengetal netto-schuldquote zoals voorgaand is toegelicht. Dit kengetal wordt gedempt als gevolg van het feit dat de Gemeente Breda grote geldleningen heeft verstrekt aan woningcorporaties en aan BreedSaam als gevolg van de doordecentralisatie onderwijshuisvesting. Zonder deze doorleningen is het kengetal solvabiliteit 23,0% en dat geeft een realistischer beeld van de financiële positie van de Gemeente Breda. De ondergrens voor het solvabiliteitsratio wordt gesteld op 20%, waarden daarboven worden aangemerkt als 'goed'. De solvabiliteitsratio exclusief doorleningen van 23,0% is daarmee te kwalificeren als 'goed'.

Voor een uitgebreidere toelichting op de kengetallen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Vitaal en sociaal



Vitaal en sociaal



JAARVERSLAG

PROGRAMMAVERANTWOORDING

VITAAL EN SOCIAAL BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Breda, de stad, maken we samen, iedereen doet mee. Onze nadruk ligt op meer werk en passende zorg. Onze uitgangspunten daarbij zijn solide financiën, sluitend meerjarenperspectief en voorspelbare lastendruk. Dat betekent kiezen voor toegankelijke en betaalbare zorg. Zo voeren we onze plannen uit. We monitoren continu. We zien dat de vraag naar zorg ook verandert. Deels door demografische ontwikkelingen. Zo worden we steeds ouder. En wonen mensen met beperkingen langer zelfstandig thuis. Maar nieuwe wetten en regels zorgen ook voor meer zorgvragen. Ook zijn er meer mensen met dementie.

Samen met de Bredase partners hebben we in 2019 een extra accent gezet op:

- betere toegankelijkheid
- ondersteuning van mantelzorgers
- meer vervangende zorg (respijtzorg)
- betere communicatie en
- betere vindbaarheid van Zorg voor elkaar Breda.

Wachtlijsten voor de Wmo voorkomen we met anders werken en extra inzet. We hebben na een uitspraak van de rechter samen met de raad de regels aangepast voor een betere subsidieverdeling binnen Breda Doet. En we zijn samen met de raad gestart met gesprekken over een nieuw beleid voor subsidies in het sociaal domein.

We geven ondernemers ruimte voor nieuwe banen. De economie herstelde en we maakten extra werk van werk. Veel mensen gingen van bijstand naar werk. Dat houden we vast. We letten ook op bijzondere bijstand en hulp bij schulden. Waar nodig ondersteunen we en we kijken waar het mis gaat.

Samen met jeugd maakten we een concept Beleidsplan Jeugd, als basis voor de aanpak in de komende jaren. Centraal staat versterken van het gewone leven van kinderen (en hun opvoeders). Als dat (even) niet lukt bieden we professionele hulp. We leren van alle ervaringen. De problemen van een grote organisatie voor jeugdhulp vroegen en vragen veel inzet. Het Actieplan Taal en Laaggeletterdheid wil met een groter aanbod meer mensen bereiken. Het is belangrijk dat de gemeente en organisaties makkelijk communiceren.

Wijkplatforms en wijkdeals verbeteren de leefbaarheid. Vanuit de bewoners en op een manier die zij gewend zijn. Er is extra geld voor kwetsbare wijken en wijken die dat dreigen te worden (vroegsignaleringswijken). Voor 2019-2022 ligt er een plan. De € 0,5 miljoen voor 2019 gebruikten we al om deze wijken beter leefbaar en veiliger te maken.

THEMA'S

OPGROEIEN

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Het jaar 2019 stond in het teken van een aantal grote ontwikkelingen:

We voerden het Actieplan Jeugd 2019-2020 uit. We kregen meer grip op het systeem, de kosten en de kwaliteit van de jeugdhulp. Het Actieplan helpt een duurzaam systeem te realiseren waarbinnen de jeugdigen de hulp krijgen die nodig is.

Samen met het inrichten van een duurzaam stelsel formuleerden we het Bredaas concept beleidsplan jeugd Samen voor de toekomst, Beleid jeugd(hulp) 2020-2023.

We verwerkten de inbreng van de kinderen en jongeren en we toetsten de inbreng bij het werkveld. Het beleidskader stellen we in deze periode vast.

Daarnaast leerden we veel van de pilot Jeugdprofessionals bij de huisarts. We kregen namelijk inzichten om het verwijzingsproces te versterken en verbeteren. Hierdoor krijgen kinderen en jongeren sneller toegang tot de juiste hulp.

2019 was voor het thema Opgroeien een intensief jaar. We bereikten veel. We richtten het jeugdbeleid in en haakten aan bij het Actieplan Jeugd. Voorop staat het versterken van het gewone leven van kinderen en opvoeders en uitgaan van de eigen

mogelijkheden. Investeren in een positieve opvoeding, succesvolle schoolloopbaan en brede ontwikkeling van kinderen en jongeren is het fundament van welzijn, economische zelfstandigheid en meedoen in de samenleving.

Onderwijs:

De inhoudelijke verantwoording van de onderwerpen taal- en laaggeletterdheid en de aanpak Werkend Leren is omwille van de leesbaarheid en inhoudelijke verbinding opgenomen onder het kopje Leren, werken en ontwikkelen in Programma 1.

Toekomstig onderwijs vormgeven doen we voor en samen met kinderen. In Breda vertalen we dit door kinderen te betrekken bij de toekomst van de stad. Dat doen we door hen te laten meepraten, meedoen of meebeslissen. De toekomststoel staat symbool voor dit proces.

We boden in 2019 de KinderTrendrede aan de gemeenteraad aan. De inzet van de denk- en doekracht van kinderen vergrootten we.

Door kinderen en jongeren al op jonge leeftijd bij de vraagstukken van Breda te betrekken, leggen we de basis voor burgerschap en maatschappelijke betrokkenheid.

Daarnaast is de aanvraag Maatschappelijke Diensttijd voor Breda (en Zundert) gehonoreerd en startten we met deze te implementeren met partners en jongeren uit de stad. Jongeren tussen de 16 en 27 jaar krijgen extra mogelijkheid en aanbod om bezig te gaan met maatschappelijke vraagstukken in gastorganisaties waarbij we een programma en coachingstraject aanbieden.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Half 2019 startten we met de uitvoering van de toegangsfunctie. Maatschappelijke partners maakten met elkaar een uitvoeringsplan. Vanaf 1 januari 2020 geven we hiermee invulling aan preventie (onder andere jeugd- en jongerenwerk) en vrij toegankelijke jeugdhulp (onder andere lichte begeleiding). Pas als de ondersteuningsbehoefte zo complex is dat deze niet meer in het voorliggend veld vervuld kan worden, is een beroep (via de gemeentelijke toegang) op niet vrij toegankelijke hulp aan de orde.

In het najaar van 2019 startten we enthousiast met een pilot gericht op samenwerking met huisartsen. Onderdeel van de pilot was het aantal verwijzingen vanuit de huisarts naar de jeugdprofessional. Doel is hiermee om o.a. de huisartsen te ondersteunen in het bepalen van de toe te passen jeugdzorg, en daarmee de effectiviteit en efficiëntie van de verwijzingen te verhogen. Tevens wordt er met de pilot gewerkt aan het verstevigen van het jeugdhulpverleningsnetwerk. Aan de pilot doen 14 huisartsenpraktijken mee. Er is onderling vertrouwen en men is vastberaden om een succes van de pilot te maken.

Het dossier Juzt vroeg veel inzet van de gemeenten in de regio West-Brabant Oost en gemeente Breda in het bijzonder. In april 2019 werd duidelijk dat Juzt niet meer zelfstandig kon voortbestaan en dreigde een faillissement. De gemeenten WBO en WBW hebben samen getracht een kandidaat te vinden die de gehele portefeuille jeugdhulp kon overnemen. In september 2019 bleek dit niet realiseerbaar. De gemeenten in WBO en Juzt hebben vervolgens een plan tot zorgoverdracht opgesteld waarin de regio WBW heeft bijgedragen. Om het proces van zorgoverdracht mogelijk te maken is er besloten een lening beschikbaar te stellen van maximaal € 7 mln.

In dit proces stond de continuïteit van zorg voor kinderen en jongeren steeds voorop. We namen een reserve op voor de verstrekte geldleningen. In 2020 is de financiële afwikkeling van het dossier duidelijk.

In 2019 zetten we de volgende maatregelen uit het Actieplan Jeugd in gang:

- Verbetering van de toegang tot jeugdhulp, met behulp van de partijen aan de thematafel is de overgang van de toegang van CJG naar de gemeentelijke organisatie vormgegeven. Daarnaast is gezamenlijk het proces van versterken van de netwerksamenwerking verder vormgegeven na de transitie van CJG naar gemeente.
- Ambulante jeugdhulp (administratieve processen, kostenstructuur/tarieven, het jeugdhulpaanbod, kwaliteit van de jeugdhulp, informatievoorziening).

Via de Monitor Actieplan Jeugd rapporteerden we eind september 2019 over de voortgang van deze maatregelen.

In 2019 hebben we resultaten geboekt die tegemoet komen aan de doelstellingen uit het actieplan en die beeldend zijn voor de gewenste beweging van meer opvang in gezinsachtige situatie en ambulantisering van de jeugdhulp:

- 8 extra plaatsingen in de gezinshuiscare
- 31 plaatsingen minder in de instellingszorg
- Aandeel gezinsvormen bij uithuisplaatsing nam toe van 48,3% naar 53,6%.
- Het aantal jeugdigen dat gebruik maakte van ambulante zorg nam toe met ongeveer 6%.

De cijfers kunnen nog veranderen. Begin 2020 vinden nog declaraties en afsluiting van trajecten over 2019 plaats.

In 2019 vond de aanbesteding van JeugdzorgPlus plaats. Via deze aanbesteding stelden we voorwaarden aan aanbieders gericht op aansluiting binnen de totale keten van jeugdhulpverlening.

We werkten samen met partners binnen de jeugdstrafrechtketen om sneller passende jeugdhulp in strafrechtelijk kader in te zetten. Ook was er een intensief aanbestedingstraject van de Gecertificeerde Instellingen in samenwerking met 5 jeugdzorg-regio's. In dit proces betrokken we cliënten.

De doorontwikkeling van Kr8 naar staand beleid en een vaste werkwijze is één van de onderwerpen die we in deze samenwerking uitwerken. De ontwikkelingen bij Veilig Thuis en de implementatie van de Meldcode leest u bij het Thema Thuis. Het Thuiszitterspact is in 2019 definitief vastgesteld. Regio Breda staat landelijk bekend om haar succesvolle, integrale aanpak. In deze aanpak staat de samenwerking tussen samenwerkingsverband passend onderwijs, leerplicht en jeugdhulp centraal. Aan de Actietafel bespreken we (dreigend) thuiszitters en kijken we naar een gezamenlijke oplossing om leerlingen zoveel mogelijk terug te begeleiden naar school. Het CJG vormt een verbindende schakel tussen vragen op school en thuis. Daarnaast hebben we aan het efficiënter organiseren van de beschikbaarheid van jeugdhulp binnen speciaal onderwijs.

Voor het Actieplan Jeugd namen we in 2019 beheersmaatregelen.

Voor 2019 waren de uitgaven stabiel.

Het feit dat de begroting sluitend is en zelf een overschot kent is een incidentele bijdrage vanuit het Rijk. De getroffen maatregelen laten de eerste resultaten zien, maar hebben nog niet het gewenste effect. Dit komt onder andere doordat de financiële effecten in het boekjaar 2020 vallen. Maar voor 2020 en daarna blijft het een grote uitdaging om tot structureel binnen begrotingskaders passende uitgaven te komen. De opgave is om naast de genomen beheersmaatregelen een nog meer samenhangend geheel te maken van algemene jeugdvoorzieningen, preventie, lichte ondersteuning en intensieve hulp bij grotere problemen, beperkingen of ontwikkelingsstoornissen.

Kortom, een totaalplaatje, zodat ook kwetsbare kinderen voldoende kansen krijgen en intensieve zorg zo min mogelijk nodig is.

Onderwijs:

In 2019 werkten de partners aan de Thematafel Leert aan een scenario voor de uitbreiding van voorschoolse educatie (vve) in 2020. Vanaf 1 augustus 2020 zijn we wettelijk verplicht om 16 uur vve aan te bieden aan kinderen die in de doelgroep vallen.

Het scenario voor Breda gaat uit van de volgende punten:

- behoud van het ouderbetrokkenheidsprogramma
- herijking van de doelgroep
- invoeren van een eigen bijdrage voor ouders.

In 2019 stelde de raad de strategische Onderwijs Agenda 2020/2021 – 2023/2024 en het uitvoeringsprogramma vast. Samen met alle onderwijsbesturen uit het primair, voortgezet en hoger onderwijs is het gelukt een strategische onderwijsagenda op te stellen. Met de gezamenlijke ambitie voor de komende jaren.

Daarin zijn ook de pijlers vanuit het bestuursakkoord in relatie tot leren, vitaal en sociaal opgenomen.

Burgerschapontwikkeling, Techniek en Taal als ook jeugd laten meedenken, doen en beslissen zijn onderdeel van deze ambitie. Doel is eveneens om de keten techniek te ontsluiten en kansen te bieden aan jonge mensen, bedrijven, maatschappelijke partners en onderwijs elkaar te verrijken met techniek. We willen op innovatieve manieren jonge mensen interesseren en laten kennismaken. Masterplan Sterk techniek, Game on, de Uitvindfabriek, samenwerking tussen verschillende onderwijs-partners helpen hierbij.

Het Regionaal Bureau Leren (RBL) versterkt de regionale samenwerking op het gebied van tegengaan van voortijdig school verlaten en bevordert de toeleiding van schooluitval naar arbeid. Met extra aandacht voor aansluiting passend onderwijs, leerplicht en jeugdhulp waar jongeren extra aandacht en ondersteuning nodig hebben. De aandacht ligt op het leren en werken.

We stimuleren jongeren om mee te denken, doen en beslissen. Jongeren als volwaardige gesprekspartners die meedenken over de toekomst van de stad Breda. De Toekomststoel gaat op reis en stimuleert jonge mensen na te denken over burgerschap. Hoe kun je zelf aansluiten bij andere thema's dan alleen je eigen leefwereld?

De samenwerking tussen school en samenwerkingsverband, leerplicht en jeugdhulp zorgt ervoor dat de inzet van passende hulp in het geval van schooluitval beter wordt afgestemd. Het CJG vormt een verbindende schakel tussen vragen op school en thuis. Daarnaast werkten we aan het efficiënter organiseren van de beschikbaarheid van jeugdhulp binnen speciaal onderwijs. In 2020 is de jeugdhulp voor het volgen van onderwijs voor een aantal specifieke scholen collectief en beschikkingsvrij georganiseerd. De school is een belangrijke ontmoetingsplek voor kinderen, ouders en professionals in de wijk. Daarom blijft het belangrijk om verder te investeren in de samenwerking van professionals in en rondom de school.

BETROKKEN ZIJN

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De uitvoering van de Wmo staat onder de begrotingsthema's Betrokken zijn en Thuis.

We behaalden in 2019 de afgesproken opbrengst van het pakket van beheersingsmaatregelen. Tegelijkertijd constateerden we dat we niet binnen de begroting zijn gebleven. Dat wordt veroorzaakt door het effect van Rijksbeleid op de Huishoudelijke Verzorging (HV). We werden geconfronteerd met bindend voorgeschreven prijsstijgingen. Het aantal aanvragen en toekenningen nam toe door de invoering van het abonnementstarief voor de opgelegde eigen bijdrage, met een aanzuigende werking op deze voorziening tot gevolg.

In 2019 werkten we hard aan een gemeente waar mensen zorgen voor elkaar en waar nodig professionele hulp wordt ingezet. Uit het cliëntvervalsingsonderzoek van de Wmo 2018 bleek dat de mensen die ondersteuning nodig hebben positief zijn over de kwaliteit van de ondersteuning. Ook gaven zij aan sneller geholpen te worden en verbeterde de toegankelijkheid van de communicatie. Cijfers over 2019 worden in de loop van 2020 bekend. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich zal voorzetten.

Met het project beweging naar de voorkant boekten we resultaten. Klanten worden eerst door het voorliggend veld geholpen. Indien dit niet mogelijk is dan wordt er een maatwerkvoorziening ingezet. Door maatschappelijke werkers mee te laten denken bij Wmo aanvragen, voorkomen wel veel maatwerkvoorzieningen. Hier pakken we in 2020 op door.

Er was veel aandacht voor het themajaar dementie. Inwoners kregen met een VR-bril een idee wat dementie is en hoe dat voelt. Andere steden volgen dit voorbeeld nu.

Het beleidskader Breda Doet stond in 2019 onder druk na een gerechtelijke uitspraak. We voerden wijzigingen door in het kader en de subsidieregels. Subsidieaanvragen kunnen nu ook buiten de tafels om worden ingediend. Deze worden voorgelegd aan een onafhankelijke adviescommissie. We informeerden u hierover op 10 juli 2019 en 20 december 2019 in raadsbrieven. Met de begeleidingscommissie van de raad bereidden we ons voor op het nieuwe beleidskader van subsidiëring van het sociaal domein.

Verder realiseerden we een actieplan voor respijtzorg, een voorziening voor ongedocumenteerden en een smaakmakers campagne.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Samen met de stad werkten we in 2019 aan de volgende focuspunten:

1. Een belangrijk uitgangspunt van het project Beweging naar de Voorkant is het verbeteren van de samenwerking tussen professionals met daarbij oog voor verschillende ondersteuningsmogelijkheden die er in Breda zijn. Het project gaf een impuls aan een betere samenwerking binnen het sociaal domein en tussen het medische en sociale domein. De eerste resultaten laten zien dat er door een betere samenwerking meer innovatieve oplossingen gevonden worden, dat cliënten net zo tevreden zijn over hun oplossing en dat in veel gevallen de ondersteuning goedkoper kan worden ingezet. Begin 2020 volgt een evalueatie.
2. 2019 was het themajaar dementie. Met dit themajaar wilden we Breda meer toekomstgericht maken ten aanzien van dementie. Daarom zetten we in op kennis en bewustwording, om op die manier het taboe te doorbreken en meer sociale draagkracht te creëren. We maakten informatiemateriaal waaronder 'het boekje om nooit te vergeten'. Daarnaast organiseerden we trainingen en workshops voor professionals én op wijk- en buurtniveau met als doel een buurtnetwerk dementie op te zetten.

We maakten volop gebruik van de Virtual Reality (VR)-brillen. 225 inwoners vroegen we naar hun ervaringen met de VR-bril. Op verschillende plekken in de stad konden inwoners ervaren hoe het is om zelf dementie te hebben. 40% geeft aan dat ze zich meer moeten inleven met mensen met dementie. 25% geeft aan dat mensen met dementie meer serieus genomen moeten worden. Zo maakten we de stad meer toekomstgericht op het gebied van dementie.

3. Geïnspireerd door de in december 2018 ontvangen Europese Access City Award werkten we verder aan het nog toegankelijker maken van Breda. Met het vaststellen van de Vervolgagenda toegankelijkheid is er (onder andere) budget toegewezen aan het toegankelijk maken van de openbare ruimte in de binnenstad, evenementen en voorzieningen. De actiepunten zijn in uitvoering. In het najaar 2019 sloten we de eerste Bredase Toegankelijkheidsakkoorden. De komende jaren volgen er meer.
4. Met Wonen met gemak worden ouderen bevroegd en geadviseerd over hun woonwensen. Dit concept is succesvol. Zorg voor Elkaar Breda legde bij 70-jarigen huisbezoeken af om stil te staan bij wensen rondom het ouder worden. Ook de seniorenraad vraagt hier aandacht voor. Tijdens de bijeenkomst tussen thuis en tehuis verkenden we nieuwe manieren van samenleven.
5. We realiseerden een bed, bad, brood voorziening bij het Mondiaal Centrum Breda.
6. Samen met de partners in het veld stelden we het Actieplan respijt 2019-2022 op. Het college stelde dit actieplan vast. Via 3 actielijnen zetten we in op: respijt (voorlichting en preventie, respijt thuis op maat en de juiste zorg bij intensieve zorg). We lanceerden ook de mantelzorgtest (voorheen Zorgverlichter).
7. In 2019 heeft het netwerk 'Zorg voor elkaar Breda' extra geïnvesteerd in bereik en zichtbaarheid. Dit leidde niet tot een toename van bekendheid t.o.v. 2018. Zorg voor elkaar Breda is vooral bekend bij 65+ers. Vanuit Zorg voor elkaar Breda kregen veel inwoners maatschappelijke ondersteuning. Ook deden de partners binnen Zorg voor elkaar Breda actief mee aan de pilot beweging naar de voorkant.
8. Onze regenboogpartners Bo Breda, COC Tilburg-Breda, Roze 50+ en RADAR ontvingen in 2019 subsidie om op verschillende manieren de sociale acceptatie van LHBTI's te bevorderen. Ze organiseerden verschillende activiteiten met als hoogtepunt de Coming Out Day op 11 oktober. In plaats van het regenboogpad komt er een regenboogbank in Park Valkenberg en een Blind Wall in de Nieuwe Veste. In de raadsinformatiebrief beschreven we alle Regenboogactiviteiten.
9. De innovatie binnen het toezicht op zorgaanbieders vonden we door waarderende kwaliteitsonderzoeken. Inzet van het waarderen kwaliteitsonderzoek heeft als uitgangspunt, grip vergroten door periodieke monitoring en preventief risico's reduceren. Verder vergrootten we de verbinding tussen zorgaanbieders en optimaliseerden we interne processen aan de voorkant (na contractering). Met gerichte gesprekken (inhoudelijke afbakening en focus op daadwerkelijk handelen) met zowel uitvoerende als leidinggevende medewerkers van zorgaanbieders vormden zich in samenspraak een beeld en oordeel van geleverde kwaliteit en te nemen vervolgstappen. De eerste ervaringen (10 zorgaanbieders) met deze vorm van toezicht leverden positieve resultaten op.
10. De voorbereidingen op de gemeentelijke taken binnen de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg zijn afgerond. De gemeentelijke taken zijn belegd binnen de gemeente en bij het Meldpunt cisiszorg en het team bemoeizorg.

Daarnaast namen we maatregelen om het stelsel financieel beheersbaar te houden.

1. De kapitaallasten brachten we terug tot de werkelijke lasten die aanbieders hebben voor hun huisvesting. Hiermee realiseerden we voor een groot deel de beoogde besparing. Daarnaast troffen we in 2019 voorbereidingen en maatregelen om beschermd wonen inhoudelijk en financieel meer in lijn te brengen met de rest van de Wmo binnen Breda en de regiogemeenten. Deze vinden in 2020 hun weerslag.
2. Sinds de start van de Wet Langdurige Zorg (Wlz-project) kwam een beweging op gang. Een cultuurverandering bij zowel klantmanagers als aanbieders en netwerkpartners. Dit is een mooi resultaat. De Wlz wordt vaker en makkelijker besproken en door kennis en samenwerking komt er tijdige uitstroom richting Wlz, de zorg op de juist plaats. Voor de klantmanagers ontwikkelden we hiervoor handvatten. Als afsluiting van het project inventariseerden we bij de wijkteams wat goed gaat en wat lastig is. Men heeft veel gehad aan de informatie en het was fijn te overleggen over situaties. De Wmo neemt vaker het initiatief om de Wlz te bespreken en merkt ook dat het meer duidelijkheid heeft gegeven bij de andere zorgpartners.
3. In 2019 schreven we 2 tussenrapportages van het project beweging naar de voorkant. De resultaten van het project zijn positief. Begin 2020 volgt een eindrapportage. De eerste resultaten laten zien dat we de verwachte besparing halen.
4. Bij het verstrekken van een PGB zijn we meer gaan kijken hoe we dit in natura kunnen doen en welke kosten daar mee samenhangen. De interne verantwoording ontwikkelde zich zo verder. We spraken de beheerder van het PGB over zijn rol. Zo kregen we meer zicht op de kwaliteit van de zorg. Vanuit de PGB reviews hanteerden we een 4-ogen principe bij het vaststellen van de budgetvaardigheid en het vaststellen van de hoogte van het budget. Dit resulteerde in:
 - een verbeterde voorlichting aan klanten
 - meer zicht op kwaliteit van zorgaanbieders
 - minder uitzonderingen op de natura prijsstelling.
 2020 staat in het teken van het bundelen van specifieke kennis en vaardigheden rondom PGB's. Daarnaast bundelen we ook de informatie rondom de specifieke aanbieders.

5. HV3 (lichte vormen van begeleiding en huishoudelijke verzorging) voerden we nog niet in. We voeren nog gesprekken over het formuleren van resultaatgebieden voor de reguliere Wmo en beschermd wonen. We voerden gesprekken met aanbieders en we stelden een conceptcontract op waarmee de aanbieders akkoord zijn.
6. We voerden in 2019 een belangrijke verandering door in de 2 polissen van onze collectieve ziektekostenverzekering. Hierdoor worden de 2 doelgroepen die we hiermee willen helpen verzekeren beter en vooral passender ondersteund, ondanks het feit dat onze zorgverzekeraar een collectiviteitskorting schrapte.

THUIS

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Breda geeft thuis. Er is een gedifferentieerd aanbod aan voorzieningen voor mensen die tijdelijk of structureel onderdak of voorzieningen nodig hebben. Met de voorbereidingen van de nieuwbouw van de DoorStroomVoorziening zorgen we dat we een toekomstbestendige voorziening krijgen.

In 2019 zijn de Alliantieafspraken Breda Brengt Het Samen 2019-2023 vastgesteld met daarin ook afspraken op het gebied van wonen en zorg. Onze kwetsbare inwoners moeten zo lang mogelijk zelfstandig, veilig in hun wijk kunnen blijven wonen en daarvoor moeten er voldoende geschikte woningen zijn.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

- Het takenpakket en de werkwijze van Veilig Thuis West Brabant zijn uitgebreid en aangepast aan de gewijzigde regelgeving. In goede samenspraak met de regiogemeenten konden we dit realiseren met de beschikbare middelen van het rijk en de regiogemeenten.
- Het regionaal programma Geweld hoort nergens thuis versterkte de aandacht voor en afstemming rond huiselijk geweld en kindermishandeling. In de regio organiseerden we themabijeenkomsten rond meldcode en het onderwijsveld, structureel geweld en ouderenmishandeling. We bereidden ons voor op een omvangrijk opleidings- en trainingsprogramma. De regionale en lokale activiteiten starten in 2020.
- Het meldpunt crisiszorg is per 1 september operationeel. We deden de eerste maanden ervaring op met het meldpunt door alleen professionals met het Meldpunt te laten bellen. Daarnaast benutten we de laatste maanden van 2019 om het Meldpunt voor te bereiden op de Wet verplichte ggz. Per 1 januari 2020 kunnen ook burgers melden bij het Meldpunt bij grote/ernstige zorgen om personen met psychiatrische problematiek.
- In 2019 wilden we cliënten onder zo normaal mogelijke omstandigheden laten werken aan een zo zelfstandig mogelijk bestaan. Zowel inhoudelijk als financieel zetten we stappen om beschermd wonen in lijn te brengen met de rest van de Wmo binnen Breda en binnen de regiogemeenten. De beheersmaatregel kapitaallasten BW voerden we uit. Deze stappen werken we in 2020 verder uit. Met woningcorporaties, particuliere verhuurders, ontwikkelaars en regiogemeenten werkten we intensief samen om optimaal gebruik te maken van het bestaande woningaanbod en nieuw woningaanbod te ontwikkelen. Hierbij zijn we gericht op de noodzakelijke randvoorwaarden om kwetsbare burgers en mensen met een licht verstandelijke beperking midden in de maatschappij te laten werken aan herstel en (opnieuw) onderdeel te laten uitmaken van de samenleving. In 2020 verwachten we dat deze inspanningen vruchten afwerpen.
- In 2019 werkten we in de regio Breda samen aan een samenhangende keten aan voorzieningen voor (dreigend) dak- en thuislozen.
- De gemeenteraad informeerden we met een raadsbrief over het proces nieuwbouw/verbouw DoorStroomVoorziening. Er is hiervoor een krediet gevoteerd. De voorbereidingen zijn inmiddels gestart.
- In het afgelopen jaar hebben versterkten we de ketenaanpak verslavingszorg en de integrale aanpak van GHB verslaafden. Dit deden we samen met andere gemeenten in Brabant. Met SMO en Novadic-Kentron werkten we aan de herstart van de tijdelijke opvang van GHB verslaafden in de dag- en nachtopvang. Daarnaast troffen we voorbereidingen voor de invoering van een casusoverleg GHB (start 1 februari 2020). De gemeenteraad informeerden we met een raadsbrief over de hervatte opvang van GHB verslaafden.

De implementatie van het escalatiemodel vroeg meer tijd dan vooraf ingeschat en loopt door in 2020.

De uitvoeringsagenda Aanpak Verward Gedrag is vastgesteld. We voeren de agenda in 2020 uit.

LEREN, ONTWIKKELEN EN WERKEN

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De groei van de economie zet door. De kans voor Bredanaars om daarvan te profiteren door het vinden van een baan is groot. Iedereen kan iets en mag van ons verwachten dat we helpen bij het zo snel mogelijk onafhankelijk worden van een bijstandsuitkering. De beste invulling hiervoor is zoveel mogelijk mensen aan het werk in een reguliere baan. Wie (nog) niet kan werken, doet mee naar vermogen, werkt aan zijn ontwikkeling en levert een (maatschappelijke) bijdrage aan de stad.

De Rotterdamse aanpak om mensen uit de bijstand te halen inspireerde ons. We maakten er de Bredase methode van. In het coalitieakkoord was de ambitie 1.000 mensen minder in de bijstand op 1 januari 2021. Bij de start in mei 2018 was het klantenbestand 5.014 uitkeringen.

Ons streven voor eind 2019: een uitstroom van 500 mensen van de bijstand naar werk.

We liggen op koers met een daling van 464 uitkering. Op 01 januari 2019 verstrekte de gemeente 4.663 uitkeringen en op 14 januari 2020 was het aantal: 4.199 uitkeringen.

Dit komt door scherpe controles aan de poort, handhaving en een Werkgeversservicepunt (WSP) met een krachtig lokaal en regionaal netwerk.

Eind 2019 waren ongeveer 700 mensen met een bijstandsuitkering actief in een tegenprestatie. In mei 2020 komen we met een eerste evaluatie aan de gemeenteraad.

Ook pakten we het afgelopen jaar de vrijblijvendheid meer aan, vanuit het perspectief dat iedereen iets kan en voor de meeste inwoners werken een reëel toekomstperspectief is. Het is aannemelijk dat hierdoor het aantal klachten en bezwaren oplopen. Vooralsnog zien we dat hier geen sprake van is.

We werkten de aanpak Werkend Leren uit (voorheen Bredaficaten) en startten met de uitvoering. De raad is op 21 februari 2020 uitvoerig geïnformeerd over de uitvoering van de aanpak Werkend Leren in 2019.

Vanuit verschillende pijlers geven we uitvoering aan de doelstelling van Werkend Leren. We focussen op praktijkleren, we gaven 47 praktijkverklaringen uit en we ontwikkelden het competentiepaspoort. Daarnaast richtten we ons op de werkvelden gezondheidzorg, techniek, horeca en logistiek.

We willen het aantal inwoners dat in armoede leeft en/of niet mee kan doen terugdringen. Waar dit niet lukt ondersteunen we met speciale aandacht. Ook ondersteunen we kinderen die niet mee kunnen doen. In het nieuwe beleidsplan armoede en schulden verwerkten we dit uitgangspunt. Eind 2019 hielden we een brede consultatieronde in de stad. Hiervoor hadden we een position paper met uitgangspunten opgesteld. De input verwerkten we in het beleidsplan dat in Q1 2020 aan de raad ter vaststelling is aangeboden.

Wij definieerden in 2019 het aantal inwoners dat in armoede leeft als:

bij de gemeente bekende inwoners met een algemene gemeentelijke en/of bijzondere bijstandsuitkering. Jaarlijks wordt hiervoor een armoede monitor opgesteld. Het aantal huishoudens tot 110% van het sociaal minimum bedraagt in 2019 8.720. In 2018 was dit 8.810, zodat er sprake is van een daling van 1%.

In 2019 hebben we onze ondersteuning voor de doelgroep kinderen in armoede gehandhaafd. Ook is weer subsidie verleend aan het jeugdfonds sport en cultuur en stichting leergeld zodat kinderen zoveel mogelijk mee kunnen doen.

In 2019 is het integratieproces projectmatig gestart. In het laatste kwartaal van 2019 zijn door de deelprojectgroepen – samengesteld uit medewerkers van de gemeente en van ATEA – op de verschillende onderdelen implementatieplannen opgesteld. Dit alles leidt in gezamenlijkheid tot een plan van aanpak en wordt verwerkt in een adviesaanvraag aan de OR-en. In 2020 wordt hier verder uitvoering aan gegeven. Het integratieproces zal naar verwachting per 1 januari 2021 zijn vormgegeven. In 2019 was de uitstroom uit de SW 6,5%. De uitstroom is hoger dan verwacht. Hierdoor zijn de SW-loonkosten lager dan begroot. Ondanks de hogere uitstroom uit de SW is, mede door de inzet van NBW-medewerkers, de omzet beter geweest dan begroot. Eind 2019 waren 975 SW-medewerkers in dienst van ATEA-Groep. De uitstroom wordt deels gecompenseerd door NBW (Nieuw Beschut Werken). Eind 2019 waren 61 NBW-medewerkers in dienst. (48 eind 2018).

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Om inwoners aan de slag te krijgen namen we barrières weg door:

1. In te zetten op bestrijden van laaggeletterdheid en hulp aan nieuwkomers om de Nederlandse taal te leren. We werken aan de Wet taaleis en aanpak laaggeletterdheid.
2. Het beleidsplan armoede en schulden is in 2019 opgesteld en na vaststelling in de Raad in 2020 wordt hier uitvoering aan gegeven.
3. Deeltijd werken vanuit een bijstandsuitkering te laten lonen. Dit is altijd tijdelijk en gericht op snel een betaalde fulltime baan vinden. Daarnaast regelen we – zo nodig – vervoer naar het werk. Dit staat in de Businesscase Aan de Slag.
4. Inzet op de tegenprestatie. Daarnaast gingen we aan de slag met mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt. We werkten met de groep mensen die van heel ver moeten komen. Deze groep hebben we steeds beter in beeld. Zo kunnen we een beter passend aanbod doen.

Door de goede ervaringen in 2018 en 2019 met de vroegsignalerings pilot Vroeg eropaf besloten we deze werkwijze vanaf 1 januari 2020 op te nemen in de reguliere uitvoering.

Door de vertraging van het nieuwe beleidsplan voor armoede en schulden hadden we geen nieuwe acties om armoedemiddelen bij burgers te krijgen. Wel begonnen we met het op orde brengen van de basisproducten. Te denken valt aan de Bredapas en aan de collectieve ziektekostenverzekering die inwoners met een zorgbehoefte en een laag inkomen via de gemeente kunnen afsluiten.

Taal- en laaggeletterdheid

De gemeenteraad keurde het Actieplan Taal en Laaggeletterdheid goed. Dit Actieplan heeft 2 actielijnen:

1. Meer mensen bereiken en het aanbod vergroten.
2. Gemeente Breda en Bredase organisaties communiceren in eenvoudig Nederlands.

In 2019 organiseerden we verschillende activiteiten om inwoners met Nederlands als moedertaal te bereiken. Het resultaat: 40 inwoners gingen met hun taal aan de slag. Ook brachten we ons digitale aanbod in kaart en hiermee bereikten we 233 mensen. Daarnaast maakten 1102 mensen gebruik van ons aanbod NT2. Via ons nieuwe Taalpanel bereikten we inwoners en motiveerden we hen om hun taal te verbeteren. We troffen voorbereidingen voor de inkoop van taalonderwijs voor inburgeraars zodra de nieuwe wet inburgering een feit is. Binnen het netwerk Breda Eenvoudig zijn 9 Bredase organisaties waaronder de gemeente aan de slag met het vereenvoudigen van hun communicatie. De campagne "Huh? Wat bedoelt u?" helpt ons daarbij. Met deze campagne laten we zien dat het normaal is om iets niet te begrijpen en dat dat iedereen overkomt. Tegelijkertijd maken we organisaties bewust dat je met eenvoudig communiceren echt iedereen kunt bereiken. Hiervoor zijn verschillende producten ontwikkeld, zoals de Schrijfwijzer en de aanpak klare taal.

Breda heeft de aanpak Held met geld.

Gemeente en partners in de stad werken samen aan het geldwijzer maken van Bredase jeugd. In 2019 een kroon op deze aanpak door een bezoek van HMK Maxima. Breda was op maandag 25 maart 2019 de gaststad voor de landelijke opening van de Week van het geld, een initiatief van het platform Wijzer in geldzaken. Na de officiële opening door HMK Maxima vond in het NAC stadion een debat over geldzaken plaats in het bijzijn van 350 kinderen van Bredase basisscholen.

In de nieuwe alliantieafspraken met de woningcorporaties was ook aandacht voor het voorkomen van huisuitzettingen. Ook ondersteunden we ZZP'ers met schulden door het aanbieden van budgetbeheer.

Voor € 540.000 waren er beheersmaatregelen nodig om het tekort binnen het Armoedebeleid op te kunnen vangen.

Dit is voor een bedrag van € 470.000 gelukt. Door onderuitnutting in voorgaande jaren kon er minder budget naar de thematafel. Invoering van een drempelbedrag voor de bijzondere bijstand en de aanpassing van de individuele inkomensvoorziening zijn onderdelen van het nieuwe beleidsplan armoede en schulden. Door de vertraging van dit beleidsplan voerden we deze maatregelen nog niet in.

Het tekort op de SW is € 1,9 miljoen in 2019. Dit tekort dekken we volgens de begroting voor € 1.6 miljoen uit de reserve sociaal domein, waardoor per saldo een begrotingstekort overblijft van € 0,3 miljoen. ATEA en de gemeentelijk organisatie vevlechten we in 2019 projectmatig. Het doel en streven is om het tekort op de SW-uitvoering na structurele dekkingsbijdragen met ingang van 2021 naar 0 terug te brengen.

Het op te lossen tekort voor de Wet Buig was € 1.610.000.

We namen de volgende 3 maatregelen die zorgden voor een daling van ongeveer 500 klanten in 2019:

1. Mainstream naar Werk:

In het kalenderjaar 2019 bemiddelde het WSP 732 kandidaten naar betaald werk:

- Fulltime: 368 kandidaten (50%)
- Parttime: 241 kandidaten (33%)
- Preventief (vanuit de voorlichtingsbijeenkomst): 123 kandidaten (17%)

De ambitie is voor 81 % gerealiseerd. Dit komt doordat het proces van intake, bemiddeling en nazorg nog meer effort en energie vroeg van de werkgeversadviseur. We merkten ook dat de huidige populatie een langere afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Hierdoor kunnen we alleen met externe re-integratie een succesvolle plaatsing realiseren. Voor het kalenderjaar 2020 zijn al specifieke trajecten opgestart om dit te realiseren.

2. Business Case Aan de slag in Breda:

Resultaten BC 2018:

- 198 kandidaten stroomden uit naar betaald werk.

Resultaten BC 2019:

- 68 kandidaten stroomden uit naar betaald werk.

In totaal zijn via de zogeheten businesscase maar liefst 266 kandidaten verspreid over 2 jaar bemiddeld naar betaald werk. De doelstelling is hierdoor gerealiseerd.

3. Sluitende aanpak en verminderde instroom:

In 2019 waren maar liefst 1.820 aanvragen voor een uitkering. Uiteindelijk kenden we 891 uitkeringen toe. Door effectieve inzet van toetsing op rechtmatigheid wezen we 51% van de aanvragen af. In 2018 was dit nog 47%.

LEVEN

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 bereikten we talrijke resultaten. Zo investeerden we onder meer via de investeringsregeling voor buitensport-accommodaties ruim € 700.000 in velden en kledingaccommodaties. Verder is er Brabantbreed een Nationaal Trainingscentrum Skateboarden (Urban Sports) met ook activiteiten bij Pier15 in Breda.

Vanuit de regionale samenwerking in het loket Uniek Sporten West-Brabant koppelden we tientallen sporters met een beperking aan een passende sport.

De businesscase voor het Talentencentrum werkten we uit en de gemeenteraad stelde het plan vast (inclusief kredietvoting). We startten met de voorbereiding van de realisatie van het complex. We bouwen een complex dat onderdeel is van de sportboulevard aan de Terheijdensweg met hoogwaardige en aansprekende topsportvoorzieningen. Tevens wordt een verbinding gelegd naar de bewoners van de wijk Hoge Vucht. Samen met de onderwijspartner Curio richten we deze vooral op het stimuleren van sport en bewegen.

We presenteerden de aantrekkelijkheid van de sport en de stad tijdens (top)sportevenementen met aandacht voor breedtesport en site evenementen, zoals Schoolvoetbaltoernooi, Paragames, Beachweek Breda en Swim-to-Fight-Cancer. Verder waren we in 2019 druk met voorbereidingen voor de organisatie van de derde etappe van La Vuelta Holanda.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

We droegen financieel en met inhoudelijk advies bij aan:

- Brabantbrede ontwikkeling van Urban Sports en Culture
- Diverse (top)sportevenementen
- Loket Uniek Sporten West-Brabant

Als uitwerking van het Nationaal Sportakkoord – Sport verenigt Nederland – sloot de gemeente in april 2019 een lokaal sportakkoord af. Met het Sportakkoord Breda willen sport- en maatschappelijke organisaties samen Bredase ambities uitvoeren op het gebied van sport en bewegen. Deze ambities staan in de nota 'Team Breda' en het Uitvoerings plan Thematafel Breda Beweegt 2019-2020 'Bewegen en blijven bewegen'. Door partners zijn in de wijken diverse nieuwe sport- en beweeginitiatieven opgestart, waaronder schoolsportvereniging Wisselaar, meting van de beweegvaardigheid van leerlingen middels de MQ-scan. Tevens is het sinds 2019 mogelijk om kinderen van 2 jaar en ouder aan te melden bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur Breda.

Ook realiseerden we in 2019 verschillende sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte:

- een beweegplek bij woonzorgcentrum Raffy
- aanpassing basketbal Pier 15
- voetbalveld Langendijk
- (Sutu) interactieve voetbalmuur.

De Sportcontainer stond op verzoek van bewoners op verschillende locaties: Westertuin, Asterdplas, Waterdonken, Brabantpark, Hoge vucht. De beweegroute Singel is in voorbereiding.

In 2019 ondersteunden we diverse talentprogramma's. Bijvoorbeeld het Regionaal trainingscentrum (RTC) atletiek, het RTC Handbal en Deltalent. Daarnaast is er veelvuldig overleg met de sportraad en Bredase amateurvoetbalverenigingen (OBA) om het topsportklimaat in Breda te verbeteren.

ONTMOETEN

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In bijna alle Bredase wijken en dorpen zijn wijk- en dorpsplatforms actief. Gemeente Breda ondersteunt deze platforms.

Voor de kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken is de uitvoeringsaanpak 2019-2022 vastgesteld met daarin wijkagenda's en maatregelenprogramma's die we jaarlijks per wijk opstellen en uitvoeren. Zo stimuleren we de bewonersparticipatie, zetten we activiteiten in gang en ondersteunen we bewoners bij het opzetten en uitbouwen daarvan.

De maatregelenprogramma's voor 2019 zijn opgesteld en uitgevoerd.

In Tuinzigt is gebruik gemaakt van een intensief participatietraject, waarbij bewoners online konden reageren op de plannen, bewonersavonden zijn georganiseerd en met een VR-bril een potentiële nieuwe inrichting getoond kon worden. Ook hebben bewoners een grote stem gehad bij de Markt in Prinsenbeek en bij de inrichting van het Nelson Mandelaplein.

Het aantal wijkinitiatieven en wijkdeals wisselt jaarlijks en wordt bepaald door de initiatiefnemers en de behoefte van de wijk / het dorp.

Voor 2019 is het budget voor initiatieven € 366.000. In 2019 was dit ong. 70%, waarbij in het noordwesten van de stad (Prinsenbeek en Haagse Beemden) het voor hen beschikbare deel nagenoeg geheel is benut. In 2019 zijn er in de platforms ong. 180 initiatieven besproken, dat is zo'n zestig initiatieven minder dan het jaar ervoor. We zien vaker vroegtijdig contact en samenwerking tussen initiatiefnemers waardoor er gebundelde initiatieven ontstaan, in plaats van individuele, losse aanvragen. Daardoor verbetert de kwaliteit van de initiatieven maar daalt het aantal. Ook zijn er in 2019 ongeveer 350 wijkdeals gesloten, ten opzichte van ongeveer 320 deals in 2018. Zo zijn er bijvoorbeeld wijkdeals gerealiseerd in de Kloosterlaan, Gaffelstraat/Prins Hendrikstraat, Rozemarijnstraat en Tuinzigtlaan.

Op 1 oktober vond een drukbezochte en geslaagde stedelijke bijeenkomst van initiatiefnemers en platformdeelnemers plaats. Op die bijeenkomst presenteerden initiatiefnemers op een levendige en inspirerende wijze hun initiatieven aan elkaar en aan de platformdeelnemers. Een mooi voorbeeld van een wijkinitiatief is "Hottest place in town".

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

In bijna alle wijken en dorpen zijn platforms actief. Daarmee creëerden we een levendige en stabiele omgeving voor de ontwikkeling en realisatie van initiatieven. Er ligt nu een stevige basis van waaruit inwoners zelf op hun eigen manier initiatieven verder kunnen ontwikkelen en uitvoeren.

Voor de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in de kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken is de uitvoeringsaanpak 2019-2022 vastgesteld.

Via een quick scan zijn voor 2019 wijkanalyses gemaakt waaruit concrete maatregelen voor dat jaar voort kwamen. Het beschikbare extra budget voor die activiteiten is nagenoeg op.

We maakten voor 2020 wijkfoto's. De wijkfoto's zijn de basis voor de wijkagenda's. Bij het opstellen en realiseren van de wijkfoto's en de wijkagenda's werkten we samen met de corporaties, andere professionele organisaties en de bewoners in de wijken.

In 2019 werden de eerste 38 Smaakmakers bekend gemaakt en in het zonnetje gezet door het college. Het is een diverse groep mensen die allemaal op eigen wijze een bijzondere bijdrage aan Breda leveren of hebben geleverd. De portretten van de Smaakmakers met hun verhalen stelden we vervolgens 4 weken lang tentoon in de Willemstraat.

De vrijwillige besturen kregen ondersteuning op maat met als doel om tot een steviger financieel fundament te komen. En het gebruik van de ruimten voor activiteiten van buurtbewoners verder te optimaliseren. We overleggen met de besturen en bieden steun of expertise aan. Bijvoorbeeld op het gebied van vrijwilligers, juridisch, bedrijfsvoering en personele zaken. Daardoor zijn ze minder kwetsbaar en kunnen ze ontwikkelen tot wijkcentra met een gezondere exploitatie en meerwaarde voor wijk en dorp.

Bij het beheer van speelvoorzieningen gaat het vooral om veiligheid. Ook komen er vele verzoeken uit de wijken en dorpen om de speelplekken aan te laten sluiten bij de behoefte van de buurt. Uit de jaarlijkse inspecties constateren we welke toestellen vervangen moeten worden. In 2019 knapten we een aantal grote speelvoorzieningen op. Het aantal te vervangen toestellen was groter dan het vervangingsmiddel toeliet.

We stelden het plan Een thuis in Breda op. Hierin gaven we aan dat we onze integrale aanpak statushouders doorontwikkelen. We geven nieuwkomers in Breda een nieuw thuisdoor hen te ondersteunen op het gebied van werken, taal, wonen en ontmoeten. Dit in voorbereiding op de nieuwe Wet Inburgering die naar verwachting per 1 januari 2021 in werking treedt.

FINANCIËN

(Bedragen x € 1.000)

Thema	Primitieve begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Rekening 2019	Afwijking 2019
Lasten				
Opgroeien	88.320	97.461	99.245	-1.783
Betrokken zijn	49.014	52.237	53.973	-1.735
Thuis	48.231	55.034	55.443	-409
Leren, ontwikkelen en werken	123.776	124.766	126.692	-1.926
Leven	8.155	9.638	9.547	91
Ontmoeten	3.308	4.200	4.225	-26
Totaal lasten	320.805	343.336	349.124	-5.788
Baten				
Opgroeien	39.684	40.547	44.859	4.312
Betrokken zijn	1.879	1.879	2.056	177
Thuis	2.706	6.758	6.795	37
Leren, ontwikkelen en werken	81.869	83.276	87.324	4.049
Leven			1	1
Ontmoeten			48	48
Totaal baten	126.138	132.460	141.084	8.624
Mutaties in reserves	-1.850	-3.276	-3.158	118
Totaal Generaal	192.817	207.600	204.883	2.717

Financiële toelichting op dit programma

De afwijking (resultaat ten opzichte van begroting) over 2019 voor het programma Vitaal en Sociaal Breda bedraagt € 2,7 miljoen positief. Onderdeel van dit resultaat is de incidentele ontvangst van extra Rijksmiddelen, de geplande inzet van de reserve Sociaal Domein, en de bijdrage vanuit algemene middelen. Voor de laatste 2 onderdelen gaat het om € 5 miljoen conform bestuursakkoord 'Lef en Liefde'. In het gerealiseerde resultaat zitten dus incidentele voordelen die vanaf 2020 wegvallen en daarmee voor financiële uitdagingen zorgen.

Voor de structurele tekorten is een pakket van beheersmaatregelen geïmplementeerd. Voor 2019 moest dit € 10 miljoen opleveren en vanaf 2020 € 15 miljoen. De getroffen maatregelen laten resultaten zien, maar sorteren nog niet het gewenste effect.

Resultaatbestemming

Vanuit de verkregen middelen blijven in 2019 gelden over. Omdat deze nodig zijn voor de beleidsuitvoering in 2020 zijn voorstellen voor budgetoverheveling opgenomen, voor een totaalbedrag € 3,0 miljoen. Per thema / onderwerp worden de voorstellen toegelicht.

Hieronder zijn de grootste verschillen per thema opgenomen.

Thema Opgroeien € 2,5 miljoen positief

- Bij de verstrekking van de niet vrij toegankelijke Jeugdhulp 2019 hebben we een voordelig resultaat van € 3,7 miljoen. Hoofdzakelijk wordt dit resultaat veroorzaakt door een hogere uitkering vanuit de Rijkscirculaires (€ 5,2 miljoen extra aan budget voor 2019). Deze (deels) tijdelijke extra gelden vanuit het Rijk ontvangen we als compensatie voor de volumeontwikkelingen en de loon- en prijsstijgingen in de jeugdhulp. Bij de verstrekking van niet vrij toegankelijk hulp zien we dat de uitgaven van de jeugdhulp t.o.v. 2018 stabiliseren (geen verdere groei in de kosten van Jeugdhulp). Het gemiddelde declaratiebedrag per toewijzing en per jeugdige neemt af t.o.v. 2018. Deels wordt dit veroorzaakt door het pakket aan beheersmaatregelen, zoals de doorgevoerde tariefwijzigingen en kwaliteitsonderzoeken. Meer tijd is nog nodig voordat het pakket van beheersmaatregelen de uitgaven ook substantieel gaat verminderen.
- Eén van de beheersmaatregelen is een efficiencykorting in het takenpakket van het CJG. Deze korting heeft een structureel voordeel opgeleverd van € 0,55 miljoen.
- Als gevolg van de financiële afwikkeling met jeugdhulpaanbieders van de eerste jaren na de decentralisatie (2015-2017) en 2018, is een incidenteel tekort ontstaan van € 1,5 miljoen. Een tekort dat uit niet geraamde lasten en baten van respectievelijk € 6,5 miljoen en € 5 miljoen bestaat. Het betreft hoofdzakelijk een saldo van na-ijlende facturen van aanbieders over die jaren, en door de gemeente terug te vorderen bedragen op basis van verantwoordingen en kwaliteitsonderzoeken. Een belangrijk resultaat van deze afwikkeling is dat de administratie en balans hiermee zijn opgeschoond en financiële risico's zijn gereduceerd.

- Op de uitvoeringskosten van de Jeugdhulp is een tekort ontstaan van € 0,45 miljoen. Extra kosten zijn gemaakt om de beheersmaatregelen te implementeren en de bedrijfsvoering van onze regiofunctie te versterken.
- Er zijn projectkosten gemaakt voor de uitvoering van het scenario 'herstructurering Just onder regie gemeenten' waarbij plannen uitgerold zijn voor de zorgoverdracht en de financiële afwikkeling. Een bedrag van € 0,16 miljoen was hiervoor niet geraamd. Voor de kwantificering van de financiële risico verwijzen wij naar de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen.
- Vanuit het transformatiefonds jeugd resteert € 0,62 miljoen. Voor drie jaren (2018 t/m 2020) krijgen we als regio jaarlijks € 0,75 miljoen. De € 0,75 miljoen van 2018 kregen we pas eind 2018 en is daarom toen al doorgeschoven. Het huidige restant is nu nodig om te voldoen aan verplichtingen in 2020 ten behoeve van de uitvoering van de pilot "jeugdprofessional bij de huisarts en de verdere planuitvoering. Middels een voorstel budgetoverheveling zal gevraagd worden het resterende bedrag door te schuiven.
- Op het leerlingenvervoer is een tekort van € 0,4 miljoen. De kosten zijn toegenomen door de Btw-verhoging (van 6 naar 9%), en de extra begeleiding op moeilijke trajecten door de verzwarende van gedragsproblematiek. Verscherpte afspraken met scholen en taxibedrijven over voornamelijk het vervoer van, en naar de eerste opvang anderstaligen, hebben de hoogte van het tekort gedempt, maar niet volledig opgelost.
- Voor de regiogemeenten in WBO verband hebben we voor de verstrekking van Jeugdhulp € 1,3 miljoen minder opbrengsten ontvangen, maar tegelijkertijd ook € 1,3 miljoen minder uitgaven gehad.

Thema Betrokken zijn € 1,6 miljoen negatief

- Bij de verstrekking van de maatwerkvoorzieningen volwassenen (Huishoudelijke verzorging, Begeleiding, CZ polis, vervoers- en verplaatstingsvoorzieningen, woonvoorzieningen, mantelzorgcompliment) is een tekort van € 1,9 miljoen ontstaan als gevolg van een toenemend beroep op deze voorzieningen, en daardoor ook meer uitvoeringskosten. De invoering van het abonnementstarief (een lagere gemaximeerde eigen bijdrage) leidt tot een aanzuigende werking bij het aanvragen van maatwerkvoorzieningen.
- Bij het product algemene voorzieningen volwassenen is er een positief resultaat van € 0,3 miljoen. Dit is toe te schrijven aan het resterende budget voor projectkosten. Niet alle in gang gezette initiatieven hebben in de volle omvang tot uitgaven geleid. Een bedrag van € 0,18 miljoen met betrekking tot cliëntenondersteuning is opgenomen in het voorstel voor budgetoverheveling.

Thema Thuis € 0,4 miljoen negatief

- Bij Beschermd wonen zijn de uitgaven, ondanks de remmende werking van de beheersmaatregelen, iets toegenomen. Het tekort over 2019 bedraagt € 1,0 miljoen inclusief de hogere uitvoeringskosten. De ontvangen eigen bijdrage voor Beschermd wonen is € 0,1 miljoen lager dan het in de begroting opgenomen bedrag. Hierdoor is het totale resultaat bij Beschermd wonen € 1,1 miljoen negatief.
- Voor de regionale aanpak huiselijk geweld is een positief resultaat van € 0,7 miljoen. Zoals reeds eerder voorgesteld is dit budget benodigd om in 2020 de aanpak verder vorm te geven, en is meegenomen in het voorstel voor budgetoverheveling.

Thema Leren, ontwikkelen en werken € 2,1 miljoen positief

- Op het onderdeel Sociale werkvoorziening (ATEA) is een resultaat gerealiseerd van € 0,3 miljoen negatief. Dit resultaat is deels opgenomen in Programma 1 (€ 0,2 miljoen positief) en deels in Programma 5 (€ 0,5 miljoen negatief). De vervlechting van ATEA met de gemeentelijke organisatie is in 2019 projectmatig ingezet. Het doel en streven is om het tekort op de SW-uitvoering met ingang van 2021 naar 0 terug te brengen. Het resultaat zichtbaar in Programma 1 van € 0,2 miljoen positief is vooral toe te schrijven aan een hogere gerealiseerde netto omzet. Door een administratieve verschuiving van begroting en realisatie is dit een saldo van € 1,0 miljoen hogere lasten en € 1,2 miljoen hogere baten.
- Een positief resultaat van € 0,6 miljoen is behaald op de Wet BUIG en inzet Participatiebudget. Als gevolg van genomen maatregelen is het klantenbestand in 2019 verder gedaald en dit heeft een positief resultaat opgeleverd van € 0,8 miljoen. Wel is er een overschrijding van € 0,2 miljoen zichtbaar op de inzet van re-integratiemiddelen (Participatiebudget).
- In verband met de financiële afwikkeling van Werk aan de Wijk heeft een voorlopige afrekening plaatsgevonden van € 0,3 miljoen betreffende nabetaaling cao en liquidatiekosten. Deze kosten komen ten laste van het resultaat. In de begroting 2020 is hiervoor € 0,4 miljoen gereserveerd.
- In het kader van een ESF-subsidie West-Brabant is een voorschot ontvangen van € 0,6 miljoen. In 2020 zal na definitieve vaststelling dit bedrag worden doorbetaald aan de deelnemers. Omdat dit bedrag niet was begroot geeft dit een afwijking aan zowel de lasten- als batenkant (per saldo budgettair neutraal).
- Bij de septembercirculaire 2019 heeft Breda namens de arbeidsmarktregio West-Brabant een bedrag ontvangen van € 1 miljoen voor het ingediende actieplan in het kader van "Perspectief op Werk". Dit jaar is een bedrag uitgegeven van € 0,13 miljoen. Voor het restantbedrag van € 0,87 miljoen wordt budgetoverheveling naar 2020 voorgesteld.

- Breda ontvangt als centrumgemeente diverse gelden voor verschillende arbeidsmarktprojecten in de Regio. Een aantal heeft een doorloop naar 2020, hiervoor volgt een voorstel om het resterende budget van € 0,25 miljoen beschikbaar te stellen voor 2020.
- In 2019 is de bijdrage van het Rijk voor de bijzondere bijstand van Statushouders komen te vervallen. Een deel van de lasten kon worden opgevangen uit de restantmiddelen 2018. Na de inzet van deze middelen resteert er een tekort van € 0,1 miljoen. Het beroep op bewindvoering laat nog steeds een stijgende lijn zien (is ook landelijke trend) en daarnaast is er een groter beroep op de voorziening Sociaal Medische Indicatie (SMI) Kinderopvang waarneembaar.
- Van de incidentele middelen voor het voorkomen van schulden en bestrijding van armoede (de zogenoemde preventiemiddelen) resteert een bedrag van € 0,28 miljoen. Dit komt vooral door de vertraging die is opgelopen bij het opstellen van het nieuwe beleidskader. In het bestuursvoorstel "beleidskader Armoede en Schulden is voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2020, onder andere voor een in te stellen schuldenfonds.
- De opbrengsten terugvordering en verhaal, en de hierbij noodzakelijke dotatie/vrijval aan de voorziening dubieuze debiteuren bij Wet BUIG en bijzondere bijstand, geeft per saldo een resultaat van € 0,02 miljoen positief. Dit is een resultante van € 1,65 miljoen hogere baten (opbrengst debiteuren en vrijval voorziening) en € 1,63 miljoen hogere lasten (dotatie aan voorziening).

Thema Leven € 0,1 miljoen positief

- Het resultaat Sportbeleid over 2019 is € 0,03 miljoen positief. De pilot Smartwalk heeft in 2019 niet tot volledige uitgaven geleid.
- In 2019 is minder beschikt aan sportverenigingen dan begroot. Dit komt omdat 1 aanvraag is ingetrokken en 1 vereniging op basis van haar projectbegroting minder heeft ontvangen. Het verschil van € 0,08 miljoen dat hierdoor optreedt heeft uiteindelijk geen budgettair effect vanwege de relatie met de achterliggende reserve. Zie daarvoor ook de toelichting bij reserve investeringen sportverenigingen – lagere kosten betekent nu ook een lagere onttrekking uit de reserve.

Thema Ontmoeten € 0,02 miljoen positief

- De beschikbare middelen voor wijkcentra zijn niet volledig uitgegeven, omdat er geen volledig beroep is gedaan op de subsidies. Dit betreft € 0,18 miljoen.
- Het afgelopen jaar hebben de gesprekken in wijken en dorpen (nog) niet geleid tot concrete projecten daarom is de post Breda begroot nog niet uitgenut. De wijkplatforms groeien langzaam naar een maximale benutting van het beschikbare subsidiebedrag. Samen met nog een aantal kleine afwijkingen bedraagt het resultaat voor Breda Begroot, Wijkplatforms en Wijkdeals € 0,19 miljoen positief.
- Voor speeltoestellen wordt een tekort verwacht van € 0,55 miljoen. Enerzijds een overschrijding van € 0,6 miljoen omdat er grote speeltoestellen moeten worden vervangen om de veiligheid te kunnen waarborgen. Anderzijds is er een bijdrage van derden ontvangen van € 0,05 miljoen voor speeltoestellen en sport in de openbare ruimte die niet was voorzien.
- Van het Rijk ontvingen we € 0,2 miljoen voor de implementatie van de nieuwe wetgeving Wet inburgering. De activiteiten zijn veelal gebonden aan schooljaren, waardoor een deel van het budget pas in 2020 zal worden uitgegeven. Dit bedrag van € 0,19 miljoen is opgenomen in het voorstel tot budgetoverheveling.

Mutaties in reserves € 0,1 miljoen negatief

- Er resteert € 0,041 miljoen uit het Ontwikkelbudget. Dit bedrag hoeft niet te worden onttrokken uit de reserve Sociaal Domein. Bij resultaatbestemming zal worden voorgesteld om dit bedrag gereserveerd te laten in de reserve Sociaal Domein ten behoeve van de beschikkingen/uitgaven 2020.
- In het kader van de investeringsregeling buitensportaccommodaties is er € 0,77 miljoen beschikt in 2019. Er was € 0,85 miljoen begroot, zodat er € 0,08 miljoen resteert in de reserve Investerings sportverenigingen. Deze blijft conform besluitvorming in het bestuursakkoord "Lef en Liefde" beschikbaar voor de periode 2020-2022.

Investerings

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2019	Werkelijke uitgaven tm 2019	Vrijval 2019	Nog beschikbaar eind 2019	Wat is meer/-minder nodig voor afronding	Verwachte uitgaven 2020	Verwachte uitgaven 2021	Verwachte uitgaven 2022 ev
1. Vitaal en Sociaal Breda								
Wijkontwikkeling	2.167	410	0	1.757		778	978	
Totaal	2.167	410	0	1.757	0	778	978	0

De investeringen van Wijkontwikkeling betreft de herinrichting openbare ruime Linie-Doornbos en de herontwikkeling openbare ruimte Driesprong.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Mutaties in reserves

(bedragen x € 1.000)

Reserves programma 1	Stand op 1-1-2019	Mutaties	Stand op 31-12-2019
Wijkontwikkeling	527	-527	0
Sociaal Domein	12.247	-10.506	1.741
Reserve investeringen sportverenigingen	0	1.027	1.027
Totaal	12.774	-10.005	2.769

De reserve Wijkontwikkeling is volledig uitgenut ten behoeve van de afronding van Geeren-Zuid en wordt conform eerdere besluitvorming opgeheven per 1 januari 2020.

Bij de reserve Sociaal Domein heeft een bedrag van € 6,85 miljoen betrekking op het jaarrekeningresultaat 2018. Een bedrag van € 3,0 miljoen is ingezet ten behoeve van het tekort Sociaal Domein conform bestuursakkoord 'Lef en Liefde'. Daarnaast is conform eerdere besluitvorming € 0,2 miljoen bijgedragen aan Werk aan de Wijk en € 0,46 miljoen toegevoegd aan de subsidies Ontwikkelagenda (Vitale Stad).

Conform besluitvorming in het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' is er een bestemmingsreserve van € 1,8 miljoen ingesteld om een bijdrage te kunnen leveren aan sportvoorzieningen via de investeringsregeling (zogenoemde 1/3-regeling). Er is een bedrag van € 0,77 miljoen beschikt in 2019. Het restant van de reserve zal worden ingezet in de nog resterende raadsperiode.

BELEIDSSTUKKEN

OPGROEIEN

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidskader jeugdhulp 2014	Kaderstellend	2014
Jeugdhulp 2015 (van beleid naar uitvoering)	Kaderstellend	2016
Verordening Jeugdhulp Breda 2017	Kaderstellend	2017
Strategische onderwijsagenda	Kaderstellend	2017
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Actieplan jeugd 2019/2020	Kaderstellend	2019

BETROKKEN ZIJN

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidsplan WMO (Goede zorg doen we samen)	Kaderstellend	2015
Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2018	Kaderstellend	2018
Actieplan zorginnovatie	Kaderstellend	2016
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018

THUIS

Naam document	Soort document	Jaar
Opvang en ondersteuning in West Brabant		2017
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018

LEREN, ONTWIKKELEN EN WERKEN

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidskader Participatie	Kaderstellend	2015
Ontwikkelagenda armoede	Kaderstellend	2017
Meerjarenplan schuldhulpverlening (samen uit de schulden)	Kaderstellend	2016
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018

LEVEN

Naam document	Soort document	Jaar
Team Breda	Kaderstellend	2017
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018

5. ONTMOETEN

Naam document	Soort document	Jaar
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Alliantie Breda, 2019 tot en met 2022	Kaderstellend	2019
Thuis in Breda	Kaderstellend	2019

VERBONDEN PARTIJEN

GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten

Algemene informatie

Programma:	1	1. Vitaal en Sociaal Breda
Thema:	1	1.1 Opgroeien
URL:		
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De gemeenschappelijke regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten is beter bekend onder de naam Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL). Per 1 januari 2020 is het woord 'leerplicht' veranderd in 'leren' om uiting te geven aan het belang van een goed opleidingsniveau naar arbeid. Sinds de gemeenten Aalburg, Werkendam en Woudrichem samen de gemeente Altena vormen, zijn er 16 deelnemende gemeenten. Samenwerken gebeurt op 3 niveaus.

- Alle deelnemende gemeenten kozen voor het gezamenlijk voeren van één leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) administratie.
- Moerdijk, Drimmelen, Alphen-Chaam, Geertruidenberg, Baarle Nassau, Oosterhout en Breda werken intensief samen om alle jongeren van 5 tot 23 jaar te begeleiden naar de juiste opleiding, zorg of werk.
- Minder intensief maar wel praktisch werken Etten-Leur, Rucphen en Zundert samen in de begeleiding van jongeren op het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en de kwalificatieplicht van jongeren van 16 tot 23 jaar.

De administratieve samenwerking en de samenwerking in de uitvoering geeft voordelen bij het voorkomen en terugdringen van schoolverzuim en schooluitval. Leerlingen en studenten hebben tenslotte niet altijd onderwijs in hun woongemeente. Als verzuim- en uitvalproblematiek de gemeentegrenzen overschrijft, is het verstandig ook de oplossing ervan over gemeentegrenzen heen te organiseren.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Breda heeft een participatiecoach aangesteld om jongeren die niet meer naar school willen of kunnen, te helpen zelfredzamer te worden met onder andere toeleiding naar werk. Deze aanpak blijkt effectief en breiden we uit met een halve fte. Ook andere gemeenten nemen deze aanpak over. Verder zijn er afspraken gemaakt met de regiogemeenten en Curio om meer

aandacht te besteden aan begeleiding van mbo-jongeren op niveau 3 en 4. Hier is sprake van een grote uitval en is winst te halen. Het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters daalt, mede door inzet van het RBL en de samenwerking met de scholen. Intergemeentelijke samenwerking is belangrijk om effectief op te kunnen treden. Verminderen en voorkomen van het schoolverzuim, handhaven van de leerplicht, recht op onderwijs en terugdringen van voortijdig schoolverlaten waren in 2018 de speerpunten.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uittreding van één of meerdere aangesloten gemeenten kan leiden tot een hogere financiële bijdrage van de overige gemeenten, of gevolgen hebben voor de continuïteit.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	685	706
Eigen vermogen		-43
Vreemd vermogen	1291	1347
Resultaat voor bestemming	11	-43
Weerstandsvermogen		
Netto schuldquote in %	-,8%	2,5%
Solvabiliteit in %		-3,3%

Neovita BV

Algemene informatie

Programma:	1	1. Vitaal en Sociaal Breda
Thema:	2	1.2 Leren, ontwikkelen en werken
URL:		
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

1. daling volume aantal verloonde personen
2. daling volume alfa-hulp
3. beëindiging alfa-hulp met alfa-cheque.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage		
Eigen vermogen		1039
Vreemd vermogen	530	547
Resultaat voor bestemming	1	-10
Weerstandsvermogen		1039
Netto schuldquote in %	-19,1%	6,4%
Solvabiliteit in %		66,5%

Algemene informatie

Programma:	1	1. Vitaal en Sociaal Breda
Thema:	6	1.6 Leven
URL:	(GGDWB)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Miriam Haagh	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) voert de wet Publieke Gezondheid uit. In West-Brabant doet zij dit in opdracht van de in de regio horende gemeenten. Het GGD-beleid richt zich op het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners in de regio, in het bijzonder die van de meest kwetsbaren. Samenwerking staat centraal, waarbij de GGD haar kennis actief verbindt aan partijen in het sociaal- en veiligheidsdomein en openbaar bestuur. In 2019 zagen wij onze speerpunten op het gebied van gezondheid terug en krijgen inwoners die het moeilijk hebben de aandacht die nodig is, in samenwerking met ketenpartners. De GGD sloot in 2019 goed aan op de lokale aanpak binnen het sociaal domein, onder andere door deelname aan tafels in het kader van 'Breda Doet' en betrokkenheid bij wijkactiviteiten.

Aandacht voor kwetsbare groepen is er door het bieden van ontwikkelingskansen voor mensen met een achterstand (inzet op laaggeletterdheid), focus op kwetsbare ouderen (vereenzaming en psychische problemen) en verwarde mensen in de wijk komen samen met partners in de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Voor asielzoekers en statushouders levert de GGD ondersteuning op maat, bijvoorbeeld binnen de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en infectieziektebestrijding. Dak- en thuislozen krijgen sociaal medische zorg en de GGD coördineert het uitstapprogramma prostituees.

De GGD benut technologische en sociale innovatie om gezondheid en zelfredzaamheid te bevorderen. Zij maakt gebruik van diverse eHealth toepassingen en werkt aan meer inzicht in haar eigen behoeften en die van haar cliënten op dit terrein. Ontwikkelingen gaan razendsnel. Cliënten hebben toegang tot eigen medische dossiers, online gezondheidsapps, zelfmetingen, etc. Maatwerk blijft gewenst, aangezien 1 op de 10 West-Brabanders laaggeletterd is. Binnen Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is de GGD een belangrijke partner. Deze aanpak stimuleert een gezonde leefstijl onder kinderen en jongeren.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De GGD heeft goed oog op maatschappelijke- en beleidsontwikkelingen. Kwetsbare kinderen en ouders staan centraal binnen het nieuwe basispakket JGZ. Onder andere jeugdige vluchtelingen krijgen aandacht en er kwamen meer kwetsbare kinderen in beeld die, indien nodig, doorverwezen zijn naar de juiste zorg. Met Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling (M@ZL) gaan we voortijdig schoolverlaten tegen en het aantal ouders dat gebruik maakt van 'Mijn Kind in Beeld' is in 2019 toegenomen. Gemeenten adviseren rond ruimtelijke ordening is een basistaak vanuit medische milieukunde. Sinds 2017 speelt de GGD in op de nieuwe Omgevingswet en draagt bij aan een integrale aanpak tussen fysiek, ruimtelijk en sociaal, inclusief gezondheid en met een sterke link naar wijkgericht werken. De GGD werkt hierin samen met gemeenten vanuit Positieve gezondheid. Het gaat hier om een brede benadering van gezondheid. Deze benadering richt zich niet op klachten en gezondheidsproblemen, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Dit betreft bedrijfsvoeringsrisico's die samenhangen met het risico van vermindering van het basistakenpakket, afname van plusproducten en overige gemeentelijke bijdragen. Als deze bijdragen dalen, bestaat het risico dat de organisatie zich er niet meteen op kan aanpassen. Daarnaast is het risico dat de vaste kosten niet kunnen dalen met dezelfde mate als de daling van de opbrengsten. De GGD probeert dit risico te beheersen door meer flexibele inzet van de medewerkers.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	3974	4129
Eigen vermogen		4712
Vreemd vermogen	11131	10978
Resultaat voor bestemming	-764	737
Weerstandsvermogen		4712
Netto schuldquote in %	16,9%	14,1%
Solvabiliteit in %	26,0%	30,0%

GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord

Algemene informatie

Programma:	1	1. Vitaal en Sociaal Breda
Thema:	6	1.6 Leven
URL:	(RAV)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Miriam Haag	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Met de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) zijn de inwoners van Breda verzekerd van toereikende ambulancezorg. Hulp op de plaats van een ongeval met goed en snel vervoer naar het ziekenhuis binnen de verplichte aanrijtijden. Hierover zijn door de RAV met de zorgverzekeraars prestatieafspraken gemaakt. Het gaat om een voorziening die lokaal alleen tegen aanzienlijk hogere kosten te organiseren is.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De RAV bereidt zich voor op de ontwikkeling dat er in 2020 landelijk 10 meldkamerlocaties moeten zijn. Het proces is in gang gezet in het RAV-gebied. De verwachting is dat door de samenvoeging van de meldkamers Midden en West-Brabant en Zeeland, betere afstemming en eenduidigheid in de meldkamerprocessen ontstaat. De minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) heeft besloten om de Tijdelijke wet Ambulancezorg (Twaz) te verlengen tot 1 januari 2021. De RAV heeft in ieder geval tot begin 2021 de vergunning voor ambulancezorg. Naar verwachting wil de minister duidelijkheid en continuïteit in de ambulancezorg houden en wijst hij de huidige aanbieders zoals de RAV per 2021 aan. Sinds de Twaz enige jaren geleden is ingevoerd, is ambulancezorg geen publieke taak meer. Feitelijk is hiermee voor gemeenten de wettelijke grondslag voor de instandhouding van de gemeenschappelijke regeling RAV vervallen. De RAV heeft een onderzoek naar een alternatieve rechtsvorm laten uitvoeren, waarbij mogelijke rechtspositionele gevolgen voor de medewerkers van de RAV zijn meegenomen. Bestuurlijke besluitvorming in het Algemeen Bestuur over dit onderzoek zijn voorlopig uitgesteld.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De toekomst van de ambulancezorg is nog niet helemaal duidelijk. Landelijk overleg over mogelijke toekomstscenario's voor de organisatie van de ambulancezorg levert 2 scenario's. Scenario 1 beschrijft de vergunningverlening door de minister van VWS via een aanbesteding op grond van Europeesrechtelijke regels. Scenario 2 is het huidige model, voortzetting van de vergunningverlening door de zorgverzekeraars. De minister heeft de voorkeur voor het 2de scenario.

Als de 2de kamer toch anders besluit en de opvolger van de RAV niet alle ambulances, gebouwen en ander materieel overneemt, dan dekt de RAV reserve de kosten. Niet overgenomen gebouwen kunnen we aanmelden bij het College Sanering Ziekenhuisvoorzieningen. Het maximale risico is € 3,8 miljoen.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	0	0
Eigen vermogen		13670
Vreemd vermogen	25747	25506
Resultaat voor bestemming	1037	-403
Weerstandvermogen		13670
Netto schuldquote in %	12,9%	15,9%
Solvabiliteit in %		34,9%

RISICO'S

Thema	Risico
Opgroeien	De kosten voor leerlingenvervoer stegen sterk de laatste 2 jaren. Dit komt door de indexering, de nieuwe aanbestedingsafspraken, maar ook door de groei van het aantal ritten. Het budget voor uitvoering van deze wettelijke taak is niet voldoende. Voor de eerste opvang anderstaligen zijn inmiddels maatregelen en verscherpte afspraken genomen. De financiële situatie van jeugdhulpaanbieder Just, leest u in de paragraaf Wat hebben we ervoor gedaan?
Betrokken zijn	Door de invoering van het abonnementstarief steeg het aantal Wmo hulpaanvragen. De stijging brengt structurele hogere kosten met zich mee: zowel in de uitvoeringskosten als in de voorzieningskosten huishoudelijke verzorging. Los van de structurele kosten is het nu nog niet duidelijk of deze aanzuigende werking een tijdelijk fenomeen is, en dus weer wegebt, of dat we rekening moeten gaan houden met een structureel hogere klantvraag. Deze onzekerheid nemen we in begrotingen op als risico. We monitoren het effect van het abonnementstarief volgens landelijke afspraken tussen Rijk en VNG. In de monitor namen we ook de teruglopende inkomsten uit eigen bijdragen mee. De VNG en de minister bespreken passende maatregelen, als de financiële gevolgen groter blijken dan eerder begroot. Op dit moment lobbyen we om eerder te compenseren voor de zichtbaar aanwezige aanzuigende werking.
Thuis	Landelijk stijgt het aantal dak- en thuislozen. Deze tendens zien we ook terug in Breda, onder meer in de bezettingsgraad van de doorstroomvoorziening (DSV). We volgen deze ontwikkeling. En we bespreken in G40 en VNG verband met het Rijk of zij voor onze aanpak een versnellingsagenda mogelijk kunnen maken.
Leren, ontwikkelen en werken	We brachten het risico BUIG terug tot nul. De maatregelen waren effectief en leidden tot het beoogde resultaat om binnen het Rijksbudget te blijven. Wel zijn er enige risico's. De doelgroep zal vanwege afnemende geschiktheid voor de arbeidsmarkt minder eenvoudig te plaatsen zijn. Door verzwaring van het klantenbestand verwachten we vanaf 2020 per uitgestroomde kandidaat meer participatiemiddelen nodig te hebben. Invlechting Atea biedt ons vanaf 2021 mogelijkheden voor het uitplaatsen van de zwaardere doelgroep. De evaluatie van de tegenprestatie laat zien dat uitbreiden van de tegenprestatie niet gaat lukken binnen bestaande formatie.
Leven	Geen risico's te melden.
Ontmoeten	Voor verhoogde asielinstroom waren er in 2019 geen extra middelen beschikbaar. Wel was er extra budget voor de participatie en integratie van de huidige groep statushouders als voorbereiding op de nieuwe Wet Inburgering (de zogenoemde 'ondertussen middelen').

Ondernemend Breda

Ondernemend Breda

Foto: Jorgen Janssens Stadsfotoarchief Breda



ONDERNEMEND BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Breda is een levendige stad met een bruisende en gezonde economie. Ondernemers groeien en talenten bloeien. De beroepsbevolking beweegt mee met de opbouw en de totale bevolking (demografie). Dit sluit aan bij de arbeidsmarkt van morgen. Zoveel mogelijk Bredanaars werken of volgen een opleiding. Alle Bredanaars plukken daarvan de vruchten in de vorm van werk, inkomen en levensgeluk. In 2019 is deze ambitie aangescherpt in de Economische Visie. In 2030 blinkt Breda uit als internationale hotspot voor toegepaste technologie en creativiteit. Ondernemers, onderwijs en overheid vormen een levendig en nuttig ecosysteem. In 2019 is ook de cultuurvisie vastgesteld met focus op de verbinding met andere sectoren, onderscheidend aanbod, internationalisering, ontwikkeling Havenkwartier, kunst en cultuur in de publieke ruimte en een toekomstbestendige sector. We werken samen aan een sterke economie en nieuwe oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Dit maakt Breda ondernemend, groen en verrassend. Het versterkt de economie, we dragen bij aan werk, inkomen en welvaart.

Het centrum is het kloppend hart van de stad. Binnensteden staan onder druk door het gedrag van mensen op het gebied van kopen, wonen en ontspannen. De binnenstad moet voor de toekomst aantrekkelijk blijven voor bewoners, toeristen en ondernemers. In 2020 maken we de nieuwe Erfgoedvisie en maken we de Binnenstadvisie samen met het Ondernemersfonds en BredaMarketing. Daarin staan onze ambities.

Het centrum is meer dan alleen de binnenstad. Onze ambities gaan ook over grote projecten. In 2019 ging Crossmarks in uitvoering voor deel 3: Hoefijzers-Noord. Er liggen ook plannen voor het Havenkwartier. In het programma Gasthuisvelden startte het project de Nieuwe Mark. De grote projecten liggen op schema.

THEMA'S

STIMULEREN ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN BREDA

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De werkgelegenheid nam in Breda met 1,5% in 2019 verder toe. Dit leidde tot een steeds krappere arbeidsmarkt. Als gevolg daarvan daalde in 2019 de werkloosheid in Breda. Vanaf 2020 is de verwachting dat de werkloosheid weer verder toeneemt.

Uit de markt blijkt dat de zoektocht naar talent steeds prominenter wordt. Als stad staan wij er nog relatief goed voor. Dit blijkt uit gesprekken met ondernemers. Breda richt zich samen met onderwijspartners en de ondernemers op het faciliteren en behouden van talent. In 2019 gaven diverse bedrijven aan Breda te kiezen als vestigingsplaats vanwege relatief goede beschikbaarheid van talent. Ook Breda moet in de toekomst haar plannen meer richten op de wensen/behoefte van dit talent.

De vraag naar bedrijfsgronden in Breda vanuit nieuwe vestigers (deels internationaal) en bestaande Bredase bedrijven is onverminderd groot. Er is een tekort aan bedrijfsgronden om de korte termijn vraag op te vangen. Hierdoor is het lastiger voor bestaande Bredase bedrijven om uit te breiden en voor nieuwe bedrijven om zich te vestigen. Dit heeft een negatief effect op de groei van het aantal banen, doorgroeimogelijkheden en het behoud van talent voor de stad.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

In de begroting 2019 benoemden we 6 economische speerpunten die deels financieel ondersteund zijn door impulsen. Hieronder de stand van zaken per speerpunt.

1. Het opstellen van een nieuwe Economische visie inclusief onderwijs.
In september keurde de raad de nieuwe Economische visie goed. Breda als Internationale hotspot voor toegepaste technologie en creativiteit.
De implementatie vindt de komende jaren plaats aan de hand van de 3 uitvoeringsprogramma's:
 - de kracht van toegepaste innovatie
 - ondernemen met lef
 - verrassende stad.
2. Realisatie Startershuis
Na vaststelling van de Economische visie startte de uitwerking van het Startershuis (onderdeel van uitvoeringsprogramma 1). Met Startershuis bedoelen we niet alleen een fysieke locatie maar ook de programmering voor (startende) ondernemers. We spraken veel marktpartijen en tonen betrokkenheid om een innovatie-hotspot te ontwikkelen met daarin ook

een incubator voor start-ups en scale-ups (inclusief ondersteuningsprogramma's). Daarnaast zetten we in 2019 instrumenten in zoals Businesscoach en subsidie economische groei voor starters.

3. Kwaliteitsimpuls bedrijventerreinen

Gezien de extra ambities en de urgentie op het gebied van bedrijventerreinen investeerden we in mensen. Er liggen inmiddels goed onderbouwde plannen van aanpak hoe de kwaliteit van bedrijventerreinen te verbeteren. Belangrijk middel is het verstevigen van de organisatiegraad. In 2019 is de bedrijveninvesteringszone Hazeldonk een feit. Voor het vergroten van de kwantiteit startten we haalbaarheidsonderzoeken op.

4. Verstevigen internationale acquisitie en accountmanagement

Volgens plan is het ondernemersteam uitgebreid en verder geprofessionaliseerd. De tevredenheid van ondernemers over de zichtbaarheid en impact van dit team nam enorm toe. We lanceerden de website www.bredabusiness.nl.

Op het gebied van internationalisering boekten we resultaten. De opening van nieuwe Internationale bedrijven en de opening van de Expat desk. We verstevigden de Expat community en haalden nieuwe internationale binnen.

5. Digitale transitie van de stad en haar inwoners

In 2019 is er vooral ingezet op de verkenning voor de inhoud van het masterplan digitalisering. Voor deze verkenning hebben diverse gesprekken plaats gevonden met partners in de stad maar ook nationaal en internationaal. Daarvoor is onder andere de Digital Week georganiseerd. De ontwikkelingen rond digitalisering gaan hard en vragen ons om op een andere manier naar maatschappelijke vraagstukken te kijken. In Breda gebeuren al mooie initiatieven op het gebied van digitalisering. Zo vinden er smart city projecten plaats maar ook bijvoorbeeld projecten op het gebied van cyber crime. Deze projecten kunnen elkaar meer versterken. Met het masterplan digitalisering, dat in 2020 ter besluitvorming wordt voorgelegd, willen we dat bereiken. Smart City vormt een onderdeel van dit masterplan.

6. Smart City/Binnenstad

In 2019 zijn nieuwe evenementen zoals Creative World Forum en een mixevent met het bedrijfsleven tijdens Playgrounds, passend bij het economische profiel van Breda naar Breda gehaald en ondersteund. Uitgebreide voorbereidingen zijn getroffen om een slimmer evenementenbeleid begin 2020 in de raad te kunnen vaststellen. In de Nota Evenementenbeleid Breda 2017 zijn kaders gesteld voor evenementen, zoals eindtijden, aantallen en geluidsnormen. De gemeenteraad heeft het college bij de vaststelling van het beleid verzocht deze kaders na twee evenementenseizoenen te evalueren. Vanaf de zomer 2018 hebben zo'n 70 gesprekken plaatsgevonden met belanghebbenden waarin ervaringen met het evenementenbeleid zijn gedeeld. Deze gesprekken hebben vooral plaatsgevonden met (vertegenwoordigers van) omwonenden, organisatoren, horeca, Ondernemersfonds en overige belangenorganisaties zoals natuurverenigingen. Niet zelden stonden de diverse belangen lijnrecht tegenover elkaar. Op basis van deze gesprekken is het beleid verbeterd en aangescherpt in de Nota Evenementenbeleid 2020. De profileringsactiviteiten van de stad Breda zijn deels belegd bij Breda Marketing (voorheen CityMarketingOrganisatie), dat is opgestart in 2018.

In 2019 is de samenwerking gestart met KPN op het gebied van uitrol glasvezel, een basisvoorwaarde om Smart City te zijn. Ambitie is om in 2024 ruim 82.000 adressen aan te sluiten (grenzeloos). In 2019 is tevens een traject gestart om de bedrijventerreinen te voorzien van glasvezel, een parkeerreserveringssysteem is ontwikkeld dat het tweede kwartaal 2020 operationeel is, het wifinetwerk in de binnenstad is uitgebreid en binnenstadsdekkend (gastvrij). Verder zijn diverse projecten voor versterking gastvrijheid zijn aangezet. Er is bijgedragen aan diverse slimme mobiliteitsprojecten. Kennisnetwerken zijn opgebouwd en uitgebreid en er is besloten om met een consortium van bedrijven te werken aan een business case rondom de Vuelta (multifunctioneel gebruik wagenpark).

GROTE PROJECTEN IN DE STAD

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 kreeg de grootschalige gebiedsontwikkeling van de spoorzone de naam CrossMark Breda. Het ligt namelijk in de ambitie om de stad te laten groeien over de rivier de Mark richting het gebied van Corbion. Op de plek van de Mark gaat de ontwikkeling van de spoorzone de Zoete Delta kruisen, het grootschalig waterlandschap dat de verstedelijking klimaatadaptief en attractief moet maken. De ambitie is om een grenzeloos vestigingsmilieu te doen ontstaan in Crossmarks. Via diezelfde Mark sluiten we aan op de historische binnenstad en iets zuidelijker op de Gasthuisvelden. De plannen voor de realisatie van de Nieuwe Mark zijn hier concreter geworden met de start van de voorbereiding van de realisatie van dit project.

In maart 2019 is de bestaande samenwerkingsovereenkomst met de provincie rond de transformatie van 150 hectare in het Centrum van Breda verder geconcretiseerd. Aan deze overeenkomst koppelden we een Plan van Aanpak. Hierin benoemden we resultaten op het vlak van mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie en sociale veerkracht voor de periode 2019-2022. We legden ook de nadruk op het bovenlokale belang van een stedelijk programma rond het internationale treinstation.

Onderdelen van deze overeenkomst zijn terug te vinden in het provinciale bestuursakkoord. Het Plan van Aanpak heeft ook een vertaling gekregen in de B5-samenwerking rondom binnenstedelijke interactiemilieus.

We werkten in 2019 aan deals tussen beide overheden rond aandacht en middelen voor infrastructuur, groen/water en stedelijk programma met een bovenlokale betekenis.

Breda neemt een actieve rol in het landelijke krachtenveld rond middelen en aandacht voor binnenstedelijke transformatie-opgaven. De centrumstedelijke opgave is relatief groot ten opzichte van andere middelgrote gemeenten en levert toonaangevende casuïstiek voor onder andere Platform 31, ministeries en kennisinstellingen. Mét de regio zette Breda zich op de kaart met een regionale investeringsagenda (RIA).

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

We lanceerden de naam CrossMark. Binnen CrossMark Breda werken we aan de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en innovatie binnen 3 projecten. We komen nog niet toe aan financial engineering anders dan scherpe financiële afspraken maken met ontwikkelaars.

Stationskwartier, bouwprojecten van oost naar west

- De bouw van de eerste fase van 3 Hoefijzers-Noord door AM startte: 55 van 270 woningen. Ook de verkoop van de 2e fase startte: 54 woningen.
- Bij deze planrealisatie volgden we inrichtingsactiviteiten intensief en passen we actief omgevingsmanagement toe.
- Voor de locatie Stationslaan Oost is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden en is de omgevingsvergunning verleend. De uitvoeringsvoorbereiding is begonnen en actief omgevingsmanagement is ingezet.
- Bestemmingsplan 5 Tracks is onherroepelijk geworden.
- De controle op het verloop van de btw-afdracht voor de overgedragen gronden van het station (het Openbaar Vervoer Terminal Complex) konden we in 2019 nog niet afronden. In afwachting hiervan troffen we een voorziening.
- We continueerden de samenwerking met het waterschap Brabantse Delta en de Provincie Noord-Brabant. Met het Rijk bespraken we de mogelijkheden voor een beroep op de nationale impuls voor de woonagenda als bijdrage aan de randvoorwaarde voor de binnenstedelijke gebiedsontwikkeling.

Openbare ruimte Stationskwartier

- De inrichting van de Spoorstraat, de Stationsweg en de 3e fase Stationslaan is klaar. Aan de Stationsweg sloopten we een kantoorgebouw. Hiervoor in de plaats komt in 2020 een fietsenstalling.
- Het inrichtingsplan voor de openbare ruimte van de Menno van Coehornstraat is in voorbereiding.

Havenkwartier

- We werkten aan het Gebiedsperspectief Havenkwartier. Hierbij is behoud van het erfgoed uitgangspunt, maar een goede herbestemming is een grote uitdaging.

We onderzochten een aantal thema's:

- Energietransitie. Een collectief systeem voor warmte-koude-uitwisseling aangevuld met aquathermie. Mobiliteit in relatie tot de parkeerstrategie en vergroening voor klimaatadaptatie.
- Voor het deelgebied Backer & Rueb met Amvest verhoogden we het aantal woningen van 350 naar 450. We werkten aan het stedenbouwkundig plan en de haalbaarheid hiervan. Het afsluiten van de anterieure overeenkomst is iets opgeschoven in tijd richting voorjaar 2020.
- Deelgebied Klavers Jansen: Het plangebied voor het Consortium Spoorzone Breda kan mogelijk worden vergroot met de bestaande loods. Hiermee kan de parkeergarage beter worden ontwikkeld en een goede overgang van woningbouw naar cultuurcluster worden gerealiseerd. De haalbaarheid van deze optie is in onderzoek, het afsluiten van de anterieure overeenkomst is opgeschoven richting voorjaar 2020.
- Voor het cultuurproject gingen we een intensieve samenwerking met culturele partijen aan voor verduurzaming en doorontwikkeling van de panden Bloos en Stokvis. Voor het pand Elektron wordt afstemming met de planontwikkeling van Amvest onderzocht.
- Voor de openbare ruimte maakten we een schetsontwerp voor de Minister Kanstraat, grenzend aan het woningbouwproject Klavers Jansen. We betrokken inwoners bij herinrichting van de Belcrumhaven.

Corbion-Zoete Delta

Met de eigenaar verrichtten we onderzoek naar ontwikkelingsmogelijkheden van het Corbion-terrein. En we deden aanvullend bodem- en geuronderzoek om een mogelijke allocatie van functies te kunnen bepalen (wonen, werken, leisure). Ook vond een analyse plaats van de noodzakelijke bovenwijkse voorzieningen in dit gebied (onder andere de ontsluitingsopgave,

inrichting retentiezone Zoete Delta) en het mogelijke kostenverhaal rond deze investeringen. Het onderzoek ronden we in februari 2020 af. Eigenaar en gemeente verwachten voor de zomer van 2020 tot uitspraken te komen rond een ontwikkelperspectief. Het is wel duidelijk dat voor de realisatie van de bovenwijkse investeringen, voorwaarde voor de ontwikkeling van dit gebied de steun van de markt en andere overheden (provincie, waterschap, rijk) hard nodig is. Mede met het oog hierop intensiveerden we de samenwerking.

Oostflank

Voor de Oostflank van de binnenstad stelde de raad in mei 2018 het ambitiesdocument Naar de aard van de middeleeuwse muur vast. Dit geeft de kaders voor kwaliteitsverbetering aan de oostzijde van de binnenstad door herinrichting van de openbare ruimte. De verkeerskundige uitgangspunten voor de herinrichting waren in 2019 in consultatie. Daarnaast is bij omwonenden/geïnteresseerden opgehaald wat zij wel/niet willen terugzien in het ontwerp voor de openbare ruimte. Hieruit kwamen inzichten die leidden tot extra studie en aanpassen van het voorlopig ontwerp. De planning is dat we in Q2 2021 starten met de herinrichting van de Vlaszak en directe omgeving. Hier maken de herinrichting van het Gasthuyspleintje en ontsluiting van parkeerplaats Beyerd/Vlaszak ook deel van uit. Dit vond dus in tegenstelling tot eerdere planning, nog niet plaats.

Volgens planning realiseerden we samen met deeleigenaar en ontwikkelaar Maas-Jacobs de verbouwing van de Houtmarktpassage en bijbehorende tijdelijke aanpassingen van de openbare ruimte.

Daarnaast werkten we hard aan de herontwikkeling van het KPN-pand. We troffen voorbereidingen voor een bestemmingsplanprocedure. Het ontwerpproces van het gebouw en de omliggende openbare ruimte lopen.

De ontwikkeling van het perceel van de Kloosterkazerne naast het casino is nog niet gestart.

In november 2019 stelde het College het Voorlopig Ontwerp vast van de Nieuwe Mark. In december besloot de raad voor de verdere uitwerking en realisatie krediet te voteren. Onderdeel van dit project is Green Quays, waarbij de inrichting van de openbare ruimte op innovatieve wijze meer klimaatadaptief, aangenamer en fraaier wordt. De EU draagt hier substantieel aan bij via een UIA-subsidie. (Urban Innovative Actions in september toegekend). Daarnaast is er een brede coalitie aan (inter)nationale en lokale samenwerkingspartners actief. Het Definitief Ontwerp bieden we in mei 2020 ter besluitvorming aan het college aan.

In juni opende de Rooi Pannen (mbo-opleiding voor horeca, toerisme en vrije tijd) haar nieuwe onderwijsgebouwen feestelijk. Een intensieve verbouwing en een van de grootste restauratieprojecten in Breda sinds jaren hebben de historische gebouwen op de voormalige Seelig-kazerne een nieuw leven gegeven.

Voor de herontwikkeling van de voormalige UWV-locatie aan de Markendaalseweg startte in 2019 een bestemmingsplanprocedure, waarvan januari 2020 de inspraaktermijn is geëindigd. Na afronding van deze fase start normaliter medio 2020 de sloop van de bestaande panden. De oplevering van de nieuwe woningen in The Marker wordt voorzien voor medio 2023.

Met eigenaar/ontwikkelaar BPD vonden diverse werksessies plaats over een ontwikkel- en realisatiestrategie van de voormalige Kadasterlocatie en omgeving, voor woningbouw. Dat leidde nog niet tot een bevredigend resultaat. Beide partijen willen er in 2020 uit te komen.

Anders dan aanvankelijk de bedoeling was, werkten we niet samen met het Rijksvastgoedbedrijf aan een toekomstvisie voor het kazerneterrein Seelig-zuid. Partijen besloten samen te werken aan een voorlopige koopovereenkomst op basis van de huidige situatie. Deze bieden we in 2020 ter besluitvorming aan.

Alle ruimtes van het voormalige belastingkantoor de Teruggave zijn verhuurd. De community van huurders hielp elkaar nog actiever onder het motto wederkerigheid. In 2020 bouwen we waar mogelijk uit naar de omgeving. De toekomst van het pand/de locatie maakt onderdeel uit van de co-creatie Seelig-zuid.

Ondanks vele inspanningen is het nog niet gelukt te komen tot een vastgelegde ontwikkel- en realisatiestrategie voor de rechtbank (en omgeving) 2Dat komt door de complexiteit van het pand, de overname van een ander pand en de spanning op de woningmarkt. Het pand rechtbank is sinds 2019 in beheer bij de afdeling Vastgoedbeheer van de gemeente. In goede samenspraak met de buurt zijn er afspraken gemaakt over het tijdelijk beheer met het oog op sociale veiligheid. Naast intensieve bewaking door een gespecialiseerd bedrijf vinden er ook incidentele activiteiten plaats. Daarmee is zowel de levendigheid als het toezicht gediend. In 2020 zal er een besluit worden genomen over het proces van herontwikkeling van alle 3 de panden, en of dat in gezamenlijkheid of in delen moet gaan.

In 2019 startten trajecten om de energietransitie in gang te zetten. Zoals de wijkenergietransitie-teams en de onderzoeken aquathermie en warmtenet. Daarmee gaan we in 2020 verder.

Dit moet leiden tot een visie op de energietransitie van het plangebied Gasthuisvelden en de aanliggende wijk Fellenoord, samen met woningbouwcorporaties. Kritische succesfactor hierbij is voldoende middelen om deze ambitie uit te kunnen werken.

DYNAMISCHE STAD

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Cultuur

Het 'Regioprofiel Cultuur Brabantstad maakt het' is vastgesteld in 2018. Hierin zijn 4 programmalijnen die in 2019 verdere uitwerking hebben gekregen: talentontwikkeling, internationalisering, publiekswerking en cultuureducatie & participatie. Naast de 4 programmalijnen zijn er 2 instrumentele lijnen. De eerste instrumentele lijn in de uitwerking is het onderzoeksprogramma Waarde van Cultuur, waarin de werking en effecten van de cultuursector in Brabant wordt gemonitord. De tweede instrumentale lijn is de afstemming subsidieregelingen. Dit heeft in 2019 geresulteerd in de gezamenlijke subsidie-regeling professionele kunsten Brabantstad 2021-2024. Deze regeling is vanaf 1 december open.

Maximale toegankelijkheid van Cultuur

Belangrijk is om cultuur dichterbij de Bredanaar te brengen, in alle lagen en leeftijdsgroepen. Zichtbaarheid en nabijheid is hierbij belangrijk. In 2019 is het aantal Blind Walls (in wijken) wederom uitgebreid en is hard gewerkt aan de realisatie van General Maczek Memorial. Daarnaast wordt cultuur nadrukkelijk meegenomen in de (her)ontwikkeling van nieuwe stadsdelen (bijvoorbeeld CrossMark Breda en Klavers Jansen gebied).

Cultureel Erfgoed

Door de genomen maatregelen voor het Cultureel Erfgoed:

- behield Breda haar onderscheidende identiteit
- bleef Breda een aantrekkelijke stad waar mensen zich vestigen (wonen, werken, bezoek) en in investeren.
- betrokken we mensen bij het Cultureel Erfgoed van de stad en is de kennis over het verhaal van de stad vergroot.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Cultuur

In september 2019 stelden het college en de raad de beleidsvisie In verband met Cultuur vast. In deze visie staan 6 speerpunten:

- Verbinding met andere sectoren versterken.
- Verstevigen van het aanbod aan professionele kunsten met een landelijke uitstraling.
- Bevorderen activiteiten op het vlak van internationale uitwisseling en profilering.
- Ontwikkeling van CrossMark Breda als culturele hotspot continueren.
- Investeren in een versterking van het aanbod aan kunst en cultuur in de publieke ruimte.
- Investeren in de toekomstbestendigheid van de sector.

Als doorvertaling van de nieuwe beleidsvisie stelden we uitvoeringsprogramma's 2021-2024 op voor de volgende thema's: kunst- en cultuureducatie, amateurkunst, versterken keten: beeldende kunst, muziek en podiumkunsten, urban sports & culture, internationalisering en kunst en cultuur in de publieke ruimte.

Deze uitvoeringsprogramma's stelde het college in december 2019 vast. We voerden steeds gesprekken met inwoners en organisaties. Dit waren stadsgesprekken maar ook tafelgesprekken met organisaties.

In 2019 stelden we een gezamenlijke subsidieregeling professionele kunsten Brabantstad 2021-2024 op. Deze regeling is vanaf 1 december open. Deze regeling is bedoeld voor culturele organisaties die bij minimaal 2 overheden aanvragen en passen binnen de doelstellingen van deze regeling. De beoordeling en besluitvorming vindt plaats in het eerste en tweede kwartaal van 2020.

Vanuit het regioprofiel is samen met het ministerie van O C en W een proeftuin internationalisering opgestart, waarin het rijk zorg draagt voor cofinanciering. Binnen het project proeftuin internationalisering kunnen makers en organisaties uit Brabant plannen indienen die bijdragen aan het versterken van de internationale positie van Brabant. Er kunnen plannen ingediend worden voor; werkbezoek, reisbeurzen & seed funding, internationale bezoekersprogramma's, residenties, netwerken, publiekspilots met internationals en internationaal aanbod voor alle Brabanders. In Breda zijn 17 aanvragen gehonoreerd. In 2020 volgt een tweede ronde.

Maximale toegankelijkheid van cultuur

In 2019 realiseerden we weer een aantal Blind Walls zoals de schildering in het kader van 75 jaar Vrijheid (Gasthuisvelden) en die met als thema de Kwattafabriek (Middellaan). Steeds vaker komt de vraag voor een Blind Wall van inwoners en kijken we samen met de bewoners naar de mogelijkheden binnen de werkwijze van de Blind Walls Gallery.

In 2020 wordt het Generaal Maczek Memorial opgeleverd, eind 2020 gaat het Memorial open voor publiek. De hele maand oktober stond in het teken van 75 jaar vrijheid. Er werden activiteiten georganiseerd waarin herdenken en vrijheid centraal stonden, zoals lezingen, fietstochten, educatieve projecten, concerten en optredens, bijeenkomsten en vond samen met onze Poolse partners en het Generaal Maczek Museum een tentoonstelling over het Poolse inzet in de Tweede Wereldoorlog plaats.

In december stelde het college de evaluatie van het Stedelijk Museum Breda vast. Algemene conclusie is dat het Museum veel van de in het ondernemingsplan en in jaarplannen opgenomen ambities en prestatieafspraken heeft gerealiseerd.

Voor het stadsdepot van het museum stelden de betrokken partijen met een externe adviseur een programma van eisen op. Dit is bijna klaar. Dit moet nog worden gecontroleerd door de provinciale overheid.

Met de diverse stakeholders is geïnventariseerd welke wensen en verwachtingen er leven voor de realisatie van de Kunsthal. In 2020 zullen deze vertaald worden naar een aantal uitgangspunten en een proces om gezamenlijk met de stad tot een initiatief voor de Kunsthal te komen.

Urban sports & culture paktten we in 2019 op binnen de activiteiten van Pier 15. Daarnaast is dit thema ook onderdeel van de ontwikkeling van CrossMark Breda en de uitvoeringsnotitie cultuur.

Voor het Klavers Jansen gebied werd een businesscase opgeleverd. De gemeente leverde een artistiek profiel Klavers Jansen op en de culturele partners daagden we uit om een visie te ontwikkelen op de inzet van cultuur/podiumkunsten en toekomstontwikkeling in het Klavers Jansen gebied.

De Stokvishallen is als experiment ingezet voor flexibel gebruik voor de inzet cultuur/ creatieve economie en het fesitval LaBreda heeft plaatsgevonden om het gebied met podiumkunsten meer op de kaart te zetten. Daarnaast hielpen we innovatieve broedplaatsen zoals Stek, Pier 15, Pand Elektron met het professionaliseren van hun organisatie.

Cultureel Erfgoed

Het college stelde de nieuwe Erfgoedvisie Grondstof voor de toekomst vast. Er is in 2019 en de jaren daarvoor stapsgewijs gewerkt aan de vernieuwing van het erfgoedbeleid. Bij iedere stap is nadrukkelijk het Bredase erfgoedveld betrokken. De raad volgt in 2020. We maken dan publieksvriendelijke versies van de visie en we starten met de uitvoering van het beleid. Het centrale thema van de erfgoedvisie is de Collectie Breda; welk erfgoed is essentieel voor het verhaal van Breda. De omgang met de Collectie Breda is in vier hoofdstukken uitgewerkt:

- Ons erfgoed... een beleving!
- Ons erfgoed... een bron van kennis!
- Ons erfgoed... we zorgen er goed voor!
- Ons erfgoed... altijd in ontwikkeling!

- We werkten aan een goed beheer van het Cultureel Erfgoed:
 - Houden van een archeologisch depot (Fysiek en digitaal)
 - Een programma van eisen en een locatieonderzoek voor een nieuw Stadsdepot. Het programma van eisen is nog niet vastgesteld en er is nog geen locatie gekozen.
 - Er zijn geen nieuwe Rijksmonumenten aangewezen, omdat er geen verzoek is binnengekomen. Wel is voor tien gebouwen de procedure opgestart met het doel ze aan te wijzen tot gemeentelijk monument.
 - Er zijn 4 subsidies verstrekt voor het onderhoud van monumenten. Alle aanvragen zijn gehonoreerd en het budget (€ 50.000) is helemaal gebruikt.
 - Er is 4 keer ingegrepen voor de instandhoudingsverplichting van Rijksmonumenten. Na vaststelling van de nieuwe erfgoedvisie door de Raad pakken we dit structureel op.

- Erfgoed is ingezet bij de ruimtelijke ontwikkeling van de stad:
 - Het college stelde de Erfgoedkaarten met daarop de erfgoedwaarden vast. De Erfgoedkaarten worden als toetsingsinstrument gebruikt als er ruimtelijke ontwikkelingen zijn en als er nieuwe ruimtelijke plannen worden gemaakt (Omgevingsvisie, Omgevingsplannen, Initiatiefplannen, Vergunningen en Projecten).

- Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen (intern en extern) informeerden en adviseerden we over de kansen die Erfgoed in hun projecten kan bieden en de rol die de gemeente daarin kan vervullen.
- De EU honoreerde onze subsidieaanvraag voor watergebonden Erfgoed (Wave).. De subsidie biedt kansen voor de partners en stakeholders om te onderzoeken hoe natuur en cultureel erfgoed beter kunnen worden beschermd. Daarnaast kan worden onderzocht hoe duurzaam gebruik kan worden gemaakt van de schaarse hulpbronnen zodat natuur en cultureel erfgoed bij kunnen dragen aan klimaat- en sociaaleconomische doelen. In 2019 is het project gestart.
- We intensiverden de samenwerking met partijen in het erfgoedveld met als doel bewoners en bezoekers te informeren over het Cultureel Erfgoed en het Verhaal van Breda. We organiseerden de volgende activiteiten:
 - Open monumentendag, Nassaudag en Cultuurnacht
 - Archeologiedagen (gekoppeld aan maand van de geschiedenis);
 - Een erfgoedgedragscode voor onze 3 Van Gogh monumenten;
 - De ontwikkeling van een nationaal Park van Gogh;
- We gingen verder met educatie rondom Erfgoed.

BEROEPSONDERWIJS EN HUISVESTING ONDERWIJS

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De Strategische Onderwijs Agenda 2020/2021 – 2023/2024 benoemt alle thema's en er is een uitvoeringsprogramma beschikbaar. Hieronder vermelden we voor dit programma per onderwerp de stand van zaken. De overige onderwerpen uit de Strategische Agenda leest u in programma 1, Vitaal en Sociaal Breda.

In programma 1, onder het kopje 'leren, werken en ontwikkelen' staat een nadere toelichting van de uitvoering van het Actieplan Taal- en laaggeletterdheid en van de Aanpak.

Breda loopt landelijk nog steeds voorop in de aanpak en visie op onderwijshuisvesting. Building Breda gebruikte 2019 om de eerste 10 jaarlijkse periode aan investeringen voor het voortgezet onderwijs af te ronden en bereidde zich voor op de volgende 10 jaarlijkse periode. De evaluatie liet een zeer positief beeld zien. Alle doelen zijn behaald en alle betrokken partners inclusief de leerlingen zijn erg tevreden over behaalde resultaten. Alle voortgezet onderwijs scholen maakten een kwaliteitsslag de afgelopen 10 jaar zoals de campus Markenhage, Internationale Campus, Nassau, Stedelijk Gymnasium en vernieuwbouw bij de andere scholen. Ook worden de laatste 2 afgesproken VMBO scholen Christoffel en Compas voorzien van nieuwbouw op korte termijn.

We bereiden de nieuwe visie voor. Daarin staan de huisvestingseffecten voor het VMBO Vitaal en diverse duurzaamheidsmaatregelen centraal. Het Integraal Huisvestingsplan voortgezet onderwijs 2020-2029 bieden we aan ter bespreking in de gemeenteraad. Op basis hiervan zullen verdere afspraken over de jaarlijkse vergoeding worden gemaakt (Building 3.0).

Voor het primair- en speciaal onderwijs benutte BreedSaam 2019 om een eerste evaluatie over de eerste 5 jaar uit te voeren. Breedsaam presteert in lijn met Building zeer goed en krijgt veel landelijke aandacht en respect voor werkwijze en behaalde resultaten. Ze realiseerden veel nieuwbouw en de gezamenlijke visie op inhoud en huisvesting van de onderwijspartners is bewonderingswaardig te noemen. BreedSaam bereidt een 2.0 versie voor met een nieuwe huisvestingsvisie, waarin met name duurzaamheid en kwaliteit aandacht krijgt. Ook dit product zal zich vertalen in een geactualiseerd Integraal Huisvestingsplan primair- en speciaal onderwijs en zal de basis vormen voor verdere afspraken voor de jaarlijkse vergoeding.

In programma 1 leest u de uitwerking op het thema Burgerschap waar de onderdelen Maatschappelijke diensttijd en de aanpak Toekomststoel en de behaalde resultaten zijn weergegeven.

Jongeren, leerlingen en studenten worden gestimuleerd mee te doen in de maatschappij. Zowel door mee te denken, mee te doen en mee te beslissen. Daarbij wordt de toekomststoel ingezet. Door te participeren in maatschappelijke vraagstukken en mee te denken en doen in bedrijven onder begeleiding van een coach worden competenties nader ontwikkeld en kunnen organisaties de vruchten plukken van inzichten van jong volwassenen.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

In 2019 gaven we een extra impuls aan het versoepelen van de overgang van leerlingen/jongeren naar verschillende scholen en de invulling van de naschoolse periode. We focusten op het betrekken van ouders en het preventief helpen bij opvoedingsvraagstukken.

De teams van de opgaves Onderwijs en Economie voerden op basis van de vastgestelde Strategische Onderwijsagenda en de Economische Visie gesprekken met mbo & hbo en bedrijfsleven om te komen tot concrete activiteiten die bijdragen aan een goede aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dit resulteerde in de opstart van de Stichting Breda Robotics en het Urban Living Lab. Hier werken onderwijs en bedrijfsleven samen met studenten aan kennisontwikkeling en nieuwe technologische toepassingen. Hier is ruimte voor vernieuwende inzichten en talenten van de studenten.

In 2019 startten we met de uitvoering van de City Deal Kennis Maken om meer studenten te betrekken bij actuele maatschappelijke vraagstukken en het verbeteren van de onderlinge samenwerking tussen de onderwijspartners én partners in de stad. Breda profiteerde van vernieuwende inzichten van de Fresh Brains en tegelijkertijd bouwden de talenten een netwerk op in Breda wat kan bijdragen aan het behouden van meer talenten. De City Deal is een succesvol samenwerkingsinstrument voor actuele vraagstukken.

Het programma Logistics Community Brabant (LCB) is een initiatief van BUAs samen met Tilburg University, Technische Universiteit Eindhoven en Nederlandse Defensie Academie. LCB draaide in 2019 zijn eerste volledige kalenderjaar. In Breda startte LCB met een multidisciplinaire werkgroep om de Bredase kansen en knelpunten te benoemen.

Een aantal onderwerpen is sinds 2019 opgepakt waaronder: Stadsdistributie, de Leefbare Stad, het klimaatakkoord Noord-Brabant en Zorglogistiek. Kennisdeling en -uitwisseling en vertserken van het MKB stonden hierbij centraal.

In 2019 gaf LCB uitvoering aan het activiteitenplan volgens de vooraf in de subsidieovereenkomst overeengekomen KPI's. Er zijn aanvullende afspraken gemaakt in relatie tot monitoring en voortgangsmeting tussentijds.

Programma 1 licht de aanpak voor jongeren tot volwassenheid nader toe.

VERBINDEND BESTUUR

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Breda zette zich in 2019 zeer actief in vanuit haar rol als schakelstad en internationaal knooppunt.

We waren (pro)-actief in de verschillende bestaande netwerken zoals BrabantStad en de Regio West-Brabant maar gingen ook regelmatig van de geëigende (netwerk)paden af als dit positief kon bijdragen aan ons vestigingsklimaat. Daar waar in de netwerksamenwerking bestuurlijke afstemming met Tilburg van pas kwam, paktten wij dit op. Het college overlegde in 2019 bilateraal met colleges van de buurgemeenten over uiteenlopende samenwerkingsonderwerpen.

In 2019 is burgemeester Depla benoemd tot voorzitter van de G40, leverde Breda een actieve bijdrage aan de nieuwe strategische agenda van de G40 en vond één van de 4 netwerkbijeenkomsten van de G40 plaats in Breda. Door de versterkte bestuurlijke positie in de G40 verbeterden ook de relaties in het netwerk van de VNG. We spraken daardoor op meerdere dossiers direct met leden van het kabinet en hoog ambtelijk op het ministerieel niveau over Bredase problematieken en kansen.

In 2019 investeerden we in verdere professionalisering van onze public affairs in Den Haag en Brussel en realiseerden we langs meerdere sporen succesvolle lobby's en zetten we stappen om Breda te profileren en positioneren in Brabant, Den Haag, Brussel en Internationaal.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

In de begroting 2019 gaven we aan hoe we in deze bestuursperiode inhoud aan de ambities van Verbindend bestuur en het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' geven.

Hieronder de uitwerking hoe we de samenwerking op 4 schaalniveaus versterkten:

1. Subregio de Baronie en BOELM (Breda, Oosterhout, Etten-Leur, Moerdijk)
Voor de samenwerking binnen de Baronie voerden we in 2019 een ambtelijke verkenning uit naar de mogelijkheden van het verdiepen en verbreden van de samenwerking. Daar willen we in 2020 verdere stappen in zetten.
In BOELM-verband ontwikkelden we tools die onder andere inzicht geven in het aantal vestigingen, verhuisbewegingen en werkgelegenheid. Die informatie gebruiken we bij strategische discussies over ontwikkelingen op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen voor de regionale afspraken bedrijventerreinen in RWB-verband. De uitwerking loopt door in 2020. Met BUAS deden we voor de tweede keer een minorsmart city met vierdejaars studenten. In 2019 sloot Avans zich hierbij aan.
2. Regio West-Brabant (RWB)
In de Regio West-Brabant werken we samen met regio gemeenten aan thema's die de gemeentegrenzen overstijgen. De focus van RWB ligt op het versterken van het economisch vestigingsklimaat. In 2019 werd het Actieprogramma RWB

2019-2023 Werken aan een krachtige regio vastgesteld. Breda leverde een actieve bijdrage aan het realiseren van de doelen uit het actieprogramma. Hiermee geven we richting aan het realiseren van onze regionale ambities en brengen we de Bredase beleidsdoelen dichterbij.

3. Bovenregionale samenwerking

Ook in de G40 telt Breda mee, zeker ook door de bestuurlijke rollen die burgemeester Depla en wethouder Haag in dit steden netwerk innemen. Dit helpt in het investeren in de relaties op landelijk niveau.

Als 1 van de 6 partners (Breda, Den Bosch, Eindhoven, Helmond, Tilburg en de provincie Noord-Brabant) leverde Breda in 2019 een actieve bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen uit de stedelijke agenda BrabantStad. Toch zijn we nog niet helemaal tevreden over de output en zien we 2020 als het jaar waarin we graag meer concrete doelen willen behalen binnen dit netwerk.

4. Internationale samenwerking

Breda intensiverde en verbreedde de inhoudelijke banden met haar zustersteden. In China wordt intensiever samengewerkt op de thema's 'water' en 'toerisme'. Partners als Breda Photo en het waterschap zijn verbonden aan Yangzhou en hebben baat bij de kennisuitwisseling die is ontstaan. Rondom 75 jaar bevrijding verdiepten we onze relatie met Wrocław. Van onze zustersteden ontving Breda een kunstwerk. We zijn actiever in de internationale netwerken. De zichtbaarheid van Breda is fors vergroot. Het winnen van internationale prijzen zoals rondom het thema toegankelijkheid en ook Smart Tourism maakt dat we gezien worden en dat andere steden en regio's zich op Breda oriënteren. We worden vaker gevraagd om ons op een internationaal podium te presenteren zoals in 2020 in Madrid (leisure beurs) en Lissabon (Urban Future Conference). Dit levert ons als stad nieuwe contacten op waar we kennis mee kunnen delen.

We organiseerden meerdere momenten per jaar met de expat community en we lanceerden het platform Breda internationals om Bredanaars met een internationale achtergrond te verbinden. Met de onderwijsinstellingen zijn we voortdurend in gesprek over de toestroom van internationale studenten en de introductie van hen in onze stad. Breda Marketing zorgde voor een Engelstalige website en plattegronden. Ook binnen de horeca komt steeds meer een internationale mindset zoals Engelstalige menukaarten. Op die manier voelt iedereen zich welkom in Breda.

5. Externe betrekkingen

De investering in onze lobbykracht loont. Door onze investering in relaties op landelijk niveau komen steeds vaker vertegenwoordigers van ministeries, staatssecretarissen en ministers onze Bredase aanpak op verschillende terreinen bekijken en kunnen wij zo direct input leveren voor het Rijksbeleid.

Wij deden dit onder meer voor onze mobiliteitsopgave zoals de ov-verbinding Breda-Utrecht, de verstedelijkingsopgave (aangeboden Regionale Investeringsagenda (RIA), het sportakkoord en de Vuelta, onze zorg- en welzijnsaanpak, toegankelijkheid van onze stad, aanpak laaggeletterdheid en de voorbereidingen op de wietproef.

Voor onze regiodeal MidWest ontvingen we als regio 10 miljoen euro vanuit het Rijk voor vernieuwingsprojecten in de maakindustrie en logistiek. Voor de aanpak van ondermijning stelde de minister 20 miljoen euro voor Brabant beschikbaar. We sloten een samenwerkingsovereenkomst met de provincie voor de binnenstedelijke transformaties en Breda leverde als eerste regio in Nederland een voorzet voor een Regionale Investeringsagenda (RIA) voor de uitvoering van de Nationale Omgevingsvisie.

Ook op Europees niveau boekten we in 2019 mooie resultaten. We wonnen de titel European Capital of Smart Tourism Award 2020 op het gebied van toegankelijkheid. Daarnaast ontvingen we meerdere EU innovatiesubsidies die tevens de zichtbaarheid van Breda in de EU verder vergroten. Dit waren subsidies voor de realisatie van innovatieve groene kades in de 2e fase Nieuwe Mark, een Europees kennisproject over systematische valorisatie van water-gerelateerd cultureel erfgoed en voor een project over gezonde en groene ruimten in de stad.

Bestuurlijk namen we deel in het VNG expertiseteam Europees Meerjarig Financieel kader 2021-2027.

Europese activiteiten in Breda waren de EU thema-avond Grote Kerk en bijeenkomsten van het Access City Award steden netwerk en van het EU National Institutes for Culture (EUNIC). We namen actief deel aan de European Week in Brussel en we deden mee in lobbynetwerken als EUROCITIES en ERRIN.

FINANCIËN

(Bedragen x € 1.000)

Thema	Primitieve begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Rekening 2019	Afwijking 2019
Lasten				
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	18.364	17.718	13.382	4.336
Grote projecten in de stad	6.507	3.234	5.311	-2.078
Dynamische stad	24.692	25.108	24.843	266
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	18.965	19.239	19.192	47
Verbindend bestuur	1.897	1.897	1.798	99
Totaal lasten	70.424	67.196	64.526	2.670
Baten				
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	10.527	10.017	8.542	-1.476
Grote projecten in de stad	4.573	1.331	973	-358
Dynamische stad	270	295	328	33
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	2.005	2.054	2.003	-51
Verbindend bestuur				0
Totaal baten	17.375	13.697	11.845	-1.851
Mutaties in reserves				
Totaal Generaal	53.049	53.499	52.681	818

Financiële toelichting op dit programma

De afwijking (resultaat ten opzichte van de begroting) van het programma bedraagt € 0,8 miljoen positief.

De resultaten worden onderstaand per thema toegelicht.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling € 2,9 miljoen positief

- In 2019 is besloten om geen nieuwe projecten vanuit het lokaal herstructureringsfonds op te starten en daarmee te komen tot financiële afwikkeling. Dit leidt tot een positief saldo van € 2,2 miljoen.
- Per saldo is er op de grondexploitaties bedrijventerreinen een positief resultaat behaald van € 0,45 miljoen aan winstnemingen. De baten en lasten van de grondexploitaties zijn ongeveer € 4 miljoen lager dan begroot als gevolg van lagere rentetoerekening en het doorschuiven van kosten bouw- en woonrijpmaken naar volgende jaren. Daarnaast heeft vertraging in gronduitgiftes naar volgende jaren plaatsgevonden in de grondexploitaties Markpark en Heilaar-Noord. De kosten worden zoveel mogelijk in de tijd gematcht en vallen daarmee in 2019 ook lager uit. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
- € 0,1 miljoen ontstaat als gevolg van vertraging in project Smart City doordat hier complexe keuzes moesten worden gemaakt op het gebied van AVG, automatisering en strategische planningen. Het resultaat ligt in lijn met de bestuursrapportage 2019.

Thema grote projecten in de stad € 2,4 miljoen negatief

- In 2017 heeft gemeente in het kader van een boekenonderzoek van de belastingdienst een naheffingsaanslag ontvangen voor niet afgedragen BTW in het kader van een drietal grondtransacties. Vanaf 2018 vinden gesprekken plaats omtrent het verhalen van deze naheffingsaanslag bij het NS, tot op heden is dit nog niet gelukt. In 2019 is voor deze post een voorziening dubieuze debiteuren getroffen van € 2,9 miljoen ten laste van het jaarrekeningresultaat. De voorziening is getroffen gezien de ouderdom van deze post en het feit dat NS deze vordering juridisch betwist. AKD voert op dit moment onderzoek uit naar de juridische haalbaarheid van deze vordering. Met de fiscalisten van NS en gemeente is goed overleg en wordt op korte termijn vervolgspraak gepland om samen op te trekken richting belastingdienst. Huidig standpunt van NS is dat als zij deze BTW nog in vooraf trek mogen brengen, ze de vordering aan Breda zullen voldoen.
- Het overige resultaat ad € 0,4 miljoen ontstaat met name als gevolg van overschrijding van de post kapitaallasten (€ 0,3 miljoen) als gevolg van doorschuiven van investeringen. Op het onderdeel OVTC blijft € 0,1 miljoen onbesteed, voor de activiteiten voor beeldprojecten in het stationsgebouw, t.w. beeldpanelen in de tunnel van het station en erfgoed Peter Struycken zijn verplichtingen aangegaan. Het herstel van het erfgoed van kunstenaar Peter Struycken is in gang gezet. Dit heeft langer geduurd, omdat het financieel participeren van NS op zich liet wachten. In het verleden zijn meerjarige afspraken gemaakt tussen gemeente, NS en exploitant over het onderhoud en het vullen van de beeldpanelen. Als gevolg van een juridisch conflict tussen NS en exploitant kon de vulling van de beeldpanelen niet plaatsvinden en moeten er nieuwe afspraken worden gemaakt.
- De lasten en baten in het jaar zijn € 0,4 miljoen lager als gevolg van het doorschuiven van werkzaamheden naar volgende jaren, o.a. voor het woonrijpmaken van delen van de Stationslaan. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Thema Dynamische stad € 0,3 miljoen positief

- Voor de tijdelijke depotvoorziening collectiebeheer van het Stedelijk Museum resteert ultimo 2019 € 0,2 miljoen. In het bestuursvoorstel BBV-2017-930 is besloten een tijdelijke depotvoorziening te huren voor de periode van 1 augustus t/m 31 december 2020. Hiervoor is gefaseerd over de jaren een totaalbedrag onttrokken uit de algemene reserve van € 0,7 miljoen. Alle verplichtingen tot eind 2020 zijn aangegaan, maar door een wijziging van het betalingsritme zijn in 2019 niet alle middelen besteed. Voorgesteld wordt om de resterende middelen beschikbaar te stellen voor 2020.
- In het resultaat is daarnaast een overschot opgenomen inzake cultuur erfgoed van € 0,2 miljoen, dit is veroorzaakt door een combinatie van realiseren van Wave subsidie en niet realiseren van publieksvriendelijke versies van de nieuwe erfgoedvisie omdat de vaststelling hiervan door de raad volgt begin 2020.
- Door knelpunten in de personele capaciteit zijn voor het opstellen van de beleidsvisie kunst en cultuur 2019-2024 en de uitgangspuntennotitie Cultuurbeleid 2019-2028 aanvullende externe uren ingezet, welke leiden tot een overschrijding van € 0,1 miljoen.

Thema verbindend bestuur € 0,1 miljoen positief

- Het resultaat op dit thema is voornamelijk veroorzaakt door een lagere bijdrage aan de Regio West Brabant (RWB) als gevolg van lagere doorbelasting van flexibele projectkosten.

Investerings

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2019	Werkelijke uitgaven tm 2019	Vrijval 2019	Nog beschikbaar eind 2019	Wat is meer/-minder nodig voor afronding	Verwachte uitgaven 2020	Verwachte uitgaven 2021	Verwachte uitgaven 2022 ev
2. Ondernemen in Breda								
Via Breda	8.713	1.320	832	6.561		1.230	248	5.083
Economische zaken	699	183		516		314	100	102
Musea	283	83		200		100	100	
Grondexploitatie ten behoeve van bedrijfstreinen	346	64	282	0		0		
Corbion	221	97		124		124		
Amphia	3.169	532		2.637		440	1.106	1.091
Gasthuisvelden gebiedsontwikkeling	519	488		31		31		
Nieuwe Mark	23.481	637		22.844		2.344	7.200	13.300
Totaal	37.431	3.404	1.114	32.913	0	4.583	8.754	19.576

Cross Mark (Via Breda):

De kredieten zijn bestemd voor de investeringen in de infrastructuur en openbare ruimte van het project Stationskwartier, 3 Hoefijzers en Havenkwartier alsmede voor de voorbereiding van de gebiedsontwikkeling. In 2019 is geïnvesteerd in de Spoorstraat en Stationsweg en gewerkt aan de voorbereiding Havenkwartier. De Stationsweg wordt in 2020 afgerond. Als gevolg van gewijzigde planning schuiven investeringen door naar volgende jaren, t.w. investeringen voor de waterretentie Stationskwartier in de Zoete Delta en investeringen in de openbare ruimte voor Stationskwartier (herstel openbare ruimte) en 3 Hoefijzers.

Op onderdelen zijn de werkelijke investeringen in de openbare ruimte van het Stationskwartier lager uitgevallen, waardoor het niet benodigde bedrag kan vrijvallen.

Voor de infrastructuur van het Havenkwartier (€ 0,8 miljoen) en het Cultuurcluster (€ 0,75 miljoen) waren in 2019 middelen gereserveerd in het MIP. De middelen zijn nodig voor de gebiedsontwikkeling Havenkwartier. In 2019 is hiervoor nog geen kredietaanvraag gedaan, dit wordt in 2020 opgepakt.

Economische zaken:

Masterplan Verlichting;

Het volledig uitvoeren van het Masterplan verlichting vraagt een behoorlijke investering. Omdat niet alle monumenten in eigendom zijn van de gemeente Breda en omdat sommige eigenaren aangegeven hebben hier ook zelf in te willen bijdragen gaat een groot deel pas in 2020 in uitvoering. Samen met vastgoedeigenaren en het ondernemersfonds zal worden bekeken welke monumentale panden op de Grote Markt kunnen worden aangelicht.

Het overige budget zal vervolgens worden ingezet voor de verlichting van stedelijke monumenten als het oude stadhuis, stedelijk museum en het laatste deel van de Grote Kerk.

Slimme mobiliteit (Smart Mobility);

Nagenoeg alle beschikbare middelen met als doel om de binnenstad bereikbaar en leefbaar te houden door hulpmiddelen in te zetten zoals sensoren zijn in 2019 aangewend.

Musea:

Vorbereiding Nieuw Stadsdepot;

In het nieuwe stadsdepot worden in ieder geval ondergebracht de collecties van het museum en de afdeling archeologie. De ontwikkeling van het nieuwe Stadsdepot is vertraagd doordat de afgelopen periode de mogelijkheden zijn verkend om het Stadsdepot te combineren met andere functies en huisvestingsopgaven. Dat onderzoek wordt dit voorjaar afgerond en naar verwachting zal de locatiekeuze na de zomer van 2020 plaatsvinden en kan de bouwvoorbereiding verder worden voortgezet. Een bedrag van € 0,2 miljoen is voor collectiebeheer musea opgenomen in het voorstel tot budgetoverheveling.

Corbion:

De gemeente heeft samen met de eigenaar het onderzoek naar de ontwikkelingsmogelijkheden praktisch afgerond. Er is aanvullend bodem- en geuronderzoek verricht om een mogelijke allocatie van functies te kunnen bepalen en er heeft een analyse plaatsgevonden van de noodzakelijke bovenwijkse voorzieningen. Het restant is in 2020 nodig voor het opstellen van een ontwikkelperspectief.

Amphia:

Met de Stichting Amphia is een Anterieure overeenkomst gesloten. In 2019 is voor het bouw- en woonrijp maken van de openbare ruimte fase 1 afgerond en fase 2 opgestart. Gerealiseerd zijn de middenberm aan de Molengracht, de aanleg van de Poolseweg met fietspad en de Verlengde Poolseweg.

In 2020 wordt gewerkt aan de voorbereiding, waarna in 2021 de uitvoering zal plaatsvinden.

Dit betreft een deel van de Hogeschoollaan en de Jelle van de Sandelaan, het voorplein/kruising en de afsluiting Langedijk en het afwerken van de waterpartijen.

Gasthuisvelden gebiedsontwikkeling:

Het beschikbare krediet voor de voorbereiding en aansturing van het programma is in 2019 nagenoeg volledig besteed. Voor het restant zijn in 2019 verplichtingen aangegaan.

Nieuwe Mark:

In 2019 is het restant van het voorbereidingskrediet ad € 2,2 miljoen grotendeels benut. Het Voorlopig Ontwerp is vastgesteld en met het Definitief Ontwerp gestart. Eind 2019 heeft de raad een krediet van € 23,8 miljoen gevoteerd voor de verder uitwerking en realisatie van de Nieuwe Mark 2020-2023.

BELEIDSSTUKKEN

STIMULEREN ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN BREDA

Naam document	Soort document	Jaar
Structuurvisie Bedrijventerreinen Breda 2020	Kaderstellend	2008
Kantorennota Breda 2020	Kaderstellend	2011
Economische visie	Kaderstellend	2019

GROTE PROJECTEN IN DE STAD

Naam document	Soort document	Jaar
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Structuurvisie 2030	Kaderstellend	2012
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2018
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ontwikkelingsvisie Claudius Prinsenlaan	Kaderstellend	2019

DYNAMISCHE STAD

Naam document	Soort document	Jaar
Notitie van Uitgangspunten Erfgoed	Kaderstellend	2017
Uitgangspuntennotitie Cultuurbeleid Breda 2019-2028	Kaderstellend	2018
Meerjarenvisie Stedelijk Museum Breda	Kaderstellend	2017
Collectiebeleidsplan	Kaderstellend	2018
In verband met Cultuur	Kaderstellend	2019

BEROEPSONDERWIJS EN HUISVESTING ONDERWIJS

Naam document	Soort document	Jaar
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Aan tafel	Kaderstellend	2017
Strategische onderwijsagenda	Kaderstellend	2015

VERBINDEND BESTUUR

Naam document	Soort document	Jaar
Bestuursakkoord Lef en Liefde 2018-2022	Kaderstellend	2018

VERBONDEN PARTIJEN

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)

Algemene informatie

Programma:	2	2. Ondernemend Breda
Thema:	8	2.1 Stimuleren economische ontwikkeling
URL:		
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Als zelfstandig opererende uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Breda was NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM) jarenlang verantwoordelijk voor de uitgifte van bedrijventerreinen in Breda. Naast verkoop en opnieuw uitgifte van bedrijventerreinkavels zijn acquisitie, promotie en relatiebeheer de belangrijkste taken van NV BrIM.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Omdat NV BrIM eind 2015 de grondposities aan de Gemeente Breda heeft verkocht en vanaf die datum ook het grondverkoopproces niet langer via de NV loopt, heeft de NV geen inkomsten meer. De vennootschap is in afbouw. De Gemeente Breda ontvangt te zijner tijd het batig saldo in de vorm van een dividenduitkering. De gemeenteraad stemde in met het voorstel om deze middelen, onder nog uit te werken voorwaarden, in te zetten voor de uitvoering van de economische visie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen belangrijke risico's.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage		
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat voor bestemming		
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %		

NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant

Algemene informatie

Programma:	2	2. Ondernemend Breda
Thema:	8	2.1 Stimuleren economische ontwikkeling
URL:	(Rewin)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het doel van REWIN is het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de economische structuur van de regio West-Brabant. De 18 West-Brabantse gemeenten en RWB zijn aandeelhouders van de NV REWIN West Brabant.

REWIN richt zich op de regionale speerpuntsectoren (logistiek, agrofood/biobased, maintenance en creatieve dienstverlening), het werven van nieuwe bedrijven naar de regio West-Brabant en het stimuleren van start-ups en groei bij het midden- en kleinbedrijf in West-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In 2018 is de Economic Board West-Brabant opgericht. De board is een samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs en heeft een belangrijke functie bij het bepalen van de economische strategie van de regio. REWIN ondersteunt de board bij hun werk en heeft een belangrijke rol bij het vertalen van de strategie naar de uitvoering. Deze uitvoering bestaat uit een beperkt aantal samenhangende programma's.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage		
Eigen vermogen		902
Vreemd vermogen	1071	1125
Resultaat voor bestemming	-50	-245
Weerstandsvermogen		902
Netto schuldquote in %	-48,6%	-37,2%
Solvabiliteit in %		44,5%

NV Stadsherstel Breda

Algemene informatie

Programma:	2	2. Ondernemend Breda
Thema:	8	2.1 Stimuleren economische ontwikkeling
URL:	(Stadsherstel Breda)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Gemeente Breda is aandeelhouder van NV Stadsherstel Breda (19%). Het doel van Stadsherstel Breda is historisch monumentale gebouwen en/of beeldbepalende objecten te kopen, te restaureren en te exploiteren. Door dit doel werkt NV Stadsherstel Breda ook aan gemeentelijke erfgoeddoelen. De Gemeente Breda en NV Stadsherstel Breda hebben een samenwerkingsovereenkomst waarin de gemeentelijke inzet in projecten van NV Stadsherstel Breda is geborgd.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Ontwikkeling van de huurinkomsten.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage		
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen	5500	
Resultaat voor bestemming	0	
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %	28,0%	
Solvabiliteit in %		

Chassétheater beheer NV

Algemene informatie

Programma:	2	2. Ondernemend Breda
Thema:	10	2.3 Dynamische stad
URL:	(Chassétheater)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Algemeen uitgangspunt voor de Gemeente Breda is dat het Chassé Theater een breed, gevarieerd cultureel aanbod van theater-, muziek-, dans- en filmproducties heeft en een actieve presentatie van het theatercomplex. Hiervoor maakt het theater jaarlijks een artistiek plan en legt dit ter toetsing voor aan het college.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Onderhoud pand en installaties

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	0	
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen	14861	
Resultaat voor bestemming	47	
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %	731,0%	
Solvabiliteit in %		

GR Regio West Brabant

Algemene informatie

Programma:	2	2. Ondernemend Breda
Thema:	22	2.5 Verbindend bestuur
URL:	(RWB)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Regio West-Brabant is een netwerkorganisatie in het hart van de regio. Vanuit deze GR informeert, faciliteert, verbindt, regisseert en adviseert een team van deskundigen de colleges van de 19 West-Brabantse gemeenten. West-Brabant is een belangrijke strategische gesprekspartner voor andere regio's, de provincie Noord-Brabant, het Rijk en Europa voor ontwikkelingen die zich binnen en buiten onze regio afspelen. Het beleid van de Regio West-Brabant krijgt vorm aan de hand van programma's.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In 2019 is het Actieprogramma RWB 2019-2023 'Werken aan een krachtige regio' vastgesteld. In het actieprogramma staat voor welke opgaven we als gezamenlijke gemeenten staan om West-Brabant economisch krachtiger te maken. In het actieprogramma staan de 4 pijlers Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte uitgewerkt langs de strategische lijnen verslimmen, verbinden en verduurzamen. Het actieprogramma geeft richting aan het realiseren van onze regionale ambities.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- De verschillende financiële posities van gemeenten in de Regio West-Brabant zorgt dat financiering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er wordt bij subsidieoproepen steeds vaker om cofinanciering gevraagd. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te krijgen voor onverwachte kansrijke projecten.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	4665	5087
Eigen vermogen		1108
Vreemd vermogen	4614	5212
Resultaat voor bestemming	231	18
Weerstandsvermogen		1108
Netto schuldquote in %	-5,8%	-5,3%
Solvabiliteit in %		17,6%

RISICO'S

Thema	Risico
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	Het risico dat mogelijk vacatures niet konden worden ingevuld heeft zich niet voorgedaan. De vacatures konden succesvol en tijdig worden ingevuld. Het risico dat de voorraad bedrijventerreinen opraakt is gebleken. De effecten hiervan waren en zijn merkbaar in de praktijk i.v.m. het niet kunnen voldoen aan zoekvragen (werklocaties) van bredase en nieuwe bedrijven.
Grote projecten in de stad	De gebiedsontwikkelingen in Gasthuisvelden, Crossmarks en rond de Oostflank worden voortvarend ter hand genomen. In brede zin is sprake van uitvoeringsrisico's gelet op de druk bouwmarkt en toegenomen bouwkosten. In randvoorwaardelijke sfeer kunnen de onduidelijkheden rond het stikstofbeleid of de poly- en perfluoralkylstof (PFAS) problematiek invloed hebben op de voortgang. Deze risico's kennen een relatie met de soms krappe deadlines van de subsidiebeschikkingen. In het gerealiseerde Openbaar Vervoer Terminal Complex-project (station) speelt de nog af te ronden BTW verificatie.
Dynamische stad	Geen risico's te melden.
Beroepsonderwijs en Huisvesting Onderwijs	We maakten aanvullende afspraken in relatie tot monitoring van Logistic Community Brabant omdat de grote ambitie en investering vragen om extra tussentijdse voortgangsrapportages.
Verbindend bestuur	Geen risico's te melden.

20

Duurzaam wonen

1

9

RUSTIG RIJDEN SVP

Duurzaam wonen



DUURZAAM WONEN IN BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Breda is een fantastische stad om te wonen, leven, werken en leren (Verhaal van Breda). Prettig wonen betekent een goede woning in een fijne omgeving. We willen groei in de bestaande stad, kwaliteit van leven en wonen, in een groen decor.

In 2019 maakten we de gebiedsprofielen wonen. Dat zijn concrete behoeftes en uitdagingen voor de verschillende stadsdelen. Bijvoorbeeld voor een duurzame woningvoorraad voor ouderen. We maakten een begin met betere leefbaarheid voor kwetsbare wijken. Er zijn afspraken met de woningbouwcorporaties voor 2019-2023. De kern is veiligheid, woon-zorg en afspraken over 1.200 sociale woningen. In een aantal zogenaamde 100 dagen-trajecten kwamen nieuwe kansen naar voren voor ruim 2.000 extra woningen.

Voor de invoering van de Omgevingswet maakten we afspraken met de gemeenteraad. Onder andere over een andere manier om procedures te doorlopen. Per 2021 voldoen we aan de Omgevingswet.

THEMA'S

WONEN IN BREDA

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 bouwden we 1.056 woningen. Hiervan zijn 571 woningen door nieuwbouw gebouwd. Daarnaast zijn 485 woningen door middel van transformatie van bestaand vastgoed gerealiseerd. Er zijn 352 sociale huurwoningen (waarvan 56 door de drie Bredase woningcorporaties), 115 middeldure woningen en ruim 450 woningen in de vrije sector gerealiseerd. Ook zijn 16 woningen door CPO opgeleverd. Van 126 woningen is het prijssegment onbekend in de gemeentelijke registratie. Hiermee verminderen we druk op de Bredase woningmarkt. Breda is een aantrekkelijke woongemeente, maar er is spanning op de woningmarkt. Samen met Via Latus maakten we het begrip middelduur breder bekend bij de betrokken partijen. Om de bouw van sociale en middeldure woningen te stimuleren stelde de gemeenteraad in 2019 een bedrag beschikbaar van € 14 miljoen. We voeren het vastgestelde bestedingsplan impuls voor de woonagenda 2019-2022 uit.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

In 2019 maakten we afspraken met de 3 grootste woningcorporaties (Alwel, WonenBredburg, Laurentius) en de gezamenlijke huurderskoepels (GHK) voor de periode 2019 – 2023. In de nieuwe Alliantie spraken we voor 6 prestatievelden af wat ze deze 5 jaar gaan doen.

De prestatievelden zijn: betaalbaar/beschikbaar, nieuwbouw, duurzaamheid, leefbaarheid, wonen & zorg en veiligheid.

Voor de taakstelling huisvesting statushouders huisvestten we in 2019 in totaal 149 personen.

In 2019 gaven we uitvoering aan de woningbouwopgave door de woningbouwproductie te versnellen. De opgave houdt in het realiseren of in harde plannen hebben van 6.000 woningen. Hiervoor stelden we een plan van aanpak Versnellingsagenda op. Dit bestaat uit 5 onderdelen:

- Een analyse van lopende projecten
- Procesaanpak
- Beleid op orde
- Communicatie
- Een analyse van ontwikkelmogelijkheden van nieuwe locaties.

Volgens de Bredase 100-dagen aanpak verkenden we met eigenaren en marktpartijen de mogelijkheden voor (versnelde) realisatie van ruim 2.000 extra woningen.

De gemeenteraad stelde in het vierde kwartaal 2019 het bestedingsplan Impuls voor de Woonagenda van 14 miljoen euro vast.

We hanteren een 80/20 verhouding. Het grootste gedeelte van deze gelden zetten we in voor de grootste opgave: het middensegment.

De starterslening pasten we in 2019 aan.

De maximale aanschafprijs voor het krijgen van zo'n lening verhoogden we van € 200.000 naar € 225.000. Voor een Nul-op-de-meter of energie-neutrale woning is dit € 240.000.

We schaften de 1%-regeling af zodat verkopers van de woning niet langer 1 procent van de verkoopsom aan de gemeente hoeven af te dragen. Voor de Blijverslening schaften we de inkomensgrens af. Dit is een lening voor mensen die hun koopwoning levensloopbestendig willen maken. De lening bedraagt maximaal € 20.000.

Medio september 2019 werden de Gebiedsprofilen en het Perspectief wonen vastgesteld. Het Perspectief wonen geeft aan op welke manier de gebieden een bijdrage leveren aan het realiseren van reeds vastgestelde gemeentelijke beleidsdoelen wonen. De Gebiedsprofilen wonen zijn een uitwerking hiervan. Ze geven concreet richting aan de koers van het wonen per gebied. De gebiedsprofilen vormen het kompas voor het gesprek met partners en bewoners over concrete plannen voor het wonen. De Gebiedsprofilen hebben een directe relatie met de Vroegsignalering en Leefbaarheid in de wijken.

In 2019 gaven we een aanzet voor de wijkenergieplannen. We zorgen ervoor dat er eind 2021 voor alle wijken in Breda een wijkenergieplan is. Dit mondt uit in een Transitievisie Warmte, waarin besloten is of/welke wijken voor 2030 van het aardgas afgaan. Dit is in lijn met de ambitie uit het Klimaatakkoord.

In de nieuwe Alliantie 2019-2023 maakten we met de woningcorporaties ook afspraken over deze wijkenergieplannen.

De afgelopen 3 jaar onderzochten we hoe we invulling kunnen geven aan duurzaam bouwen. De vervolgstap is circulair bouwen.

De periode 2019 tot en met 2023 gebruiken we om duidelijk te krijgen over:

- wat circulair betekent voor gemeente en partijen (zoals corporaties)
- hoe we daar praktisch mee omgaan
- welke impact dat heeft op de organisatie en gebruikers/huurders.

De gemeente, corporaties en zorgaanbieders in Breda werken al jaren met elkaar samen in verschillende samenwerkingsverbanden. Voor de verschillende thema's die het wonen en zorg raken, zijn diverse werkgroepen en projectgroepen actief. De geformuleerde ambities vragen de komende jaren op alle niveaus een verdergaande verbinding tussen de gemeente, de corporaties en de zorgaanbieders. Voor de nieuwe Alliantie-afspraken bekeken we per thema of en hoe die samenwerking, en met welke partijen, geïntensiveerd moet worden. In het algemeen bestond de behoefte om tussen gemeente, corporaties en zorgaanbieders een set prestatieafspraken uit te werken. In 2019 stelden we samen met de regiogemeenten een meldpunt voor crisiszorg in waar bewoners en professionals een (telefonische) melding kunnen doen als er acute ernstige zorgen zijn over of hulp nodig is voor personen met verward gedrag.

Voor de taakstelling huisvesting statushouders huisvestten we in 2019 in totaal 149 personen. De provincie beoordeelt dit resultaat als "voldoet niet doch verschoonbaar". Opnieuw werden er te weinig mensen toegewezen door het COA, waardoor wij te weinig statushouders konden huisvesten.

VERDELING BESCHIKBARE RUIMTE

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We startten met het traject om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie. In 2018 deden we onderzoek naar welke punten in de Structuurvisie niet meer voldoen op basis van veranderingen in de stad en dorpen en algemene trends en ontwikkelingen. Vervolgens verwoordden we dit in prikkelende uitdagingen voor de stad. Deze vormden de uitnodiging aan partners in de stad om hun beeld te delen en in gesprek te gaan met elkaar. We organiseerden 5 bijeenkomsten: Talks of Town. De uitkomsten uit deze gesprekken bundelden we en deelden we in de Week van de Toekomst.

Voor de bedrijventerreinen werkten we aan een totaalvisie waarin we alle mogelijke opties in beeld brengen. Concreet werkten we aan de voorbereidingen voor de locaties Rithmeesterspark fase 2, Steenakker en Bavel. Het beschikbare aantal bedrijvenkavels nam sterk af door het hoge aantal verkopen in deze sterk aangetrokken economie.

Om initiatiefnemers meer houvast te bieden en te ondersteunen in overleg met de belanghebbenden van hun plannen, werd de Participatieleidraad vastgesteld. Participatie gaat over het bij elkaar brengen van kennis, ervaringen en belangen om plannen van initiatiefnemers te verbeteren. De initiatiefnemer is aan zet om dit gesprek met belanghebbenden te organiseren. De leidraad geeft 4 stappen aan:

- Niveau van participatie bepalen
- Participatieplan maken
- Organiseren van de participatie
- Verslag maken. In dit verslag staat hoe de opbrengsten zijn verwerkt of waarom ze niet zijn verwerkt.

In overleg met enkele initiatiefnemers die vaker een plan indienen onderzochten we welke ondersteuning nodig is. De leidraad is qua taal voor verschillende soorten initiatiefnemers nader uitgewerkt. We maakten voorbeeldendocumenten en hulpmiddelen om initiatiefnemers te helpen.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

1. Omgevingsvisie:

In gesprekken met professionals uit de stad verkenden we wat hun perspectieven zijn, op welke wijze we uitdagingen op kunnen pakken en wat iedereen kan bijdragen.

2. Omgevingsplan:

We publiceerden het Bestemmingsplan verbrede Reikwijdte Breda Zuidwest.

Dit vormt de basis voor het casco van het nieuwe Omgevingsplan, dat in 2020 gebouwd zal worden. Hiermee ligt een basis voor de strategie om te komen tot één Omgevingsplan na 2021.

Ook deden we voor de ontwikkeling van de Nieuwe Mark ervaring op met een bestemmingsplan met Verbrede reikwijdte (voorloper Omgevingsplan).

Om alle buitengebieden rondom het stedelijk gebied te voorzien van een gelijkwaardig planologisch kader actualiseerden we in 2019 ook het bestemmingsplan buitenbied noordoost.

We stelden een visie op voor het gebied rondom de Claudius Prinsenlaan. De vertaling in een nieuw bestemmingsplan vindt plaats in 2020.

3. Omgevingsprogramma's:

Om de doelen uit de toekomstige Omgevingsvisie te behalen, is sturing en monitoring nodig. Een Omgevingsprogramma is een nieuw instrument dat we kunnen gebruiken. In 2020 analyseren we voor welke doelen een Omgevingsprogramma geschikt is.

Voor de gemeentelijke processen namen we het intakeproces en vergunningsproces onder de loep. We bedachten hoe we dit transparanter, duidelijker en eenvoudiger kunnen maken.

We richtten het eerste deel van de digitale samenwerkingsruimte in.

Gegevens komen hierin samen, zodat we werkprocessen beter kunnen faciliteren. We rondde de verkenning en voorbereiding af voor de aanbesteding van het softwarepakket voor het Omgevingsplan.

De digitale ondersteuning van processen en projecten loopt gelijk op met de implementatie van deze processen. De korte verkenning in samenwerking met VNG om met ketenpartners data uit te wisselen, kreeg geen vervolg. Het is geen vereiste voor de invoering van de Omgevingswet in 2021 en daarom stelden we andere prioriteiten binnen de gemeente. De bijdrage die de gemeenten moeten betalen aan de kosten van het beheer van de landelijke voorziening verwerkten we vanaf 2019 in het Gemeentefonds.

Via de zogenaamde 100-dagen trajecten onderzochten we of een versnelling mogelijk is in de eerste fase van een gebiedsontwikkeling. Daarnaast onderzoeken we steeds op welke wijze we kunnen meewerken aan concepten als Brundtland of Markdal. Dit gebeurt in overleg met de initiatiefnemers en is maatwerk omdat het afhankelijk is van de behoefte en kracht van de initiatiefnemers.

GROTE WOONPROJECTEN IN DE STAD

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 zijn 1.056 woningen opgeleverd. Hiervan zijn 571 woningen door nieuwbouw gebouwd. Daarnaast zijn 485 woningen door middel van transformatie van bestaand vastgoed gerealiseerd. Er zijn 352 sociale huurwoningen (waarvan 56 door de drie Bredase woningcorporaties), 115 middeldure woningen en ruim 450 woningen in de vrije sector gerealiseerd. Ook zijn 16 woningen door CPO opgeleverd. Van 126 woningen is het prijssegment onbekend in de gemeentelijke registratie.

Conclusies:

- De realisatie van 1.200 sociale huurwoningen ligt op schema, maar nog onvoldoende van dit aantal wordt gerealiseerd door de Bredase woningcorporaties.
- De realisatie van 1.800 middeldure woningen ligt niet op schema, maar het in harde plannen brengen van deze woningen wel op schema.
- De opgave CPO woningen te realiseren ligt nog niet op schema. In 2019 zijn we gestart met het ontwikkelen van beleid om ook het aantal CPO woningen op schema te krijgen.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

We pleegden extra inspanningen om versneld planprocessen te doorlopen.

In de lopende gemeentelijke projecten versnelden we de ontwikkeling. Dit leidde tot meer beschikbare woningen voor verkoop.

Bredase 100-dagen aanpak

Een Plan van aanpak Versnellingsopgave stelden we op om de woningbouwambities uit Lef en Liefde te realiseren en daarmee het woningtekort terug te dringen. Onderdeel hiervan is de met marktpartijen/eigenaren gezamenlijke verkenning naar (versnelde) realisatie van woningen met de Bredase 100-dagen aanpak. Uit de 1e verkenningsfase met de marktpartijen schetsen we mogelijkheden voor het realiseren van ruim 2.000 woningen.

BEREIKBAAR BREDA

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 voerden we verschillende reconstructies van wegen uit. Onder andere de Zuidelijke Rondweg. We voerden verbeteringen van de veerkeerregelinstanties uit om de stad goed bereikbaar te houden. Ook werkten we aan fietsprojecten om de inwoners van onze gemeente, volgens de doelstellingen uit de Structuurvisie, meer op de fiets te krijgen. Verder maakten we diverse situaties verkeersveilig.

Om te komen tot een duurzaam mobiliteitssysteem is de E-laadstructuur in Breda flink aangepakt. Op dit moment heeft Breda ruim 600 (semi-)publieke laadpunten.

Door in het programma SmartWayZ mee te draaien is het gelukt om een pilot met een zelfrijdende auto naar Breda te halen. We verwachten dat de auto eind 2020 gaat rijden.

De resultaten van de studie Noordelijke Rondweg (NRW) verwachten we eind Q1 2020. Ook werkten we aan het nieuwe parkeerbeleid waarover de gemeenteraad in 2020 besluit. Tot slot bespraken we de notitie Bouwstenen voor een nieuwe Mobiliteitsvisie met de gemeenteraad en bieden we de nieuwe Mobiliteitsvisie in Q2 2020 aan de gemeenteraad aan.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

De nota Bouwstenen voor de Mobiliteitsvisie ronden we in 2019 af. De Mobiliteitsvisie is in gang gezet en in 2020 klaar.

Voor de versnellingsopgave leverden we verkeerskundige input bij ontwikkellocaties.

In de zomer van 2019 is de afwikkelcapaciteit van kruispunt Noordelijke Rondweg-Belcrumweg vergroot door het toevoegen van een extra linksafstrook op 3 van de 4 takken van het kruispunt.

Het uitgebreide onderzoek naar de toekomstige bereikbaarheid van de Noordelijke Rondweg loopt en leveren we in 2020 op.

In 2019 voerden we de doorstromingsmaatregelen Zuidelijke Rondweg (hierna: ZRW) uit waardoor de afwikkelcapaciteit is vergroot. (Monitoringsresultaten verwachten we na 1ste kwartaal 2020).

In 2019 is de bussluis Houtmarkt voorzien van camerahandhaving. Hiermee zijn de illegale passages van gemotoriseerd verkeer geminimaliseerd. De lessen van het project Houtmarkt zijn (en worden) verwerkt in het plan toegang binnenstad. Dit plan is in ontwikkeling, samen met bewoners en ondernemers. In de Centrumvisie en Mobiliteitsvisie (beide in ontwikkeling) wordt gewerkt aan de integratie van de verschillende beleidsdoelen.

In ambtelijke en bestuurlijke overleggen brachten we Bredase belangen in voor de A27 en de A58.

In de Contouren voor het Toekomstbeeld OV 2040 (2019) is vastgelegd dat de internationale intercity Eindhoven – Düsseldorf die vanaf 2025 gaat rijden op termijn via Breda doortrekken naar Rotterdam/ Den Haag.

Den Haag en Breda maakten hiervoor samen een position paper. In 2019 voerden we gezamenlijke onderzoeken uit naar een innovatief vervoersysteem op de verbinding Breda-Gorinchem-Utrecht. In het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (Hierna: MIRT) van november 2019 spraken we af om deze verbinding mee te nemen in de uitwerking van de strategie op Bus Rapid Transport, als onderdeel van het Toekomstbeeld OV 2040.

We inventariseerden samen met Arriva de OV-bereikbaarheid van bedrijventerreinen. Het vervolg bestaat uit 3 sporen.

1. We werken al concreet aan verbeteringen op bedrijventerreinen zoals Breepark (betere haltes) en Rithmeesterpark (keuze uit verschillende ontsluitings- en haltevarianten).
2. We nemen dit thema op in de Mobiliteitsvisie Breda.
3. We vragen hiervoor aandacht in het voorbereidingstraject naar de nieuwe OV-concessie per december 2022.

In 2019 voerden we de volgende fysieke projecten uit:

- Doorstromingsmaatregelen ZRW
- Kruispunt NRW-Konijnenberg (we voegden 3x een 'linksaffer' toe)
- Burg. De Manlaan (fietsstroken, drempels)
- Bushaven Viandenlaan.

Daarnaast bleven we inzetten op veiligheid met:

- Campagnes (BOB, verlichting)
- Brabant VeiligheidsLabel scholen (hierna: BVL)
- 076-fietspromotie acties

Voor de aanstaande nieuwe OV-concessie (eind 2022) zetten we in op verschillende toekomstbestendige OV-innovaties. Dit in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant. Onderdelen zijn:

1. Binnen 'Gedeelde Mobiliteit' naast de BravoDirect lijnen (snelle en sterke lijnen, veelal HOV) een systeem 'BravoFlex' (flexibele kleine busjes, integratie met doelgroepenvervoer/deeltaxi) en 'Bravo Samen' (met name deelauto's, deelfietsen, meerijdsystemen).
2. Opzetten van intelligente reisplanners voor het integraal plannen-boeken-betalen van een totale reis (Mobility as a Service).
3. Implementatie van HUB's als schakel- /knooppunten tussen modaliteiten met uitstekende reizigersfaciliteiten.
4. Onderzoeken en voorbereiden van vernieuwd HOV Breda-Utrecht.
5. Volledig zero-emissie-busvervoer vanaf 2025 met een overgangperiode 2023-2024 met een steeds hoger aandeel zero emissie.
6. Vernieuwd marketing- en communicatiebeleid.

Onderzoek naar de leefbaarheid en doorstroming in Prinsenbeek startte in 2019 en is in 2020 klaar. Onderzoek naar de leefbaarheid en doorstroming in Teteringen is onderdeel van de Mobiliteitsvisie (gereed 2020).

In 2019 ronden we de voorbereiding af voor de snelfietsroute Nijverheidsingel (onderdeel route Breda-Etten-Leur) en Heerbaan (onder route Breda-Tilburg). We werkten aan verkeersveiligheidscampagnes (alcohol, fietsverlichting e.d.), BVL-verkeersveiligheidslabel bij scholen, 076 fietscampagnes enz.

Sinds september 2019 is een taxikeurmerk-Breda en lokale taxivergunning verplicht voor straattaxivervoer in de opstapmarkt. De aandacht komt nu sterk te liggen op adequate handhaving.

Hier moeten nog stappen gemaakt worden, omdat kwaliteitsverbetering van de taxi een taai proces blijkt. Taxidossier heeft ook duidelijke veiligheidsaspecten. Doelgerichte samenwerking opgebouwd tussen gemeentelijke afdelingen met betrekking tot mobiliteit en veiligheid, BOA's, politie en landelijke Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Inzet van ondersteunende taxi-stewards werkt positief.

Invoering van een verplicht daklicht met keurmerknummer is voorzien in mei 2020. Aanvullende instrumenten qua communicatie en monitoring: promotiecampagne, mystery-guest-onderzoeken, taxi-loket, website kwaliteitstaxibreda.nl en wellicht ook een digitaal reviewsysteem met QR-codes.

We leasen 2 scanauto's waarmee we vanaf januari 2020 de fiscale handhaving gaan uitvoeren. We verwachten dat de bereidheid van parkeerders om te betalen gaat toenemen.

Eind 2019 namen we een digitaal reserveringssysteem in gebruik. Hiermee kan men vanaf half 2020 een plek in de parkeergarage reserveren. We kunnen dit ook koppelen aan arrangementen.

BREDA IS EEN DUURZAME EN BESTENDIGE STAD

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Doel is om van 958 kiloton CO₂ in 2010 naar 0 kiloton in 2044 te gaan (duurzaamheidsvisie).

Hiervoor moet jaarlijks gemiddeld 28 kTon CO₂ gereduceerd worden. In 2017 (meest recente jaar dat data beschikbaar is) was er sprake van een CO₂-reductie van 22 kiloton. Opgeteld bij de al bestaande achterstand is de totale achterstand t.o.v. de Bredase CO₂-reductie-beleidslijn nu ruim 70 kTon.

De Transitievisie warmte worden samen met de Wijkenergieplannen eind 2021 vastgesteld. Hierin wordt ook opgenomen welke wijk als eerste voor 2030 van het gas afgaat, conform het landelijk Klimaatakkoord. We verwachten onder meer door de energietransitie warmte de achterstand op termijn in te lopen.

In 2019 voerden we de nieuwe manier van inzamelen overal in. We zagen een lichte stijging van de hoeveelheid ingezameld restafval ten opzichte van 2018. Om de doelstelling te halen is en blijft communicatie over afvalscheiding een punt van aandacht. De hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen is nog steeds hoog. Dit is met name te zien bij gft-afval en plastic verpakkingen.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

De uitvoering van de duurzaamheidsvisie is op onderdelen geïntensiveerd. De resultaten zijn zichtbaar in de duurzaamheidsmonitoring die als bijlage is opgenomen. De evaluatie van het uitvoeringsprogramma's klimaat (UPK), bodem en geluid, lucht en externe veiligheid, door middel van het stoplichtenschema en tekstuele toelichting, is in de bijlagen opgenomen. In het UPK is voor een groter deel ingezet op de Transitievisie warmte dan in voorgaande jaren. Het UPK 2020 kwam onlangs tot stand.

In 2019 startten we met het maken van een digitaal dashboard waarin we per buurt aangeven welke alternatieve energiebronnen voorhanden en toepasbaar zijn (1e versie gereed 2020). Ook gaven we inzicht in de sociale aspecten die spelen in de buurt, nieuwbouwwontwikkelingen, planningen van werkzaamheden in de openbare ruimte enz. Dit dashboard wordt de onderlegger van de Transitievisie warmte.

De windmolens langs de A16 realiseren we in 2021. Niet in 2020. Dit komt door een beroepsprocedure bij de Raad van State. In 2019 stelden we lokale energieagenda's op waarin staat hoe bewoners kunnen profiteren van de komst van de windmolens en hun woningen kunnen verduurzamen.

De visie op zonne-energie gaat aangeven waar op maaiveldniveau mogelijkheden zijn voor het plaatsen van zonnepanelen. In eerste instantie gaan we uit van het benutten van daken van huizen en gebouwen. De Regionale Energiestrategie (RES) dient hierbij als uitgangspunt. Voor opwekken van duurzame warmte onderzoeken we mogelijkheden van zonnecollectoren en geothermie. We gaan door met de verduurzaming van bedrijven(terreinen) en de gemeentelijke organisatie. Zo gaat de gemeentelijke organisatie verder met het verduurzamen van de eigen vastgoedportefeuille en de openbare verlichting. Daarnaast voeren we de transitie in ons eigen wagenpark door.

De gemeente Breda zet in op de realisatie van de natuurnetwerk Brabant. In 2019 bereikten we overeenstemming met de provincie over het omzetten van natuur van landgoederenzone Haagse Beemden. Met de middelen die hiervoor vrij komen nemen we percelen over van de provincie in de Lage Vuchtpolder. In 2020 vindt de overdracht van de gronden plaats. Daarmee bereikt de gemeente de totale ambitie van 144 ha.

In 2019 vergroenden we de openbare ruimte bij het Winkelcentrum Heksenwiel. Daarnaast zorgden we voor speeltoestellen. We sloten meerdere wijkdeals met inwonergroepen af om samen de openbare ruimte te ontharden en vergroenen. Bijvoorbeeld in de Kloosterlaan en Tuinziglaan. Het groene buurtjes project startte in de Belcrum. In Baroniekring voerden we stresstesten uit en ontwikkelden we een Klimaatportaal. Binnen het Europese project Cool Towns onderzochten en realiseerden we maatregelen tegen hittestress. Bovendien zochten we nadrukkelijk de samenwerking met het onderwijs en is de subsidieregeling Groene Daken verbreed.

Breda is ook bestuurlijk vertegenwoordigd in de diverse overleggen en netwerken, zoals de City Deal Klimaatadaptatie, de Stuurgroep Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en het Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas/DHZ/DPRA (RBOM) met als doel om de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen regionaal versneld aan te pakken.

De verbouwing van Wolfslaar is klaar.

VANG blijft een punt van aandacht. In 2019 zagen we een lichte stijging van de hoeveelheid ingezameld restafval ten opzichte van 2018.

Aan TenneT verleenden we opdracht voor het opstellen van het basisontwerp van de ondergrondse 150 KV hoogspanningsleidingen. Dit als een vervolg op het haalbaarheidsonderzoek dat TenneT uitvoerde. Deze opdracht kreeg TenneT nadat de raad de middelen beschikbaar stelde voor het verkabelen. TenneT stelde hiervoor 2 externe ingenieursbureaus aan die het basisontwerp gaan opstellen.

Bij aanbestedingen adviseren we over de verschillende onderdelen van het Manifest Maatschappelijk verantwoord inkopen. Dit staat in ons inkoop en aanbestedingsbeleid. Sinds 2019 nemen we duurzaamheid mee bij toetsen van de opdrachtnemer bij de enkel- en meervoudig onderhandse aanbesteding van GWW werken en diensten. Dit leest u ook in de duurzaamheidsparagraaf in het aanbestedingsprotocol.

FINANCIËN

(Bedragen x € 1.000)

Thema	Primitieve begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Rekening 2019	Afwijking 2019
Lasten				
Wonen in Breda	672	3.035	1.854	1.180
Verdeling beschikbare ruimte	4.171	3.796	4.860	-1.063
Grote woonprojecten in de stad	20.819	17.575	13.048	4.527
Bereikbaar Breda	14.963	14.965	15.880	-915
Breda is een duurzame en bestendige stad	4.408	5.673	4.079	1.593
Totaal lasten	45.033	45.043	39.721	5.322
Baten				
Wonen in Breda	120	120	96	-23
Verdeling beschikbare ruimte	1.571	1.571	1.967	396
Grote woonprojecten in de stad	19.499	13.323	15.122	1.799
Bereikbaar Breda	15.415	15.415	17.152	1.737
Breda is een duurzame en bestendige stad	876	1.087	1.251	164
Totaal baten	37.481	31.516	35.588	4.072
Mutaties in reserves	-243	-1.857	-802	1.055
Totaal Generaal	7.309	11.671	3.332	8.340

Financiële toelichting op dit programma

De afwijking (resultaat ten opzichte van de begroting) is € 8,3 miljoen positief. Dit wordt met name gerealiseerd door de resultaten van grondexploitaties, panden en gronden, parkeren en ontvangen rijksmiddelen voor de energiestrategie. De resultaten zijn onderstaand per thema toegelicht.

Thema Wonen in Breda € 1,2 miljoen positief

- In 2019 is gestart met de versnellingsopgave Wonen voor de realisatie of in harde plancapaciteit brengen van 6.000 woningen. De kansen en mogelijkheden voor een aantal locaties zijn samen met marktpartijen onderzocht wat heeft geleid tot een perspectief voor ruim 2000 extra woningen. Locatie specifieke maatregelen die hier uit volgen en eventuele aankoop van gronden via het aankoopprogramma hebben in 2019 geen concrete financiële inzet gevraagd. Daardoor zijn de uitgaven voor het bestedingsplan in 2019 € 0,9 miljoen lager dan begroot.
- In 2018 heeft budgetoverheveling plaatsgevonden voor € 0,7 miljoen, als gevolg van nieuwe alliantieafspraken in 2019 is dit budget niet nodig gebleken. Conform bestuursrapportage zijn uit het budget van 2018 de kosten voor de huisvesting van statushouders ad € 0,3 miljoen betaald. Voor het resterende budget ad € 0,4 miljoen wordt middels resultaatbestemming voorgesteld dit in 2020 in te zetten voor sociale woningbouw.
- Er zijn meer uren besteed voor wonen(onderdeel markt en programmering). Tezamen met hogere kapitaallasten leidt dit tot een nadeel van € 0,2 miljoen.

Thema verdeling beschikbare ruimte € 0,7 miljoen negatief

- Er bestaat een tekort op de bedrijfsvoering onder andere door een lagere productiviteit dan begroot. Effect ten laste van dit thema is € 0,6 miljoen.
- Resultaat op de faciliterende projecten bedraagt € 0,2 miljoen voordelig. Dit resultaat is het saldo van een voordelig resultaat op de baten van € 0,4 miljoen en een nadelig resultaat op de lasten van € 0,2 miljoen. In verband met de versnellingsopgave Wonen zijn in 2019 meer nieuwe faciliterende projecten aangezet. Hierdoor is het aantal projecten en daarmee de inzet ten opzichte van de begroting toegenomen. De inzet voor de versnelling zelf is voor rekening van het thema wonen binnen het programma gekomen. Het hogere aantal projecten heeft vervolgens geleid tot een hogere ambtelijke inzet op de faciliterende projecten en hogere kosten. Deze extra kosten zijn in 2019 verhaald op derden, waardoor de opbrengsten in 2019 € 0,4 miljoen hoger zijn.
- Inzet op het Omgevingsplan Breda is minder dan verwacht, € 0,1 miljoen. Bij de implementatie van de omgevingswet en het expeditieprogramma omgevingswet zijn meer uren ingezet, dit leidt tot een tekort van € 0,2 miljoen.
- Als gevolg van hogere kosten in ruimtelijke procedures wordt een overschrijding van € 0,3 miljoen verwacht.

Thema grote woonprojecten in de stad € 6,3 miljoen positief

- Het resultaat op de grondexploitatie wonen is € 3,1 miljoen positief. Dit resultaat is opgebouwd een bedrag van € 3,6 miljoen als gevolg van tussentijdse winstnemingen, liquidaties van (positieve) grondexploitatie en vrijval van de voorziening. Tussentijdse winstnemingen bij 6 grondexploitatie leveren een bijdrage aan het resultaat van € 2,4 miljoen. Daarnaast zijn 3 grondexploitatie geliquideerd tot een bedrag van € 0,8 miljoen. Tenslotte is voor de voorziening grondexploitatie een bedrag van € 0,4 miljoen minder benodigd. Doordat bij de begroting reeds € 0,5 miljoen aan resultaat was begroot, bedraagt het resultaat per saldo € 3,1 miljoen. In 2019 heeft een onderschrijding op de lasten plaatsgevonden voor € 6,6 miljoen als gevolg van lagere rentetoerekening, wijziging in fasering van bouw- en woonrijpmaken en aanpassing van de grondexploitatie Eikberg, de voorziene grondaankoop is komen te vervallen omdat de eigenaar kiest voor zelfrealisatie. Om deze laatste reden vind ook een onderschrijding van de baten plaats. Daarnaast worden grondopbrengsten in Bouverijen later gerealiseerd dan gepland. Voor een nadere toelichting op de resultaten van de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
- Het resultaat op panden en gronden bedraagt € 3,5 miljoen positief en bestaat uit: hogere kosten gemaakt voor onderhoud van panden en afwaarderen zorgen voor een negatief resultaat van € 0,6 miljoen en incidentele verkoopopbrengsten en vrijval voorziening leiden tot een positief saldo van € 4,1 miljoen.
- Er bestaat een tekort op de bedrijfsvoering onder andere door een lagere productiviteit dan begroot. Effect ten laste van dit thema is € 0,3 miljoen.

Thema Bereikbaar Breda € 1,4 miljoen positief

- Door hogere kosten voor beleidsadviesing is voor de onderdelen mobiliteit en milieu een tekort van € 0,3 miljoen ontstaan. Dit bestaat onder andere uit € 0,1 miljoen inzake adviesing HOV. Het opstarten van de stichting Taxikeurmerk en de controle en handhaving van het taxikeurmerk heeft tot aanvullende kosten geleid van € 0,05 miljoen.
- Het positief resultaat parkeren bedraagt € 1,7 miljoen.
Dit bestaat voor € 0,9 miljoen uit een hoger resultaat uit naheffingen, hogere kosten voor inhuur van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa) ad € 0,5 miljoen en hogere opbrengsten van boetes naheffing ad € 1,4 miljoen. De opbrengsten uit straatparkeren zijn € 0,2 miljoen hoger als gevolg van uitbreiding van het gebied in Belcrum-Noord en de fiscalisering van Gerardus Majella.
Daarnaast zijn de kosten voor de parkeergarages € 0,3 miljoen lager dan begroot, onder andere door lagere afrekeningen van energiekosten. De kosten voor terugbetalingen parkeerfonds zijn lager dan begroot.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad € 1,7 miljoen positief

- In de septembercirculaire is € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van de regio West-Brabant. Deze middelen geven de regio's een financiële basis om samen met verschillende partners in de regio te werken aan de concept RES en RES 1.0. De gemeente Breda betaalt het bedrag door aan het Waterschap nadat zij de gemeente Breda gefactureerd hebben, in 2019 heeft het Waterschap niet gefactureerd. Het gehele bedrag is opgenomen als positief resultaat en middels het voorstel tot budgetoverheveling zal worden voorgesteld het bedrag voor 2020 beschikbaar te stellen.
- Voor het uitvoeringsprogramma bodem worden door het Rijk gelden beschikbaar gesteld, per jaar € 0,765 miljoen voor bodemsanering vanuit de Wet bodembescherming (DU), deze wordt via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. In 2019 waren géén kostbare actieve beheers-/saneringsmaatregelen noodzakelijk. Andere instrumenten zoals onderzoek en bemiddeling waren voor de beheersing van de humane risico's toereikend. In 2019 is per saldo € 0,4 miljoen toegevoegd aan de reserve Bodem.
- Het tekort op de lasten van het product openbaar groen en (openlucht) recreatie bedraagt € 0,17 miljoen en wordt veroorzaakt door bemensing van crowdmanagement rond het recreatiegebied, extra capaciteit voor het schrijven van de aanpak recreatie seizoenen Galderse meren en herstel gazon en paden Asterdplas na een evenement.

Mutaties reserve, saldo € 1,6 negatief

- Thema wonen in Breda; € 0,9 miljoen minder onttrokken, omdat de werkelijke uitgaven onttrokken aan de reserve en deze lager zijn, is er minder onttrokken.
- Thema Bereikbaar Breda; € 0,2 miljoen minder onttrokken De kosten voor terugbetalingen parkeerfonds zijn lager dan begroot., omdat deze worden onttrokken aan de reserve parkeerfonds is deze minder dan begroot.
- Thema Breda is een duurzame en bestendige stad; € 0,5 miljoen minder onttrokken.
- Voor de bodemreserve is door de gemaakte kosten op het product een lager bedrag dan begroot gedoteerd en onttrokken per saldo € 0,1 miljoen.
- Voor de klimaatreserve, € 0,4 miljoen minder onttrokken, zijn de leningen met ingang van 2019 op de balans opgenomen, hiervoor heeft een correctie voor 2018 plaats gevonden en er heeft ook geen onttrekking voor de leningen 2019 plaats gevonden.

Investerings

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2019	Werkelijke uitgaven tm 2019	Vrijval 2019	Nog beschikbaar eind 2019	Wat is meer/-minder nodig voor afronding	Verwachte uitgaven 2020	Verwachte uitgaven 2021	Verwachte uitgaven 2022 ev
3. Duurzaam wonen in Breda								
Mobiliteit	15.888	5.654	-1.346	11.580		3.922	5.602	2.056
Parkeren	1.115	417		698		451	247	
Milieubeheer	64	17		47		47		
Groen, Water en Dierenwelzijn	3.841	1.868	-12	1.985		1.239	446	300
Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	5.614	123	546	4.945		1.245	1.250	2.450
Stedelijke planning en programmering	3.172	320	335	2.517		524	1.800	193
Wonen	2.648		160	2.488		500	500	1.488
Totaal	32.342	8.399	-317	24.260	0	7.928	9.845	6.487

Mobiliteit

Aan het begin van de huidige collegeperiode is er ruim € 15 miljoen voor investeringen in het mobiliteitsstelsel (excl. eventuele subsidies) beschikbaar gesteld. In 2019 zijn verschillende reconstructies van wegen (oa de Zuidelijk Rondweg) en verbeteringen van de verkeersregelinstallaties uitgevoerd om de stad goed bereikbaar te houden. Ook is gewerkt aan fietsprojecten om de inwoners van onze stad (nog) meer op de fiets te krijgen en zijn vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid diverse situaties verbeterd.

De negatieve vrijval van € 1,3 miljoen heeft te maken met de HOV-Busbaan. In 2018 zijn aanvullende kosten gemaakt voor het project HOV-Busbaan naar aanleiding van een gerechtelijk geschil waarbij de Rechtbank uitspraak heeft gedaan. De overschrijding van het krediet leidde daarmee niet tot een begrotingsonrechtmatigheid, maar er is daarbij geen aanvullend krediet gevoteerd. Om het project op een goede wijze af te kunnen sluiten is daarmee een negatieve vrijval geboekt.

Parkeren

Betreft rendabel krediet, wordt gedekt uit tarieven. Het college had grote ambities en een strak tijdspad voor de parkeerregulering van de schil rond het centrum. De € 1 miljoen was een startbudget en is waarschijnlijk niet toereikend om alle kosten te dekken. Vervolgens ging het wijkplanproces in een aantal wijken ver door de planning heen. Het nieuwe coalitieakkoord legt nog meer prioriteiten bij de regulering van de schil rond het centrum. We zijn volop bezig met de voorbereiding en naar verwachting Q3 2020 zijn er 4 wijken/gebieden gereguleerd.

Groen, Water en Dierenwelzijn

Aan aankopen van grond is € 0,3 miljoen uitgegeven in de Vierde bergboezem en omgeving Ulvenhoutse bos. Deze gronden worden geschikt gemaakt voor natuurontwikkeling en waar mogelijk worden recreatieve verbindingen gerealiseerd. Daarnaast is € 0,16 miljoen ingezet voor het Markdal.

Eind 2017 is het saldo van de Groenreserve in de investeringsreserve gestort. Van de totale uitgaven is in 2019 € 0,3 miljoen uitgegeven ten laste van de opgeheven Groenreserve. Het restant van de Groenreserve bedraagt eind 2019 € 0,3 miljoen. Voor de realisatie van de EVZ Boomkikker zijn middelen gevoteerd. De gemeente Breda is in onderhandeling over de aankoop danwel ruiling van percelen. Nadat de definitieve grondposities zijn ingenomen kan de inrichting worden gerealiseerd. Doordat de posities nog niet definitief zijn is er sprake van onderbesteding.

Wonen

Het krediet kermisexploitanten is beschikbaar gesteld voor het herplaatsen van kermisexploitanten aan de Hoogeindsestraat. Er zijn in het verleden onderzoeken gedaan om de locatie Baarschot uit te breiden, hetgeen niet mogelijk is gebleken. Het restantkrediet is enige tijd in stand gehouden om onvoorziene zaken voor een eventuele herhuisvesting te bekostigen. Het project is nu afgerond. Het restantkrediet van € 0,16 is niet meer benodigd en valt hiermee vrij.

Op het krediet voor starters-, blijvers- en verzuivereningen van € 2,4 miljoen zijn in 2019 geen mutaties opgetreden. De uitnutting is afhankelijk van de vraag, besteding van het restantbedrag is verspreid over 5 jaar.

Grondexploitatie tbv Woningbouw

Dit bestaat uit de kredieten voor het aankoopprogramma voor strategische gronden en het restant van het krediet inzake de stelselwijziging grondexploitaties. Dit restant werd gereserveerd voor de resterende werkzaamheden rondom Waterakkers. In 2019 valt dit restant vrij.

Stedelijke Planning en Programmering

Project Oostflank

Het krediet is gevoteerd voor de 1e fase van de Oostflank, ofwel de aanpassing van de openbare ruimte van de Vlaszak en omgeving. In 2019 is gewerkt aan een verkeerskundig Voorlopig Ontwerp en heeft participatie en communicatie plaatsgevonden. In 2020 wordt een Voorlopig Ontwerp en daarna een Definitief ontwerp opgesteld, in 2021 en daarna is de realisatie gepland.

Overige Projecten

Coalitieakkoord opgave 6000 woningen te realiseren of harde plancapaciteit; inzet impuls gelden is afhankelijk van de kansen die zich voordoen.

Het restantkrediet ad € 0,335 miljoen kan bij de jaarrekening 2019 vrijvallen.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Mutaties in reserves

(Bedragen x € 1.000)

Reserves programma 3	Stand op 1-1-2019	Mutaties	Stand op 31-12-2019
Reserve parkeren	1.222	-100	1.122
Parkeerbonds	545	-545	0
Bodemfonds	2.716	383	3.099
Klimaatfonds	521	341	862
Reserve Versnellingsopgave Wonen	0	8.693	8.693
Totaal	5.005	8.772	13.776

Reserve Parkeerbedrijf

In 2019 heeft een onttrekking plaats gevonden ten gunste van de algemene middelen. In de periode 2020 tot en met 2022 wordt de reserve afgebouwd naar nul.

Reserve Parkeerbonds

Naar aanleiding van vragen van twee initiatiefnemers die een financiële bijdrage aan het parkeerbonds hebben gedaan, is het ontstaan en de toepassing van het parkeerbonds bekeken en geanalyseerd. Hierover is eind 2019 een raadsbrief gestuurd.

Bij het parkeerbonds hoort een verplichting van de gemeente Breda naar de initiatiefnemer. Het betreft een verplichting, waarbij Breda het gezonde parkeerklimaat in de stad als geheel waarborgt. Dit betekent dus niet dat Breda de verplichting aangaat om specifiek voor de betreffende initiatiefnemer parkeerplaatsen te realiseren. De locaties waar Breda parkeerplaatsen realiseert moet echter wel op een logische wijze zijn gekoppeld aan de ontwikkelingen die van de afkoopmogelijkheid gebruik hebben gemaakt. Naast parkeerplaatsen in en rond de binnenstad kan dit uiteraard ook plaatsvinden op bijvoorbeeld transferia. Tevens is in het parkeerbonds de verplichting opgenomen dat het college binnen 10 jaar aan de initiatiefnemer moet bevestigen wat zij met de gelden uit het parkeerbonds heeft gedaan. Als laatste is in het parkeerbonds opgenomen dat als er geen enkele resultaatsverplichting (realiseren fysieke parkeerplaatsen uit parkeerbonds in logische relatie tot afgekochte parkeerplaatsen) binnen deze termijn is gerealiseerd, het oorspronkelijke bedrag per niet gerealiseerde parkeerplaats (€ 5.000,-/parkeerplaats) renteloos moet worden terugbetaald.

Gezien het bovenstaande willen wij voor alle initiatiefnemers die een bedrag in het parkeerbonds hebben gestort duidelijkheid verschaffen wat er met hun storting is/wordt gedaan. De initiatiefnemers die hun storting in de jaren 2008 t/m 2009 (totaal € 0,195 miljoen) hebben gedaan konden in 2019 een verzoek doen om hun bijdrage terug te krijgen. De betrokkenen die actief een verzoek hebben ingediend of vragen hebben gesteld over het parkeerbonds hebben in 2019 het gestorte geld terug ontvangen, een bedrag van € 0,025 miljoen is terug betaald.

Reserve Bodemfonds

Door het Rijk beschikbaar gestelde gelden, per jaar € 0,765 miljoen voor bodemsanering wordt in één reserve gebracht. Breda ontvangt 1 bodemgeldstroom: Wet bodembescherming (DU), deze wordt via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. In 2019 is per saldo € 0,383 miljoen toegevoegd aan de reserve Bodem.

In 2019 waren géén kostbare actieve beheers-/saneringsmaatregelen noodzakelijk. Andere instrumenten zoals onderzoek en bemiddeling waren voor de beheersing van de humane risico's toereikend.

Reserve Klimaatfonds

Het Klimaatfonds wordt gevoed met opbrengsten uit het project windturbines Hazeldonk. Hieruit heeft de Gemeente Breda een bijdrage van € 0,262 miljoen in 2019 ontvangen, hiervan wordt € 0,044 miljoen afgedragen aan de afdeling Vastgoedontwikkeling voor de erfpacht, resteert € 0,218 miljoen voor de reserve klimaatfonds. De verstrekte leningen zijn met ingang van 2019 opgenomen op de balans, voor voorgaande jaren betekent dit een correctie van € 0,123 miljoen, dit bedrag vloeit terug naar de reserve.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

In het Coalitieakkoord is een eenmalige impuls gegeven aan de Versnellingsopgave wonen voor de jaren 2019 tot en met 2022. De uitgaven worden gedekt uit de resultaten van de grondexploitaties.

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2018 is de reserve Versnellingsopgave wonen ingesteld en is het resultaat uit de grondexploitaties 2018 ad € 9,5 miljoen gestort.

In 2019 is voor de versnellingsopgave wonen € 0,86 miljoen uitgegeven. Dit bedrag is in 2019 onttrokken aan de reserve.

Mutaties in voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)

Voorziening programma 3	Stand op 1-1-2019	Mutaties	Stand op 31-12-2019
Vrz Parkeerbedrijf	2.852	21	2.873
Vrz planmatig onderhoud VO	3.585	278	3.864
Vrz verkeersregelinstallaties (VRI's)	852	-728	124
Vrz verlieslatende contracten	4.796	-4.796	0
Vrz planschade Lunet	5.062	-5.062	0
Totaal	17.147	-10.287	6.860

Voorziening Parkeergarages

De voorziening wordt gevoed op basis van een meerjarenplanning, waarbij de mee- en tegenvallers op meerjaren worden ingeschat.

Onderhoud Vastgoedontwikkeling (VO)

De hoogte van de dotatie is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplanning.

Er wordt rekening gehouden met de btw over de kosten en tevens wordt er rekening gehouden met 25% onder uitputting op de planning.

VOORZIENING VERKEERSREGELINSTALLATIE (VRI'S)

Met ingang van 2016 is voor de reguliere onderhoudsactiviteiten voor het in stand houden van de verkeersregelinstallaties een voorziening kapitaalgoederen gevormd. Jaarlijks wordt € 0,9 miljoen gedoteerd vanuit de exploitatie. De werkelijk kosten worden onttrokken uit de voorziening. Voor de uitgaven wordt elk jaar het meerjaren onderhoudsplan geactualiseerd.

Voorziening Verlieslatende contracten

In 2019 heeft de overdracht van het gebouw van de voormalige rechtbank van Rijk naar Gemeente plaatsgevonden. De aankoop is positiever uit onderhandeld dan was ingeschat. Hierdoor kon de voorziening die er was gevormd voor het verliesdeel voor € 0,4 mln vrijvallen.

Na deze vrijval is de voorziening nihil en kan worden opgeheven.

Planschade Lunet

Onttrekkingen 2019 betreft de in 2019 uitbetaalde planschade Lunet van € 5.061.763,=.

Na deze uitkering is de voorziening nihil en kan worden opgeheven.

BELEIDSSTUKKEN

WONEN IN BREDA

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidsadvieskaarten Bredaas Erfgoed 2008	Kaderstellend	2008
Brochure grondprijzen 2018	Kaderstellend	2018
Gebiedsperspectief Havenkwartier (2017)	Kaderstellend	2017
Gebiedsvisie Binnenstad (2014)	Kaderstellend	2014
Gebiedsvisie Brabantpark (2010)	Kaderstellend	2010
Kantorennota Breda 2020	Kaderstellend	
Nota Grondbeleid 2014	Informerend	2014
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden (mei 2016)	Kaderstellend	2016
Structuurvisie Bedrijventerreinen Breda 2020 (2008)	Kaderstellend	2008
Structuurvisie Breda 2030;	Kaderstellend	2013
Structuurvisies Doornbos en Linie (2012)	Kaderstellend	2012
Welstandsnota (2004)	Kaderstellend	2004
Algemene verklaring van geen bedenkingen (Wabo – Bor; 24-8-2019)	Kaderstellend	2019
Erfgoedverordening 2011	Kaderstellend	2011
Beleidsregels voor het afwijken van een bestemmingsplan 2015	Kaderstellend	2015
Nota van Uitgangspunten Breda-Oost (2012)	Kaderstellend	2012
Nota van Uitgangspunten Ginneken (2009)	Kaderstellend	2009
Nota van Uitgangspunten Ulvenhout (2009)	Kaderstellend	2009
Verordening bedrijveninvesteringszone Breda-Oost 2017 (financieel/ fysiek)	Kaderstellend	2015
Vigerende bestemmingsplannen (alle)	Kaderstellend	2019
Alliantie Breda 2019 tot en met 2023	Kaderstellend	2019
Participatieleidraad bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving	Kaderstellend	
Coördinatieverordening gemeente Breda	Kaderstellend	
Besluit tot het aanwijzen van categorieën gevallen waarin een verklaring van geen bedenkingen niet is vereist	Kaderstellend	
Aanvulling op de Woonvisie 2013	Kaderstellend	
Woonvisie Breda: wonen in een dynamische tijd	Kaderstellend	
Tijdelijk (werken) en wonen in Breda (2007)	Kaderstellend	2007
Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur Breda	Kaderstellend	2019
Aanpak kamerverhuur	Kaderstellend	2014
Taakstelling statushouders (2019)	Kaderstellend	2019
Actieplan studentenhuysvesting	Kaderstellend	
Alliantie Breda	Kaderstellend	

VERDELING BESCHIKBARE RUIMTE

Naam document	Soort document	Jaar
Zie hiervoor de beleidsdocumenten zoals weergegeven bij Thema 3.1 Wonen in Breda		

GROTE WOONPROJECTEN IN DE STAD

Naam document	Soort document	Jaar
Zie hiervoor de beleidsdocumenten zoals weergegeven bij Thema 3.1 Wonen in Breda		

BEREIKBAAR BREDA

Naam document	Soort document	Jaar
Aanwijzingsbesluit fietshandhaving Breda 2018	Kaderstellend	2018
Verordening parkeerbelastingen Breda 2019	Kaderstellend	2019
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	
Aanwijzingsbesluit parkeren 2019	Kaderstellend	2019
Aanwijzingsbesluit parkeerbelastingen 2019	Kaderstellend	2019
Beleidsregel Bezoekersregeling type straat en type garage	Kaderstellend	
Nota parkeer en stallingsbeleid Breda (2004, herijking 2013)		

BREDA IS EEN DUURZAME EN BESTENDIGE STAD

Naam document	Soort document	Jaar
Duurzaamheidsvisie Breda 2030 + factsheets (2016)	Kaderstellend	2016
Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart vaststellen hergebruik grond (nog niet vastgesteld)	Kaderstellend	2017
Bodemmasterplan Breda 2030	Kaderstellend	
Impuls ruimtelijke adaptatie Breda (2016)	Kaderstellend	2016
Evaluatie uitvoeringsprogramma klimaat, bodem en geluid/bodem/ externe veiligheid (2017)	Kaderstellend	2017
Duurzaamheidsvisie	Kaderstellend	2017
Geluidskaarten Omgevingslawaaï (2017)	Kaderstellend	2017
Klimaatnota (Steek positieve energie in het klimaat (2008)	Kaderstellend	2008
Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Breda (2008)	Kaderstellend	2008
Luchtkwaliteitsplan 2006-2009 (fijn stof tot nadenken)	Kaderstellend	2006
Ontheffingenbeleid Wet geluidhinder 2007	Kaderstellend	2007
Uitvoeringsprogramma Klimaat 2017-2020	Kaderstellend	2017

VERBONDEN PARTIJEN

GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

Algemene informatie

Programma:	3	3. Duurzaam wonen in Breda
Thema:	16	3.5 Breda is een duurzame en bestendige stad
URL:		
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Deze gemeenschappelijke regeling is gericht op de nazorgverplichtingen van de 10 deelnemende gemeenten aangaande de afvalstoffenberging Bavel-Dorst en de regionale stortplaats Zevenbergen.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Uitgangspunt is dat de stortplaats Zevenbergen snel overgedragen zou zijn aan de provincie en dat de betreffende gronden verkocht zouden zijn. Medio 2019 is er overeengekomen dat de overdracht met maximaal 5 jaar is uitgesteld. Binnen deze periode blijft de rekenrente 5,06%. Het doel is om deze termijn te gebruiken om alternatieven te onderzoeken. Op welke manieren kunnen we mogelijke kostenbesparingen realiseren en mogelijke inkomsten genereren. Voor stortplaats Bavel-Dorst onderzoeken we in 2020 een aantal kostenbesparende scenario's. Het gaat hierbij vooral om de jaarlijkse donatie aan de voorziening en de bijdrage voor deelnemende gemeenten. Mogelijk kan locatie Bavel-Dorst aansluiten bij de alternatieven die we voor stortplaats Zevenbergen zoeken.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het verlagen van de rekenrente waarmee we het doelvermogen berekenen heeft een aanzienlijk nadelig effect. Dit nemen we samen met andere financieel bepalende factoren mee, waaronder de gehanteerde levensduur van de afdekfolie, in het onderzoek naar alternatieven en kostenbesparing.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	192	264
Eigen vermogen		1227
Vreemd vermogen	25656	25888
Resultaat voor bestemming	-141	7
Weerstandsvermogen		1036
Netto schuldquote in %	-2949,0%	-2517,0%
Solvabiliteit in %		4,5%

RISICO'S

Thema	Risico
Wonen in Breda	De verruiming van de woningbouwproductie en realisatie van extra woningen in de categorieën sociaal en middenduur vragen grote inspanningen van markt en overheid. Tegelijkertijd is er in Breda een zeer hoge marktdruk. In brede zin zijn er risico's voor het tempo van de realisatie. Onder andere door de toegenomen bouwkosten. In randvoorwaardelijke sfeer kunnen de onduidelijkheden rond het stikstofbeleid of de PFAS-problematiek invloed hebben op de voortgang.
Verdeling beschikbare ruimte	De voorraad bestaande bedrijventerreinen is nagenoeg uitverkocht. De productie van nieuwe bedrijventerreinen vraagt tijd. Hierin liggen uitdagingen om op korte termijn terreinen te vinden om kandidaten te vestigen.
Grote woonprojecten in de stad	De risico's voor grondexploitaties voor woningbouw staan in de paragraaf Grondbeleid.
Bereikbaar Breda	Vanwege het stikstofdossier lopen de verschillende onderdelen van (Innov)A58 vertraging op. Het deel Galder-Annabosch loopt tussen de 3 en 5 jaar vertraging op. Het deel Tilburg-Breda lijkt nog geen vertraging op te lopen, aangezien hier momenteel een Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport Verkenning (MIRT Verkenning) wordt uitgevoerd. Het wegvak Tilburg-Eindhoven loopt 1 tot 3 jaar vertraging op. Hiermee dreigen de doorstromingsknelpunten op de autosnelwegen in deRuit van Breda (A16, A58, A27 en A59) verder toe te nemen.
Breda is een duurzame en bestendige stad	<ul style="list-style-type: none">• De CO2 doelen worden (nog) niet gehaald.• Dossiers als PFAS en Stikstof staan vol in de (landelijke) aandacht en kunnen (ruimtelijke) ontwikkelingen remmen, zoals de verbreding van de A58 onder Breda. We zoeken steeds naar oplossingen voor deze problemen.

20

1

9

Basis op orde

Basis op orde



DE BASIS OP ORDE IN BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Breda is veilig en leefbaar voor inwoners, bedrijven en bezoekers. Dat is het doel van het Meerjarenprogramma Veiligheid (2019-2023). Alleen zo kunnen we onze ambities waarmaken van het Verhaal van Breda.

Dat betekent:

- een nieuwe aanpak van informatiegestuurd werken
- inspelen op ontwikkelingen
- activeren en samenwerken en
- ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid.

De dynamiek van de samenleving vraagt voortdurend om afstemming en keuzes maken.

Onze dienstverlening aan inwoners kwam op een nog hoger niveau. Meer digitaal is onze dienstverlening beter toegankelijk en eenvoudiger. De menselijke maat blijft bestaan voor meer ingewikkelde dienstverlening en kwetsbare mensen. Klanttevredenheid meten we meer en meer doorlopend. Bredanaars waarderen de kwaliteit van de openbare ruimte en van afval inzamelen.

Duurzaamheid blijft belangrijk, ook voor gemeentelijk vastgoed. Waar dat kan doen we dit samen met inwoners en bedrijven. De wijkdeals zijn hierbij een groot succes. Inzamelen van afval doen we zoveel mogelijk circulair. Dat betekent dat de nadruk ligt op hergebruik van gescheiden afval.

In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor de evaluatie van VANG. Ook is de verbranding van kerstbomen geëvalueerd.

In ons werk staat de bundeling van krachten centraal, met inwoners, bedrijven, instellingen en andere overheden. Bij het Verhaal van Breda en de Omgevingsvisie betrokken we de inzet van de stad op een nieuwe manier. Samen maken we de stad. We blijven daarom vragen aan inwoners, bedrijven en instellingen om meer kwaliteit toe te voegen aan Breda.

THEMA'S

VEILIG BREDA

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Breda heeft hoge ambities op gebied van veiligheid. Dat staat in het Meerjarenprogramma Veiligheid (2019-2023). Hierin staan 5 thema's centraal:

- ondermijning
- zorg en veiligheid
- veiligheid openbare ruimte
- zichtbare criminaliteit
- fysieke veiligheid.

Binnen deze 5 thema's investeerden we naast de reguliere taken in de volgende focuspunten:

1. Het voorkomen van recidive.
2. Het bevorderen van integratie van ex-gedetineerden die terugkeren
3. Het creëren van alertheid en (vroeg)signaleren bij polarisatie en radicalisering
5. Het bieden van zorg
6. Het voorkomen van overlast en gevaar van personen met verward gedrag
7. Het tegengaan van ondermijning
8. Het vergroten van de cyberveiligheid.

Op al deze beleidsthema's volgen wij de BredA Aanpak. We analyseren, anticiperen met betrokken partijen en activeren waar mogelijk.

2019 is het eerste jaar in ons Meerjarenprogramma Veiligheid. Op ondermijning bleef het aantal misdrijven van productie en handel in drugs stabiel. Horizontale fraude (Cyber) stijgt. Dit is fraude waarbij particulieren, bedrijven, financiële instellingen of organisaties slachtoffer zijn. Voor de stijging van horizontale fraude is geen duidelijke oorzaak bekend. Dat maakt een specifieke aanpak moeilijk. De overlast door personen met verward gedrag bleef in 2019 stabiel.

De ingezette daling van voorgaande jaren van het aantal vernielingen en meldingen van jeugdoverlast stopte in 2019. Dit aantal is nu stabiel. Ook de overlast door alcohol en drugs is stabiel ten opzichte van 2018. Voor geweld gold dat de ernstigere vormen van geweld toenamen, terwijl de mindere vormen van geweld een afname lieten zien.

De grootste stijger ten opzichte van 2018 binnen het thema zichtbare criminaliteit was zakkenrollerij. De woninginbraken, bedrijfsinbraken en inbraken in garages/schuur namen af. Ook de autodiefstal ligt na een stijging in 2018 weer onder het niveau van 2017. Ondernijming vroeg in 2019 veel aandacht en dus capaciteit.

Buurtpreventie Breda bestaat inmiddels uit 102 groepen en ruim 4300 contactpersonen verspreid over de stad. Er komen nog altijd nieuwe aanmeldingen binnen, waardoor het netwerk verder uitbreid. De groepen worden gefaciliteerd en geïnformeerd vanuit de gemeente. Zo is er intensief contact met de straatcoördinatoren, krijgen zij wekelijks informatie over de veiligheid in hun buurt en wordt voor het gehele netwerk een breed aanbod aan activiteiten georganiseerd. De coördinatoren hebben op hun beurt weer veel contacten in de straat, waardoor de geboden informatie breed wordt verspreid. Ook online wordt het aanbod van Buurtpreventie uitgebreid middels interactieve veiligheidscontent. De focus ligt altijd op het vergroten van kennis en kunde van de buurtpreventen om daarmee criminaliteit te voorkomen en Bredase buurten veiliger te maken. De regiegroep bestaande uit politie, gemeente en bewoners zal sturing blijven geven aan het netwerk.

Daarnaast spelen we in op de verschuiving naar digitale wereld waardoor kansen maar ook bedreigingen ontstaan m.b.t. veiligheid. We gaan de succesvolle aanpak 'Digitale Buurtambassadeur' verder voortzetten en nieuwe ambassadeurs opleiden in samenwerking met politie en Avans Hogeschool. Deze vrijwilligers helpen de gemeente met het verspreiden van kennis en kunde omtrent cyberveiligheid. De ambassadeurs zullen in de toekomst ook ingezet worden op scholen om jongeren te informeren over online veiligheid (sexting, cyberpesten e.d.). Gesprekken voor een pilot lopen momenteel met het Newman College.

Verder is er intensief contact met politie omtrent de preventie van cybercrime. Er wordt gewerkt aan een 'expertgroep cyberveiligheid' bestaande uit politie (team cybercrime), gemeente en belangrijke partners in de stad. Het doel is om meer informatie en kennis uit te wisselen en onze vitale partners te ondersteunen.

Tenslotte organiseren we voor zowel bewoners als ondernemers verschillende activiteiten omtrent bewustwording. Zowel fysiek als digitaal worden Bredanaars op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen en bewust gemaakt van de belangrijkste risico's op op gebied van cyber. Zo maken we Breda digitaal weerbaar.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

We zetten samen met het veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) de eerste stappen voor het informatiegestuurd werken zoals we afspraken in het Meerjarenprogramma Veiligheid. Hierdoor kunnen wij nu bewust keuzes maken en tijdig (bij)sturen. Het afgelopen jaar focusten we vooral op het realiseren van de benodigde techniek.

We verleenden vergunningen voor bouwen, evenementen, drank en horeca en diverse andere onderwerpen. Ook introduceerden we in 2019 de taxivergunning. We blijven een toename zien bij de vergunningsaanvragen op alle onderwerpen. Dit gaf extra druk bij de handhavers, juristen en toezichthouders.

In 2019 benutten we de extra gelden voor de aanpak van de veiligheid in kwetsbare wijken volledig. We besteedden het geld onder meer aan de extra inzet van BOA's, de inzet van jeugdwerkers, het plaatsen van mobiele posten in de wijken, straatverlichting op kwetsbare plekken en extra juridische capaciteit.

We evalueerden het convenant Veilig Uitgaan. De conclusies hieruit aangevuld met die uit de evaluatie van het deurbelied in 2017 lagen ten grondslag aan het nieuwe convenant Veilig Uitgaan dat we opstelden voor de jaren 2020-2024. Dit convenant beschrijft de wijze waarop de samenwerking vorm is gegeven tussen de convenantpartners, het werkingsgebied dat het betreft, de doelstellingen die geformuleerd zijn en de manier waarop we monitoren en evalueren.

Ook ronden we de citydeal Zorg voor Veiligheid af. De ontwikkelde werkwijze binnen deze citydeal evalueerden we en bleek effectief. De werkwijze zetten we daarom door in onze reguliere processen.

Het regionaal Crisismeldpunt is ingevoerd.

We stelden een plan van aanpak op voor cyber. Het richt zich specifiek op cyberpesten met speciale aandacht voor de doelgroep jeugd. Dit plan komt in 2020 in uitvoering.

Afgelopen jaar gaven we in onze gemeente wederom meerdere trainingen en opleidingen vanuit het ROR (Rijksinstituut opleidingen radicalisering). Relevante netwerkpartners zijn opgeleid, met name in het kader van bewustzijn en handelingsperspectief.

We schreven het projectplan Tegengaan ongewenste radicalisering en polarisatie dat we in 2020 verder uitrollen.

In 2019 stelden we de opzet voor het onderzoek voedingsbodems op. Het onderzoek voeren we het eerste half jaar van 2020 uit.

Breda neemt deel aan het landelijk experiment gesloten coffeeshopketen. Hierdoor worden de onderdelen met de gereguleerde teelt in de drugsaanpak zoals vastgesteld in de nota Herijking softdrugsbeleid uitvoerbaar. Breda was nauw betrokken bij de uitwerking van de regelgeving.

De wijkaanpak gelden ZWB in 2019-2020 voor de wijkversterkingsplannen Breda en Tilburg, ontvingen we in 2019 niet. De gelden voor 2019 worden begin 2020 toegekend aan onze gemeente. In 2020 komt dan ook het bijbehorende plan tot uitvoering.

Onder de paraplu van Weerbare stad ontwikkelden we de netwerken buurtpreventie en veilig ondernemend Breda verder met als doel de versterking van preventie. Deze versterking van de zelfredzaamheid van burgers en bedrijven had tot doel hen weerbaarder te maken op meerdere veiligheidsthema's zoals High Impact Crimes, cybercrime en ondermijning.

DIENSTVERLENING

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De tevredenheid van klanten over de baliedienstverlening bleef hoog en werd met een 9 gewaardeerd.

Breda scoorde opnieuw hoog op de kwaliteit van het bijhouden van persoonsgegevens in de Basisregistratie Personen.

Gemeente Breda is nog steeds het grootste loket waar aan niet-ingezetenen een BSN-nummer verstrekt wordt. Ook waren we na Schiphol het grootste loket waar Nederlanders die in het buitenland wonen een reisdocument aan kunnen vragen. Beide klantgroepen kozen mede door de snelle en kwalitatief goede dienstverlening voor Breda.

Onze werkwijze voor het aanvragen van de reisdocumenten is een voorbeeld voor grensgemeenten, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nationale Ombudsman. Ons proces is klantvriendelijk en efficiënt en heeft inmiddels de merknaam de Breda-methode.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Het vernieuwde trouwbeleid voerde we met succes in. Steeds meer bruidsparen maakten gebruik van de keuzevrijheid om zelf te bepalen wie hen trouwt en waar.

De dienstverlening werd klantvriendelijker en efficiënter door de invoering van een nieuw Burgerzaken-systeem en de ingebruikname van een zaakstelsel voor de registratie en afhandeling van klantcontacten.

We zetten fors in op het opsporen en voorkomen van fraude met adressen door de ingebruikname van (digitale) risicoprofielen.

Bij de 2 verkiezingen in 2019 beproefden we het concept van centrale stemopneming om het tellen van stemmen nauwkeuriger, effectiever en transparanter te laten verlopen.

Afgelopen jaar verlengden we de proef gezamenlijke dienstverlening die een jaar eerder was gestart. De uitvoeringsinstanties DUO, SVB, het juridisch loket en de gemeente Breda werkten hierin samen voor hulp aan klanten die zelf de weg digitaal of telefonisch niet weten te vinden en/of te maken hebben met meervoudige problematiek.

Veel medewerkers schoolden we (aanvullend) op hun vakterrein en in het voorkomen van en omgaan met agressie.

Het opleidingsprogramma en de agenda's van de teamoverleggen besteedden structureel aandacht aan het thema houding en gedrag.

Op de website van de gemeente introduceerden we de mogelijkheid feedback te geven door bezoekers van de site. Hierdoor kunnen gebruikerservaringen vertaald worden in verbeteringen. In combinatie met een structurele afstemming tussen vakafdelingen en websiteredactie garandeert dit een actuele website. Aan de hand van de bezoekersaantallen per onderwerp garanderen we per kwartaal een actuele opbouw van de homepage. We bewaken en vertalen hiermee het toptaken-principe.

Na een geslaagde pilot met eIDAS, formuleerden we beleid en voerden dit uit waardoor de digitale dienstverlening toegankelijk is voor andere EU-burgers.

Per 1 mei 2019 gingen de taken taxaties en afwikkeling beroep WOZ over naar de Belasting samenwerking West-Brabant.

De BuitenBeterApp koppelden we aan de applicatie Melddesk. Hierdoor komen meldingen rechtstreeks binnen, wat de kans op fouten verkleint. In 2020 zal een digitale terugkoppeling aan de melder worden gerealiseerd. De BuitenBeterApp promoten we via de website van de gemeente.

Het proces dat voorziet in de afhandeling van mailcontacten professionaliseerden we verder. De verwerkingstijd is hierdoor verlaagd. Niet alleen heeft dit een meer tevreden klant tot gevolg, ook het aantal telefonische statusvragen nam af.

BEHEER VAN DE OPENBARE RUIMTE

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 steeg de hoeveelheid ingezameld restafval licht ten opzichte van 2018.

In 2018 voerden we de nieuwe manier van inzamelen overal in. De hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen is nog steeds hoog.

Het afval wordt nog wel eens verkeerd aangeboden (naast de ondergrondse container, in de openbare ruimte, niet goed gescheiden of in de verkeerde container). Dit blijft een punt van aandacht. Hier spelen we met gerichte communicatie op in. Denk aan de rode kaart aan een container, (push)berichten via de afvalwijzer, facebook, overleg met woningcorporaties, vereniging van eigenaren, wijkorganisaties of initiatieven en communicatie op de vuilniswagens.

Om de hoeveelheid restafval te verminderen is extra inzet en aandacht nodig voor afval scheiden. De in 2019 uitgevoerde quickscan in opdracht van de rekenkamer en het onderzoek in ambtelijke opdracht gaven ook aan dat dit nodig is om de landelijke ambities (van afval naar grondstof en Nederland circulair in 2050) te halen. Ook is duidelijk dat de tarieven in relatie tot het kostenniveau niet kostendekkend zijn.

In 2019 hebben we veel projecten integraal aangepakt om zo goed mogelijk samen te kunnen werken tussen bewoners, de diverse afdelingen en derde partijen (nuts-partijen, ontwikkelaars, ed). Tijdens de uitvoering van diverse projecten in de openbare ruimte is ervoor gezorgd dat de bereikbaarheid niet in het geding kwam. Ook leidden de inzameling en transport van afvalwater niet tot uitval van primaire processen bij bedrijven. Daarnaast deden we afgelopen zomer onderzoek naar hitte in de binnenstad om te komen tot effectieve maatregelen die de kans op hitteproblemen verlagen. Vanuit het Europees subsidieprogramma Cooltowns zijn diverse projecten voorzien om hittestress te beperken of te voorkomen. De stad is schoner en groener doordat we de biodiversiteit in het groen hebben versterkt, bomen aanplantten die bestendig zijn tegen droogte en storm, en efficiënter reinigen in de stad.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

De ingezette weg Van Afval Naar Grondstof (VANG) is voortgezet. Dat betekent dat nu overal via de nieuwe manier wordt ingezameld. De hoeveelheid restafval per inwoner lag op 111 kg, net iets hoger dan 2018. De doelstelling van 127 kg in 2020 halen we.

Verdere afname is noodzakelijk om de ambitie van 30 kg restafval per inwoner in 2025 te halen.

Nu VANG overal is ingevoerd zien we dat inwoners wennen aan het systeem. Communicatie over het scheiden van afval en het verminderen van de hoeveelheid restafval heeft extra aandacht nodig. Externe (markt)ontwikkelingen zorgen ervoor dat inzet door inwoners en het belang van goed scheiden extra onder de aandacht moeten komen en blijven. Zeker met het oog op de doelstellingen 2025 en 2050.

Bij flats en appartementen kiezen we in overleg met verenigingen van eigenaren of corporaties de meest optimale inzameling voor die locatie. Dit is afhankelijk van de situatie. Ook bekijken we of in gebieden bijvoorbeeld een extra wijkvoorziening voor plastic verpakkingen en drinkpakken nodig is. Op deze manier zorgen we voor voldoende voorzieningen in de buurt. In Brabantpark plaatsten we 3 bovengrondse containers voor plastic bij de hoogbouw. En op andere locaties vervangen we ondergrondse restafval containers voor containers voor plastic verpakkingsafval en drinkpakken. Dit is alleen mogelijk op locaties waar meerdere restafval containers staan. In de binnenstad maakten we het mogelijk om met de afvalpas afval aan te bieden bij een aantal fietsenstallingen.

De meerpersoonshuishoudens ontvingen een tweede afvalpas. Inwoners kunnen daarnaast toegang krijgen tot 2 extra ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval (2 standaard, 2 op verzoek).

In de maanden mei, juni en juli zamelden we gft-afval wekelijks in. Via de website, sociale media, persoonlijk en de afvalwijzer informeren we inwoners over het scheiden van afval en het op de juiste manier aanbieden van het afval.

VANG draagt bij aan een circulaire economie. In 2019 maakten we een start met het invullen van de rol van de gemeente en afvalservice binnen deze transitie. De voorbereidingen om de kringloopwinkel Vindingrijk te integreren in het proces van afvalverwerking is hiervan een goed voorbeeld.

Ook regionale samenwerking is hierin nodig. We troffen voorbereidingen voor de samenwerking met de gemeente Etten-Leur die start in 2020.

In 2019 zijn veel acties verricht om bij te dragen aan de visie Stad in een groen park. We plantten extra bomen aan de Baronielaan, de Graaf Hendrik III laan en in verschillende natuurgebieden. Ook plantten we 3500 m² aan bollenmengsels en realiseerden we het project voor de vergroening van de Claudius Prinsenlaan. We kozen voor dit project planten- en boomsoorten die relatief veel droogte kunnen verdragen en geen moeite hebben met de hogere temperaturen in de stad. Droogte en storm zijn wel factoren die een flinke impact hebben op de openbare ruimte. De eikenprocessierups gaf in de zomer veel overlast en er is veel inzet gepleegd om de rups te verwijderen. We gaven extra water en we vervingen bomen en beplanting. Tenslotte herstelden we het barokelement bij het Herculesbeeld in het Valkenberg en vervingen we daarbij ook de buxus. De hevigere weersomstandigheden, samen met verzoeken uit de stad voor verbeteringen aan het groen, leidden tot onvoorziene kosten. Door klimaatverandering en de ambities van de stad blijven deze factoren in de toekomst impact hebben.

We zijn druk bezig met de uitvoering van de businesscase grootschalige vervanging en verduurzaming (8.400 armaturen) van de straatverlichting. Hierbij vervangen we conventionele armaturen door LED-armaturen. Deze voorzien we van nieuwe slimme technologieën zoals dynamische verlichting, waarbij het licht op ingestelde tijden harder/zachter kan branden en op afstand via een computer is te bedienen.

Daarnaast werkten we aan het inhalen van de onderhoudsachterstand van de wegen. In 2020 voeren we een nieuwe wegininspectie uit. Aan de hand daarvan maken we duidelijk of we met de actualisatie van 2018 nog steeds op koers zitten om de achterstanden vóór 2022 weg te werken.

In 2019 werkten we op verschillende plaatsen, zoals in Prinsenbeek en Ulvenhout, aan het oplossen van wateroverlast door de aanleg van gescheiden riolering. Voor grondwateroverlast is het beeld nog steeds positief. Er is geen sprake van (nieuwe) structurele overlastlocaties.

Ook startten we met de vergroening van de Menno van Coehoornstraat en de realisatie van een koele route tussen nieuwe bomen op de Nijverheidssingel. Verder zetten we concrete vervolgstappen voor het project de Nieuwe Mark. Met het realiseren hiervan creëren we een klimaatbuffer binnen stedelijk gebied. Door het succes van de subsidieregeling groene daken werkten we in 2019 aan een verbrede regeling die per 1 april 2020 (en met meer budgetruimte) van kracht gaat.

Uit de evaluatie en actualisatie van het beleidskader in 2018 kwam naar voren dat de budgetten onder spanning stonden. Geconstateerd werd dat met de beschikbare middelen de afspraken voor de onderhoudsniveaus niet gehaald zouden worden. In het bestuursakkoord Lef en Liefde is het budget voor de kapitaalgoederen met € 2,1 miljoen per jaar verhoogd. De extra middelen zetten we in op het behalen van de vastgestelde beleidsdoelen in het beleidskader kapitaalgoederen. Van de extra middelen gaat € 0,6 miljoen naar de voorziening onderhoud openbare ruimte. Op de projecten binnen deze voorziening zit vertraging door onder andere PFAS, maar ook door werk met werk maken en de afstemming met derden. Hierdoor voerden we niet alles in 2019 uit en gaan we verder in 2020 en 2021. De financiële middelen blijven beschikbaar binnen de voorziening en vormen geen risico. Voor verhardingen en civieltechnische kunstwerken zetten we de extra middelen voornamelijk in op het klein- en middelgroot onderhoud. Het concrete resultaat hiervan toetsen we in de inspecties van 2020.

BEHEER VAN HET GEMEENTELIJK VASTGOED

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In 2019 gingen we door met het afstoten van accommodaties die niet bijdragen aan beleidsdoelstellingen. Met het realiseren van enkele verkopen in het afgelopen jaar, zijn er bijna geen panden meer die voor verkoop in aanmerking komen. Daardoor kunnen tijd en geld met meer focus besteed worden aan de kernportefeuille. We troffen voorbereidingen voor vervangende nieuwbouw voor de daklozenopvang aan de Slingerweg en voor de bouw van het Talentencentrum. In 2019 werkten we met veel inzet verder aan het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed handhaafden we op het afgesproken kwaliteitsniveau.

Met het uitvoeren van inventarisaties en het beschikbaar stellen van middelen, zijn voorwaarden gerealiseerd om in 2020 van start te kunnen gaan met het uitvoeren van de noodzakelijke maatregelen op het gebied van brand- en dak veiligheid.

In 15 gebouwen voerden we verduurzamingsmaatregelen uit. Voor andere gebouwen zijn afrondende of voorbereidende werkzaamheden verricht. De brandweerkazerne aan de Tramsingel, het pand aan de Markendaalseweg 75 en de buurthuizen Gageldonk, de Koe, Geeren-Noord en Liesbos zijn verduurzaamd. Er zijn zonnepanelen geplaatst op de Brede Scholen en de gebouwen van het stadskantoor.

Verduurzaming was ook onderdeel van de uitgebreide verbouwing van de Mezz. Ook bij de verbouwingen van boerderij Wolfslaar speelde verduurzaming een belangrijke rol, waardoor de accommodatie nu een voorbeeld is voor duurzaam, circulair en gasloos bouwen.

In totaal is nu 53% van de geplande verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd, 15% is voorbereid en zal in 2020 uitgevoerd worden. Ongeveer 30% moet nog uitgevoerd worden. De percentages zijn niet terug te rekenen naar aantal gebouwen omdat een groot aantal gebouwen meerdere uitvoeringsfases kent.

Maatregelen om de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen te verbeteren namen we waar mogelijk mee met verbouwingen die plaatsvonden. Bijvoorbeeld bij de Nieuwe Veste, Mezz en Boerderij Wolfslaar.

We stotten bijna alle vastgoedobjecten af die niet bijdragen aan een beleidsdoelstelling. Daarom verkochten we de panden aan de Tweeschaar 12, Generaal Maczekstraat 88 & 90, de Pastoor Doensstraat 5, de Galderseweg 87, de Namenstraat 12 de Duitenhuisstraat 16, en de Zomergemstraat 4. Voor 20 woonwagendplaatsen zijn huurkoopcontracten afgesloten.

Wat betreft veranderingen van huurders vermelden we:

- de intrek van Citymarketing in Stadsrf 2
- de voorbereidingen voor de verhuur van een gedeelte van de Claudius Prinsenlaan 12-14 aan de politie.

Volgens de 1/3-regeling verstrekten we in 2019 subsidies voor de aanleg van kunstgrasvelden bij VV Boeimeer, UVV'40 en RKVV JEKA, voor de renovatie van klee- en wasaccommodaties bij Tennisvereniging Markant en de aanleg van een padelbaan bij Tennisvereniging Ijpelaar.

OPEN OVERHEID

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Op vernieuwende wijze betrokken we inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen bij de ontwikkeling van de stad. Het Verhaal van Breda krijgt invulling en inkleuring door partijen in de stad mee verantwoordelijkheid te laten dragen voor de invulling van onze ambities. Ook voor de Omgevingsvisie geldt dat de wijze waarop deze tot stand komt zijn vruchten afwerpt.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

In de totstandkoming van de Omgevingsvisie deden we op vernieuwende wijze een beroep op inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om mee te denken en te spreken over de toekomst van onze stad. Er was grote betrokkenheid en inzet voor de gezamenlijke ambities. Ook de week van de digitalisering, waarbij we gezamenlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid centraal stelden, leverde veel positieve reacties op. Het onderwijs en bedrijfsleven hadden hierin een belangrijke stem. De groei van de wijkdeals laat zien dat we succesvol zijn in onze aanpak om flexibiliteit te koppelen aan daadkracht.

FINANCIËN

(Bedragen x € 1.000)

Thema	Primitieve begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Rekening 2019	Afwijking 2019
Lasten				
Veilig Breda	25.435	26.395	26.924	-529
Dienstverlening	9.416	10.095	10.930	-835
Beheer van de openbare ruimte	72.240	82.770	83.310	-540
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	23.064	25.595	26.077	-482
Open overheid	4.200	4.430	5.884	-1.454
Totaal lasten	134.355	149.285	153.124	-3.840
Baten				
Veilig Breda	8.421	8.948	8.786	-162
Dienstverlening	2.733	3.368	4.031	663
Beheer van de openbare ruimte	50.009	60.599	57.224	-3.375
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	10.603	11.958	12.953	995
Open overheid			5	5
Totaal baten	71.766	84.873	82.999	-1.874
Mutaties in reserves				
Totaal Generaal	62.589	64.411	70.125	-5.714

Financiële toelichting op dit programma

De afwijking (resultaat ten opzichte van de begroting) bedraagt € 5,7 miljoen negatief door een veelheid aan resultaten, deze zijn verder nader toegelicht.

Thema Veilig Breda, resultaat € 0,7 miljoen negatief

- Als gevolg van hogere advies- en onderzoekskosten, kosten voor de kermisgids en lagere opbrengsten van staangeld is het negatief resultaat op kermissen € 0,3 miljoen lager dan begroot.
- Meer aanvragen voor vergunningen op het gebied van kabels en leidingen en leges voor het nieuwe product taxi-vergunningen leiden tot een positief saldo van € 0,2 miljoen. De opbrengsten uit hondenbelasting leiden tot een positief saldo van € 0,1 miljoen.
- In 2019 is er een negatief resultaat van € 0,2 miljoen opgenomen m.b.t. reclameopbrengsten. Dit is het gevolg van een foutieve opname in boekjaar 2018 welke pas ná de jaarrekening 2018 aan het licht is gekomen. In 2018 zijn er reclameopbrengsten als vordering (recht) opgenomen terwijl deze opbrengsten einde jaar daadwerkelijk al waren ontvangen (waardoor ze dus dubbel geboekt zijn in 2018). In 2019 was er dus geen sprake meer van een vordering terwijl deze wel zo opgenomen was. Een correctie hiervan heeft voor 2019 een negatief resultaat tot gevolg.
- Er is sprake van hogere kosten, zoals advocaatkosten, bij bezwaar en beroep van € 0,3 miljoen in verband met onder andere juridische procedures.
- Als gevolg van meer aanvragen voor evenementen zijn aanvullende kosten gemaakt waar slechts beperkt leges tegenover staan. Daarnaast zijn aanvullende kosten gemaakt voor inhuur vanwege ziekte. Per saldo bedraagt het negatieve resultaat € 0,1 miljoen.
- Als gevolg van lagere opbrengsten van leges door het doorschuiven van enkele grote plannen is een nadelig resultaat van € 0,5 miljoen gerealiseerd.
- Teruggaven van OMWB en VRMBW over 2018 leiden tot een positief saldo van € 0,4 miljoen.

Thema Dienstverlening, resultaat € 0,2 miljoen negatief

- De medewerkers die zorgen voor de uitvoering van de waardebeoordeling, de waardevaststelling en de behandeling van bezwaar en beroep in het kader van de Wet WOZ zijn per 1 mei 2019 overgegaan naar de Belasting Samenwerking West-Brabant. Een deel van de achterblijvende overhead en conversiekosten leveren een knelpunt op dat deels op dit product landt. Een nadelig effect van € 0,3 miljoen.
- De stijging in de afzet van legesproducten zoals inschrijving niet-ingezetenen, paspoorten en rijbewijzen levert per saldo een voordelig resultaat op van € 0,11 miljoen. Ten tijde van de wijziging van de looptijd van een reisdocument voor volwassenen van vijf naar tien jaar was door het ministerie een scherpere daling van het aantal aanvragen voorzien dan in 2019 het geval bleek te zijn. De verwachting is dat dit aantal zich de komende jaren wel conform die prognose zal ontwikkelen.

Thema Beheer van de openbare ruimte, resultaat € 3,9 miljoen negatief

- Het tekort op het product afvalservice bedraagt € 2,6 miljoen. De resultaten van de VANG-operatie laten een positief beeld zien. Mede door de invoering van VANG kon het aantal routes met 37 worden verlaagd. Financieel is hierdoor een positief effect bereikt van € 0,9 miljoen. Daarnaast is een lager beroep gedaan op communicatiemiddelen en zijn de kapitaallasten lager, waardoor een positief effect ontstaat van € 0,6 miljoen. De positieve effecten van de optimalisaties kunnen echter niet de ontwikkelingen op de afvalmarkt opvangen. We zien sterk dalende opbrengsten voor onder andere papier en plastic en sterk stijgende kosten voor verwerking van het afval. Daarnaast is de afvalstoffenbelasting door het Rijk meer verhoogd dan waar in de begroting mee rekening was gehouden. Dit alles geeft een negatief effect van € 2,3 miljoen. Stijging van personele kosten en materieel geeft een effect van € 1,4 miljoen negatief vanwege extra GFT-inzameling in de zomer, hogere tarieven voor uitzendkrachten, overwerk en opleidingskosten en hogere kosten voor het wagenpark. Daarnaast zien we een groter beroep op kwijtschelding en overige exploitatielasten van in totaal € 0,3 miljoen negatief. Ook de claim die Attero heeft ingebracht inzake minderleveringen door onder meer gemeente Breda is ten dele in het resultaat 2019 genomen voor € 0,1 miljoen.
- Het tekort op beheer openbare ruimte groen bedraagt € 1,5 miljoen. Het veranderde klimaat veroorzaakt een deel van de overschrijding. De droogte zorgt voor een overschrijding van € 0,27 miljoen door schadeherstel van groen en daarnaast heeft de aanwezigheid van de eikenprocessierups en andere invasieve exoten een overschrijding van € 0,17 miljoen tot gevolg. De ambitie 'Stad in een groen park' leeft in de stad en heeft geleid tot bestuurlijk geaccordeerde initiatieven die hier aan bijdragen, de kosten hiervan bedragen in totaal € 0,75 miljoen. Het opknappen van het kwadrant in het Valkenberg, het herstel van het Pools ereveld, aanleg van de Plukroute zijn hier voorbeelden van. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor het actualiseren van de areaalgegevens om onder andere goed te kunnen anticiperen op 'Stad in een groen park' en is extra capaciteit ingezet om aan de vraag vanuit de stad te kunnen voldoen, totaal € 0,3 miljoen.
- In de voorziening riolering is € 1,4 miljoen gestort door lagere kapitaallasten en hogere opbrengsten riolering. De opbrengst is totaal € 0,84 miljoen hoger dan begroot. De opbrengsten rioolheffing zijn € 0,77 miljoen hoger dan begroot. Daarnaast zijn er meer werkzaamheden uitgevoerd voor de waarborgsommen rioolaansluiting, extra opbrengst € 0,07 miljoen. De kapitaallasten zijn lager dan begroot, omdat € 3,6 miljoen van de investeringen doorschuift naar 2020 als gevolg van werk met werk maken, PFAS problematiek en de startfase van het klimaatprogramma. De onderschrijding op de exploitatie bedraagt € 0,2 miljoen, omdat er geen calamiteiten hebben plaatsgevonden, daarnaast is een aantal onderzoeken niet uitgevoerd. Als gevolg van de hogere opbrengsten en lagere lasten is een storting van € 1,4 miljoen in de voorziening gedaan. Omdat er meer kosten kunnen worden toegerekend aan de overhead in programma 5 is het resultaat op riolering € 0,09 miljoen positief.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed, resultaat € 0,5 miljoen positief

- De restantmiddelen van € 1,1 miljoen die bij de Jaarrekening 2018 zijn bestemd voor investeringen in maatregelen Wet- en regelgeving zijn in 2019 nog niet toegevoegd aan de investeringsreserve en vallen dus in het resultaat 2019. Door de raad is in 2019 besloten deze toe te voegen aan de investeringsreserve, dit wordt met voorstel resultaatbestemming geformaliseerd.
- De vrijval van € 0,36 miljoen uit de onderhoudsvoorziening die, conform besluitvorming, via Programma 5 in de investeringsreserve is gestort voor de nieuwbouw van de doorstroomvoorziening, is onder dit thema een positief resultaat.
- De verkoop van panden levert in 2019 leidde tot een positief resultaat van € 0,5 miljoen. Dit bestaat uit de netto verkoopopbrengsten en lagere baten en lasten van de betreffende locaties.
- De kosten voor beheer van panden (waaronder Riethil 12) leidt tot een tekort van € 0,3 miljoen voor beheerkosten, lijnverbindingen en ozb.
- In 2019 is voor een bedrag van € 0,2 miljoen aan investeringen in de verbouwing van de IJbaan ten onrechte op de exploitatie geboekt.
- Het uitvoeren van noodzakelijke maatregelen op het gebied van brand- en dakveiligheid en het herstellen van schade door o.a. vandalisme heeft in 2019 voor € 0,3 miljoen aan lasten opgeleverd.
- Diverse aanvullende lasten zoals begeleiding van het woonwagendossier, schoonmaakkosten, inhuur in verband met langdurige ziekte en treffen voorziening dubieuze debiteuren leidt tot een negatief saldo van € 0,5 miljoen.

Thema Open overheid, resultaat € 1,4 miljoen negatief

- Er is een extra storting van € 1 miljoen gedaan in de voorziening voor pensioenreserveringen en wachtgelden van wettelhouders als gevolg van de lage rentestand. De aanvullende storting is gebaseerd op berekeningen van het APG. Deze berekent jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening voor Gemeente Breda de actuariële waarde van de pensioenaanspraken op basis van de gegevens per 31 december. Er wordt rekening gehouden met de dan geldende rente en de hoogte van de pensioenen.
- De kosten van de Raad vallen € 0,3 miljoen hoger uit voornamelijk vanwege hogere accountantslasten door meer werkzaamheden en nabetalings als gevolg van de nieuwe rechtspositie voor raadsleden.
- De viering van 75 jaar Vrijheid heeft € 0,1 miljoen meer gekost dan was begroot.

Investerings

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2019	Werkelijke uitgaven tm 2019	Vrijval 2019	Nog beschikbaar eind 2019	Wat is meer/-minder nodig voor afronding	Verwachte uitgaven 2020	Verwachte uitgaven 2021	Verwachte uitgaven 2022 ev
4. Basis op orde in Breda								
Beheer openbare ruimte, groen	1.794	422		1.372		1.372		
Beheer openbare ruimte, wegen	8.450	1.371	-3	7.082		7.082		
Herinrichting pleinen	1.400	962		438		438		
Riolering	82.980	10.349		72.631		20.431	17.600	34.600
Toezicht en handhaving	110	100	10	0				
Vastgoedbeheer	7.164	3.688		3.476		3.476		
Doorstroomvoorziening	4.800			4.800		413	2.800	1.587
Vastgoedbeheer, sportaccommodatie	731	224	48	459		459		
Talentencentrum	218	214		4		4		
Totaal	107.647	17.330	55	90.262	0	33.675	20.400	36.187

- Op het thema beheer openbare ruimte is op wegen en groen een bedrag van € 3,7 miljoen doorgeschoven als gevolg van afstemming met derden, financiële afronding, aanbestedingsproces, en de opstart van het programma klimaatadaptatie. Het betreft hier verduurzaming openbare verlichting, Nelson Mandelaplein, klimaatadaptatie en Krayenhofstraat. Daarnaast zijn een aantal kredieten aan het eind van 2019 gevoteerd en zullen in 2020 uitgevoerd gaan worden. Het betreft hier de projecten Nolensplein, Linie Zuid, aanpassing evenementkasten en het vervangen van een aantal faunapassages.
Op de investeringen van riolering is een bedrag van € 3,6 miljoen doorgeschoven naar 2020 als gevolg van grotere integrale werken, PFAS problematiek en afstemming met derden.
- De investering in Toezicht en Handhaving betreft de 'Duurzame en Groene Rith', waarbij onder andere extra inzet is gepleegd op handhaving in het buitengebied. Daarnaast is er geïnvesteerd in de aanschaf van een tweetal motoren die in het buitengebied worden ingezet.
- De verbouwing van de Mezz is in 2019 gestart en afgerond, waardoor het gebouw weer voldoet aan de eisen van de tijd. Als voorbereidende werkzaamheden voor de realisatie van het Talentencentrum zijn onder andere het programma van eisen vastgesteld en is de aanbesteding voorbereid die in 2020 gedaan worden. Ook zullen dan het ontwerp voor het gebouw en de buitenruimte gemaakt worden. Eind 2019 is ook het krediet gevoteerd voor de realisatie van de nieuwe Doorstroomvoorziening aan de Slingerweg, de voorbereidingen hiervoor vinden in 2020 plaats.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Mutaties in voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)

Voorziening programma 4	Stand op 1-1-2019	Mutaties	Stand op 31-12-2019
Onderhoud Vastgoedbeheer	23.504	-788	22.716
Voorziening openbare ruimte onderhoud	1.724	2.866	4.590
Achterstallig onderhoud verhardingen	6.360	-2.119	4.241
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	408	441	849
Voorziening afvalservice	0	0	0
Voorziening riolering	282	1.245	1.527
Totaal	32.279	1.645	33.924

- Op de voorziening onderhoud openbare ruimte is een lagere onttrekking van € 3,6 miljoen gerealiseerd ten opzichte van begroot. Als gevolg van grotere integrale projecten, PFAS problematiek (baggerwerkzaamheden en grondverzet) en afstemming met derden zal de onttrekking doorschuiven naar 2020.
- Op de voorziening achterstallig onderhoud wordt tevens een lagere onttrekking verwacht als gevolg van grotere integrale projecten en PFAS problematiek. Hier zal € 0,9 miljoen doorschuiven naar 2020.

- De mutaties op de Voorzieningen onderhoud gebouwen Vastgoedbeheer betreffen zoals gebruikelijk de stortingen conform de begrotingen en de onttrekking van de werkelijke onderhoudslasten 2019 voor het onderhoud van de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente (dit is inclusief het binnenonderhoud dat voor rekening van de gemeente komt), de vervanging van de binnensportinventaris en het civiel en cultuur-technisch onderhoud van de buitensportcomplexen.
- Als gevolg van de hogere opbrengsten en lagere lasten bij Riolering is een storting van € 1,3 miljoen in de egalisatievoorziening gedaan.

BELEIDSSTUKKEN

VEILIG BREDA

Naam document	Soort document	Jaar
Meerjarenprogramma Veiligheid 2019-2023	Kaderstellend	
Meerjarenprogramma Toezicht en Handhaving 2016-2019	Informerend	2016
Nota herijking harddrugsbeleid	Kaderstellend	
Nota herijking softdrugsbeleid	Kaderstellend	

DIENSTVERLENING

Naam document	Soort document	Jaar
Geen documenten.		

BEHEER VAN DE OPENBARE RUIMTE

Naam document	Soort document	Jaar
Visie openbare ruimte Breda 2020	Kaderstellend	2009
Beleidskader kapitaalgoederen Openbare ruimte	Kaderstellend	2014
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2013
Beleidsregels locatiekeuze centrale verzamelplaatsen voor het aanbieden van inzamelmiddelen van huishoudelijk afval	Kaderstellend	2017
Actualisatie beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte (2018)	Kaderstellend	2018
Het Stedelijk waterplan 2019-2023	Kaderstellend	2019
Afvalstoffenverordeningen	Kaderstellend	2016
Aanwijzingsbesluit ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval	Evaluerend	2018
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Bredase uitwerking Van Afval Naar Grondstof	Kaderstellend	2016
Nadere regels afvalstoffen Breda 2016	Kaderstellend	2016
Bredaas Waterkompas 2016	Kaderstellend	2016

BEHEER VAN HET GEMEENTELIJK VASTGOED

Naam document	Soort document	Jaar
Visie op vastgoed 2016	Kaderstellend	2016
1e Fase uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Informerend	2016
Nota Sportaccommodaties en financiën	Kaderstellend	2016
Nota bewegingsruimte	Kaderstellend	2015
Team Breda: Uitvoeringsprogramma 2017-2022	Informerend	2017
Normalisatie Woonwagens	Kaderstellend	2014
Huisvesting kermisexploitanten	Kaderstellend	2014

OPEN OVERHEID

Naam document	Soort document	Jaar
Geen achterliggende documenten te melden.		

VERBONDEN PARTIJEN

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Algemene informatie

Programma:	4	4. Basis op orde in Breda
Thema:	17	4.1 Veilig Breda
URL:	(VrMWB)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB) voert namens de 24 gemeenten in deze regio taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweezorg, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening. Daarom draagt de Veiligheidsregio bij aan een veilig Breda en een veilige regio.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In het beleidsplan 2015-2019 zijn 40 actiepunten opgenomen die uiterlijk in 2019 moeten zijn gerealiseerd. Deze actiepunten zijn vooral gericht op continuïteit van beleid en kwaliteit.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tweede loopbaanbeleid: Dit beleid houdt in dat medewerkers na 20 werkzame jaren in een zware 24-uurs functie doorstromen naar een andere functie binnen of buiten de organisatie. Het risico bestaat uit onzekerheid voor de toekomst bij medewerkers en een inspanningsverplichting van de Veiligheidsregio met financiële consequenties.
- WNRA en Europese deeltijdrichtlijn: Beide onderwerpen gaan over de inzet van vrijwilligers bij de brandweer. Op landelijk niveau is er een denktank die werkt aan voostellen waarbij het systeem zoveel mogelijk in stand blijft.
- Intekentaak FLO (Functioneel Leeftijd Ontslag): Door het 'Akkoord reparatie FLO-overgangsrecht brandweerpersoneel' moeten we meer sparen en maken we eerder kosten. Het betekent voor Breda een bijdrage aan de VRMWB die € 3,4 miljoen hoger is dan voorzien over 2020 t/m 2025.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	10568	11236
Eigen vermogen		19531
Vreemd vermogen	38927	40519
Resultaat voor bestemming	1724	2622
Weerstandvermogen		19531
Netto schuldquote in %	37,6%	40,7%
Solvabiliteit in %		32,5%

GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant

Algemene informatie

Programma:	4	4. Basis op orde in Breda
Thema:	17	4.1 Veilig Breda
URL:	(OMWB)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) werkt vanuit het omgevingsrecht aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Noord-Brabant en de 25 gemeenten in Midden- en West-Brabant en in samenwerking met (keten)partners. In heel Noord-Brabant en een deel van de provincie Zeeland doet de OMWB dit voor risicovolle bedrijven, klachten en (milieu)calamiteiten.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Voor 2019 gebruiken we voor het eerst een nieuwe methode van budgetteren en programmeren op basis van de midden- en West Brabant norm (MWB-norm). Toe-zicht en handhaving is hiermee eenduidiger uitgevoerd voor bijna de hele regio. In 2019 is het ambitieniveau met € 75.000 afgebouwd.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Krapte in de arbeidsmarkt blijft ook voor 2020 en 2021 een risico.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	1916	1949
Eigen vermogen		2609
Vreemd vermogen	4614	3880
Resultaat voor bestemming	884	-958
Weerstandvermogen		1546
Netto schuldquote in %	-9,5%	-5,9%
Solvabiliteit in %		40,2%

Veiligheidshuis Breda

Algemene informatie

Programma:	4	4. Basis op orde in Breda
Thema:	17	4.1 Veilig Breda
URL:	(Veiligheidshuis Breda)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos	
Soort verbonden partij	Overige verbonden partijen	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda is een netwerksamenwerking tussen straf-, zorg- en gemeentelijke partners.

Het doel van de samenwerking is terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit.

De focus in de samenwerking ligt op complexe veiligheidscasuïstiek.

De partners signaleren ketenoverstijgende problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Stemmen daarnaast werkprocessen af op elkaar zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen. De inzet is gedragsverandering, vermindering van herhaling en verbetering van de levenskwaliteit van de dader. Het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda gaat dadergericht, gebiedsgericht en probleemgericht te werk.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

n.v.t.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Momenteel zijn er gesprekken over een aanpassing in het werkprogramma zodat onze bijdrage hetzelfde blijft. Hier is nog geen zekerheid over.

De werknemers van het veiligheidshuis zijn in dienst van Gemeente Breda. Hoewel de lasten gedekt zijn door verschillende gemeentes, ligt het personele risico bij gemeente Breda.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	213	132
Eigen vermogen		417
Vreemd vermogen	287	452
Resultaat voor bestemming	11	-63
Weerstandvermogen		417
Netto schuldquote in %	-63,2%	-75,4%
Solvabiliteit in %		48,0%

Midwaste

Algemene informatie

Programma:	4	4. Basis op orde in Breda
Thema:	19	4.3 Beheer van de openbare ruimte
URL:	(Midwaste)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. is begin 2009 opgericht. Het belangrijkste doel is het bereiken van de hoogste kwaliteit tegen de laagste maatschappelijke kosten, voor het inzamelen en verwerken van afval.

Het lidmaatschap van de Gemeente Breda van de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. betekent dat de we niet aansprakelijk zijn voor na-delige gevolgen van overeenkomsten die de coöperatie sluit met andere partijen (andere leden en derden).

* De begrotingen 2019 en 2020 zijn niet beschikbaar, alleen het vastgestelde jaarplan 2019.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

2019 was het 1e jaar waarin de omzet van het kunststofregiemodel verantwoord is in Regie Kunststof Nederland BV (géén verbonden partij). Voorheen was dit onder-deel van de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit.
- Prijsrisico's zijn het grootst in gedomineerde markten door wereldmarktprijzen, zoals bij papier. Daarnaast zijn er steeds strengere kwaliteitseisen voor inname van grondstoffen.
- Te weinig beschikbare verwerkingscapaciteit. In het afgelopen jaar heeft dit bijvoorbeeld gespeeld bij de PET-trays. Dit kan ook leiden tot hogere prijzen.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	80	0
Eigen vermogen		1225
Vreemd vermogen	29066	29066
Resultaat voor bestemming	-734	21
Weerstandvermogen		1225
Netto schuldquote in %	-1,5%	-1,2%
Solvabiliteit in %		3,2%

Belgisch Nederlands Grensoverleg

Algemene informatie

Programma:	4	4. Basis op orde in Breda
Thema:	21	4.5 Open overheid
URL:	(BeNeGo)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla	
Soort verbonden partij	Overige verbonden partijen	

Bijdrage verbonden partij aan programma

25 gemeenten in de grensstreek Antwerpen, Bergen op Zoom, Turnhout en Tilburg vormen samen het Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BE-NEGO). BENEKO is opgericht in 1967 om informele contacten een formele vorm te geven. Op 12 november 1993 werd het samenwerkingsverband officieel een grensoverschrijdend openbare organisatie. Doel is het bevorderen van grensoverschrijdend overleg en grensoverschrijdende samenwerking en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen. Het is een platform voor informatie uitwisseling tussen Belgische en Nederlandse raadsleden, wethouders/schepenen en burgemeesters. Wat speelt er aan beide kanten van de grens in het openbaar bestuur. Hoe kunnen we elkaar hierover goed informeren en wat kunnen we van elkaar leren.

Het totale gebied heeft bijna 1 miljoen inwoners en een oppervlakte van 190.000 ha.

In 2017 is de opzet van het samenwerkingsverband gewijzigd. Op de volgende doelen is ingezet:

- Zeer actief verbinden van lokale initiatieven van Belgische en Nederlandse grensgemeenten met als doel het werven van substantiële subsidiebijdrages, onder andere via Interreg.
- In stand houden van een platformfunctie dat minimaal 1 keer per jaar een conferentie organiseert en op verzoek van de leden samenwerking en uitwisseling van informatie over grensoverschrijdende actuele thema's actief aangaat.

Samenwerking is onder meer op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie, grensvervoer, arbeidsmarkt en veiligheid.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Niet van toepassing.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Niet van toepassing.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	3	3
Eigen vermogen		191
Vreemd vermogen	0	0
Resultaat voor bestemming	-29	-33
Weerstandvermogen		191
Netto schuldquote in %	-750,0%	-637,0%
Solvabiliteit in %		100,0%

RISICO'S

Thema	Risico
Veilig Breda	Afgelopen jaar besteedden we veel extra geld en tijd aan veiligheidsthema's die in het begin van het jaar niet voorzien waren. Denk hierbij aan de toename van het bezit (en gebruik) van (steek)wapens onder jeugdigen, de toename van cybercrime en de grotere impact op de samenleving van inbreuken op cybersecurity. Verder leidde de verduurzaming van het energieverbruik tot (nieuwe) uitdagingen op het terrein van de fysieke veiligheid, zoals de risico's als gevolg van de toename in gebruik van lithiumbatterijen. Ook startte een brede discussie over het toenemende geweld tijdens oud en nieuw dat onze gemeente veel tijd en geld kostte.
Dienstverlening	In de begroting 2019 waren geen specifieke risico's benoemd voor het thema Dienstverlening.
Beheer van de openbare ruimte	<p>In 2019 is een arbitraal vonnis geveld waarin Attero in het gelijk gesteld is vanwege het niet voldoen aan de aanleverplichting van restafval in de periode 2015 t/m jan 2017 onder meer door gemeente Breda. Hierop is inmiddels een vernietigingsprocedure gestart waarbij Breda nog risicodragend kan zijn voor € 0,4 miljoen.</p> <p>Er bestaat het risico dat de rekenrente waarmee het benodigde vermogen om de eeuwigdurende nazorg stortplaatsen te onderhouden te hoog is vastgesteld.</p> <p>Door weersextremen (sneeuw- en regenval, hitte, droogte) die samenhangen met klimaatverandering fluctueren de kosten voor herplanten van groen, boomvervanging, dierplaagbestrijding, gladheidsbestrijding en wateroverlast. Het jaarlijkse risico bedraagt € 0,5 miljoen. Diverse maatregelen worden getroffen, zie hiervoor de paragraaf Weerstandsvermogen.</p> <p>De PFAS-problematiek leidt tot verschuiving van uitgaven in tijd. Voor investeringen en voorzieningen is dit niet zo'n probleem. Op de exploitatie van Water is er een gering effect van € 0,05 miljoen.</p> <p>De PFAS-problematiek draait om allerlei nieuwe stoffen/ verontreinigingen in de cunetgrond of baggerspecie. In 2019 is de regelgeving rond de verspreiding van dergelijke stoffen aangescherpt en daardoor zijn de ontvangstlocaties een aantal maanden gesloten. Hierdoor liepen projecten vertraging op. Ondertussen is nieuw rijksbeleid vastgesteld, is de PFAS-problematiek beheerst en zijn de betreffende locaties weer geopend.</p> <p>Bij Stedelijk Water is bijvoorbeeld het baggeren van de Linievijver in Brabantpark mede hierdoor vertraagd. Daarnaast is voor het project vijver Brabantpark een motie aangenomen om dit werk te koppelen aan een herinrichtingsplan.</p>
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	In de begroting 2019 waren geen specifieke risico's benoemd voor het thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed.
Open overheid	Voor dit onderdeel hebben zich geen risico's voorgedaan.

Organisatie en financiën



The image shows a hand holding a blue pen, pointing at a document with various charts and graphs. The document includes a pie chart with segments labeled with percentages (45.8%, 8.3%, 8.3%, 8.3%), a bar chart with a blue line graph, and other smaller charts. The background is a mix of white and red.

Organisatie en financien

ORGANISATIE EN FINANCIËN VAN BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Breda belooft verbinding op meerdere vlakken. Die belofte ligt in de stad besloten. Dit vraagt dat we onze organisatie en financiën hierop aanpassen. Wij ondersteunen de gemeentelijke organisatie in ons werk voor de stad. We zijn betrouwbaar voor inwoners, ondernemers, instellingen en andere overheden. Ook met ons financieel beleid en hoe we dit uitvoeren.

THEMA'S

EEN TOEKOMSTBESTENDIGE ORGANISATIE

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Flexibele organisatie

Lef en vertrouwen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom doorliepen we in 2019 de pilot "Bouwen aan je inzetbaarheid". Hieraan deden 75 administratief medewerkers en hun leidinggevenden mee. In een jaar tijd maakten we de groep medewerkers bewust van de impact van digitale ontwikkelingen, de impact op hun werk én hun eigen talent. Voor het project kregen we subsidie van het A&O fonds. Deze pilot wordt landelijk uitgerold. Het project eindigt in februari 2020.

Informatievoorziening

De ICT in de stad is beter vervlochten met ICT op het Stads kantoor. Wifi in de binnenstad en Wifi voor de gemeentelijke kantoren integreerden we tot één omgeving waardoor het beheer eenvoudiger werd. Ook koppelden we de netwerken voor toezicht van de stad aan het bedrijfsnetwerk van de gemeente waardoor de betrouwbaarheid toe nam. We voerden een pilot robotisering uit die nog een evaluatie verdient om te bepalen onder welke voorwaarden bredere inzetbaarheid effectief is.

Datagedreven werken kreeg een plek in de organisatie. De opgestelde visie stellen we begin 2020 vast. Deze visie geeft aan dat het belangrijk is om te bouwen aan het fundament voor datagedreven werken. Techniek, inzicht in data en organisatie vragen om een stevige basis waarop we dan kunnen voortbouwen. Dit is ook nodig om de ambities in het masterplan digitalisering een plek te geven. In 2019 leverden we verschillende data- en onderzoeksproducten op waaronder de Staat van Breda, Sociaal Vitaal Breda en de Buurtbarometer.

De thema's privacy en informatieveiligheid uit de I-strategie staan onverminderd op de agenda. In 2019 bleek het een uitdaging om deze relatief nieuwe vakgebieden goed in de organisatie te verankeren. Relaties moeten erop kunnen bouwen dat hun gegevens bij de gemeente Breda in goede handen zijn.

In 2019 hebben we het e-depot (digitaal archief) aangeschaft na een aanbesteding. We sloten het e-depot aan op de Bredase digitale infrastructuur.

Huisvesting

In 2019 werkten we de huisvestingsvraag voor verschillende afdelingen uit voor onze stads kantoorlocaties. In 2020 realiseren we een compactere huisvesting en maken we flexibel gebruik van de verschillende soorten werkplekken waardoor samenwerking en ontmoeten met en voor de stad beter wordt gefaciliteerd.

Organisatie bedrijfsvoering

Om onze SW-medewerkers een duurzaam perspectief op werk te blijven bieden kozen we voor volledige vervlechting van Atea met de gemeentelijke organisatie. De bedreiging voor de toekomst zit in de oplopende kosten en het afnemende vermogen opbrengsten uit werk te genereren. De vervlechting van ATEA met de gemeentelijke organisatie maakt het mogelijk de kosten te beperken en de effectiviteit te vergroten. Bij deze opgave staat de mens centraal. Dit betekent dat de rechtspositie en de kwaliteit van ondersteuning op gelijk niveau blijven.

De integratie is in 2019 projectmatig ingezet. De daadwerkelijke vervlechting realiseren we voor 1 januari 2021. Meer informatie leest u in Programma 1 Sociaal en Vitaal.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Flexibele organisatie

De interne opdrachtenmarkt Grote Markt gebruiken we om opdrachten aan te bieden aan de medewerkers. De interne doorstroom op deze opdrachten blijft achter bij onze in 2016 geformuleerde ambitie. Een aantal uitvoeringsafspraken rondom flexibele inzet van medewerkers heroverwegen we in 2020. Met de bestaande tools bleek het niet mogelijk om de voorgenomen vervolgstappen te zetten.

Voor het project Arbeidsmarktcommunicatie onderzochten we het imago en de identiteit van de gemeente als werkgever. Om ons imago te versterken zijn concrete acties nodig. Een experiment data-gedreven werven met een doelgroepenanalyse en vacature-verbeteraar gaf duidelijkheid over wat nodig is. Heldere eenduidige externe communicatie en advertentieteksten met een doelgroependashboard gaan de versterking van imago en identiteit geven. In de communicatie benadrukken we de diversiteit in onze organisatie en dat we een sociale werkgever zijn. Vanaf 2020 communiceren en werven we ook via een LinkedIn bedrijfspagina. We vergrootten de expertise van de afdeling Organisatie door een headhuntersteam voor het werving en selectieproces.

In 2019 leidden we 30 projectmanagers en projectleiders op in opgavegestuurd werken via een training projectmanagement van Avans+. Met Avans+ ontwikkelden we ook een opleiding projectmatig werken. Om de competenties te vergroten op het gebied van digitale vaardigheden en i-bewust werken, werkten we in 2019 aan een programma dat in 2020 van start gaat. Aan samenwerken, persoonlijk leiderschap en vitaliteit gaven we in 2019 een flinke impuls. Hierin investeerden we ruim 100.000 euro uit het Centrale Opleidingsbudget.

Stagiaires zijn de medewerkers van de toekomst voor de Stad. In totaal boden we 134 stageplaatsen aan in 2019. Dit is veel meer dan de afgesproken norm van 7,5% op het totaal aantal FTE. Meer dan 40 teams hadden in 2019 ten minste één stagiaire.

De methode strategy deployment hanteren we steeds meer naar data en feiten te sturen op het behalen van doelen. Van 16 trajecten in 2018 groeide het aantal trajecten 20 in 2019. De vraag naar deze methode en begeleiding blijft onverminderd hoog.

Informatievoorziening

Onze apparatuur is goed beveiligd: alle apparaten zijn zo beveiligd dat ze bij diefstal of verlies op afstand gewist worden. We houden alle informatie aan de security kant scherp in de gaten. Zo volgen we onder andere de meldingen op van de IBD (Informatiebeveiligingsdienst) en monitoren we zelf ook op security. De bewustwording in de organisatie van wat werken met persoonsgegevens en gevoelige data betekent verhoogden we door trainingen, workshops, adviesgesprekken en producten.

Bij vervanging van informatiesystemen keken we expliciet naar cloudoplossingen. We vervingen de mailomgeving van de gemeente door een cloudoplossing waardoor we de bereikbaarheid en de onderlinge communicatie flink verbeterden.

Om de ICT-infrastructuur naar een hoger beveiligingsniveau te brengen voerden we verschillende beveiligingstechnologieën in. Samen vormen deze het SIEM (Security Information and Event Management). Hier maakten we een begin mee. Het project CYOD is afgerond en ondergebracht in de staande organisatie.

We troffen voorbereidingen voor de uitrol van het zaakstelsel op de vastgestelde prioriteiten sociaal taakveld, koppelingen en postregistratie.

We werkten aan het opnemen van gemeentelijke bouwvergunningen in het digitale depot. We startten in 2019 met een pilot om op een eenvoudige geautomatiseerde wijze gegevens in documenten te anonimiseren.

Daarnaast troffen we voorbereidingen om voor de bestuurlijke besluitvorming van een maatwerkmodule over te gaan naar een standaardmodule van het zaakstelsel, waarbij het hele proces van vorming tot besluitvorming door de gemeenteraad en/of het college, volledig is geautomatiseerd.

Daarnaast investeerden we in een betere informatievoorziening voor de gemeenteraad.

ENSIA

ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is een landelijk voorgeschreven sturingsinstrument voor informatieveiligheid. De audit over 2019 liet zien dat wij bij de BRP, ReisdOCUMENTEN, BGT, DigiD en Suwinet aan de gestelde normen voldeden. De belangrijkste verbeteracties concentreren zich op informatieveiligheidsmaatregelen, zoals opgenomen in de landelijke BIG.

In 2019 bereidden we ons vooral voor op de opvolger van de BIG, de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Bijvoorbeeld door het formuleren van het risicomanagementproces op informatiebeveiliging en nieuw strategisch beleid. Voor de onderdelen BAG (Basisadministratie adressen en gebouwen) en BRO (Besluit Ruimtelijke Ordening) haalden we de norm niet helemaal door ziekte van medewerkers. Om aan de norm te voldoen, stelden we verbeterplannen op.

Archieftoezicht 2019

In het kader van het archieftoezicht houdt de gemeentearchivaris toezicht op de archieven en dossiers van de gemeente Breda die nog niet zijn opgenomen in de archiefbewaarpplaats van het Stadsarchief. Het toezicht wordt uitgevoerd met behulp van de Kritische Prestatie Indicatoren voor informatiebeheer opgesteld door de VNG. Tevens wordt de provinciale archiefinspectie geïnformeerd in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht.

In voorgaande jaren werd de jaarlijkse verslaglegging archieftoezicht (incl. verbeterpunten) met een collegebrief toegestuurd aan de gemeenteraad van Breda. Net zoals vorig jaar wordt dit nu gedaan bij de jaarrekening. De verbeterpunten zijn:

- Optimaliseer het kwaliteitssysteem voor informatiebeheer, zowel fysiek als digitale documenten. In 2019 is hier verder invulling aan gegeven. De structurele inbedding in de PDCA cyclus vraagt extra aandacht.
- In 2019 is de kwaliteit van de fysieke dossiers onderzocht. In 2020 wordt hierover de rapportage opgeleverd en daar waar nodig worden verbeteracties doorgevoerd.
- In 2019 is de achterstand in de werkvoorraad teruggebracht en is nu te overzien. Op basis van ervaringsgegevens wordt in 2020 / 2021 extra aanbod verwacht in verband met de verbouw van het Stadskantoor en de verhuizingen die deze met zich meebrengt.
- In 2019 is gestart met de implementatie van een digitaal archief (technische e-depotvoorziening). Deze wordt begin 2020 opgeleverd. De randvoorwaardelijke richtlijnen moeten in 2020 worden uitgewerkt en vastgesteld.
- De advies- en regierol op het gebied van documentmanagement en digitale archivering is nog onvoldoende ingebed bij de aanschaf of inrichting van informatiesystemen van de gemeente Breda. In 2020 moet meer structureel ingebed zijn.
- Het archiveren in gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Breda deelneemt zijn voldoende ingeregeld. Het blijft echter een aandachtspunt.

Huisvesting

Het masterplan huisvesting Stadskantoor ontwikkelden we in 2019 en voeren we uit in 2020. De financiële dekking voor de uitvoering van dit plan is inmiddels vastgesteld door de raad.

Organisatie bedrijfsvoering

In 2019 stelden we implementatieplannen op voor de integratie van Atea. In de plannen beschreven we de haalbaarheid van de vervoeging in de bedrijfsvoering. Dit stond in het besluit van de adviesaanvraag. Meer informatie hierover leest u in Programma 1 Sociaal en Vitaal.

SOLIDE FINANCIËN

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Het resultaat van de jaarrekening 2019 is voor resultaatbestemming € 7 miljoen positief. We doen voorstellen tot resultaatbestemming voor een bedrag van in totaal € 8,8 miljoen. Dit doen we onder andere voor uitkeringen die we vanuit het Rijk hebben ontvangen welke we in 2020 willen inzetten voor het uitvoeren van onze activiteiten. Na de besluitvorming over deze voorstellen tot resultaatbestemming onttrekken we € 1,8 miljoen uit de algemene reserve.

De financiële huishouding is op orde. Dat is terug te zien in het fors positief oplopende meerjarenperspectief en de diverse financiële kengetallen, zoals netto-schuldquote, zijn op orde. Daarnaast is ons weerstandsvermogen op orde.

Daarnaast is voor de inwoners en ondernemers van Breda de lastendruk voorspelbaar door de gemaakte afspraken in het bestuursakkoord.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Breda is financieel solide. Om dit zo te houden, startten we in 2019 met financiële maandrapportages zodat we niet verrast worden. Op verzoek van de gemeenteraad verbeterden we de leesbaarheid van de teksten van de planning- en controlcyclus. De begroting 2020 was hier het eerste mooie voorbeeld van. Deze jaarrekening 2019 volgt dit voorbeeld. Tot slot werkten we hard aan het meerjarenverbeterplan (MVP) om 18 kritieke processen in de organisatie te verbeteren.

Voor de inwoners en ondernemers van Breda is de lastendruk voorspelbaar gebleven. De lokale lasten waren in lijn met de uitgangspunten voor 2019:

- De onroerende zaakbelasting (OZB) voor woningen daalde met 1%.
- De OZB voor niet-woningen steeg met 2%.
- De rioolheffing en de afvalstoffenheffing stegen met 2%.

In 2018 is een onderzoek verricht naar de volwassenheid van de interne beheersing van de gemeentelijke processen. Het ging daarbij om de processen met de grootste financiële omvang. Per proces werd een verbeteragenda opgesteld.

In 2019 boekten we voor bijna alle processen vooruitgang op de kwaliteit van sturing en beheersing. Tegelijk constateerden we dat we nog niet zover zijn dat vraagstukken van interne beheersing ook intrinsiek onderdeel zijn van ons werk. Dit geldt ook voor de samenwerking tussen verschillende disciplines.

Het MVP is het fundament voor de expliciete rechtmatigheidsverantwoording. Vanaf 2021 zijn colleges wettelijk verplicht om zelf verantwoording af te leggen in de jaarrekening over de naleving van rechtmatigheid. Voor de invoering van dit verantwoordingsaspect troffen we in 2019 voorbereidingen. Bijvoorbeeld door versterking en professionalisering van de afdeling concerncontrol.

FINANCIËN

(Bedragen x € 1.000)

Thema	Primitieve begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Rekening 2019	Afwijking 2019
Lasten				
Een toekomstbestendige organisatie	60.068	62.493	67.789	-5.296
Solide financiën	4.465	1.534	1.695	-161
Totaal lasten	64.534	64.027	69.484	-5.457
Baten				
Een toekomstbestendige organisatie	5.456	5.441	6.645	1.205
Solide financiën	374.221	385.574	391.041	5.467
Totaal baten	379.677	391.014	397.686	6.672
Mutaties in reserves	-621	-10.194	-9.839	356
Totaal Generaal	-315.764	-337.182	-338.041	859

Financiële toelichting op dit programma

De afwijking (resultaat ten opzichte van de begroting) bedraagt € 0,9 miljoen positief, wordt hierna per thema toegelicht.

Thema Een toekomstbestendige organisatie € 4,1 miljoen negatief

Binnen dit thema worden de kosten van salarissen en inhuur van de overhead meegenomen. Tegenover de lagere salarislaster van de overhead van € 0,9 miljoen staan extra kosten voor inhuur van € 1,6 miljoen, per saldo een negatief resultaat van € 0,7 miljoen.

- Er zijn minder uren besteed aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen waardoor de dekking op de overheadkosten € 2,1 miljoen lager is dan waarmee in de begroting rekening werd gehouden.
- Er is een aanvullende bijdrage betaald aan de Nieuwe Veste van € 0,23 miljoen voor personele frictiekosten, op basis van de afspraken die bij de verzelfstandiging zijn gemaakt. Onderdeel van de verzelfstandigingsafspraken in 2012 was, dat de medewerkers de CAR-BUWO zouden blijven volgen – hierdoor werd de gemeente Breda verantwoordelijk voor de toekomstige frictiekosten (bijvoorbeeld WW-verplichtingen door het afvloeien van voormalige gemeente-medewerkers). Medio 2019 is de balans opgemaakt van deze kosten en is geconstateerd dat er vanwege een bezuiniging op de subsidie van nieuwe Veste in 2017 frictiekosten zijn ontstaan. Deze kosten worden nu aan Nieuwe Veste vergoed. De gemeente blijft ook voor eventuele toekomstige WW-verplichtingen verantwoordelijk.
- Een tekort van € 0,2 miljoen is ontstaan bij gebouwenbeheer.
- De advieskosten zijn met € 0,5 miljoen overschreden. Dit betreft o.a. kosten voor het MVP, fiscale advieskosten, organisatieontwikkeling bij RED en onderzoekskosten binnen het Sociaal Domein.
- De overheadkosten van ATEA zijn ruim € 0,7 miljoen hoger dan begroot, hier tegenover staan hogere baten van € 0,2 miljoen. Het totale resultaat van Atea wordt nader toegelicht bij programma 1 Sociaal en Vitaal.
- Hogere detacheringsopbredingen leiden tot een positief resultaat van € 0,4 miljoen.
- Er zijn hogere kosten voor contractonderhoud en licenties gemaakt o.a. doordat steeds meer applicaties in de cloud worden afgenomen en niet meer als investering worden aangeschaft. Dit leidt tot een negatief resultaat van € 0,4 miljoen.
- Er zijn extra opbrengsten gerealiseerd bij ICT-services (€ 0,14 miljoen) en WAO gedifferentieerde premies (€ 0,15 miljoen)

- Bij het wagenpark zijn extra kosten gemaakt van € 0,25 miljoen in de kapitaallastensfeer, hier tegenover staan hogere baten van € 0,14 miljoen als gevolg van verkoop van diverse bedrijfswagens.
- Diverse overige geringe afwijkingen per saldo lasten € 0,2 miljoen negatief, baten € 0,2 positief

Thema Solide financiën € 5,3 miljoen positief

Het effect van de uitkeringen gemeentefonds betreft per saldo € 0,6 miljoen negatief. Dit bestaat uit de korting van de meircirculaire ad € 2,3 miljoen negatief, de septembercirculaire ad € 1 miljoen negatief en de decembercirculaire ad € 2,7 miljoen positief.

- Hogere toegerekende rentes aan reserves en voorzieningen en lagere rentelasten leiden samen tot een resultaat van € 1,2 miljoen positief.
- De stelpost onvoorzien is in 2019 niet volledig benut, er resteert € 0,7 miljoen.
- Als gevolg van lagere kapitaallasten door het niet volledig uitnutten van kredieten is er een voordeel ontstaan van € 2,9 miljoen.
- Er zijn extra opbrengsten gerealiseerd bij de Onroerende Zaak Belasting niet-woningen van € 0,6 miljoen en bij de toeristenbelasting € 0,1 miljoen.
- Daarnaast is het saldo van de primitieve begroting niet ingezet in 2019 en valt vrij voor in totaal € 0,4 miljoen.
- Door verrekening van compensabele verliezen uit voorgaande jaren betalen we in 2019 nog geen vennootschapsbelasting. Dit leidt tot een voordeel van € 0,1 miljoen. Voor een nadere toelichting op de fiscale positie wordt verwezen naar de toelichting op de balans, onderdeel niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Mutaties in reserves € 0,4 miljoen negatief

Conform raadsbesluit is € 0,36 miljoen gestort in de investeringsreserve ter dekking van de kapitaallasten van de doorstroomvoorziening. Hiervoor is de begroting echter niet gewijzigd, waardoor deze storting leidt tot een nadelig resultaat ten opzichte van de begroting.

Investeringen

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2019	Werkelijke uitgaven tm 2019	Vrijval 2019	Nog beschikbaar eind 2019	Wat is meer/-minder nodig voor afronding	Verwachte uitgaven 2020	Verwachte uitgaven 2021	Verwachte uitgaven 2022 ev
5. Organisatie en financiën van Breda								
Bedrijfsvoering	5.301	3.844	-22	1.479	0	1.479		
Overhead	550	349		201		201		
Servicebedrijf	4.717	2.250	27	2.440		2.440		
Totaal	10.568	6.443	5	4.120	0	4.120	0	0

De investeringen bedrijfsvoering betreffen de vervanging en aanschaf van nieuwe voertuigen en materieel. Aan het eind van 2019 resteert een krediet van € 1,4 miljoen wat nog niet besteed is, voor een bedrag van € 1,2 zijn echter al verplichtingen aangegaan in 2019. Het overige restant is in 2020 nog nodig om reeds afgeschreven voertuigen en machines te kunnen vervangen.

De beschikbare investeringskredieten overhead en servicebedrijf zijn niet volledig uitgenut in 2019 doordat er enerzijds niet voldoende interne capaciteit beschikbaar gebleken om alle plannen uit te voeren en anderzijds zien we ook een verschuiving van investeringen naar exploitatie. Alle beschikbare restantmiddelen zijn hard nodig om in 2020 de voorgenomen investeringen te kunnen uitvoeren.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Mutaties in reserves

(Bedragen x € 1.000)

Reserves programma 5	Stand op 1-1-2019	Mutaties	Stand op 31-12-2019
Algemene reserve	91.629	-17.769	73.860*
Exploitatiereserve	4.420	-2.505	1.915
Begrotingsbeeld	1.839	-483	1.356
Investeringsreserve	33.237	-220	33.017
Totaal	131.124	-20.977	110.148

*exclusief aandeel reserve sociaal domein € 1,7 miljoen.

Voor een toelichting op deze reserves zie het hoofdstuk Toelichting op de balans.

Mutaties in voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)

Voorziening programma 5	Stand op 1-1-2019	Mutaties	Stand op 31-12-2019
Centrale personeelsvoorziening	1.496	-152	1.344
Voorziening wet AppA	8.172	555	8.726
Totaal	9.668	402	10.070

Centrale personeelsvoorziening

De ww-verplichtingen voor medewerkers die onvrijwillig zijn ontslagen (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) lopen via een personeelsvoorziening omdat het volume van zowel de stortingen als de onttrekkingen jaarlijks niet gelijkblijvend is.

Voorziening wet Appa

Dit betreft de stortingen in pensioenvoorzieningen voor politieke ambtsdragers (wet APPA).

Naast de jaarlijkse onttrekkingen uit de voorziening (€ 0,6 miljoen) is in 2019 in totaal € 1,2 miljoen gedoteerd aan de voorziening. Dit is inclusief een extra dotatie van € 1 miljoen, omdat vanwege de lage rentestand extra kapitaal in de voorziening gestort moet worden om in de toekomst aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

BELEIDSSTUKKEN

EEN TOEKOMSTBESTENDIGE ORGANISATIE

Naam document	Soort document	Jaar
Mandaatbesluit 2019	Kaderstellend	2019
Financiële Verordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Financieel Beleid gemeente Breda	Kaderstellend	2019

SOLIDE FINANCIËN (FINANCIEEL GEZOND)

Naam document	Soort document	Jaar
Financiële verordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Mandaatbesluit 2019	Kaderstellend	2019
Financieel Beleid gemeente Breda	Kaderstellend	2019

VERBONDEN PARTIJEN

Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's) (belang 0,016 %)

Algemene informatie

Programma:	5	5. Organisatie en financiën in Breda
Thema:	24	5.2 Solide financiën
URL:	(Enexis)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten. Het distribueren en het transporteren van energie. Het uitvoeren van alle taken van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet die zijn gegeven aan een netbeheerder.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Essent is in 2009 gesplitst in een productie- en leveringsbedrijf en in een netwerkbedrijf. Het productie- en leveringsbedrijf is verkocht aan Rheinisch-westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het leveringsbedrijf ENEXIS BV blijft in handen van de voormalige aandeelhouders van Essent. Voor het splitsingsproces zijn er 6 besloten vennootschappen (BV's) opgericht die een rol hebben in het hele verkoopproces, de zogenaamde Special Purpose Vehicle (SPV). Deze zijn niet apart in de paragraaf verbonden partijen opgenomen. Ze worden in de komende jaren opgeheven nadat de rechten en plichten zijn ingevuld. De afhandeling van deze vennootschappen kan leiden tot eenmalige opbrengsten voor de gemeente. De SPV 's zijn, Vordering op Enexis BV, Verkoop vennootschap BV, Essent Milieu Holding NV (later Attero genoemd), Publiek belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Claim Staat vennootschap BV. In 2010 is de Stichting Essent Sustainability Development erbij gekomen. Deze stichting ziet toe op naleving van de afspraken met RWE over investeringen in duurzame energie. In 2019 is de deelneming Vordering op Enexis BV opgeheven, na aflossing van de tranche D ad € 54.973.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Energietransitie en investeringen, continuïteit interne informatietechnologie, veroudering net en Wet & regelgeving.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	16	19
Eigen vermogen		4112000
Vreemd vermogen	3691000	4146000
Resultaat voor bestemming	319000	210000
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %	240,9%	260,0%
Solvabiliteit in %		50,0%

Brabant Water NV

Algemene informatie

Programma:	5	5. Organisatie en financiën in Breda
Thema:	24	5.2 Solide financiën
URL:	(Brabantwater)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

Brabant Water zorgt voor de winning, productie en distributie van drink- en industriewater in de provincie Noord-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het Rijk heeft besloten dat op 1 juni 2007 het verzorgingsgebied van de Tilburgse Waterleiding Maatschappij N.V. (TWM) overgaat naar Brabant Water. Over de overdrachtswaarde, te betalen aan de Gemeente Tilburg en Goirle, zijn partijen het

niet eens. De rechter heeft daartoe een Commissie van deskundigen ingesteld en die heeft in 2017 een conceptrapport opgesteld. In 2018 zijn intensieve gesprekken gevoerd met de NV TWM en er is overeenstemming met TWM bereikt over de overname van de activa van de NV TWM. Hiermee is een zeer langlopend dossier gesloten.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De veranderende klimatologische omstandigheden, kwaliteit van het grondwater, veroudering van het netwerk, en informatie- en fysieke beveiliging.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage		
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen	397332	
Resultaat voor bestemming	40000	
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %		

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

Algemene informatie

Programma:	5	5. Organisatie en financiën in Breda
Thema:	24	5.2 Solide financiën
URL:	(BNG)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos	
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De BNG Bank is voor overheden en instellingen en voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening helpt BNG Bank om de kosten van maatschappelijke voorzieningen zo laag mogelijk te houden voor de burger. De aandelen van de BNG Bank zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is voor de gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De langdurige lage en negatieve rente hebben een invloed op het business model van het bankwezen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Grootste risico's voor de bank zijn het debiteurenrisico en de ICT. Daarnaast legt de toenemende regelgeving een forse druk op de organisatie.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	651	734
Eigen vermogen		4887000
Vreemd vermogen	132518000	144802000
Resultaat voor bestemming	337000	163000
Weerstandvermogen		4887000
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %		3,3%

GR Belastingssamenwerking West-Brabant

Algemene informatie

Programma:	5	5. Organisatie en financiën in Breda
Thema:	24	5.2 Solide financiën
URL:	(BWB)	
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos	
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling	

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) verzorgt de heffing en inning van de algemene belastingen voor de Gemeente Breda, door een aanslag opgelegd. Zij verzorgt ook de waardering van WOZ-objecten en beleidsadviesing van de gemeentelijke heffingen. De gemeente is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de BWB. Breda is ook vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

BWB heeft de actualisatie van de kostenverdeelssystematiek in voorbereiding. De verdeelsleutels voor het doorberekenen van de kosten aan de deelnemers zullen hierdoor veranderen. De bijdrage die Breda betaalt zal waarschijnlijk hoger worden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019
Financiële bijdrage	1061	1892
Eigen vermogen		-424
Vreemd vermogen	3167	4551
Resultaat voor bestemming	-166	-424
Weerstandvermogen		0
Netto schuldquote in %	5,6%	8,1%
Solvabiliteit in %		-10,3%

RISICO'S

Thema	Risico
Een toekomstbestendige organisatie	Het thema Een toekomstbestendige organisatie laat in 2019 evenals in 2018 een overschrijding van de kosten zien van ruim € 4 miljoen ten opzichte van de begroting. Een groot deel van deze overschrijdingen kent een structureel karakter.
Solide financiën: (financieel gezond)	

OVERZICHT INDICATOREN PER PROGRAMMA

PROGRAMMA 1 VITAAL EN SOCIAAL

Hieronder staan de programma indicatoren. Waar we geen indicatoren weergeven, zijn voor dit programma geen indicatoren op programmaniveau bijgehouden. Dit geldt ook voor de thema's.

THEMA OPGROEIEN

Deelname cultuur door kinderen

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% kinderen en jongeren van 6 tot en met 17 jaar dat een cultuuractiviteit doet in de vrije tijd		42	wordt niet gemeten in 2019		

In 2019 niet gemeten. Deze indicator wordt gemeten in de even jaren. Het onderzoek vindt alleen in de even jaren plaats, voor 2019 is daarom geen streefwaarde bepaald.

Beweegnorm

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% kinderen en jongeren van 6 tot en met 17 jaar dat voldoet aan de beweegnorm matig intensief bewegen van minimaal 1 uur op alle dagen van de week.		27	wordt niet gemeten in 2019		

In 2019 niet gemeten. Deze indicator wordt gemeten in de even jaren.

Jongeren met ambulante jeugdhulp

Bron indicator: Zorgportaal (berichtenverkeer: gemeentelijke cijfers)	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal jongeren tot en met 23 jaar met ambulante zorg in natura jeugdhulp (ambulante begeleiding en/of ambulante behandeling)		3.934	Stabilisatie	4.172	

Dit zijn voorlopige cijfers: een klein deel van de trajecten is administratief nog niet verwerkt door zorgaanbieders. Cijfers over voorgaande jaren kunnen hierdoor ook iets afwijken van eerder gepresenteerde gegevens. Deze indicator gaat om jeugdhulp waar een beschikking voor nodig is, de zogenaamde niet-vrij-toegankelijke jeugdhulp. Deze is onder te verdelen in verschillende soorten trajecten: ambulante jeugdhulp, jeugdhulp met verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Ambulante jeugdhulp gaat om begeleiding en behandeling die onder andere kan plaatsvinden thuis bij een jeugdige of op locatie.

Jongeren met jeugdbescherming

Bron indicator: CBS	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% jongeren met jeugdbescherming ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	1	1	Maximaal 0,9	1	

Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. We streven ernaar dat zoveel mogelijk jeugdigen kunnen opgroeien in een natuurlijke, gezinsachtige situatie.

Actief in de buurt

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% bewoners dat actief is in de buurt	29		>30	27	

Bandbreedte is 26% - 28%. De streefwaarde (>30) is niet behaald. Het gemeentelijk beleid heeft beperkte invloed op actief zijn door de samenleving. Op de beleving van actief zijn spelen allerlei maatschappelijke factoren een rol. In onze eigen praktijk herkennen we dit beeld niet. Er is sprake van een toename van wijkdeals en een toename van het aantal leefbaarheidsinitiatieven vanaf 2017 (met voor laatstgenoemde een kleine terugloop ten opzichte van vorig jaar). In nagenoeg alle wijken en dorpen zijn er wijkplatforms gestart, waarin we steeds meer actieve betrokken inwoners zien. Ook tijdens de drukbezochte bijeenkomst met initiatiefnemers en wijkplatforms zien we veel enthousiasme.

Meedoen

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% inwoners dat actief meedoet in de samenleving	75		76	71	

Bandbreedte is 70% - 72%. De streefwaarde (76) is niet behaald. Er volgen iets minder respondenten een opleiding of gaan naar school in 2019 vergeleken met 2017. Verder zijn er vooral minder respondenten die intensief vrijwilligerswerk doen. Het is een algemeen landelijke trend dat steeds minder mensen structureel vrijwilligerswerk doen en liever incidenteel. Gemeente Breda heeft geïnvesteerd in de ondersteuning van vrijwilligers(organisaties), uitgevoerd door MOOIWERK (BredaActief). Zij zetten zich vooral in op het ontwikkelen/leren van vrijwilligers, het koppelen van vrijwilligers via de vacaturebank en het adviseren van vrijwilligersorganisaties.

Kwaliteit van de ondersteuning

Bron indicator: CEO WMO	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% Wmo cliënten dat het helemaal eens of eens is met de stelling: 'Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed'	82	84	Minimaal 75 tot 80		

Gegevens nog niet bekend. Gezien de uitdagingen met tekorten in de Wmo en de groeiende doelgroep, zijn we tevreden als 75 to 80% van de mensen het (helemaal) eens zijn met deze stelling.

Ondersteuning buurtinitiatieven

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% Bewoners dat het (helemaal) oneens is met de stelling: De gemeente ondersteunt buurtinitiatieven op het gebied van leefbaarheid en veiligheid voldoende.	13		10	12	

Bandbreedte is 11% - 13%. De streefwaarde (10) is niet behaald. Het aandeel is stabiel gebleven. Het merendeel is tevreden of neutraal met hoe de gemeente buurtinitiatieven ondersteunt. Bovendien is de groep bewoners dat het (helemaal) mee eens is met de stelling toegenomen ten opzichte van 2017.

Beschermd wonen

Bron indicator: Suites voor het Sociaal Domein	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal cliënten in Beschermd Wonen	879	999	Stabilisatie t.o.v. 2017	1.012	

Streefwaarde is bijna gehaald. Er is sprake van een toename van 1% ten opzichte van 2018 in plaats van stabilisatie.

Huiselijk geweld

Bron indicator: Veilig Thuis West-Brabant	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% slachtoffers dat casusregie heeft van Veilig Thuis en Safegroup en dat na afloop een voldoende scoort op de mate van veiligheid	68	84	70	86	

De streefwaarde is ruimschoots behaald. Mensen geven ook voorafgaand aan de casusregie een rapportcijfer voor hoe veilig zij zich voelen. Door de cijfers na afloop ernaast te leggen, blijkt dat er bij 84% sprake is van toegenomen ervaren veiligheid na de casusregie.

THEMA THUIS

Gehuisveste daklozen

Bron indicator: Centraal Onthaal	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% daklozen van de uitgestroomde daklozen dat duurzaam gehuisvest is.	69	52	80	53	

Indicator gaat om de uitgestroomde mensen die zich bij aanmelding bij Centraal Onthaal feitelijk dakloos zijn. Thuislozen zoals mensen die bij vrienden of in een vakantiepark verblijven, zijn hierin niet meegenomen. Met duurzame huisvesting bedoelen we de mensen waarbij bij uitstroom sprake is van zelfstandig wonen al dan niet met begeleiding, beschermd wonen of verblijf in een instelling. Andere redenen van uitstroom zijn onder meer: naar buiten de regio, iemand ziet af van deelname, overlijden of detentie. Streefwaarde is niet behaald. Dit zijn voorlopige cijfers in verband met administratieve processen. Cijfers over voorgaande jaren kunnen hierdoor ook iets afwijken van eerder gepresenteerde gegevens. De streefwaarde voor 2019 is in 2018 bepaald op basis van de realisatiewaarde in 2017. Sindsdien is het aantal daklozen dat jaarlijks uitstroomt naar duurzame huisvesting iets afgenomen (van 79 in 2017 naar 72 in 2019). Het totaal aantal uitgestroomde daklozen per jaar is echter toegenomen, met name door uitstroom naar buiten de regio. Het percentage duurzaam gehuisveste daklozen van de totale uitstroom in 2019 is daarom lager dan de streefwaarde.

THEMA LEREN, ONTWIKKELEN EN WERKEN

Voortijdig schoolverlaters

Bron indicator: Onderwijs in cijfers (OCW, DUO, CBS)	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Het percentage van het totaal aantal leerlingen tussen 12-23 jaar dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat	2	2	1,7		

Gegevens nog niet bekend. We verwachten een daling te realiseren vanwege de eind 2017 gestarte aanpak "Het Thuiszitterspact" waarin met en voor schoolverlaters versneld een oplossing wordt gezocht naar arbeid dan wel onderwijs.

Bijstandsuitkering

Bron indicator: CBS	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	44	43	zie opmerking	40	

Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.

Laaggeletterdheid

Bron indicator: Onderzoeksrapport Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage laaggeletterden (in de leeftijd 16-65)			8 tot 11%		

Geen recentere gegevens bekend. Het streven is om op hetzelfde niveau te blijven. Vermindering is nog niet haalbaar. Laaggeletterdheid bij ouderen krijgen we wel steeds beter in beeld. Verder zien we nieuwkomers die het taalniveau nog niet altijd halen.

Laag inkomen

Bron indicator: Armoedebestand O&I	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aandeel huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum	10	10		10	

Er is geen streefwaarde bepaald voor 2019.

THEMA LEVEN

Tevreden over het leven

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid met het leven	8	8	Minimaal gelijk houden aan 2018	8	

Bandbreedte is 7,5 - 8,1. De streefwaarde (minimaal gelijk aan 2018 = 8) is behaald. Er is geen sprake van een significant verschil ten opzichte van 2018.

Structureel sporten

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% inwoners dat structureel sport		70			

In 2019 niet gemeten. Deze indicator wordt gemeten in de even jaren.

Effect ondersteuning op kwaliteit van leven

Bron indicator: CEO WMO	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% Wmo cliënten dat het helemaal eens of eens is met de stelling 'Door de ondersteuning die ik krijg heb ik een betere kwaliteit van leven'	74	77	70 tot 80 (minimaal gelijk aan 72)		

Onderzoek naar klantervaringen loopt momenteel nog. Gezien de uitdagingen met tekorten in de wmo en de groeiende doelgroep, zijn we tevreden als 70 tot 80% van de mensen het (helemaal) mee eens is met deze stelling.

THEMA ONTMOETEN

Sociale cohesie

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Score sociale cohesie	6		> 6	6	

De streefwaarde (>6) is niet behaald. We stimuleren als gemeente in ontmoetingen in de buurt. De sociale cohesie is stabiel en voldoende gebleven. In de praktijk zien we dat de mate van activiteit per buurt verschillend is.

Leefbaarheid

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddeld rapportcijfer dat bewoners geven voor het prettig wonen in de buurt	8		7,5	8	

De streefwaarde is behaald. Bewoners geven het prettig wonen in hun buurt hoger dan een 7,5. In het kader van de leefbaarheid in buurten, investeren we als gemeente continue met wijkgericht werken. Onder andere met de uitvoeringsaanpak een plus op Kwetsbare Wijken en vroeg-signaleringswijken.

Vangnet

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% inwoners dat niet terug kan vallen op familie, vrienden of mensen in de buurt als hulp of zorg nodig is	6		6%	7	

Bandbreedte is 6% - 8%. De streefwaarde (6) is dus behaald. In het voorliggend veld zetten we in op sociale netwerkversterking. We proberen de omgeving om iemand heen te activeren. Wanneer er niemand is, kunnen buddy's of andere vrijwilligers worden ingeschakeld om als vangnet te fungeren.

PROGRAMMA 2 ONDERNEMEND BREDA

Hieronder staan de programma indicatoren. Waar we geen indicatoren weergeven, zijn voor dit programma geen indicatoren op programmaniveau bijgehouden. Dit geldt ook voor de thema's.

Waardering voor de stad (bezoekers)

Rapportcijfer voor de binnenstad van Breda (gegeven door bezoekers)

Bronindicator: Passantenonderzoek	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
	7,9	-	8,0	7,9	

Deze indicator wordt om het jaar in de "oneven" jaren gemeten.

In 2019 gaven de bezoekers van de binnenstad een rapportcijfer 7,9. Dat is gelijk aan het rapportcijfer in 2017.

Trots op de stad (inwoners)

Percentage inwoners dat trots is op de stad Breda

Bronindicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
	66,0	69,0	70%	68,0	

Dit resultaat is vergelijkbaar met dat van 2018.

Economische Barometer

Stand van de Economische Barometer

Bronindicator: O&I Economische barometer	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
	6,3	7,2	7,4	7,0	

De barometer score voor 2019 (altijd vastgesteld in het eerste kwartaal van het jaar) is destijds bepaald op 7,0. Dat is lager dan de score voor 2018.

Dit is het gevolg van onder meer mondiale onzekerheden en de (op onderdelen) krapte op de arbeidsmarkt.

Voor 2020 wordt een verder dempend effect verwacht.

Vestigingsklimaat

Waardering van het vestigingsklimaat door Bredase ondernemers

Bronindicator: Ondernemerspeiling	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
		7,4	6,6-6,8		7,0

Deze indicator wordt om het jaar gemeten in de "even" jaren. Voor 2019 is er dus geen realisatiecijfer.

THEMA STIMULEREN ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN BREDA

Werkgelegenheid

Bron indicator: Vestigingenregister	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal werkzame personen in Breda	105.235	107.960	109040	109.570	110666

Het streven is om de werkgelegenheid ieder jaar met minimaal 1% te laten groeien. De werkgelegenheid is in 2019 met 1,5% gestegen. De streefwaarde is behaald.

Met de nieuwe jaarcijfers 2019 zijn ook de historische cijfers met terugwerkende kracht aangepast en de streefwaarden opnieuw berekend op basis van de 1% groei.

Aantal banen per 1.000 inwoners

Bron indicator: www.waarstaatjegemeente.nl	Meeteenheid: Aantal per 1.000				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 64 jaar	870	888		900	

Dit is een landelijke verplichte indicator. Deze indicatoren staan op de website:waarstaatjegemeente.nl. Het landelijke gemiddelde voor 2019 is 792,1.

Toeristisch werkklimaat

Bron indicator: www.waarstaatjegemeente.nl	Meeteenheid: Aantal per 1.000				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal banen in recreatie en toerisme per 1.000 inwoners tussen 15 en 75 jaar	47	48		50	

Dit is een landelijke verplichte indicator. Deze indicatoren staan op de website:waarstaatjegemeente.nl. Het landelijke gemiddelde voor 2019 is 47,1.

Ondernemingsklimaat

Bron indicator: Ondernemerspeiling	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Waardering van het ondernemingsklimaat door Bredase ondernemers		7	6,5		7,0

Deze indicator wordt om het jaar gemeten in de "even" jaren. Voor 2019 is er dus geen realisatiecijfer.

Aandeel laagopgeleiden

Bron indicator: CBS	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aandeel van de beroepsbevolking dat een laag onderwijsniveau heeft	20	17	20%	17	20%

Deze indicator wordt met ingang van realisatie 2019 anders bepaald: namelijk als % van de beroepsbevolking.

Aantal bezoekers binnenstad

Bron indicator: Smart City Dashboard	Meeteenheid: Index				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal bezoekers binnenstad	100	99	101		102

2019: ivm technische problemen in combinatie met privacy aspecten (AVG) kon het aantal bezoekers in 2019 niet worden gemeten. Daarom kan voor deze indicator geen realisatiecijfer over 2019 worden bepaald.

Merkracht bezoekers

Bron indicator: Steden & Streken Merkenonderzoek Beerda	Meeteenheid: Index				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
De merkracht van Breda voor bezoekers.	14		positie in de top 10		positie in de top 10

Dit onderzoek wordt niet meer uitgevoerd en we hebben hier dus geen informatie meer over. Vanaf 2020 is deze indicator ook niet meer opgenomen in de begroting.

Score Breda als studentenstad

Bron indicator: Nationale Studenten enquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 5				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Score Breda als studentenstad in de Nationale Studenten enquête.			3,8-4,0		

Scholen in Breda doen niet meer mee aan dit landelijk onderzoek vanwege de slechte onderzoeksopzet. Deze indicator kunnen we daarom niet meer meten. Vanaf 2020 is deze indicator ook niet meer opgenomen in de begroting.

Mbo studenten

Bron indicator: Curio en de Rooipannen	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal mbo studenten in Breda (wonend in en buiten Breda)	15.260	15.690	11.000 (waarvan ruim 3.000 woonachtig in Breda)	15.706	11.000 (waarvan 3.000 woonachtig in Breda)

Groei van het aantal studenten is geen doelstelling, kwaliteit van onderwijs wel. Er geldt daarom geen streefwaarde voor deze indicator.

Hbo studenten

Bron indicator: Onderwijsinstellingen	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal hbo (wo) studenten	22.664	22.294	23.000	23.183	23.000

Groei van het aantal studenten is geen doelstelling, kwaliteit van onderwijs wel. Er geldt daarom geen streefwaarde voor deze indicator.

Gevarieerd aanbod volwassen educatie

Bron indicator:	Meeteenheid:				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gevarieerd aanbod volwassen educatie					

We hebben geen data om deze indicator te bepalen. Voor deze indicator kan dan ook geen realisatie worden bepaald. Met ingang van 2020 is deze indicator niet meer opgenomen in de begroting.

Aantal alumni met baan op niveau

Bron indicator: AVANS/BUAS	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal alumni met baan op niveau					

We hebben geen data om deze indicator te bepalen. Voor deze indicator kan dan ook geen realisatie worden bepaald. Met ingang van 2020 is deze indicator niet meer opgenomen in de begroting.

Aandeel studenten dat woont in Breda

Bron indicator: KENCES, Landelijke monitor studentenhuysvesting	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aandeel studenten dat in Breda woont		35			

Hierover zijn geen cijfers beschikbaar.

Aantal internationale studenten in Breda

Bron indicator: Avans/ BUAs/NLDA	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal internationale studenten in Breda		1.330		1.770	

Het aantal internationale studenten is toegenomen van 6% (2018) naar ruim 7% (2019) van het totaal aantal HBO studenten. Per instelling varieert het aandeel sterk. Hierbij geldt dat de politieke discussie over de balans tussen kwaliteit van onderwijs en internationalisering die vanuit het ministerie van OCW wordt gevoerd een grotere invloed zal hebben dan vanuit de gemeente.

PROGRAMMA 3 DUURZAAM WONEN IN BREDA

Hieronder staan de programma indicatoren. Waar we geen indicatoren weergeven, zijn voor dit programma geen indicatoren op programmaniveau bijgehouden. Dit geldt ook voor de thema's.

Woningcijfer

Rapportcijfer kwaliteit woning

Bronindicator: Buurtenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
	7,3	-	Minimaal het niveau van 2017	7,3	

Streefwaarde behaald. Bewoners zijn even tevreden over het prettig wonen in de buurt als bij de vorige meting.

Prettig wonen

Rapportcijfer prettig wonen in de buurt

Bronindicator: Buurtenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
	7,6	-	Minimaal het niveau van 2017	7,6	

De streefwaarde is behaald. De tevredenheid over de kwaliteit van de woning is stabiel gebleven.

Goedkope scheefheid

Bron indicator: WoON2015/Rigo woonlastenonderzoek	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Huishoudens met een midden- of hoger inkomen in een sociale huurwoning		18	Wordt in 2019 niet gemeten		

Wordt in 2019 niet gemeten.

Het WoON vindt eens per drie jaar plaats (volgende vindt plaats in 2021). De resultaten zijn pas na Begroting 2020 bekend geworden. De streefwaarde 2018 (niet hoger dan in 2015) is behaald: het aandeel goedkope scheefheid is gelijk gebleven aan 18%.

Woonquote huur

Bron indicator: WoON2015/Rigo woonlastenonderzoek	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aandeel van het inkomen voor totale woonlasten huurwoningen		35	Wordt in 2019 niet gemeten		

Wordt in 2019 niet gemeten.

Het WoON vindt eens per drie jaar plaats (volgende vindt plaats in 2021). De resultaten zijn pas na Begroting 2020 bekend geworden. De streefwaarde 2018 (niet hoger dan in 2015) is behaald: de woonquote huur is gedaald van 36% naar 35%.

Zoektijd woningzoekenden

Bron indicator: Monitor sociale voorraad	Meeteenheid: Tijdsduur in jaren				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Zoektijd reguliere woningzoekenden in jaren	1	2	Niet hoger dan 2017		

Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar.

Totaal aantal zelfstandige huurwoningen

Bron indicator: Monitor Sociale voorraad	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Totaal aantal zelfstandige sociale huurwoningen corporaties	21.800	22.020	Minimaal 21.500		

Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar.

Actualiteit uitvoeringsprogramma

Bron indicator:	Meeteenheid:				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020

Realisatie 2019: Niet van toepassing.

Opleveringen woningen

Bron indicator:	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gerealiseerde woningbouw (bruto toevoeging)	1.329	936	850	1.056	

In 2019 zijn 1.056 woningen opgeleverd.

Duurzaam vervoer

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aandeel verplaatsingen te voet, met de fiets en het OV (Modal split)	61	58	Doel is een stijgende lijn *	63	

Het doel van de streefwaarde is een stijgende lijn en is behaald.

Verkeersveiligheid

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Rapportcijfer door Bredanaars van verkeersveiligheid eigen buurt	6		6,0-6,5	6	

Ondanks de stijgende lijn is de streefwaarde (nog net) niet behaald.

THEMA BEREIKBAAR BREDA

Bereikbare binnenstad

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Tevredenheid over bereikbaarheid binnenstad door Bredanaars	72	72	69%	75	

De streefwaarde is behaald. Alhoewel de trend dalend is. Nu is het zaak deze waarde de komende jaren vast te houden.

THEMA BREDA IS EEN DUURZAME EN BESTENDIGE STAD

Fijnstof

Bron indicator: RIVM-metstation Breda	Meeteenheid:				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal dagen per jaar dat concentratie PM10 meer is dan 50 µg/m3.	12		Zie opmerking		

Cijfers 2019 nog niet beschikbaar. Cijfers t/m 2018 laten een dalende trend zien dus aan de ambitie wordt voldaan. Breda zit met 7 dagen overschrijding in 2018 ruim onder de wettelijke norm van 35 dagen overschrijding.

Energie en klimaat

Bron indicator: CO2 monitor Milieu en Mobiliteit	Meeteenheid: Kton				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Klimaatneutraal in 2044, uitstoot CO2 in kiloton per jaar	835		704		

Realisatie 2019: Pas in (ongeveer) maart 2021 komen de cijfers van 2019. Deze cijfers zijn van 2018 zijn afkomstig van de landelijke klimaatmonitor (stand per 21 januari 2020, deze kunnen daarna nog worden aangepast).

Vanaf 2010 wordt een licht dalende CO2 trendlijn gemeten. De (lichte) achterstand ten opzichte van de doelen met betrekking tot de CO2-reductie is punt van aandacht. De CO2-cijfers ijlen altijd 2 jaar na.

Restafval

Bron indicator: www.waarstaatjegemeente.nl	Meeteenheid: KG				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Maximaal aantal kilo restafval per inwoner per jaar	156	107			

Cijfers voor 2019 zijn nog niet bekend.

Hieronder staan de programma indicatoren. Waar we geen indicatoren weergeven, zijn voor dit programma geen indicatoren op programmaniveau bijgehouden. Dit geldt ook voor de thema's.

THEMA VEILIG BREDA

Veiligheid in buurt

Bron indicator: Landelijke veiligheidsmonitor	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddeld rapportcijfer dat Bredanaars geven aan de veiligheid in eigen buurt	7		zie toelichting	7	

De veiligheidsbeleving blijft vrij constant en is gelijk aan dat van vergelijkbare andere gemeenten. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Aantal overvallen en straatroven

Bron indicator: Politie	Meeteenheid: Aantal				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal overvallen en straatroven	52	44	zie toelichting	43	

De daling van de afgelopen jaren heeft zich niet verder doorgezet. Het aantal is stabiel gebleven op het niveau van 2018. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Overlast

Bron indicator: Buurtenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage van vaak voorkomen van overlastvormen (door dronken mensen, drugsgebruikers, groepen jongeren, mensen die op straat anderen lastigvallen)	16		zie toelichting	7	

Dit % wordt in de buurtenquête 2-jaarlijks gemeten. De vraagstelling is in 2019 aangepast aan de landelijke veiligheidsmeting, waardoor het percentage van 2019 niet vergeleken kan worden met dat van 2017.

Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Gewelddelicten

Bron indicator: Waarstaatjegemeente.nl	Meeteenheid: Aantal per 1.000				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	8	7		7	

Het aantal geweldsmisdrijven is gedaald. Dit is een verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie.

Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Diefstal uit woning

Bron indicator: VNG Realisatie	Meeteenheid: Aantal per 1.000				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	4	3		3	

Het aantal diefstallen uit woningen is gedaald. Dit is een verplichte indicator die voor 2019 nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie.

Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Tevredenheid ondernemers

Bron indicator: Gemeente Breda (Bedrijvenenquête)	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Rapportcijfer dat ondernemers geven aan de dienstverlening van de gemeente		7	6,5		

Is niet gemeten in 2019. Wordt doorgaans in de even jaren gemeten.

Tevredenheid inwoners

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Algemene waardering (rapportcijfer) dat inwoners geven aan de dienstverlening van de gemeente	7		6,7-7,1	7	

De streefwaarde is behaald.

Gegronde WOZ-bezwaarschriften woningen

Bron indicator: WOZ-registratie	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% Gegronde WOZ-bezwaarschriften van totaal aantal woningen	1	1	1,0		

Het percentage voor 2019 is nog niet bekend.

Gegronde bezwaarschriften sociaal domein

Bron indicator: GWS4all	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
% Gegronde bezwaarschriften sociaal domein	14	10	13,5-18	7	

De streefwaarde is behaald.

Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven

Bron indicator: WOZ-registratie	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven van totaal aantal niet woningen	2	1	4		

Het percentage voor 2019 is nog niet bekend.

Digitale dienstverlening

Bron indicator: Benchmark digitale dienstverlening	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage gedigitaliseerde producten					

Het blijkt niet mogelijk om deze indicator te meten. In de begroting van 2020 is de indicator vervallen.

Tevredenheid openbare ruimte

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage Bredanaars dat tevreden is over de bruikbaarheid van de openbare ruimte	76	74	72-76	81	

De streefwaarde is behaald.

Schoon, heel en veilig

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage Bredanaars dat de openbare ruimte als schoon, heel en veilig ervaart	89	89	84-87	89	

De streefwaarde is behaald.

Rapportcijfer ophalen op afroep

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Rapportcijfer over het ophalen door de gemeente van afval op afroep	8	8	7,-7,5	8	

De streefwaarde is behaald.

Rapportcijfer inzameling restafval

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Rapportcijfer over de inzameling via minicontainers/ zelf wegbrengen van afval	8	8	7,3-7,5	8	7,5

De streefwaarde is behaald.

Bezettingsgraad sportaccommodaties velden

Bron indicator: Gemeente Breda	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties buitenvelden	80	81		80	

Tevredenheid binnensport

Bron indicator: Sportenquête	Meeteenheid: Score tussen 1 en 10				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Tevredenheid door gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties over de binnensportaccommodaties		8	7,5-8,0		

Is niet gemeten in 2019. Wordt doorgaans in de even jaren gemeten.

Bezettingsgraad sportaccommodaties: onderwijs

Bron indicator: Gemeente Breda	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: onderwijsgebruik binnen	57	52		50	

Bezettingsgraad sportaccommodaties: verenigingen

Bron indicator: Gemeente Breda	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: verenigingsgebruik binnen	67	68		74	

THEMA OPEN OVERHEID

Gemeente betreft burgers

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage Bredanaars dat vindt dat burgers onvoldoende bij gemeentelijke plannen worden betrokken	21		19	22	

Trendbreuk: Deze toename komt waarschijnlijk door verandering van enquêteering.

Gemeente luistert

Bron indicator: Stadsenquête	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage Bredanaars dat vindt dat de gemeente niet luistert naar de mening van de burgers	20		16	20	

Trendbreuk: Deze afname komt waarschijnlijk door verandering van enquêteering.

Flexibilisering inzet personeel

Bron indicator: Meeteenheid: %	Meeteenheid: %				
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Percentage van de door interne medewerkers vervulde opdrachten op de Grote Markt (opdrachtenmarkt)		45		40	

De streefwaarde is niet gerealiseerd.

PROGRAMMA 5 ORGANISATIE EN FINANCIËN VAN BREDA

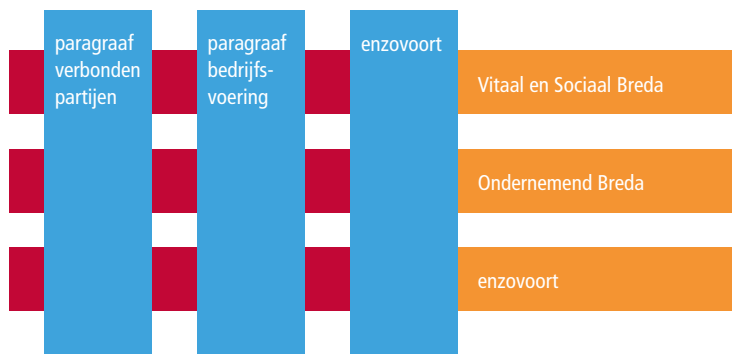
Hieronder staan de programma indicatoren. Waar we geen indicatoren weergeven, zijn voor dit programma geen indicatoren op programmaniveau bijgehouden. Dit geldt ook voor de thema's.

Paragrafen

PARAGRAFEN

INLEIDING

Schema paragrafen/programma's



Volgens de verslaggevingsregels voor gemeenten (BBV) zijn er 7 verplichte paragrafen in de jaarstukken. Lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, grondbeleid, kapitaalgoederen, verbonden partijen, financiering en bedrijfsvoering. Hieraan heeft Breda de paragraaf rechtmatigheid toegevoegd. Elke paragraaf start met een korte inleiding en gaat in op de betekenis van de paragraaf en de aandachtspunten, aangevuld met eventuele financiële informatie. Paragrafen zijn van invloed op de programma's en andersom. Dit is weergegeven in bovenstaande matrix.

LOKALE HEFFINGEN

De paragraaf lokale heffingen gaat over de verantwoording over het beleid van de heffingen en tarieven in 2019. In deze paragraaf leest u:

- de algemene ontwikkelingen;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- de gerealiseerde opbrengsten per heffing;
- de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten;
- de gerealiseerde mate van kostendekkendheid van tarieven;
- informatie over kwijtschelding.

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

De gemeenteraad stelde alle tarieven voor het belastingjaar 2019 vast op 13 december 2018.

Eind 2019 trad de verordening bedrijveninvesteringszone (BIZ) Hazeldonk 2020-2024 in werking. Hiermee is de derde BIZ-industrie een feit.

BELEID LOKALE HEFFINGEN

In het Bestuursakkoord 2018-2022 Lef en Liefde staan de volgende afspraken over de lokale heffingen:

- Een voorspelbare ontwikkeling van de lastendruk voor de komende jaren
- De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen daalt tot en met 2022 jaarlijks met 1%, daarna wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%
- De OZB voor niet-woningen wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%
- De rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn 100% kostendekkend en worden jaarlijks geïndexeerd met 2%. Hierbij houden we rekening met maatregelen voor klimaatadaptatie bij het rioleringsprogramma en een doorontwikkeling in de uitvoering Van Afval naar Grondstoffen (VANG)
- De hondenbelasting schaffen we per 1 januari 2020 af
- Het uitgangspunt voor de overige lokale heffingen is een indexering van 2%

De indexering van 2% geldt niet voor bestemmingsbelastingen Reclamebelasting en BIZ.

Algemeen:

Naast de algemene belastingen die ten goede komen aan algemene middelen van de gemeente (zoals onroerendezaakbelasting en toeristenbelasting) heft de gemeente ook bestemmingsbelastingen en retributies.

- Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.
- Retributies heffen we van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

GEREALISEERDE OPBRENGSTEN

De opbrengsten per heffing zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Gerealiseerde opbrengsten per heffing

(Bedragen * € 1.000)

	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Algemene belastingen			
OZB	35.425	36.086	661
Toeristenbelasting	625	738	113
Parkeerbelasting	13.986	14.371	385
Hondenbelasting	1.000	1.209	209
Precariobelasting	1.064	1.074	10
Bestemmingsbelastingen			
Rioolheffing	19.048	19.812	764
Afvalstoffenheffing	21.918	21.990	72
BIZ-bijdrage	594	573	-21
Reclamebelasting Ondernemersfondsen	446	446	0
Retributies			
havengelden	50	97	47
markt- en reclamegelden	201	214	13
Leges	8.217	8.247	30
Totaal	102.574	104.857	2.283

Voor een verklaring van de verschillen leest u de toelichtingen bij de programma's.

BIZ-bijdrage

De bijdrage uit een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) is een bestemmingsbelasting. Vastgoedeigenaren/ondernemers betalen deze belasting over de WOZ-waarde van het niet-woning deel. We geven een subsidie ter hoogte van de totaal opgelegde belasting om de gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Hierdoor staat de BIZ-bijdrage niet onder 'Kostendekkendheid tarieven'.

Er zijn BIZ-en opgericht voor winkelgebieden en voor bedrijventerreinen.

- 4 voor de winkelgebieden Ginneken, Wilhelminastraat, Haagdijk/Tolbrugstraat en De Donk.
- 2 voor de industrieterreinen Steenakker en Breda-Oost.

Voor elke BIZ hebben de betrokken ondernemers een vereniging/stichting opgericht.

Reclamebelasting Ondernemersfondsen

Dit is een bestemmingsbelasting voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg. Deze belasting heffen we van gebruikers van de vestiging die een dergelijke aankondiging hebben. Op basis van de WOZ-waarde van het gebouw wordt een bedrijfsgebouw in het gebied waarvoor de verordening geldt aangeslagen volgens de vastgestelde belastingtarieven. Ter hoogte van de opgelegde belasting wordt een subsidie ter beschikking gesteld om de gezamenlijke doelstellingen te realiseren. Vanwege deze systematiek is de reclamebelasting niet opgenomen onder 'Kostendekkendheid tarieven'.

Breda heeft 3 ondernemersfondsen. Ondernemersfonds Prinsenbeek, ondernemersfonds binnenstad Breda en het ondernemersfonds Ulvenhout.

Voor alle ondernemersfondsen is een stichting/vereniging opgericht.

ONTWIKKELING GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (ozb), rioolheffing en afvalstoffenheffing. Ter vergelijking zijn de tarieven van 2018 en 2019 opgenomen in onderstaande tabel. De OZB is een % van de WOZ-waarde.

Tarieven OZB	2018	2019
eigenaar woning	0,0916%	0,0838%
eigenaar niet-woning	0,2243%	0,2282%
gebruik niet-woning	0,1788%	0,1831%

Rioolheffing	2018	2019
watervbruik 1- 500 m3	€ 212,76	€ 217,08
watervbruik 501- 1.001 m3	€ 446,40	€ 456,39
watervbruik 1.001- 10.000 m3	€ 0,45 per m ³	€ 0,46 per m ³

Afvalstoffenheffing	2018	2019
eenpersoonshuishoudens	€ 203,28	€ 207,36
meerpersoonshuishoudens	€ 300,96	€ 307,08

KOSTENDEKKENHEID TARIEVEN

Voor de bestemmingsbelastingen en retributies rekenen we de volgende kosten toe aan de tarieven:

- Directe lasten
Dit zijn kosten voor de activiteiten die in direct verband staan met de geleverde dienst;
- Overhead
De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verzameld op taakveld 0.4-overhead en zijn toerekenbaar aan de tarieven.
We werken met een uniforme opslag voor overhead. Deze opslag is voor 2019 vastgesteld op 62,81% van het kale uurtarief;
- BTW
Op grond van het BTW-Compensatiefonds hebben gemeenten voor bepaalde prestaties recht op compensatie van de aan hen in rekening gebrachte BTW. Desondanks mag die BTW toch ook als kostenpost worden aangemerkt en worden doorberekend in de tarieven.

Niet toerekenbare kosten

Dit zijn kosten voor beleidsvoorbereiding en algemene inspraakprocedures, kosten van handhaving, toezicht en controle (behoudens eerste controle) en kosten van bezwaar- en beroepsprocedures.

De daadwerkelijk gerealiseerde kostendekking vindt u in onderstaande tabellen.

bedragen * € 1.000	Bestemmingsbelastingen		Retributies			Totaal
	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Havengelden	Markt- en reclamegelden	Leges	
Directe lasten +/- baten	17.669	19.000	55	283	7.469	44.476
Overhead	925	3.460	34	84	2.753	7.256
BTW	1.218	2.190			235	3.643
Totaal lasten	19.812	24.650	89	367	10.457	55.375
Totaal baten heffingen/leges	19.812	21.990	97	214	8.247	50.360
Kostendekkendheid	100%	89%	109%	58%	79%	91%

Specificatie leges

(bedragen * € 1.000)

	Titel 1 Algemene dienstverlening	Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2
Directe lasten +/- baten	2.446	3.920	1.103
Overhead	539	1.572	642
BTW	21	214	
Totaal lasten	3.006	5.706	1.745
Totaal baten heffingen/leges	2.883	4.866	498
Kostendekkendheid	96%	85%	29%

Afvalstoffenheffing

Om schommelingen in de kosten of opbrengsten op te vangen is binnen het gesloten systeem een voorziening in het leven geroepen die voor- en nadelen verrekent.

In 2018 leidde de onttrekking aan deze voorziening tot een positie van € 0 op 31 december 2018. Daarom komt het negatieve resultaat over 2019 ten laste van de algemene reserve.

Rioolheffing

Om schommelingen in de kosten of opbrengsten op te vangen is ook binnen het gesloten systeem van rioolheffing een voorziening ingesteld.

In de voorziening riolering is € 1,4 miljoen gestort door lagere kapitaallasten en hogere opbrengsten riolering.

KWIJTSCHELDING

In de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Breda staat wie onder welke voorwaarden in aanmerking komt voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Bij het vaststellen van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeenteraad gebonden aan de regels van de Invorderingswet. Gemeenten kunnen op een paar punten afwijken van deze regeling. Zo kunnen gemeenten uitgaan van hogere kosten om te leven dan landelijk is toegestaan. De gemeente Breda heeft dit gedaan. Zij heeft de normbedragen voor bestaanskosten, zoals beschreven in de regeling, gesteld op 100% in plaats van 90%.

Voor belastingbetalers van 65 jaar en ouder zijn in Breda de kosten van bestaan gesteld op 100% van de netto AOW-bedragen in plaats van 100% van de normbedragen voor bestaanskosten. Daarnaast zien we in Breda de bedoelde netto kosten van kinderopvang ook als uitgaven.

De Bredase normen voor kwijtschelding voldoen aan de maximaal toegestane normering. In de verschillende belastingenverordeningen is geregeld of er voor de desbetreffende heffing een mogelijkheid tot kwijtschelding is.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

INLEIDING

Beleid maken en uitvoeren is risico nemen. Er zijn veel maatschappelijke uitdagingen die vragen om nieuwe oplossingen. Hiervan is de uitkomst onzeker. Ook veranderen de omstandigheden. Hierdoor kan het uitvoeren van beleidsplannen andere uitkomsten geven dan verwacht. Daarom is risico-intelligentie nodig. Met risico-intelligentie bedoelen we risico's (kansen en bedreigingen) nauwkeurig inschatten. Dit is belangrijk omdat de risico's ook groter kunnen zijn dan de gemeente aan kan. Een belangrijke indicator hiervoor is het weerstandsvermogen. Een positief weerstandsvermogen betekent dat de gemeente voldoende geld heeft om financiële tegenvallers en schade op te vangen.

Het weerstandsvermogen is het vrij besteedbaar bedrag min het bedrag dat nodig is om risico's op te vangen (risicoprofiel).

Het weerstandsvermogen is het vrij besteedbaar vermogen min het bedrag van de berekende risico's. Per jaar presenteren we het weerstandsvermogen 2 keer, bij de jaarrekening en bij de begroting. Eerst gaan we in op de huidige stand, daarna het beleid, het risicoprofiel en de weerstandscapaciteit.

WEERSTANDSVERMOGEN

Risico's belemmeren het bereiken van onze doelen. Het is daarom nodig de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (reserves) om financiële risico's op te vangen.

De gemeente loopt op dit moment € 72,6 miljoen aan risico's. Dit noemen we het risicoprofiel. Bij de begroting 2020 bedroeg het risicoprofiel € 64,7 miljoen. Het risicoprofiel is dus toegenomen met € 7,9 miljoen. Dit komt vooral door 3 nieuwe risico's. Een aantal ontwikkelingen maken het lastiger de kosten van bedrijfsvoering te dekken voor de ambtelijke organisatie maar ook voor Afvalservice. Er is er een risico opgenomen vanwege de lastige voorspelbaarheid van de gemeentefondsuitkering. Daarnaast is het leegstandsrisico van de eigen panden toegenomen.

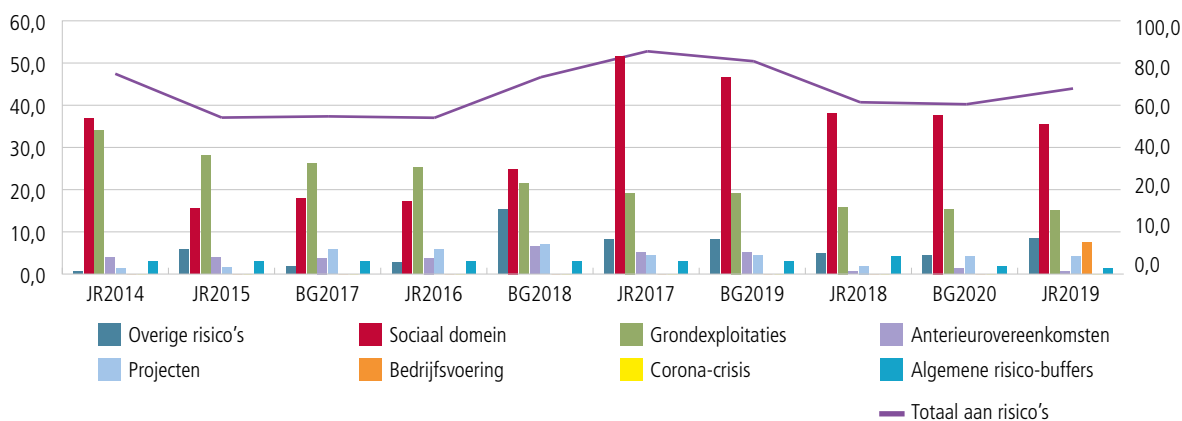
Om de risico's ad. € 72,6 miljoen af te dekken heeft de gemeente eind 2024 € 125 miljoen beschikbaar. Doordat verschillende risico's zoals sociaal domein en grondexploitaties een meerjarig karakter hebben, is het totale bedrag van de risico's voor de berekening van het weerstandsvermogen afgezet tegen het meerjarig geschatte vermogen (2020-2024). Het weerstandsvermogen bedraagt volgens die berekening € 52,4 miljoen. Wat betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voorzetten.

Bij de begroting 2020 bedroeg het weerstandsvermogen nog € 27,7 miljoen en bij de jaarrekening 2018 bedraagt het nog € 37,9 miljoen. De reden voor de stijging van de weerstandscapaciteit is de toevoeging van € 29 miljoen vanuit de investeringsreserve, omdat hieronder geen bestedingsdoel licht.

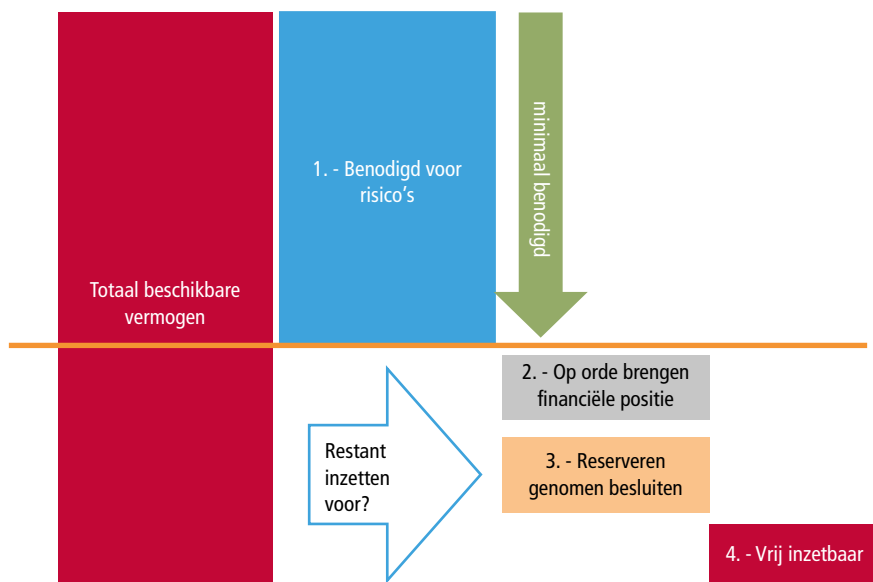
De ontwikkeling van het risicoprofiel vanaf 2014 toont het volgende beeld:

- De paarse lijn geeft het totaal aan risico's aan afgezet tegen de rechter as (0,0 – 100,0).
- De linker as (0,0 – 60,0) geeft de bedragen per risicogroep weer.

Ontwikkeling risico's



Hoe we omgaan met het weerstandsvermogen is hier grafisch weergegeven:

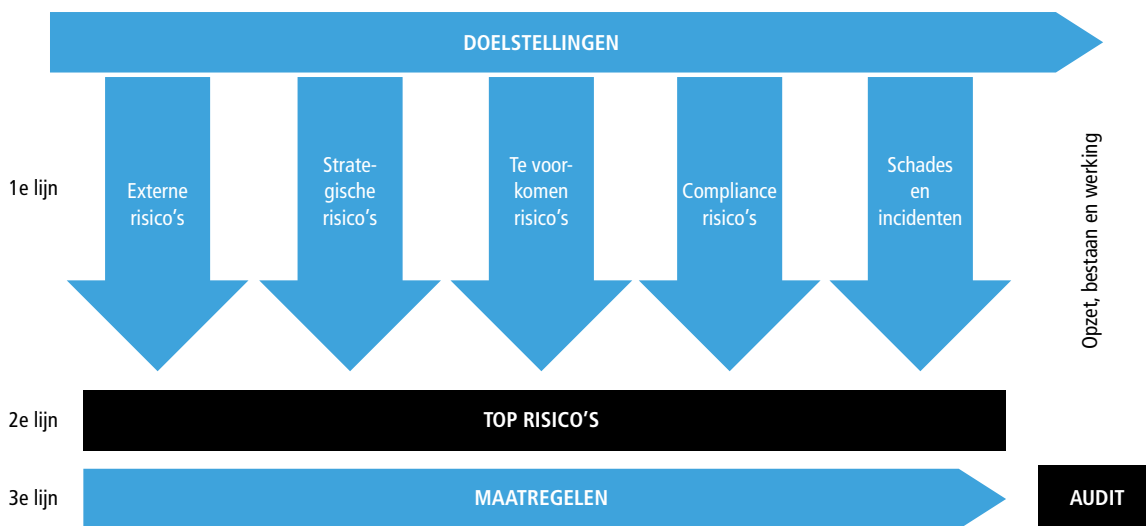


De rode streep is het minimale bedrag dat we aan buffers nodig hebben. Is er meer dan dit bedrag, dan bepalen we hoeveel geld nodig is om de financiële positie op orde te krijgen of te houden (grijs vak). Dit meten we aan de hand van financiële kengetallen (zie hieronder), zoals de netto schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie, belastingcapaciteit en structurele exploitatieruimte. Inzet van de algemene reserve kan ervoor zorgen dat de kengetallen onder de vereiste waarde komen.

Hierna bepalen we hoeveel geld er nodig is voor eerdere besluiten, bijvoorbeeld uitgaven die volgen uit de structuur/omgevingsvisie. Als dat gedekt is, zijn de middelen vrij in te zetten

BELEID: UITGANGSPUNTEN EN PROCES

Risicomanagementbeleid is als volgt weer te geven:



Met zo min mogelijk tegenslagen doelen realiseren is wat we willen bereiken. Dit doen we via 4 lijnen. In elke lijn is het centrale uitgangspunt het risicogesprek, oftewel bewustwording.

1e lijn, RISICO'S:

We hebben te maken met risico's en kansen door niet te beïnvloeden externe ontwikkelingen. De gemeente neemt risico's om het maximale uit haar beleid te halen. Deze strategische risico's zijn gewenst. Verder zijn er te voorkomen risico's. Hieronder vallen ook de compliance risico's als we niet voldoen aan wet- en regelgeving. Ook zijn er schades en incidenten (bijvoorbeeld fraude) die dagelijks kunnen voorkomen.

2e lijn, prioritering risico's en TOP RISICO's:

De risico's in de 1e lijn zijn er teveel om goed te beheersen. Iedere 6 maanden maken de wethouder Financiën, gemeentesecretaris, directeuren en concerncontroller een keuze van maximaal 30 risico's met de grootste impact. Dat noemen we de TOP risico's.

3e lijn, nemen van MAATREGELLEN:

We maken een strategie voor het treffen van maatregelen om de risico's te beheersen.

4e lijn, AUDIT:

Om vast te stellen of het proces werkt, voert concerncontrol jaarlijks gesprekken met de ketenmanagers en afdelingshoofden. Hierdoor kan het zijn dat we het proces aanscherpen of het systeem aanpassen.

Benodigde weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1 miljoen)

Nr.	Risico's	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2018	Begroting 2019
Grondexploitatie					
1	vastgoedontwikkeling	15,1	15,4	15,9	19,2
2	anterieure overeenkomsten	0,7	1,3	1,3	5,2
Sociaal Domein					
3	Sociaal Domein (totaal)	35,4	37,7	39,1	46,5
Derden					
4	Huurinkomsten gemeentelijk vastgoed	5,5	4,3	4,3	2,5
5	Verbonden partijen (GR'en)	1,9	1,9	4,2	3
Projecten					
6	Projecten	4,1	4,1	1,9	1,9
Overige risico's					
7	Panden voldoen niet aan te stellen eisen	0	4	4	4
8	Implementatie omgevingswet	2,8	2,8	-	-
9	Klimaatrisico's	1,5	1,2	-	-
10	Bedrijfsvoering algemeen	7,5	-	-	-
11	Afvalstoffen	4	-	-	-
12	Cyberrisico's (imago)	p.m.	p.m.	p.m.	-
13	Fiscale risico's		0,6	0,6	-
14	Fluctuaties gemeentefondsuitkering	1,4	-	-	-
15	Garantiestellingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
16	Gevolgen Corona-virus	p.m.	-	-	-

De risico-inventarisatie levert honderden risico's op. De raad wil alleen een toelichting op de belangrijkste risico's.

We voeren een Monte Carlo-simulatie uit voor het berekenen van het totale weerstandsvermogen. Deze geautomatiseerde simulatie is een veel gebruikte techniek die verschillende scenario's doorrekent. De berekeningen in het overzicht zijn een indicatie. We kunnen deze benaderen door maximaal gevolg te vermenigvuldigen met de kans.

Een voorbeeld: Stel dat het gevolg van een risico € 20 miljoen is en de kans dat het risico voorkomt 50%, dan is er in de tabel € 10 miljoen opgenomen (€ 20 miljoen x 50%). Hierdoor zijn de gepresenteerde bedragen hoger dan het aandeel in de nodige weerstandscapaciteit.

Alleen de risico's 1 Vastgoedontwikkeling en 3 Sociaal Domein berekenden we ook met de Monte Carlo simulatie. Dit komt door het grote aantal risico's en deze berekening benadert de werkelijkheid beter.

Het risico 'Panden voldoen niet aan brandveiligheidseisen' is vervallen omdat hiervoor middelen beschikbaar zijn gekomen.

Toprisico's

1. Vastgoedontwikkeling (€ 15,1 miljoen, was € 15,4 miljoen)

De kansen en bedreigingen van de grondexploitaties brengen we per exploitatie in kaart. Aanvullend op de projectrisico's brengen we projectoverstijgende risico's in beeld. We berekenen dan de scenario's door met een verslechterde economische ontwikkeling. De grootste risico's zijn markt- en projectoverstijgende risico's. De belangrijkste reden voor een kleine daling is nog steeds (lichte) afname van het aantal grondexploitaties en dat veel grondexploitaties in de eindfase zitten. Over de stikstofproblematiek is nog veel onbekend, mogelijke oplossingen zijn er nog niet. Totdat die er zijn is het onmogelijk om exact te berekenen wat hiervan de gevolgen zijn. Vertraging bij planuitvoering heeft een financiële effect en is onderdeel van de berekende projectoverstijgende risico's.

2. Anterieure overeenkomsten (faciliterend grondbeleid € 0,7 miljoen was € 1,3 miljoen)

Dit zijn risico's die te maken hebben met de verhaalbaarheid van kosten en eventuele claims vanwege ruimtelijke ontwikkelingen, dan wel claims tengevolge van handhaving.

3. Sociaal Domein (€ 35,4 miljoen, was € 37,7 miljoen)

Dit risico is de optelsom van verschillende risico's binnen het Sociaal Domein. De risico's Sociaal Domein (benodigde weerstandscapaciteit) zijn afgenomen met € 2,3 miljoen. In totaal geen groot verschil maar de verschillen tussen de onderdelen participatie, jeugdzorg en Wmo zijn groot. Het risico op budgetoverschrijding is bij BUIG bijna € 0 maar bij Wmo toegenomen. Volgend beeld maakt het specifieker.

Het risico BUIG is teruggebracht tot nul. Maatregelen blijken effectief en leiden tot het voorgenomen resultaat om binnen het Rijksbudget te blijven. Volgens de prognoses gaat dit zeker lukken. Wel zijn er nog enige risico's. De doelgroep zal door afnemende geschiktheid voor de arbeidsmarkt minder eenvoudig te plaatsen zijn. Het is niet aannemelijk dat we de jaarlijkse uitstroomt nog veel verder kunnen opkrikken naar meer dan 700 per jaar. Door verzwaring van het klantenbestand verwachten we dat vanaf 2020 meer participatie-middelen nodig zijn per uitgestroomde kandidaat. Het participatiebudget en BUIG zijn communicerende vaten. Minder beschikbare middelen leidt tot minder uitstroom. November en december 2019 zagen we voor het eerst weer een stijging van aanvragen voor een uitkering. We beperken de instroom zoveel mogelijk, maar die neemt licht toe. We moeten nog goed onderzoeken wat de oorzaak hiervan is. Het is te vroeg om al te spreken van een nieuwe trend. Pas in het 3e kwartaal kunnen we daar een uitspraak over doen. Samenvoeging Atea-groep gaat vanaf 2021 mogelijkheden bieden voor het uitplaatsen van de zwaardere doelgroep. Of dit samengaat met besparing is nog onzeker. De evaluatie van de tegenprestatie laat zien dat uitbreiden van de tegenprestatie niet lukt binnen bestaande formatie.

Positief zijn de extra eenmalige rijks gelden voor de jeugdzorg. Hierdoor is er meer tijd om maatregelen te nemen. Desondanks blijft het lastig om snel de tekorten af te bouwen. In 2019 voerden we audits uit op de ingediende declaraties door zorgaanbieders, en pasten we de intake aan. We gaan zelf de administratie voeren voor betere stuurinformatie. Deze maatregelen moeten we nog verfijnen en vragen om voortdurende creativiteit om scherpte bij zorgaanbieders te houden. Dit alles maakt dat we rekening houden met tekorten. De lening aan Just geeft onzekerheid. De WBO-gemeenten staan mede garant als het komt tot een afboeking van de lening. Daarnaast dreigen er tekorten op het leerlingenvervoer. Tot slot wijzigt het woonplaatsbeginsel, wat bepaalt welke gemeente de kosten moet dragen. De verwachting is dat de gemeente Breda hierdoor meer kosten krijgt.

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal Wmo hulpaanvragen gestegen. De stijging geeft structureel hogere kosten, zowel in de uitvoeringskosten als in de voorzieningskosten huishoudelijke verzorging. Het is nog niet duidelijk of deze aanzuigende werking tijdelijk is of dat we rekening moeten houden met een structureel hogere klantvraag. Deze onzekerheid nemen we in begrotingen op als risico. We monitoren het effect van het abonnementstarief conform landelijke afspraken tussen Rijk en VNG. Ook de teruglopende inkomsten uit eigen bijdragen zijn meegenomen in de monitor. Aan de hand van de uitkomsten spreekt de VNG straks met de minister over passende maatregelen, als de financiële gevolgen groter zijn dan begroot. Omdat deze uitkomsten pas volgend jaar komen en de eventuele compensatie nog later, is er op dit moment een lobby gaande voor eerdere compensatie.

4. Huurinkomsten gemeentelijk vastgoed (€ 5,5 miljoen, was € 4,3 miljoen)

Er is onzekerheid over de voortgang huurinkomsten van het gemeentelijke vastgoed. De huurder van het Rat Verlegstadijon kan misschien de afgesproken huur niet betalen. Daarnaast zijn er leegstandsrisico's bij de panden van ATEA en Stads Kantoor C. Na de overdracht van de Riethil 6-10 en 11 per 1 januari 2020, vallen nu alle panden die eigendom waren van ATEA onder thema 'beheer van het gemeentelijk vastgoed'. De exploitatie van de panden leidt tot verlies.

5. Verbonden Partijen (buffer) (blijft € 1,9 miljoen)
Voor gemeenschappelijke regelingen (GR'en) reserveren we vermogen. Een aantal GR'en bouwen geen eigen vermogen op en vallen bij tegenvallers direct terug op het vermogen van de deelnemende gemeenten, waaronder Breda. Breda steunt nu op het risicomanagement van GR'en.
6. Diverse projecten (blijft € 4,1 miljoen)
Projecten zoals riool IJpelaar, infrastructureel werk rondom station en claims oude wijkontwikkelingsprojecten. Het gaat om claims, vertragingrisico's en mogelijke budgetoverschrijdingen door meerwerk, subsidierisico's en dergelijke.
8. Implementatie Omgevingswet (blijft € 2,8 miljoen)
De invoering van de Omgevingswet brengt invoeringskosten mee en structurele lasten en baten. Op basis van het VNG Financieel dialoog model maakten we een schatting van de te verwachten kosten. Tot 2024 is een extra investering nodig van € 4,1 miljoen om op het gewenste niveau te komen. Deze kans is redelijk groot (70%). Daarmee komen we op een risico van € 2,8 miljoen (= € 4,1 miljoen x 70%). Het gaat tot nu toe om globale bedragen die steeds verder verfijnen en afhankelijk zijn van bestuurlijke keuzes. We letten bij het vormgeven van processen en digitalisering op het verminderen van structurele kosten. De Omgevingswet start in 2021. Dan moet een aantal zaken geregeld zijn. Daarna geldt een overgangstermijn tot 2029. Hoe langer de implementatie duurt, hoe minder snel we positieve effecten realiseren.
9. Klimaatarisico's (€ 1,45 miljoen, was € 1,2 miljoen)
We berekenden de schommelingen in de extra kosten door weersextremen (sneeuw- en regenval, hitte, droogte) in de afgelopen 5 jaar. Denk hierbij aan herplanten van groen, boomvervanging, dierplaagbestrijding, gladheidbestrijding en wateroverlast. De toename komt door hogere kosten voor dierplaagbestrijding. Mede door het Rekenkamerrapport zijn er acties ondernomen om de klimaatarisico's te beperken, waaronder groene hoogbouw (via de Welstandsverordening probeert de gemeente groenere bouwplannen af te dwingen) en we werken aan bredere subsidieregelingen. Daarnaast zijn er nieuwe initiatieven die zich richten op klimaatadaptief handelen, zoals klimaatadaptieve wijkdeals, groene buurtjes, verbreding subsidieregeling groene daken, uitvoeren stresstesten en risicodialogen, educatie/jeugdparticipatie, pilotprojecten met woningbouwcorporaties, inrichten Nelson Mandelaplein en het Europees project Cooltowns (maatregelen hittestress). Binnen cluster 'Openbare ruimte en wegen' zoeken we naar mogelijkheden voor versnelling van de verduurzaming van de openbare verlichting. In het meerjareninvesteringsplan zijn voor de komende 3 jaar middelen gereserveerd voor groene pleinen en parken 2.0. Deze maatregelen dragen bij aan de hitteproblematiek in de binnenstad.
10. Bedrijfsvoering (€ 7,5 miljoen, was € 0 miljoen)
In 2019 is er zoals in 2018 een overschrijding van bedrijfsvoeringkosten van ruim € 4 miljoen ten opzichte van de begroting. Een groot deel van deze overschrijding komt door structurele kosten voor inhuur vanwege vacatures, een daling in productieve uren (door terugloop projecten en grondexploitaties) en een tekort op de overheadkosten van Atea. In de begroting 2020 hebben we een verlaging van onze kosten opgenomen, onder andere op het gebied van huisvesting. We zien risico's in het realiseren van deze besparingen samen met het verminderen van het tekort op de bedrijfsvoering. Daarnaast verwachten we de komende jaren extra kosten op het gebied van onder andere digitalisering en cybersecurity, cultuur, armoedebeleid en regionale samenwerking (data gedreven sturing en gegevensbescherming/privacy). Ondanks alle pogingen om het tekort terug te dringen, verwachten we de komende 4 jaren een tekort.
11. Afvalstoffen (€ 4,0 miljoen, was € 0 miljoen)
Uit prognoses blijkt dat Afvalservice te maken krijgt met tekorten op de uitvoering. Daarnaast loopt nog de afhandeling van de claim van Aterro en een onzekere markt voor gebruikte kunststoffen.
12. Cyberrisico's (met name imago-risico; p.m.)
Het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (IBD) is hét handvat om informatiebeveiliging up-to-date te houden. Het geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen en adviseert over prioriteiten. In het dreigingsbeeld 2019-2020 concludeert de IBD onder andere dat beveiliging van informatie onvoldoende op de (politieke) agenda's staat en het inzicht in risico's onvoldoende integraal is. Cyberrisico's hebben impact en kunnen leiden tot reputatie- en imagoschade. Ook de Gemeente Breda heeft waardevolle informatie te verliezen of kan schade lijden als informatie niet meer beschikbaar is. De Cyberrisicoanalyses integreren we in een intern controlesysteem. Het cyberrisicoplan vraagt om veel afwegingen. We verwachten het plan in het 2e kwartaal van 2020 aan de gemeenteraad aan te bieden. Het cyberrisicoplan vormt de basis van de cyberrisico strategie van de Gemeente Breda.
13. Fiscale risico's (€ 0,6 miljoen)
De vennootschapsbelastinglast is tot en met 2019 nog niet zeker. We verwachten dat deze op € 0 uitkomt.

Er lopen met de belastingdienst nog enkele discussies over parkeeractiviteiten en de opbrengsten uit reclamecontracten. Dit kan leiden tot een aanvullende belastinglast van € 2,0 miljoen over de periode 2016 - 2020. Voor beide risico's schatten we de kans op 30%. We maakten we stappen in het verbeteren van fiscale beheersing binnen onze organisatie. De wens tot het bouwen van een tax control framework hebben we in 2019 niet kunnen realiseren, omdat we onze aandacht hebben gericht op de fiscale beheersing. We zien uit interne monitoring minder fouten ontstaan. Op degene die we zien kunnen we nog tijdig bijsturen.

14. Fluctuaties gemeentefondsuitkering (€ 1,4 miljoen, was € 0 miljoen)

De gemeentefondsuitkering van het Rijk variëren flink binnen een begrotingsjaar. In 2016 kregen we € 2,1 miljoen meer dan verwacht en in 2019 was dit € 2,9 miljoen minder. Over de afgelopen 4 jaar kregen we € 2,1 miljoen minder dan verwacht. Het is goed om hiervoor deze risicobuffer op te nemen.

15. Garantstellingen (p.m)

Garanties verlenen aan derden en het innemen van achtervangposities bij waarborgfondsen heeft risico's. Bij het niet nakomen van verplichtingen op gegarandeerde leningen wordt de gemeente aangesproken. Bij een achtervangpositie in een waarborgfonds gebeurt dit pas als het garantievermogen van de waarborgfondsen niet genoeg is. We schatten dit risico laag in. Bij een aanspraak zorgen de hypothecaire zekerheden in het voordeel van de Gemeente Breda ervoor dat het financieel verlies gering of nihil is.

De gemeente Breda heeft bij 2 waarborgfondsen een achtervangpositie:

- het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
- het Waarborgfonds Eigen Woningen dat de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) verstrekt

Bij beide waarborgfondsen verwachten we de komende jaren geen aanspraak op de achtervangpositie.

16. Gevolgen Corona-virus (p.m)

De ontwikkelingen rondom het Corona-virus gaan snel. De gevolgen zijn op korte termijn niet bekend. Op dit moment maken we risico-scans. Die kunnen gaan over het afboeken van vorderingen vanwege faillissementen, onrechtmatigheden door het toepassen van 'workarounds', extra kosten voor handhaving vanwege sluiting horeca en voorkomen illegale feesten, hoger ziekteverzuim, extra kosten bijzondere bijstand, kosten vanwege extra thuiswerkvoorzieningen, hoger beroep op schuldhulpdienstverlening, extra maatregelen kinderopvang en over vertraging bij projecten. Voor meer informatie wordt verwezen naar het onderdeel gebeurtenissen na balansdatum.

De beschikbare weerstandscapaciteit ontwikkelt zich als volgt:

(bedragen x € 1 miljoen)	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve (per 1-1)	73,9	103,2	106,8	116,4	124,0
Vrije ruimte investeringsreserve	29,0				
Onvoorzien	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vermogen om bezuinigingen door te voeren	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	102,9	104,2	107,8	117,4	125,0

De investeringsreserve is niet benodigd voor het beoogde doel en daarom wordt voorgesteld om € 29 vrij te laten vallen en deze toe te voegen aan de algemene reserve. Omdat deze € 29 miljoen uit de investeringsreserve geen bestedingsdoel kent, voegen we deze nu reeds toe aan onze weerstandscapaciteit.

In 2020 houden we geen rekening met de post onvoorzien in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Met een risicoprofiel van € 72,6 miljoen is onze weerstandscapaciteit voldoende om de risico's op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

	Rekening 2018	Rekening 2019
Door BBV voorgeschreven:		
Netto schuldquote	68,86%	71,51%
Gecorrigeerde netto schuldquote	42,96%	46,25%
Solvabiliteitsratio	18,35%	17,56%
Grondexploitaties	5,95%	6,23%
Structurele exploitatieruimte	-3,88%	-0,64%
Belastingcapaciteit	102,73%	101,53%
Gemeentelijke aanvulling:		
Uitleenquote	27,79%	27,16%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	24,06%	23,00%
Ratio weerstandsvermogen	1,7	1,2
Onbenutte belastingcapaciteit	19,48%	23,67%

Toelichting financiële kengetallen

Netto schuldquote waarde uitstekend (0% tot 90%):

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast tegenover de eigen middelen. Het geeft een indicatie over hoeveel de rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatie. In de referentiewaarde 'uitstekend valt' 0% tot 90 %. In tegenstelling tot bij het solvabiliteitspercentage houden we bij de berekening van de netto schuldquote rekening met doorgeleende gelden. Het solvabiliteitspercentage ligt onder de grens van de signaleringswaarde, echter laat de netto schuldquote zien dat we aan onze financiële verplichtingen vanuit leningen kunnen voldoen.

Solvabiliteitsratio signaleringswaarde (kleiner dan 20%):

Solvabiliteit drukken we uit in een percentage van eigen vermogen tegenover totaal vermogen wat inzicht geeft in de mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit kengetal dempen we omdat we grote geldleningen hebben verstrekt aan woningcorporaties en aan BreedSaam wegens de doordecentralisatie onderwijshuisvesting. In het kengetal solvabiliteit exclusief doorleningen is het percentage berekend zonder deze doorleningen, dan voldoet de gemeente aan de streefwaarde van ten minste 20%.

Grondexploitaties waarde uitstekend (kleiner dan 20%):

Uit de kengetallen blijkt dat we qua waarde in de categorie 'uitstekend' vallen. De boekwaarde van de grondexploitaties verdienen we terug bij de doorverkoop van grond. Het kengetal laat zien dat we voor de baten van de organisatie niet in grote mate afhankelijk zijn van de opbrengsten uit grondverkoop. In het verleden zijn er flinke afboekingen geweest op de grondposities, De kans op herhaling van een risico met deze omvang is klein.

Structurele exploitatieruimte signaleringswaarde (kleiner dan 0%):

Dit kengetal geeft informatie in welke mate we structurele lasten kunnen afdekken met structurele baten. In 2019 is dit kengetal licht negatief, het laat zien dat we onze structurele lasten deels financieren met incidentele inkomsten. Hierbij moeten we ook bezien dat onttrekkingen aan reserves bijna helemaal zijn aangemerkt als incidentele middelen.

Belastingcapaciteit signaleringswaarde (groter dan 100%):

Dit kengetal geeft inzicht of de gemeente veel belasting heft of dat er mogelijkheden zijn om de belastingen te verhogen.

GRONDBELEID

INLEIDING

De paragraaf Grondbeleid gaat over het gevoerde grondbeleid en legt daarover verantwoording af. Het exploitatieresultaat 2019 van het Grondbedrijf staat in Programma 2 Ondernemend Breda en Programma 3 Duurzaam wonen in Breda. Deze paragraaf geeft een beeld van de herzieningen van de grondexploitaties van eind 2019. Aan bod komen de ontwikkelingen van de planresultaten, de voorziening grondexploitaties, de resultaten van afgesloten projecten en tussentijdse winstnemingen. Verder wordt in deze paragraaf ingegaan op de ontwikkelingen in de voorraad gronden en panden en de risicopositie en het benodigde weerstandsvermogen.

VISIE GEMEENTELIJK GRONDBELEID

Het grondbeleid staat in dienst van het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief (Structuurvisie Breda 2030). Per locatie of gebiedsontwikkeling wegen we af welk grondbeleid en instrumentarium we toepassen. Dit staat in de Nota Grondbeleid 2014:

"De grondpolitiek van de Gemeente Breda is maatwerk, oftewel per project maakt de Gemeente Breda een expliciete keuze welk grondbeleid instrumentarium zij wil hanteren, op welke wijze zij de grondexploitatie wil (laten) voeren en welke samenwerkingsvorm daarbij het meest geschikt is. Het grondbeleid instrumentarium zet de gemeente in om de regie te kunnen voeren over gebiedsontwikkelingen om daarmee haar ruimtelijke en maatschappelijke doelen te bereiken. Ongeacht welke samenwerkingsvorm gekozen wordt, wil de gemeente de risico's die bij haar keuze naar voren komen beperken en beheersen via risicomangement."

Het resultaat van de grondexploitaties over 2019 bedraagt € 4,0 miljoen positief. Hiermee komt het einde in zicht van de verdien capaciteit van lopende grondexploitaties. Er resteert voor de komende jaren in totaal nog een verwacht positief resultaat van € 9,1 miljoen op eindwaarde. Bij ongewijzigd beleid wordt het aantal grondexploitaties de komende jaren fors lager. Hierdoor neemt het relatieve risico (dat normaal gesproken vanaf 20 grondexploitaties en meer binnen het geheel kan worden opgevangen) snel toe. Naar verwachting zullen in de komende jaren grondexploitaties worden opgestart ten behoeve van de realisatie van bedrijventerreinen (Steenakker, Rithmeesterpark II en Bavel) en woonlocaties (Bavel West en Woonakker). In het jaar 2019 is er nog geen gebruik gemaakt van het aankoopkrediet van € 5,0 miljoen. Voor 2020 verwachten we dit krediet wel te gebruiken.

ONTWIKKELINGEN

De commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (afgekort BBV) geeft voorschriften ten aanzien van de inrichting van de begroting en verantwoording. In augustus 2019 bracht de commissie (BBV) de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) uit. De regels zijn gericht op de sturing en beheersing van gemeentelijke grondexploitaties en faciliterend grondbeleid en de verslaglegging hierover. De gevolgen van deze notitie voor de gemeente staan in de notitie Aanvullend beleidskader grondbeleid Breda.

Een eerste gevolg daarvan is dat tussentijdse winstneming nog steeds gebeurt volgens het principe Percentage of Completion (POC), maar dan gebaseerd op het exploitatieresultaat op eindwaarde. Bijvoorbeeld: in een grondexploitatie is 50% van de kosten gemaakt, is 30% van de opbrengsten verdiend en bedraagt de totale winst op eindwaarde € 1.000.000. De grondexploitatie is dan afgerond voor $0,5 \times 0,3 = 0,15$ ofwel 15%. De winstneming is dan 15% van € 1.000.000 = € 150.000. Het gevolg van winstnemen op basis van eindwaarde is dat we in grondexploitaties opnieuw eerder en/of meer tussentijds aan winst moeten nemen dan we gewend waren te doen.

Een tweede gevolg van het aanvullend beleidskader betreft de voorziening grondexploitaties. Deze voorziening wordt voortaan ook berekend op basis van de exploitatieresultaten op eindwaarde. Omwille van de leesbaarheid zijn de resultaten van positieve en negatieve grondexploitaties die hierna volgen eveneens uitgedrukt in eindwaardes.

RESULTAAT GRONDBEDRIJF

Het totale resultaat van het grondbedrijf bestaat uit het resultaat op grondexploitatie, vermeerderd met het resultaat op de voorraad panden en gronden, en verminderd met de algemene kosten van het grondbedrijf. Elders in de jaarrekening (bij de programma's 2 en 3) zijn deze resultaten nader uitgesplitst. Het totale resultaat over 2019 zoals hierboven beschreven bedraagt € 7,5 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Resultaat grondbedrijf 2019	
Liquidatie van positieve grondexploitaties	760
Tussentijdse winstnemingen in positieve grondexploitaties	2.860
Vrijval voorziening voor negatieve grondexploitaties	364
Subtotaal jaarresultaat grondexploitatie 2019	3.984
Resultaat panden en gronden	3.516
Totaal Grondbedrijf 2019	7.500

HERZIENING GRONDEXPLOITATIES

De gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks voor de jaarrekening geactualiseerd na afloop van het boekjaar. Halverwege het jaar worden de grondexploitaties herzien als daar aanleiding voor is. Verwachte substantiële wijzigingen worden dan in de prognoses verwerkt, als input voor de begroting en de bestuursrapportage.

Voor bepaling van de rente in grondexploitaties gelden de BBV-regels. Dat betekent dat we rekening houden met het werkelijke rentepercentage en met de verhouding tussen schulden en het eigen vermogen. De werkelijke rente die volgens BBV-voorschrift aan grondexploitaties moet worden toegerekend over 2019 bedraagt 1,48%. In de grondexploitaties wordt dit voor de komende jaren afgerond op 1,5%. Voor deze herzieningsronde gelden onderstaande parameters:

Parameters grondexploitaties	2020 t/m 2022	vanaf 2023
Rente	1,5%	1,5%
Opbrengstenstijging	2,0%	2,0%
Kostenstijging	2,5%	2,0%

Bij het vaststellen van de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging maken we gebruik van de jaarlijkse publicatie Outlook Grondexploitaties van bureau Metafoor. Het rapport zet de meest recente jaarcijfers en prognoses van toonaangevende instanties op een rij. Zo ontstaat een goed beeld van de kostenontwikkeling en van de grondwaardeontwikkeling in de komende jaren. Dat beeld doet ook recht aan lokale omstandigheden. Er zijn voor de onderscheiden kostensoorten en opbrengstcategorieën steeds 3 verschillende bandbreedtes. Eén voor de top-gebieden randstad en Utrecht, één voor de matige gebieden met name aan de randen van Nederland, en één voor de midden categorie waartoe het grootste deel van Nederland en ook Breda behoort.

De cijfers van Metafoor voor deze midden categorie zijn vervolgens geïjkt, door ze aan te passen aan de verhouding tussen de verschillende kostensoorten en opbrengstcategorieën in onze Bredase grondexploitaties. De parameter kostenstijging wordt op basis van deze informatie voor de jaren 2020 tot en met 2022 op jaarlijks 2,5% gesteld, en vanaf 2023 op 2,0%. De parameter opbrengstenstijging wordt vanaf 2020 op 2,0% gesteld.

RESULTATEN GRONDEXPLOITATIES

Grondexploitatie met een verwacht positief planresultaat dragen bij aan de toekomstige verdien capaciteit van het grondbedrijf. Hieronder een overzicht.

Bedragen x € 1.000

Positieve planresultaten op eindwaarde	Jrk 2018	Mutatie	Jrk 2019 voor resultaatneming	Tussentijdse winstneming	Liquidatie	Rente effect winstneming	Jrk 2019 na resultaatneming
WERKEN	4.517	436	4.953	-440		-16	4.496
Verzamelcomplex Bedrijventerrein	946	-181	765	-60		-2	703
Werkdonken	1.419	104	1.524	-140		-11	1.373
Rithmeesterpark	607	396	1.003				1.003
Heilaar Noord	1.544	117	1.661	-240		-4	1.418
WONEN	7.612	266	7.878	-2.420	-761	-84	4.613
Verzamelcomplex Woningbouw	1.303	440	1.743	-260		-4	1.479
Nieuw Wolfslaar	214	-42	172	10			182
Roosberg [LIQ]	551	-78	473		-473		liquidatie
Eikberg	2.448	-487	1.961	-1.030		-47	884
Waterdonken	654	118	772	-480		-15	277
Hoge Gouw	1.930	5	1.935	-590		-18	1.328
Haenen-Zuid [LIQ]	72	63	135		-135		liquidatie
Westerhagelaan-Muizenberglaan	269	171	440				440
Vijverstraat 3	67	27	94	-70		-1	23
Burgemeester Middelaerlaan [LIQ]	103	49	152		-152		liquidatie
Totaal positieve grondexploitatie	12.129	702	12.831	-2.860	-761	-100	9.110

Het totaal van de resterende positieve planresultaten op eindwaarde, de geprognoseerde verdien capaciteit, op 31-12-2019 bedraagt € 12,8 miljoen (voor winstneming). Ten opzichte van een jaar geleden is dat € 0,7 miljoen meer. Een bescheiden toename als saldo, bestaande uit vele wijzigingen, zowel positieve als negatieve:

1. Eikberg verslechtert als grondexploitatie met € 0,5 miljoen omdat een deel van het oorspronkelijke plan geen deel meer uitmaakt van die grondexploitatie. Dit nadeel wordt gecompenseerd door verkoop (buiten de grondexploitatie) van de gemeentelijke grondpositie in dat plandeel.
2. Verzamelcomplex Woningbouw verbetert met € 0,4 miljoen door hogere grondopbrengsten.
3. Rithmeesterpark verbetert met € 0,4 miljoen. Een saldo van hogere grondopbrengsten en gestegen kosten voor bouw- en woonrijp maken.
4. Verzamelcomplex Bedrijventerrein verslechtert met € 0,2 miljoen door bodemvervuiling.
5. Een verbetering van in totaal € 0,5 miljoen als gevolg van hogere grondopbrengsten in de exploitaties Westerhagelaan, Waterdonken, Heilaar-Noord en Werkdonken.

De resterende geprognoseerde verdien capaciteit in grondexploitatie van € 12,8 miljoen komt deels al eind 2019 vrij. Er komt namelijk afgerond € 3,6 miljoen beschikbaar door tussentijdse winstnemingen en door het beëindigen (liquideren) van afgeronde grondexploitatie.

De tussentijdse winstnemingen (samen € 2,9 miljoen) vinden plaats in negen grondexploitatie. Bij Nieuw Wolfslaar is sprake van een negatieve winstneming. Door het licht gedaalde resultaat op grondexploitatie (grexresultaat) blijken winstnemingen uit eerdere jaren daar te hoog. Volgens BBV-regels corrigeerden we dat. De grondexploitatie Roosberg, Haenen-Zuid en Burgemeester Middelaerlaan zijn afgerond en worden geliquideerd, waarbij een bedrag van € 0,8 miljoen vrijvalt.

Door deze tussentijdse winstnemingen en liquidaties komt eind 2019 € 3,6 miljoen (28%) van de verdien capaciteit vrij. Voor de jaren 2020 en verder resteert nog € 9,1 miljoen (72%) op eindwaarde. Dit is een prognose: toekomstige ontwikkelingen blijven de omvang van de verdien capaciteit beïnvloeden.

In onderstaand overzicht staan de resultaten van de grondexploitaties met een verwacht negatief planresultaat. Deze negatieve resultaten zijn afgedekt met een voorziening, dit lichten we verderop toe.

Bedragen x € 1.000

Negatieve planresultaten op eindwaarde	Jrk 2018	Mutatie	Jrk 2019 voor liquidatie	Liquidatie	Jrk 2019 na liquidatie
VIA BREDA	6.909	-497	6.412		6.412
Stationskwartier	6.909	-497	6.412		6.412
WERKEN	1.416	47	1.463		1.463
Markpark	1.416	47	1.463		1.463
WONEN	23.853	-1.439	22.414	-4.973	17.441
Wisselslag	2.056	-21	2.035		2.035
Saval [LIQ]	4.465	-220	4.245	-4.245	liquidatie
Tijdelijke woningen [LIQ]	808	-80	728	-728	liquidatie
Adriaan K. landgoed	1.733	-288	1.445		1.445
Bouwerijen	13.901	-810	13.091		13.091
Meulenspie	889	-19	870		870
Totaal negatieve grondexploitaties	32.178	-1.889	30.289	-4.973	25.316

Ten opzichte van de jaarrekening 2018 verbeterden de negatieve grondexploitaties in 2019 met in totaal € 1,9 miljoen. De grootste verbeteringen zitten in 4 grondexploitaties:

1. Bouwerijen verbeterde met € 0,8 miljoen. Een saldo van hogere grondopbrengsten en gestegen kosten voor bouw- en woonrijp maken.
2. Stationskwartier verbeterde met € 0,5 miljoen, door gedaalde rentelasten en meevallers aan de kostenkant.
3. Adriaan Klaassen Landgoed verbeterde met € 0,3 miljoen. Een saldo van hogere grondopbrengsten en gestegen kosten voor bouw- en woonrijp maken.
4. Saval verbeterde met € 0,2 miljoen door vrijval van restant budgetten.

VOORZIENING GRONDEXPLOITATIES

Grondexploitaties worden berekend op eindwaarde (= het resultaat op het tijdstip dat de grondexploitatie wordt afgesloten). Voor verliesgevende grondexploitaties moet volgens het BBV direct een verliesvoorziening worden getroffen. Het is een keuze van de gemeente om deze voorziening te waarderen tegen eindwaarde of tegen contante waarde. Het BBV heeft een sterke voorkeur voor waardering op eindwaarde. Dat is logisch, omdat de presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid en de toelichting op de balans ook dienen te gebeuren op eindwaarde.

Breda heeft tot nu toe de voorziening grondexploitaties altijd gewaardeerd op de (lagere) contante waarde van negatieve grondexploitaties. Door jaarlijks rente toe te voegen aan de voorziening werd ervoor gezorgd dat de voorziening het benodigde eindwaardepeil bereikte op het moment dat een negatieve grondexploitatie werd afgesloten. Bij een voorziening op eindwaarde is dat jaarlijks oprenten niet meer nodig, omdat de voorziening meteen op het (hogere) eindwaardeniveau wordt gewaardeerd.

Bij deze jaarrekening stappen we volgens het "Aanvullend beleidskader grondbeleid Breda" over naar een verliesvoorziening op eindwaarde. Dat betekent dat we de voorziening (eenmalig) met extra rentelasten verhogen. Het betreft hier geen extra kosten, maar een verschuiving daarvan. De komende jaren is – na de overstap op eindwaarde – het oprenten van de voorziening immers niet meer nodig. Onderstaande tabel geeft de samenstelling van de voorziening weer.

Voorziening grondexploitatie	Voorziening jrk 2018 contante waarde per 1-1-2020	Mutatie	Voorziening jrk 2019 eindwaarde voor inzet	Inzet voorziening	Voorziening jrk 2019 eindwaarde na inzet
VIA BREDA	6.383	29	6.412		6.412
Stationskwartier	6.383	29	6.412		6.412
WERKEN	1.416	47	1.463		1.463
Markpark	1.416	47	1.463		1.463
WONEN	22.854	-440	22.414	-4.973	17.441
Wisselslag	1.976	59	2.035		2.035
Saval [LIQ]	4.465	-220	4.245	-4.245	liquidatie
Tijdelijke woningen [LIQ]	808	-80	728	-728	liquidatie
Adriaan K. landgoed	1.633	-188	1.445		1.445
Bouwerijen	13.099	-8	13.091		13.091
Meulenspie	872	-2	870		870
Voorziening Grondexploitatie	30.653	-364	30.289	-4.973	25.316

De Voorziening Grondexploitatie, zoals bepaald bij de jaarrekening 2018, bedroeg aan het begin van 2020 na oprenting € 30,7 miljoen op contante waarde. Omdat de negatieve grondexploitatie zich positief ontwikkelden kunnen we de voorziening met € 0,4 miljoen verlagen, ondanks de eenmalige extra rentelasten.

Eind 2019 beëindigden de grondexploitatie Saval en Tijdelijke woningen. Het werk is klaar en de grondexploitatie liquideren we. Het tekort van € 5,0 miljoen betalen we uit de beschikbare voorziening. Dit heeft daarom geen gevolgen voor het jaarrekeningresultaat 2019. Na dit beroep, bedraagt de voorziening per 1-1-2020 € 25,3 miljoen.

OVERZICHT EINDWAARDEN

In het overzicht staan de resultaten van alle grondexploitatie op eindwaarde en is te zien in welk jaar ze naar verwachting worden afgerond. De cijfers houden geen rekening met toekomstige tussentijdse winstnemingen vanaf 2020. Wel verwerken we de gerealiseerde winstnemingen ultimo 2019 verwerkt in de eindwaardes van de betreffende 9 grondexploitatie. Het is belangrijk dat we voor verwachte negatieve planresultaten een voorziening troffen. Deze hebben geen gevolgen voor het resultaat.

Bedragen x € 1.000

Planresultaten op eindwaarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
VIA BREDA							
Stationskwartier					-6.412		
WERKEN							
Markpark		-1.463					
Verzamelcomplex Bedrijventerrein			703				
Werkdonken						1.373	
Rithmeesterpark						1.003	
Heilaar Noord		1.418					
WONEN							
Verzamelcomplex Woningbouw		1.479					
Nieuw Wolfslaar		182					
Roosberg	473						
Eikberg				884			
Wisselslag			-2.035				
Saval	-4.245						
Tijdelijke woningen	-728						
Adriaan K. landgoed				-1.445			
Waterdonken			277				
Bouwerijen					-13.091		
Meulenspie		-870					
Hoge Gouw			1.328				
Haenen-Zuid	135						
Westerhageln - Muizenbergl'n				440			
Vijverstraat 3		23					
Burgemeester Middelaerlaan	152						
TOTALEN	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2020 t/m 2024
planresultaten negatief per jaar	-4.973	-2.333	-2.035	-1.445	-19.503		-25.316
planresultaten positief per jaar	761	3.102	2.308	1.324		2.375	9.110

Noot

De winstnemingen van € 2,9 mln eind 2019, verwerkten we in de eindwaardes van de betreffende grondexploitaties.

VOORRAAD GRONDEN EN PANDEN

In de voorraad gronden en panden zitten alle bezittingen van het Grondbedrijf die niet in de grondexploitaties zijn ondergebracht. De totale boekwaarde nam in 2019 toe met € 6,8 miljoen en is op 31 december 2019 € 46,8 miljoen.

In de strategische bezittingen zitten de objecten die horen bij locaties in de Structuurvisie Breda 2030 en locaties met een strategische ligging. Deze zijn niet hoger gewaardeerd dan de huidige marktwaarde. Als de boekwaarde hoger is treffen we een voorziening (duurzame waardevermindering). De waardering wordt jaarlijks beoordeeld en aangepast aan de marktwaarde. Wanneer de marktwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt een voorziening duurzame waardevermindering gevormd om de boekwaarde te verlagen. Als er in het verleden een voorziening duurzame waardevermindering is gevormd, valt de voorziening (gedeeltelijk) vrij wanneer de marktwaarde is toegenomen.

De af te stoten objecten zijn de bezittingen die al ontwikkeld zijn of nog in ontwikkeling zijn bij derden. Dit zijn ook objecten waarvan de ontwikkelingen zijn stopgezet en die verkocht worden in de huidige staat.

bedragen x € miljoen

Mutatieoverzicht voorraad gronden en panden	Waarde 1-1-2019	Correcties	Aankoop	Verkoop	Af-schrijving	Totaal mutaties	Mutatie voorziening	Waarde 31-12-2019
Af te stoten bezittingen	8,0	-0,9	4,4	-0,3	-0,2	3	-4,5	6,5
Erfpacht en langdurig verhuurd	9,1	0,9			0,1	1,0	0,7	10,8
Strategisch bezit	22,9	0,5	4,1	-0,2	-0,3	4,1	2,4	29,4
Totaal	40,0	0,5	8,5	-0,5	-0,4	8,1	-1,4	46,7

Het grootste deel van de boekwaarde van de strategische voorraad zijn objecten in het Havenkwartier en Gasthuisvelden. De andere objecten zijn agrarische percelen en verspreid liggende percelen en panden in de stad. Ze zijn getoetst aan de huidige bestemming en de daarbij behorende marktwaarde. We schrijven jaarlijks af op de gebouwen die in gebruik zijn waardoor de boekwaarde afneemt.

Op de beginstand per 1-1-2019 pasten we een aantal correcties toe. Deze administratieve correcties gaan over verschuivingen tussen de categorieën en de toevoeging van gronden van Via Breda voor € 0,5 miljoen.

In 2019 vond door afschrijvingen een afwaardering van € 0,4 miljoen plaats.

In 2019 nam de voorraad toe door de overdracht het voormalige gerechtsgebouw aan de Sluissingel.

De erfpacht percelen namen toe door de percelen die in gebruik zijn voor tijdelijke woningen. Volgens de richtlijnen van de BBV baseren we de waardering van deze percelen op de eerste uitgifteprijs. Dit leidde tot een herwaardering van € 0,8 miljoen positief.

De marktwaardetoets van 2019 leidde tot een herwaardering van € 0,6 miljoen positief. Dit bedrag voegden we toe aan het resultaat in 2019.

In 2019 droegen we een perceel dat in gebruik is als parkeerterrein, over aan het Parkeerbedrijf (boekwaarde € 0,3 miljoen).

In 2019 realiseerden we voor € 1,1 miljoen aan grondverkopen buiten de grondexploitaties om. De boekwaarde van deze gronden bedroeg € 0,2 miljoen. De opbrengst verantwoordden we in het resultaat van 2019.

RISICO'S EN WEERSTANDSVERMOGEN

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op de Nota Risicobereidheid en weerstandsvermogen uit 2018. De risico's van de grondexploitaties zijn onderdeel van de totale risico's en worden gedekt door de beschikbare weerstandscapaciteit, zie de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Voor de jaarrekening 2019 is het saldo van de gewogen (kans x impact) risico's € 15,1 miljoen. Bij de jaarrekening 2018 was het totale gewogen risicobedrag € 15,9 miljoen.

KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

Een kapitaalgoed is een goed dat bestemd is voor het kunnen laten functioneren van bijvoorbeeld een onderneming of een gemeenschap. Het vormt de infrastructuur waarop en waarin een gemeenschap functioneert en zich beweegt. Kapitaalgoederen zijn investeringen in voorzieningen met een langdurig economisch of maatschappelijk nut.

KAPITAALGOEDEREN VAN DE OPENBARE RUIMTE

Een kapitaalgoed is een fysiek goed. Samen vormen de kapitaalgoederen de ruggengraat van de openbare ruimte. De totale openbare ruimte bestaat uit veel meer onderdelen dan de kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn van groot maatschappelijk nut en hebben een hoge financiële (vervangings) waarde.

Deze paragraaf beschrijft het onderhoudsniveau en daarmee het kwaliteitsniveau van de kapitaalinvesteringen in de gemeente Breda. Binnen de gemeente is deze onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Beheer en onderhoud van de openbare ruimte
- Beheer en onderhoud riolering
- Beheer en onderhoud accommodaties
- Beheer en onderhoud voertuigen.

Beheer en onderhoud publieke ruimte

In de openbare ruimte van de gemeente Breda worden vijf kapitaalgoederen onderscheiden. De openbare ruimte bestaat uit meer goederen, die zijn echter niet betiteld als kapitaalwaardig. Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte van de gemeente Breda betreft de volgende kapitaalgoederen:

- Wegverhardingen;
- Openbare verlichting;
- Bomen;
- Civieltechnische kunstwerken;
- Waterwegen en -voorzieningen.
- Riolering*

*Waarbij aangemerkt wordt dat het kapitaalgoed riolering bijzondere wettelijke eisen en financiering kent. Deze heeft daarom een eigen systematiek en beheer- en onderhoudsbenadering.

In de beleidsplannen van de gemeente staat hoe doeltreffend beheer van de voorzieningen in de openbare ruimte eruit moet zien.

De begroting is voor dagelijks onderhoud en beheer. In 2018 actualiseerden we het beleidskader kapitaalgoederen. Voor 4 van de 5 kapitaalgoederen (openbare verlichting uitgezonderd) stond het budget op gespannen voet met de afgesproken onderhoudsniveaus. In het bestuursakkoord Lef en Liefde (2018) is vanaf 2019 € 2,1 miljoen extra jaarlijks budget beschikbaar gesteld voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen.

In 2020 zal de evaluatie en actualisatie ook weer worden uitgevoerd. De conclusies van de evaluatie en de actualisatie worden parallel aan het begrotingsproces met de gemeenteraad besproken. In 2019 werkten we met externe adviseurs aan het opstellen van de beheerplannen voor civieltechnische kunstwerken en waterwegen en -voorzieningen.

Wegverhardingen

Uit de evaluatie in 2017 en actualisatie 2018 bleek dat het onderhoudsniveau Bmin het juiste niveau is voor het effectief kunnen onderhouden van wegverhardingen. Het beschikbare budget voor het op peil brengen en houden van het onderhoud aan de wegverhardingen was echter te beperkt om de gestelde doelen in 2021 te behalen. Voor het inlopen van de achterstand en het op peil houden maakten we € 1,1 miljoen per jaar extra budget vrij.

Uit de wegininspectie in 2018 bleek dat de kwaliteit van de wegverhardingen is verbeterd. De gekozen onderhoudsaanpak leidt tot de gewenste resultaten. In 2020 voeren we een nieuwe wegininspectie uit zodat we kunnen monitoren of we nog steeds op de juist koers zitten om de gestelde doelen voor 2021 te halen.

Openbare verlichting

Veel van de 40.000 armaturen en lantaarnpalen zijn toe aan onderhoud of vervanging. Met reguliere onderhoudswerkzaamheden en de verduurzamingsimpuls werken we deze achterstanden weg.

Afgelopen jaar werkten we naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden voornamelijk aan het voorbereiden en uitvoeren van de verduurzamingsimpuls van 8400 armaturen (en de versleten palen). Tot 2019 vervingen we 1400 armaturen. In 2020 vervangen we 7000 armaturen.

In 2020 stellen we met de inzichten en ervaringen uit de verduurzamingsimpuls een nieuw verduurzamingsplan op voor de overige armaturen. De totale verduurzaming en wegwerken van de achterstanden van duurt langer dan 2021.

Civieltechnische kunstwerken

Vanuit het beleidskader kapitaalgoederen is gekozen om de civieltechnische kunstwerken op een C-kwaliteit te onderhouden. Een C-kwaliteit komt overeen met een situatie waarin geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's zijn en civieltechnische kunstwerken optimaal gebruikt kunnen worden.

Uit de evaluatie in 2017 en actualisatie 2018 bleek dat het beschikbare budget voor het op peil brengen en houden van het onderhoud aan de civieltechnische kunstwerken te beperkt was.

Om de toenemende kosten als gevolg van de toenemende achterstalligheid een halt toe te kunnen roepen maakten we jaarlijks € 0,5 miljoen extra budget vrij vanaf 2019.

Met het bijgestelde budget (actualisatie kapitaalgoederen 2018) is er financiële ruimte om te onderhouden op C-niveau. Jaarlijks inspecteren we ongeveer 70 kunstwerken. Over ongeveer 5 jaar hebben we dan een betrouwbaar en actueel beeld van de toestand. Vanuit deze basis zetten we vervolgstappen richting een meer planmatig en risicogestuurd beheer en het optimaliseren van de levensduur.

Bomen

Veel van de bijna 90.000 bomen in Breda zijn aan vervanging toe. Een grote vervangingsgolf dient zich aan. De afgelopen periode was er onvoldoende geld beschikbaar voor een duurzame aanpak van de vervanging van bomen. Alleen de gevaarlijke oude en zieke bomen zijn om veiligheidsredenen gekapt. Herplant vond niet op de gewenste manier plaats. In bestaande boomstructuren zijn bijvoorbeeld te kleine bomen herplant. Boomstructuren kalven hierdoor af en verliezen hun maatschappelijke, landschappelijke, verkeersgeleidende werking en ecologische waarde en werking. Hier is dan ook sprake van kapitaalvernietiging. Voor het inlopen van de achterstand en het op peil houden is € 0,2 miljoen per jaar extra budget vrijgemaakt in 2019.

Het regulier onderhoudsplan (B-minniveau) gaat er van uit dat de bomen vanuit de beschikbare middelen zo worden onderhouden dat ze hun aantrekkelijkheid als decor niet verliezen, hittestress helpen tegen te gaan en dat ze hun landschappelijke, ecologische en (verkeers)geleidende waarde optimaal waarmaken. Waardevolle bomen, boomgroepen en boomstructuren worden op tijd en doorlopend beheerd, onderhouden en vervangen wat afkalving bij boomstructuren voorkomt.

Een ander probleem is wortelopdruk op plaatsen waar bomen te krappe groeiplaatsen hebben. Er wordt inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties zijn voor het wegwerken van de wortelopdruk in de komende jaren. In 2019 pakten we vooral in de Haagse Beemden wortelopdruk aan.

Daarnaast zijn bomen levend materiaal in de openbare ruimte. In 2019 zagen we dat het veranderende klimaat impact heeft op het bomenbestand van de stad. Door droogte en storm vervingen we extra bomen in de stad. Verder hadden ziekten en plagen een grote invloed op het beheer van de bomen. Naast de eikenprocessierups ook de kastanje bloedingsziekte en essentaksterfte.

In het bestuursakkoord staat jaarlijks € 40.000 voor het planten van extra bomen in de boomstructuur.

In 2019 plantten we extra bomen aan de Graaf Hendrik III laan en Claudius Prinsenlaan.

Waterwegen

Breda heeft ongeveer 290 km waterlopen, 80 km duikers en diverse vijvers, plassen, havens, overige watervoorzieningen zoals watertappunten, bluswatervoorzieningen en waterspeelplekken waar het beheer en onderhoud van wordt uitgevoerd. In het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte is voor waterwegen en watervoorzieningen afgesproken deze op een C-kwaliteit te beheren en te onderhouden. De beheeractiviteiten bestaan uit dagelijks of jaarlijks onderhoud, inspecties en vervanging en worden in samenhang met het beheer en onderhoud van waterschap Brabantse Delta opgesteld en uitgevoerd. Een gemiddeld C-niveau betekent dat de voorzieningen een slechte onderhoudsstaat mogen hebben. Ze moeten wel bruikbaar en veilig blijven.

In de huidige situatie onderhouden we het areaal op een combinatie van C- en D-niveau. Technisch gezien is er sprake van een grote achterstand bij het op peil houden van de kwaliteit van kantbeschoeiingen en het baggeren. Met de vaststelling van het coalitieakkoord Lef en Liefde en het vaststellen van de begroting 2019 is € 0,3 miljoen beschikbaar om op C-niveau te beheren en onderhouden. Met het op kwaliteitsniveau C brengen van de waterwegen en watervoorzieningen leveren we een positieve bijdrage aan een duurzame, herkenbare en gedeelde openbare ruimte. Dit jaar liepen we een achterstand op in het uitvoeren van het programma Waterwegen. Dit kwam door de PFAS-problematiek. Hierdoor mochten we geen baggerspecie afvoeren.

Beheer en onderhoud riolering

Breda heeft ongeveer 1300 kilometer aan rioolleidingen. Het afvalwater wordt via 570 drukrioolpompjes, 7 grote en 126 kleine(re) rioolgemalen verpompt naar de RWZI Nieuwveer. Er zijn 22 tunnelgemalen die bij regenweer ervoor zorgen dat de tunnels begaanbaar blijven. In het door de gemeenteraad vastgestelde Stedelijk Waterplan 2019-2023 wordt beschreven hoe dit systeem in stand wordt gehouden en verbeterd en welke middelen daarvoor nodig zijn. De kosten dekken we vanuit de rioolheffing.

Gemiddeld is in de planperiode jaarlijks ongeveer € 14,5 miljoen nodig voor rioolvervanging en rioolverbetering. Dit budget is voldoende om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Door de levensduur van riolen op te rekken via (deel)reparaties en te streven naar een wijksgewijze rioolvervanging willen we werk met werk maken om binnen de beschikbare middelen te kunnen bijdragen aan gedeelde waarden. In 2019 reviseerden we gemalen, voerden we onderhoud aan het Oude Vest riool, vervingen we riolen en onderhielden we andere voorzieningen.

In het Stedelijk Waterplan is voor de planperiode 2019-2023 een bedrag opgenomen van € 250.000 per jaar voor klimaatadaptatie in de exploitatie en € 3 miljoen per jaar voor verbeteringsinvesteringen voor wateroverlast en droogte. Vanuit dit budget dragen we bij (binnen de reikwijdte van de zorgplicht) aan klimaatadaptatieve maatregelen. In 2019 startten we een start met het inrichten en opzetten van klimaatadaptatieve projecten. In 2019 zochten we voor de realisatie veel verbinding met de programmering van riolering. Door mee te koppelen in projecten en intensief samen te werken met het waterschap verbonden we groen en blauw met elkaar. Dit bevordert de leefbaarheid in de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van de Annevillelaan, voorbereiding van de herinrichting van de Parkstraat en Nijverheidssingel en onderzoeken naar hittestress in de binnenstad.

Beheer en onderhoud accommodaties

We bepaalden de toereikendheid van de onderhoudsvoorzieningen over de periode 2020-2029. Deze voorzieningen hebben betrekking op:

1. onderhoud van alle gemeentelijke gebouwen die in eigendom zijn van de afdeling Vastgoedbeheer. Dit is inclusief het binnenonderhoud dat voor rekening van de gemeente komt
2. de vervanging van de binnensportinventaris
3. civiel en cultuurtechnisch onderhoud van de buitensportcomplexen

De basis voor de berekening van de toereikendheid wordt gevormd door de meerjarenonderhoudsramingen van Planon, de dotaties in de begrotingen en de stand van de voorzieningen per 31 december. We concludeerden dat de onderhoudsvoorziening toereikend is voor de gebouwen van Vastgoedbeheer voor 10 jaar.

Onderhoud

Voor het bouwkundig onderhoud wordt gewerkt met conditie afhankelijk onderhoud (NEN 2767). In 2012 (CO 40848) is door het college het minimale onderhoudsniveau vastgesteld op niveau 3 (redelijk), waarbij waardebehoud en de bedrijfsvoering geborgd zijn.

Voor het civiel- en cultuurtechnisch onderhoud van buitensportcomplexen (excl. opstallen) wordt de lijn 'sober en doelmatig' aangehouden. Hierbij sluiten we aan bij het groenbeheersysteem dat uitgaat van de wettelijk verplichte BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en IMGeo (Informatiemodel Geografie).

Voor sportaccommodaties zijn de normeringen van NOC*NSF en overkoepelende sportbonden van toepassing, die door Kiwa Isa Sport zijn vastgelegd in het handboek voor sportaccommodaties.

De meerjarenonderhoudsplannen worden minimaal 1 keer in de vijf jaar geactualiseerd. Naast het planmatig onderhoud worden ook jaarlijks de benodigde keuringen en controles en het correctief onderhoud uitgevoerd.

Wet- en Regelgeving

Naast het reguliere onderhoud moet het gemeentelijk vastgoed voldoen aan alle wettelijke verplichtingen. In het kader van veiligheid zijn er in eerste aanleg vier aandachtsgebieden gekozen waarvan de huidige stand van zaken wordt vastgesteld en de benodigde maatregelen worden geïnventariseerd en getroffen. Deze aandachtsgebieden betreffen elektra, legionella-beheersing, brandveiligheid en asbest. Ook de borging en het gedrag van de gebruiker/huurder krijgen daar een rol in. De gemeente treedt in deze rol niet op als overheid maar als rechtspersoon.

Elektra

Volgens het opgestelde beleidsplan worden gebouwgebonden installaties geïnspecteerd aan de hand van het Programma van Eisen Veiligheidsinspecties voor elektrische installaties, Uneto-VNI, 2015. Het doel van de inspectie is om te beoordelen of de installatie voldoet aan de eisen van NEN 1010. De inspecties en noodzakelijke herstellingen worden uitgevoerd door de gecontracteerde aannemers. Het doel is het verkrijgen van een veilige gebouwgebonden elektrische installatie.

Legionellabeheersing

In het frequente beheer kent het Drinkwaterbesluit en de Regeling Legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater twee soorten installaties: prioritaire en niet-prioritaire installaties. Onder prioritaire installaties worden gebouwen benoemd met logiesfuncties, badinrichtingen, kampeerterreinen, truckstops en jachthavens in verband met aerosolvormende tappunten. De gemeente voert als eigenaar van gebouwen met prioritaire installaties de verplichte beheersmaatregelen uit. Van niet-prioritaire installaties worden jaarlijks de keerkleppen en watertemperatuur gecontroleerd.

Brandveiligheid

In 2019 zijn voor diverse panden brandscans uitgevoerd. De maatregelen die hieruit naar voren komen worden naar urgentie uitgevoerd waarbij zo veel mogelijk aansluiting wordt gevonden met de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen. Door deze koppeling te maken wordt getracht de gebruiker zo min mogelijk te storen en efficiëntie te behalen. In 2019 is al een aantal werkzaamheden verricht.

Asbest

In 2017 zijn voor de panden met een bouwjaar van voor 1994, asbestinventarisaties opgesteld. Daar waar het asbest verwijderd moest en kon worden, gebeurde dit. Voor panden waar het technisch niet mogelijk is om asbest te verwijderen is dit nog aanwezig. Voor deze panden zijn asbestbeheersplannen opgesteld. De beheersplannen worden gedeeld met de eigenaar, gebruiker, uitvoerende aannemers en de brandweer.

Duurzaamheid

Breda wil in 2044 een energieneutrale gemeente zijn. Een van de speerpunten in de grootschalige aanpak die daarvoor nodig is, is het verduurzamen van het gemeentelijk gebouwenbestand. De volgende doelen zijn hiervoor vastgesteld:

1. het maken van gemiddeld twee labelstappen in 2020 over het totale gebouwenbestand.
2. het bereiken van gemiddeld label A (energie-index <1,05) in 2030 over het totale gebouwenbestand.
3. alle gebouwen gemiddeld energieneutraal in 2044.

Met een kosteneffectieve aanpak en (grotendeels) rendabele investeringen en de inzet van onderhoudsmiddelen is nu 53% van de geplande verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd, nog eens 15% is voorbereid en zal in 2020 uitgevoerd worden.

Beleidskader

- Visie op Vastgoed (februari 2017)
- Robuuste aanpak verduurzaming van de Bredase Vastgoedportefeuille
- Nota Sportaccommodaties en Financiën
- Nota Bewegingsruimte
- Team Breda Uitvoeringsprogramma 2017/2022

Kerncijfers

Jaarrekening 2019	m ² bvo	aantal objecten
Afvalservice	5.904	7
Bibliotheken/Nieuwe Veste	12.767	4
Binnensport	26.882	22
Buitensport	28.578	29
Cultureel erfgoed	2.950	5
Cultuur (museum, theater, atelierruimten)	12.362	8
Diversen	7.717	12
Kinderopvang	2.819	5
Maatschappelijke opvang	6.718	3
MFA's/Bredescholen	25.434	5
Onderwijs/educatief overig	2.364	5
Stadskantoren/gemeentehuis	36.336	4
Uitvoering (Districtsposten)	4.327	6
Veiligheid	8.478	2
Wijkcentra	9.343	14
Wijkzaken (Speeltuinen/zwembassens)	354	12
Zwembaden/ijsbaan	25.434	7
	218.767	150

Beheer en onderhoud voertuigen

Het wagen- en machinepark bestond eind 2019 uit:

- 37 inzamelvoertuigen
- 9 haak-/arm-kraanwagens
- 4 kraan/pers wagens
- 5 haak-/arm-wagens
- 5 lichte vrachtwagens
- 3 inzamelperscontainers
- 1 wascontainer
- 4 zware aanhangwagens
- 66 bedrijfswagens
- 27 personenwagens/combovoertuigen
- ongeveer 39 rijdende machines
- 84 items voor de winterdienst
- 3.600 andere items.

De onderhoudstoestand is over het algemeen goed. Jaarlijks voeren we een onderhoudsprogramma uit aan de hand van de technische staat van de voertuigen. Vervanging van alle tractiemiddelen voor de komende jaren staat in een vervangingsplan, met de insteek om te blijven voldoen aan de normen voor luchtkwaliteit en landelijke milieueisen. Op het moment van afroep kijken we onder andere naar beschikbaarheid en toepasbaarheid (bijvoorbeeld in de bedrijfsvoering) van hybride, low emissie en elektra en houden we rekening met duurzaamheidscriteria van het Ministerie van Water, Verkeer en Leefomgeving. Tevens willen we handelen naar de ambities van het convenant Duurzame Voertuigen en Brandstoffen in de Reinigingsbranche.

In 2019 schaften we aan:

- 1 inzamelvoertuig (Euro 6)
- 1 haak-/arm-kraanwagens (Euro 6)
- 2 haak/arm-wagens (Euro 6)
- 4 inzamelvoertuigen (Euro 5) met een hybride beladingsstelsel.

In 2019 bestelden we:

- 2 inzamelvoertuigen (Euro 6) (geleverd in januari 2020)
- 1 kraan-/perswagen voor ondergrondse voorzieningen
- 1 "Mier" op waterstof voor de binnenstad
- 1 volledig elektrisch voertuig onder 3500 kg
- 9 dieselveertuigen (Euro 6).

De inzamelvoertuigen worden in januari 2020 geleverd en de andere voertuigen in de loop van 2020.

VERBONDEN PARTIJEN

INLEIDING

Een verbonden partij is een instelling buiten de eigen organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Verbonden partijen zijn alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente deelneemt en alle NV's en BV's waarvan we aandeelhouder zijn. Een verbonden partij is een van de 3 vormen voor de Gemeente Breda om taken uit te (laten) voeren. De gemeente voert taken zelf uit of laat dit doen door een commerciële of een verbonden partij.

Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder en klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De Gemeente Breda is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant. We moeten dan de bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van de andere deelnemers. Dit kan de aansturing complex maken.

VISIE EN BELEID

Na het rapport van de Rekenkamer over de verbonden partijen is 'in regionaal verband' nagedacht over sturing en beheersing. Dit leidde tot de nota Verbonden Partijen. Sinds de vaststelling in 2015 zijn een groot aantal onderdelen hiervan geïmplementeerd. Het plan was om in 2019 risicosturing te implementeren. De bedoeling was om via risicobeoordeling te bepalen wat de risicovolste partij(en) zijn en van daaruit de aandacht richten. In december 2020 zijn de 1ste resultaten in een aparte raadsessie gepresenteerd. Verder is de gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant (RWB) in 20019 geëvalueerd door Berenschot. Dit resulteerde in het rapport "Grip en sturing op Regio West-Brabant". De aanbevelingen hiervan nemen we mee in de evaluatie van de 'nota Verbonden Partijen, zes kaderstellende regels'.

DE VERBONDEN PARTIJEN

Totaalbeeld verbonden partijen

Naam verbonden partij	Soort verbonden partij	Verbonden aan programma	Bijdrage aan Breda	Bijdrage van Breda
Neovita BV	Vennootschappen en coöperaties	1. Vitaal en Sociaal Breda		
GR GGD West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	1. Vitaal en Sociaal Breda		4129
GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	Gemeenschappelijke regeling	1. Vitaal en Sociaal Breda		0
GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten	Gemeenschappelijke regeling	1. Vitaal en Sociaal Breda		706
NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		
NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		
Chassétheater beheer NV	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		
NV Stadsherstel Breda	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		
GR Regio West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	2. Ondernemend Breda		5087
GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Gemeenschappelijke regeling	3. Duurzaam wonen in Breda		264
GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	4. Basis op orde in Breda		11236
Belgisch Nederlands Grensoverleg	Overige verbonden partijen	4. Basis op orde in Breda		3
GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	4. Basis op orde in Breda		1949
Veiligheidshuis Breda	Overige verbonden partijen	4. Basis op orde in Breda		132
Midwaste	Vennootschappen en coöperaties	4. Basis op orde in Breda		
Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's) (belang 0,016 %)	Vennootschappen en coöperaties	5. Organisatie en financiën in Breda	19	
Brabant Water NV	Vennootschappen en coöperaties	5. Organisatie en financiën in Breda		
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	Vennootschappen en coöperaties	5. Organisatie en financiën in Breda	734	
GR Belastingssamenwerking West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	5. Organisatie en financiën in Breda		1892

OVERZICHT

GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten

1. Vitaal en Sociaal Breda	1.1 Opgroeien
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Miriam Haagh
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De gemeenschappelijke regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten is beter bekend onder de naam Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL). Per 1 januari 2020 is het woord 'leerplicht' veranderd in 'leren' om uiting te geven aan het belang van een goed opleidingsniveau naar arbeid. Sinds de gemeenten Aalburg, Werkendam en Woudrichem samen de gemeente Altena vormen, zijn er 16 deelnemende gemeenten. Samenwerken gebeurt op 3 niveaus.

- Alle deelnemende gemeenten kozen voor het gezamenlijk voeren van één leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) administratie.
- Moerdijk, Drimmelen, Alphen-Chaam, Geertruidenberg, Baarle Nassau, Oosterhout en Breda werken intensief samen om alle jongeren van 5 tot 23 jaar te begeleiden naar de juiste opleiding, zorg of werk.
- Minder intensief maar wel praktisch werken Etten-Leur, Rucphen en Zundert samen in de begeleiding van jongeren op het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en de kwalificatieplicht van jongeren van 16 tot 23 jaar.

De administratieve samenwerking en de samenwerking in de uitvoering geeft voordelen bij het voorkomen en terugdringen van schoolverzuim en schooluitval. Leerlingen en studenten hebben tenslotte niet altijd onderwijs in hun woongemeente. Als verzuim- en uitvalproblematiek de gemeentegrenzen overschrijdt, is het verstandig ook de oplossing ervan over gemeentegrenzen heen te organiseren.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Breda heeft een participatiecoach aangesteld om jongeren die niet meer naar school willen of kunnen, te helpen zelfredzamer te worden met onder andere toeleiding naar werk. Deze aanpak blijkt effectief en breiden we uit met een halve fte. Ook andere gemeenten nemen deze aanpak over. Verder zijn er afspraken gemaakt met de regiogemeenten en Curio om meer aandacht te besteden aan begeleiding van mbo-jongeren op niveau 3 en 4. Hier is sprake van een grote uitval en is winst te halen. Het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters daalt, mede door inzet van het RBL en de samenwerking met de scholen. Intergemeentelijke samenwerking is belangrijk om effectief op te kunnen treden. Verminderen en voorkomen van het schoolverzuim, handhaven van de leerplicht, recht op onderwijs en terugdringen van voortijdig schoolverlaten waren in 2018 de speerpunten.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uittreding van één of meerdere aangesloten gemeenten kan leiden tot een hogere financiële bijdrage van de overige gemeenten, of gevolgen hebben voor de continuïteit.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	706	706
Eigen vermogen		-43
Vreemd vermogen	1.400	1.347
Resultaat voor bestemming		-43
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %		2,54
Solvabiliteit in %		-3,3

Neovita BV

1. Vitaal en Sociaal Breda	1.2 Leren, ontwikkelen en werken
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	100,00
Website:	
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

1. daling volume aantal verloonde personen
2. daling volume alfa-hulp
3. beëindiging alfa-hulp met alfa-cheque.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
financiële bijdrage	n.v.t.	
Eigen vermogen	751	1.039
Vreemd vermogen	300	547
Resultaat voor bestemming	10	-10
Weerstandsvermogen	751	1.039
Netto schuldquote in %	40	6,35
Solvabiliteit in %	28	66,51

GR GGD West-Brabant

1. Vitaal en Sociaal Breda	1.6 Leven
Verantwoordelijk bestuurder:	Miriam Haagh
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	(GGDWB)
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) voert de wet Publieke Gezondheid uit. In West-Brabant doet zij dit in opdracht van de in de regio horende gemeenten. Het GGD-beleid richt zich op het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners in de regio, in het bijzonder die van de meest kwetsbaren. Samenwerking staat centraal, waarbij de GGD haar kennis actief verbindt aan partijen in het sociaal- en veiligheidsdomein en openbaar bestuur. In 2019 zagen wij onze speerpunten op het gebied van gezondheid terug en krijgen inwoners die het moeilijk hebben de aandacht die nodig is, in samenwerking met ketenpartners. De GGD sloot in 2019 goed aan op de lokale aanpak binnen het sociaal domein, onder andere door deelname aan tafels in het kader van 'Breda Doet' en betrokkenheid bij wijkactiviteiten.

Aandacht voor kwetsbare groepen is er door het bieden van ontwikkelingskansen voor mensen met een achterstand (inzet op laaggeletterdheid), focus op kwetsbare ouderen (vereenzaming en psychische problemen) en verwarde mensen in de wijk komen samen met partners in de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Voor asielzoekers en statushouders levert de GGD ondersteuning op maat, bijvoorbeeld binnen de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en infectieziektebestrijding. Dak- en thuislozen krijgen sociaal medische zorg en de GGD coördineert het uitstapprogramma prostituees.

De GGD benut technologische en sociale innovatie om gezondheid en zelfredzaamheid te bevorderen. Zij maakt gebruik van diverse eHealth toepassingen en werkt aan meer inzicht in haar eigen behoeften en die van haar cliënten op dit terrein. Ontwikkelingen gaan razendsnel. Cliënten hebben toegang tot eigen medische dossiers, online gezondheidsapps, zelfmetingen, etc. Maatwerk blijft gewenst, aan-gezien 1 op de 10 West-Brabanders laaggeletterd is. Binnen Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is de GGD een belangrijke partner. Deze aanpak stimuleert een gezonde leefstijl onder kinderen en jongeren.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De GGD heeft goed oog op maatschappelijke- en beleidsontwikkelingen. Kwetsbare kinderen en ouders staan centraal binnen het nieuwe basispakket JGZ. Onder andere jeugdige vluchtelingen krijgen aandacht en er kwamen meer kwetsbare kinderen in beeld die, indien nodig, doorverwezen zijn naar de juiste zorg. Met Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling (M@ZL) gaan we voortijdig schoolverlaten tegen en het aantal ouders dat gebruik maakt van 'Mijn Kind in Beeld' is in 2019 toegenomen. Gemeenten adviseren rond ruimtelijke ordening is een basistaak vanuit medische milieukunde. Sinds 2017 speelt de GGD in op de nieuwe Omgevingswet en draagt bij aan een integrale aanpak tussen fysiek, ruimtelijk en sociaal, inclusief gezondheid en met een sterke link naar wijkgericht werken. De GGD werkt hierin samen met gemeenten vanuit Positieve gezondheid. Het gaat hier om een brede benadering van gezondheid. Deze benadering richt zich niet op klachten en gezondheidsproblemen, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Dit betreft bedrijfsvoeringsrisico's die samenhangen met het risico van vermindering van het basistakenpakket, afname van plusproducten en overige gemeentelijke bijdragen. Als deze bijdragen dalen, bestaat het risico dat de organisatie zich er niet meteen op kan aanpassen. Daarnaast is het risico dat de vaste kosten niet kunnen dalen met dezelfde mate als de daling van de opbrengsten. De GGD probeert dit risico te beheersen door meer flexibele inzet van de medewerkers.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	4.245	4.129
Eigen vermogen	4.162	4.712
Vreemd vermogen	10.553	10.978
Resultaat voor bestemming		737
Weerstandsvermogen	1.647	4.712
Netto schuldquote in %	22	14,11
Solvabiliteit in %	28	30,03

GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord

1. Vitaal en Sociaal Breda	1.6 Leven
Verantwoordelijk bestuurder:	Miriam Haagh
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	(RAV)
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Met de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) zijn de inwoners van Breda verzekerd van toereikende ambulancezorg. Hulp op de plaats van een ongeval met goed en snel vervoer naar het ziekenhuis binnen de verplichte aanrijtijden. Hierover zijn door de RAV met de zorgverzekeraars prestatieafspraken gemaakt. Het gaat om een voorziening die lokaal alleen tegen aanzienlijk hogere kosten te organiseren is.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De RAV bereidt zich voor op de ontwikkeling dat er in 2020 landelijk 10 meldkamerlocaties moeten zijn. Het proces is in gang gezet in het RAV-gebied. De verwachting is dat door de samenvoeging van de meldkamers Midden en West-Brabant en Zeeland, betere afstemming en eenduidigheid in de meldkamerprocessen ontstaat. De minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) heeft besloten om de Tijdelijke wet Ambulancezorg (Twaz) te verlengen tot 1 januari 2021. De RAV heeft in ieder geval tot begin 2021 de vergunning voor ambulancezorg. Naar verwachting wil de minister duidelijkheid en continuïteit in de ambulancezorg houden en wijst hij de huidige aanbieders zoals de RAV per 2021 aan. Sinds de Twaz enige jaren geleden is ingevoerd, is ambulancezorg geen publieke taak meer. Feitelijk is hiermee voor gemeenten de wettelijke grondslag voor de instandhouding van de gemeenschappelijke regeling RAV vervallen. De RAV heeft een onderzoek naar een alternatieve rechtsvorm laten uitvoeren, waarbij mogelijke rechtspositionele gevolgen voor de medewerkers van de RAV zijn meegenomen. Bestuurlijke besluitvorming in het Algemeen Bestuur over dit onderzoek zijn voorlopig uitgesteld.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De toekomst van de ambulancezorg is nog niet helemaal duidelijk. Landelijk overleg over mogelijke toekomstscenario's voor de organisatie van de ambulancezorg levert 2 scenario's. Scenario 1 beschrijft de vergunningverlening door de minister van VWS via een aanbesteding op grond van Europeesrechtelijke regels. Scenario 2 is het huidige model, voortzetting van de vergunningverlening door de zorgverzekeraars. De minister heeft de voorkeur voor het 2de scenario.

Als de 2de kamer toch anders besluit en de opvolger van de RAV niet alle ambulances, gebouwen en ander materieel overneemt, dan dekt de RAV reserve de kosten. Niet overgenomen gebouwen kunnen we aanmelden bij het College Sanering Ziekenhuisvoorzieningen. Het maximale risico is € 3,8 miljoen.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda		
Eigen vermogen	12.925	13.670
Vreemd vermogen	30.593	25.506
Resultaat voor bestemming	-111	-403
Weerstandsvermogen	12.925	13.670
Netto schuldquote in %	18	15,87
Solvabiliteit in %	30	34,89

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)

2. Ondernemend Breda	2.1 Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	100,00
Website:	
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Als zelfstandig opererende uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Breda was NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM) jarenlang verantwoordelijk voor de uitgifte van bedrijventerreinen in Breda. Naast verkoop en opnieuw uitgifte van bedrijventerreinkavels zijn acquisitie, promotie en relatiebeheer de belangrijkste taken van NV BrIM.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Omdat NV BrIM eind 2015 de grondposities aan de Gemeente Breda heeft verkocht en vanaf die datum ook het grondverkoopproces niet langer via de NV loopt, heeft de NV geen inkomsten meer. De vennootschap is in afbouw. De Gemeente Breda ontvangt te zijner tijd het batig saldo in de vorm van een dividenduitkering. De gemeenteraad stemde in met het voorstel om deze middelen, onder nog uit te werken voorwaarden, in te zetten voor de uitvoering van de economische visie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen belangrijke risico's.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage	n.v.t.	
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat voor bestemming		
Weerstandsvermogen		
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %		

NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant

2. Ondernemend Breda	2.1 Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda verbonden partij in %:	10,30
Website:	(Rewin)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het doel van REWIN is het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de economische structuur van de regio West-Brabant. De 18 West-Brabantse gemeenten en RWB zijn aandeelhouders van de NV REWIN West Brabant.

REWIN richt zich op de regionale speerpuntsectoren (logistiek, agrofood/biobased, maintenance en creatieve dienstverlening), het werven van nieuwe bedrijven naar de regio West-Brabant en het stimuleren van start-ups en groei bij het midden- en kleinbedrijf in West-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In 2018 is de Economic Board West-Brabant opgericht. De board is een samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs en heeft een belangrijke functie bij het bepalen van de economische strategie van de regio. REWIN ondersteunt de board bij hun werk en heeft een belangrijke rol bij het vertalen van de strategie naar de uitvoering. Deze uitvoering bestaat uit een beperkt aantal samenhangende programma's.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda		
Eigen vermogen	1.239	902
Vreemd vermogen	938	1.125
Resultaat voor bestemming		-245
Weerstandvermogen		902
Netto schuldquote in %		-37,15
Solvabiliteit in %		44,50

NV Stadsherstel Breda

2. Ondernemend Breda	2.1 Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	18,20
Website:	(Stadsherstel Breda)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Gemeente Breda is aandeelhouder van NV Stadsherstel Breda (19%). Het doel van Stadsherstel Breda is historisch monumentale gebouwen en/of beeldbepalende objecten te kopen, te restaureren en te exploiteren. Door dit doel werkt NV Stadsherstel Breda ook aan gemeentelijke erfgoeddoelen. De Gemeente Breda en NV Stadsherstel Breda hebben een samenwerkingsovereenkomst waarin de gemeentelijke inzet in projecten van NV Stadsherstel Breda is geborgd.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Ontwikkeling van de huurinkomsten.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage	n.v.t.	
Eigen vermogen	2.252	
Vreemd vermogen	5.360	
Resultaat voor bestemming	22	
Weerstandsvermogen	2.252	
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %	30	

Chassétheater beheer NV

2. Ondernemend Breda	2.3 Dynamische stad
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	100,00
Website:	(Chassétheater)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Algemeen uitgangspunt voor de Gemeente Breda is dat het Chassé Theater een breed, gevarieerd cultureel aanbod van theater-, muziek-, dans- en filmproducties heeft en een actieve presentatie van het theatercomplex. Hiervoor maakt het theater jaarlijks een artistiek plan en legt dit ter toetsing voor aan het college.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Onderhoud pand en installaties.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda		
Eigen vermogen	4.197	
Vreemd vermogen	15.400	
Resultaat voor bestemming	-100	
Weerstandsvermogen	1.983	
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %	21	

GR Regio West Brabant

2. Ondernemend Breda	2.5 Verbindend bestuur
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda verbonden partij in %:	25,20
Website:	(RWB)
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Regio West-Brabant is een netwerkorganisatie in het hart van de regio. Vanuit deze GR informeert, faciliteert, verbindt, regisseert en adviseert een team van deskundigen de colleges van de 19 West-Brabantse gemeenten. West-Brabant is een belangrijke strategische gesprekspartner voor andere regio's, de provincie Noord-Brabant, het Rijk en Europa voor ontwikkelingen die zich binnen en buiten onze regio afspelen. Het beleid van de Regio West-Brabant krijgt vorm aan de hand van programma's.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In 2019 is het Actieprogramma RWB 2019-2023 'Werken aan een krachtige regio' vastgesteld. In het actieprogramma staat voor welke opgaven we als gezamenlijke gemeenten staan om West-Brabant economisch krachtiger te maken. In het actieprogramma staan de 4 pijlers Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte uitgewerkt langs de strategische lijnen verslimmen, verbinden en verduurzamen. Het actieprogramma geeft richting aan het realiseren van onze regionale ambities.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- De verschillende financiële posities van gemeenten in de Regio West-Brabant zorgt dat financiering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er wordt bij subsidieoproepen steeds vaker om cofinanciering gevraagd. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te krijgen voor onverwachte kansrijke projecten.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	4.810	5.087
Eigen vermogen	296	1.108
Vreemd vermogen	7.509	5.212
Resultaat voor bestemming		18
Weerstandsvermogen		1.108
Netto schuldquote in %		-5,32
Solvabiliteit in %		17,56

GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

3. Duurzaam wonen in Breda	3.5 Breda is een duurzame en bestendige stad
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Deze gemeenschappelijke regeling is gericht op de nazorgverplichtingen van de 10 deelnemende gemeenten aangaande de afvalstoffenberging Bavel-Dorst en de regionale stortplaats Zevenbergen.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Uitgangspunt is dat de stortplaats Zevenbergen snel overgedragen zou zijn aan de provincie en dat de betreffende gronden verkocht zouden zijn. Medio 2019 is er overeengekomen dat de overdracht met maximaal 5 jaar is uitgesteld. Binnen deze periode blijft de rekenrente 5,06%. Het doel is om deze termijn te gebruiken om alternatieven te onderzoeken. Op welke manieren kunnen we mogelijke kostenbesparingen realiseren en mogelijke inkomsten genereren. Voor stortplaats Bavel-Dorst onderzoeken we in 2020 een aantal kostenbesparende scenario's. Het gaat hierbij vooral om de jaarlijkse donatie aan de voorziening en de bijdrage voor deelnemende gemeenten. Mogelijk kan locatie Bavel-Dorst aansluiten bij de alternatieven die we voor stortplaats Zevenbergen zoeken.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het verlagen van de rekenrente waarmee we het doelvermogen berekenen heeft een aanzienlijk nadelig effect. Dit nemen we samen met andere financieel bepalende factoren mee, waaronder de gehanteerde levensduur van de afdekkfolie, in het onderzoek naar alternatieven en kostenbesparing.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	264	264
Eigen vermogen	1.030	1.227
Vreemd vermogen	25.610	25.888
Resultaat voor bestemming		7
Weerstandsvermogen	1.030	1.036
Netto schuldquote in %		-2517,00
Solvabiliteit in %	4	4,53

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

4. Basis op orde in Breda	4.1 Veilig Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda verbonden partij in %:	17,41
Website:	(VRMWB)
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB) voert namens de 24 gemeenten in deze regio taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweezorg, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening. Daarom draagt de Veiligheidsregio bij aan een veilig Breda en een veilige regio.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In het beleidsplan 2015-2019 zijn 40 actiepunten opgenomen die uiterlijk in 2019 moeten zijn gerealiseerd. Deze actiepunten zijn vooral gericht op continuïteit van beleid en kwaliteit.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tweede loopbaanbeleid: Dit beleid houdt in dat medewerkers na 20 werkzame jaren in een zware 24-uurs functie doorstromen naar een andere functie binnen of buiten de organisatie. Het risico bestaat uit onzekerheid voor de toekomst bij medewerkers en een inspanningsverplichting van de Veiligheidsregio met financiële consequenties.
- WNRA en Europese deeltijdrichtlijn: Beide onderwerpen gaan over de inzet van vrijwilligers bij de brandweer. Op landelijk niveau is er een denktank die werkt aan voostellen waarbij het systeem zoveel mogelijk in stand blijft.
- Intekentaak FLO (Functioneel Leeftijd Ontslag): Door het 'Akkoord reparatie FLO-overgangsrecht brandweerpersoneel' moeten we meer sparen en maken we eerder kosten. Het betekent voor Breda een bijdrage aan de VRMWB die € 3,4 miljoen hoger is dan voorzien over 2020 t/m 2025.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	11.501	11.236
Eigen vermogen	15.034	19.531
Vreemd vermogen	43.461	40.519
Resultaat voor bestemming		2.622
Weerstandsvermogen		19.531
Netto schuldquote in %	68	40,65
Solvabiliteit in %	34	32,53

GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant

4. Basis op orde in Breda	4.1 Veilig Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	(OMWB)
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) werkt vanuit het omgevingsrecht aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Noord-Brabant en de 25 gemeenten in Midden- en West-Brabant en in samenwerking met (keten)partners. In heel Noord-Brabant en een deel van de provincie Zeeland doet de OMWB dit voor risicovolle bedrijven, klachten en (milieu)calamiteiten.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Voor 2019 gebruiken we voor het eerst een nieuwe methode van budgetteren en programmeren op basis van de midden- en West Brabant norm (MWB-norm). Toezicht en handhaving is hiermee eenduidiger uitgevoerd voor bijna de hele regio. In 2019 is het ambitieniveau met € 75.000 afgebouwd.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Krapte in de arbeidsmarkt blijft ook voor 2020 en 2021 een risico.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	2.071	1.949
Eigen vermogen	941	2.609
Vreemd vermogen	6.279	3.880
Resultaat voor bestemming	-23	-958
Weerstandsvermogen	1.474	1.546
Netto schuldquote in %	-5	-5,88
Solvabiliteit in %	11	40,21

Veiligheidshuis Breda

4. Basis op orde in Breda	4.1 Veilig Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	(Veiligheidshuis Breda)
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda is een netwerksamenwerking tussen straf-, zorg- en gemeentelijke partners.

Het doel van de samenwerking is terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit.

De focus in de samenwerking ligt op complexe veiligheidscasuïstiek.

De partners signaleren ketenoverstijgende problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Stemmen daarnaast werkprocessen af op elkaar zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen. De inzet is gedragsverandering, vermindering van herhaling en verbetering van de levenskwaliteit van de dader. Het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda gaat dadergericht, gebiedsgericht en probleemgericht te werk.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

n.v.t.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Momenteel zijn er gesprekken over een aanpassing in het werkprogramma zodat onze bijdrage hetzelfde blijft. Hier is nog geen zekerheid over.

De werknemers van het veiligheidshuis zijn in dienst van Gemeente Breda. Hoewel de lasten gedekt zijn door verschillende gemeentes, ligt het personele risico bij gemeente Breda.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	132	132
Eigen vermogen	265	417
Vreemd vermogen	150	452
Resultaat voor bestemming		-63
Weerstandvermogen	265	417
Netto schuldquote in %		-75,35
Solvabiliteit in %	36	47,99

Midwaste

4. Basis op orde in Breda	4.3 Beheer van de openbare ruimte
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	(Midwaste)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. is begin 2009 opgericht. Het belangrijkste doel is het bereiken van de hoogste kwaliteit tegen de laagste maatschappelijke kosten, voor het inzamelen en verwerken van afval.

Het lidmaatschap van de Gemeente Breda van de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. betekent dat de we niet aansprakelijk zijn voor nadelige gevolgen van overeenkomsten die de coöperatie sluit met andere partijen (andere leden en derden).

* De begrotingen 2019 en 2020 zijn niet beschikbaar, alleen het vastgestelde jaarplan 2019.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

2019 was het 1e jaar waarin de omzet van het kunststofregiemodel verantwoord is in Regie Kunststof Nederland BV (géén verbonden partij). Voorheen was dit onderdeel van de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit.
- Prijsrisico's zijn het grootst in gedomineerde markten door wereldmarktprijzen, zoals bij papier. Daarnaast zijn er steeds strengere kwaliteitseisen voor inname van grondstoffen.
- Te weinig beschikbare verwerkingscapaciteit. In het afgelopen jaar heeft dit bijvoorbeeld gespeeld bij de PET-trays. Dit kan ook leiden tot hogere prijzen.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage		
Eigen vermogen		1.225
Vreemd vermogen		29.066
Resultaat voor bestemming		21
Weerstandsvermogen		1.225
Netto schuldquote in %		-1,24
Solvabiliteit in %		3,17

Belgisch Nederlands Grensoverleg

4. Basis op orde in Breda	4.5 Open overheid
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda verbonden partij in %:	9,90
Website:	(BeNeGo)
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

25 gemeenten in de grensstreek Antwerpen, Bergen op Zoom, Turnhout en Tilburg vormen samen het Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO). BENEGO is opgericht in 1967 om informele contacten een formele vorm te geven. Op 12 november 1993 werd het samenwerkingsverband officieel een grensoverschrijdend openbare organisatie. Doel is het bevorderen van grensoverschrijdend overleg en grensoverschrijdende samenwerking en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen. Het is een platform voor informatie uitwisseling tussen Belgische en Nederlandse raadsleden, wethouders/schepenen en burgemeesters. Wat speelt er aan beide kanten van de grens in het openbaar bestuur. Hoe kunnen we elkaar hierover goed informeren en wat kunnen we van elkaar leren.

Het totale gebied heeft bijna 1 miljoen inwoners en een oppervlakte van 190.000 ha.

In 2017 is de opzet van het samenwerkingsverband gewijzigd. Op de volgende doelen is ingezet:

- Zeer actief verbinden van lokale initiatieven van Belgische en Nederlandse grensgemeenten met als doel het werven van substantiële subsidiebijdrages, onder andere via Interreg.
- In stand houden van een platformfunctie dat minimaal 1 keer per jaar een conferentie organiseert en op verzoek van de leden samenwerking en uitwisseling van informatie over grensoverschrijdende actuele thema's actief aangaat.

Samenwerking is onder meer op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie, grensvervoer, arbeidsmarkt en veiligheid.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Niet van toepassing.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Niet van toepassing.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	3	3
Eigen vermogen	199	191
Vreemd vermogen		
Resultaat voor bestemming	-54	-33
Weerstandsvermogen	199	191
Netto schuldquote in %		-637,00
Solvabiliteit in %	100	100,00

Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's) (belang 0,016 %)

5. Organisatie en financiën in Breda	5.2 Solide financiën
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	,01
Website:	(Enexis)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten. Het distribueren en het transporteren van energie. Het uitvoeren van alle taken van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet die zijn gegeven aan een netbeheerder.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Essent is in 2009 gesplitst in een productie- en leveringsbedrijf en in een netwerkbedrijf. Het productie- en leveringsbedrijf is verkocht aan Rheinisch-westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het leveringsbedrijf ENEXIS BV blijft in handen van de voormalige aandeelhouders van Essent. Voor het splitsingsproces zijn er 6 besloten vennootschappen (BV's) opgericht die een rol hebben in het hele verkoopproces, de zogenaamde Special Purpose Vehicle (SPV). Deze zijn niet apart in de paragraaf verbonden partijen opgenomen. Ze worden in de komende jaren opgeheven nadat de rechten en plichten zijn ingevuld. De afhandeling van deze vennootschappen kan leiden tot eenmalige opbrengsten voor de gemeente. De SPV 's zijn, Vordering op Enexis BV, Verkoop vennootschap BV, Essent Milieu Holding NV (later Attero genoemd), Publiek belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Claim Staat vennootschap BV. In 2010 is de Stichting Essent Sustainability Development erbij gekomen. Deze stichting ziet toe op naleving van de afspraken met RWE over investeringen in duurzame energie. In 2019 is de deelneming Vordering op Enexis BV opgeheven, na aflossing van de tranche D ad € 54.973.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Energietransitie en investeringen, continuïteit interne informatietechnologie, veroudering net en Wet & regelgeving.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage aan Breda	18	19
Eigen vermogen	3.808.000	4.112.000
Vreemd vermogen	3.860.000	4.146.000
Resultaat voor bestemming	207.000	210.000
Weerstandvermogen	3.808.000	
Netto schuldquote in %		260,03
Solvabiliteit in %	50	49,98

Brabant Water NV

5. Organisatie en financiën in Breda	5.2 Solide financiën
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda verbonden partij in %:	8,60
Website:	(Brabantwater)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Brabant Water zorgt voor de winning, productie en distributie van drink- en industriewater in de provincie Noord-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het Rijk heeft besloten dat op 1 juni 2007 het verzorgingsgebied van de Tilburgse Waterleiding Maatschappij N.V. (TWM) overgaat naar Brabant Water. Over de overdrachtswaarde, te betalen aan de Gemeente Tilburg en Goirle, zijn partijen het niet eens. De rechter heeft daartoe een Commissie van deskundigen ingesteld en die heeft in 2017 een conceptrapport

opgesteld. In 2018 zijn intensieve gesprekken gevoerd met de NV TWM en er is overeenstemming met TWM bereikt over de overname van de activa van de NV TWM. Hiermee is een zeer langlopend dossier gesloten.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De veranderende klimatologische omstandigheden, kwaliteit van het grondwater, veroudering van het netwerk, en informatie- en fysieke beveiliging.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage aan Breda		
Eigen vermogen	609.107	
Vreemd vermogen	438.726	
Resultaat voor bestemming	31.167	
Weerstandsvermogen	609.107	
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %	58	

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

5. Organisatie en financiën in Breda	5.2 Solide financiën
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda verbonden partij in %:	,46
Website:	(BNG)
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De BNG Bank is voor overheden en instellingen en voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening helpt BNG Bank om de kosten van maatschappelijke voorzieningen zo laag mogelijk te houden voor de burger. De aandelen van de BNG Bank zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is voor de gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De langdurige lage en negatieve rente hebben een invloed op het business model van het bankwezen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Grootste risico's voor de bank zijn het debiteurenrisico en de ICT. Daarnaast legt de toenemende regelgeving een forse druk op de organisatie.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage aan Breda	422	734
Eigen vermogen	4.953.000	4.887.000
Vreemd vermogen	135.041.000	144.802.000
Resultaat voor bestemming	369.000	163.000
Weerstandsvermogen	4.953.000	4.887.000
Netto schuldquote in %		
Solvabiliteit in %	4	3,26

GR Belasting samenwerking West-Brabant

5. Organisatie en financiën in Breda	5.2 Solide financiën
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Miriam Haagh
Belang Breda verbonden partij in %:	
Website:	(BWB)
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Belasting samenwerking West-Brabant (BWB) verzorgt de heffing en inning van de algemene belastingen voor de Gemeente Breda, door een aanslag opgelegd. Zij verzorgt ook de waardering van WOZ-objecten en beleidsadviesing van de gemeentelijke heffingen. De gemeente is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de BWB. Breda is ook vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

BWB heeft de actualisatie van de kostenverdeelssystematiek in voorbereiding. De verdeelsleutels voor het doorberekenen van de kosten aan de deelnemers zullen hierdoor veranderen. De bijdrage die Breda betaalt zal waarschijnlijk hoger worden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Financiële bijdrage van Breda	1.096	1.892
Eigen vermogen		-424
Vreemd vermogen	165	4.551
Resultaat voor bestemming		-424
Weerstandvermogen		
Netto schuldquote in %	1	8,06
Solvabiliteit in %		-10,27

FINANCIERING

TAKEN EN BELEID TREASURYFUNCTIE

De treasury functie bestaat uit financiering, cashmanagement en rente risicobeheer. Doel is de organisatie te voorzien in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's. Het financieringsbeleid van de Gemeente Breda stelt dat we binnen de wet Financiering Decentrale Overheden (kasgeldlimiet en renterisiconorm) bij een normale rentestructuur maximaal financieringsmiddelen met een korte looptijd aan kunnen trekken. In normale marktverhoudingen geldt: hoe korter de looptijd, des te lager de te betalen rente. De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op de netto vlottende schuld. De renterisico norm beperkt het renterisico op de vaste schuld. Sturingsvariabelen bij de uitvoering van het financieringsbeleid zijn het gemiddeld rentepercentage van het vreemd vermogen, het renterisico, het renteresultaat en de omslagrente. Het gaat om grote volumes, forse bedragen aan rente en aflossingen en omvangrijke geldstromen.

RENTEONTWIKKELING

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de afgelopen jaren op grote schaal schuldtitels en overheidsobligaties gekocht. Onder invloed van deze maandelijkse aankopen daalde de lange rente. Ook in 2019 is de lange rente laag gebleven. Ook de korte rente is door de ECB laag gehouden. Dit bewerkstelligt de ECB door de herfinancieringsrente en ook de depositorente laag te houden. De depositorente is sinds 16 maart 2016 vastgesteld op -0,4% en per 18 september 2019 verder verlaagd tot -0,50%. Dit tarief wordt in rekening gebracht bij banken die overtollige middelen moeten stallen bij de ECB.

FINANCIERINGSBELEID

In 2019 is wederom maximaal kort gefinancierd via hoofdzakelijk 1-maands kasgeldleningen, binnen de kaders van de kasgeldlimiet. De rentetarieven lagen tussen de 0,32% - 0,46% negatief. Gemiddeld is ruim € 60 miljoen aan kortlopende leningen aangetrokken tegen -0,413% rente. De financieringslasten hiervan waren ongeveer € 260.000 negatief!

In 2019 is een bedrag van € 113 miljoen aan langlopende leningen aangetrokken. € 45 miljoen is aangetrokken met een looptijd van 1 jaar. Ook hierbij lagen de tarieven onder 0% (-0,42%). Daarnaast is nog € 68 miljoen aangetrokken met een looptijden van 5,10 en 15 jaar. De rentetarieven varieerden van 0,26% tot 0,53%. In 2019 is in totaal ruim € 97 miljoen afgelost.

Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de opgenomen en uitgegeven geldleningen weer.

Portefeuille langlopende leningen (> 1 jaar)	Restant hoofdsom per 1 jan 2019	Restant hoofdsom per 31 dec 2019	Mutatie	Gemiddelde rente
opgenomen leningen tbv Gem. Breda	357.669.872	375.803.066	18.133.194	2,03%
opgenomen leningen tbv woningbouw	66.658.644	64.285.188	- 2.373.456	3,28%
totaal opgenomen leningen	424.328.516	440.088.255	15.759.739	
uitgegeven leningen derden	96.813.877	97.836.518	1.022.641	3,88%
uitgegeven leningen tbv woningbouw	70.882.896	66.654.283	-4.228.613	3,35%
totaal uitgegeven leningen	167.696.773	164.490.801	- 3.205.972	3,66%
portefeuille kortlopende leningen (< 1 jaar)				
opgenomen kasgeldleningen	40.000.000,00	50.000.000,00	10.000.000,00	-0,41%

VERSTREKTE GELDENINGEN EN GARANTIES

In 2019 verstrekten we 5 leningen:

1. € 3 miljoen aan Stichting Nieuwe Veste voor een verbouwing.
2. € 525.000 aan Mezz voor een verbouwing.
3. € 295.000 aan Hockeyclub Zwart-Wit
4. € 280.000 aan Voetbalvereniging UVV
5. € 245.000 aan 't Kraaienest

We verleenden in 2019 geen nieuwe garanties.

RENTERISICOBEEHER

In de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) staan normen om het renterisico te beperken. Dit gebeurt door de omvang van kortlopende schuld (< 1 jaar) te beperken (kasgeldlimiet) en door jaarlijkse aflossing op de vaste schuld te maximaliseren (renterisiconorm). De normen voor het renterisicobeheer, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zijn niet overschreden.

KASGELDLIMIET

De kasgeldlimiet, 8,5% van de begroting (€ 642 miljoen), is over 2019 € 55 miljoen. De kasgeldlimiet is in de eerste 2 kwartalen fors overschreden. Dit gebeurt jaarlijks en wordt veroorzaakt doordat in het 1e kwartaal veel subsidies worden uitgekeerd. De inkomsten van de gemeente komen min of meer gelijkmatig door het hele jaar heen binnen. De behoefte aan liquiditeit is daarom in de eerste 2 kwartalen hoger dan in de 2e helft van het jaar. In het 3e kwartaal ligt de kortlopende schuld weer onder de kasgeldlimiet. Het is niet toegestaan de kasgeldlimiet 3 kwartalen op rij te overschrijden. Het gemiddeld opgenomen bedrag aan kortlopende financiering was in 2019 ruim € 60 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage is -0,413%.

RENTERISICONORM

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van 20% van de begrotingsomvang in het betreffende jaar (€ 642 miljoen). De renterisiconorm bedraagt in 2019 € 128 miljoen. Van de langlopende schuld mag maximaal dat bedrag aan een renteherziening onderhevig zijn (herfinanciering en renteherzieningen). Het bedrag aan herfinanciering en renteherzieningen bedroeg in 2019 ruim € 97 miljoen en blijft daarmee ruim binnen de norm.

SCHATKISTBANKIEREN

Sinds eind 2013 is schatkistbankieren verplicht voor decentrale overheden. Gemeenten hebben een rekening courant verhouding met het Rijk om overtollig geld te stallen. Om het cashmanagement niet te verstoren heeft het Rijk middelen uitgezonderd door invoeren van een drempelbedrag van 0,75% van de begroting (tot € 500 miljoen) plus 0,2% van het meerdere. De drempelwaarde van Breda is in 2019 € 4 miljoen bij een begrotingstotaal van € 642 miljoen. Aangezien Breda geen structureel overtollig geld heeft maken we beperkt gebruik van de rekening courant verhouding met het Rijk. Gedurende het gehele jaar is voldaan aan de vereisten van het schatkistbankieren.

TREASURYRESULTAAT

Het gerealiseerde treasury resultaat over 2019 komt uit op € 2,54 miljoen, Dit is € 0,8 miljoen hoger dan bij de begroting 2019. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door de lagere rentelasten van de vaste schuld.

Onderstaand schema geeft de rentetoerekening in de gemeentelijke begroting

Externe rentelasten en -baten 2019	Begroting rente %	Begroting Bedrag	Jaarrekening Bedrag	verschil
rente vaste schulden: OG-gemeente	2,84%	€ 6.742.000	€ 6.914.235	-€ 1.046.765
rente nieuwe langlopende financiering	1,00%	€ 1.218.000	-	-
rente vaste schulden: OG-woningbouw	3,55%	€ 2.323.000	€ 2.262.000	- € 60.000
rente nieuwe kortlopende schulden	-0,30%	- € 150.000	€ - 257.000	- € 107.000
overige financieringslasten (saldo)			€ -173.000	-€ 173.000
Totaal externe rentelasten		€ 10.133.000	€ 8.746.000	- € 1.387.000
externe rentebaten UG/woningbouw	3,55%	€ 2.462.000	€ 2.258.000	- € 204.000
externe rentebaten UG/gemeente	3,56%	€ 3.802.000	€ 3.956.000	€ 154.000
Totaal externe rentebaten		€ 6.264.000	€ 6.214.000	- € 50.000
Saldo externe rentelasten minus -baten		€ 3.869.000	€ 2.532.000	-€ 1.338.000
Bespaarde rente over eigen vermogen	2,25%	€ 4.239.000	€ 4.491.000	-€ 252.000
Totaal toe te rekenen rentelast		€ 8.108.000	€ 7.023.000	- € 1.085.000
toe te rekenen aan grondexploitaties	1,45%	€ 500.00	€ 528.000	-€ 28.000
resteert toe te rekenen aan taakvelden (vaste activa)	1,65%	€ 7.608.000	€ 6.495.000	-€ 1.113.000
de toegerekende rente aan taakvelden via renteomslag ad	2,00%	€ 9.350.000	€ 9.035.000	-€ 315.000
Resultaat Treasury		€ 1.742.000	€ 2.540.000	€ 798.000

BEDRIJFSVOERING

De bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie is in control. Elke dag weer zorgen de medewerkers dat we de beloofde prestaties leveren. Dat kan alleen met voldoende medewerkers met de juiste kennis en kunde (competenties). Daar is voldoende geld voor nodig, en de juiste ondersteuning. In control zijn betekent niet dat er geen uitdagingen zijn. Het betekent dat we de risico's in beeld hebben. En dat we het juiste doen om deze te beheren en te verbeteren. Landelijk draaien we op een aantal vakgebieden mee in de top.

In control zijn is mooi. In control blijven is een hele uitdaging.

De eisen die stad, omgeving en maatschappij aan ons stellen veranderen. Nieuwe ontwikkelingen rond privacy, gegevensbescherming en security hebben veel grotere gevolgen voor de organisatie dan we eerst dachten. Ze vragen veel aandacht en grote investeringen. De maatschappij wordt assertiever, wil meedoen, vraagt om invloed. Dat nemen we natuurlijk serieus. We moeten meebewegen met de toenemende digitalisering. Met aandacht voor mensen die niet digitaal zijn.

Overzicht houden en ordenen van al ons werk, dat is de uitdaging. Broodnodig om te kunnen sturen en werken.

De incidentele financiële knelpunten die we al een aantal jaren binnen de organisatie zagen opduiken, blijken structureel en komen voort uit de hierboven genoemde nieuwe ontwikkelingen. De rek is er uit. De ruimte om te vernieuwen komt in het gedrang. Een deel van de medewerkers voelt zich overvraagd.

Dat betekent dat we vergaande stappen moeten zetten. Scherpe keuzes maken in wat we wel en niet oppakken, krachten bundelen en iedere dag doelmatig en slim ons werk doen. Maar ook vol inzetten op digitaliseren, samenwerken met partners, vernieuwing en klantgerichtheid.

Kijk voor een inhoudelijke toelichting op de onderdelen van de bedrijfsvoering in Programma 5 Organisatie en Financiën.

RECHTMATIGHEID

INLEIDING

In artikel 213 van de Gemeentewet staat dat de accountant jaarlijks een verklaring moet afgeven over de mate waarin de verantwoorde baten, lasten en mutaties van balansposten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatigheid is het voldoen aan interne en externe wet- en regelgeving.

Jaarlijks wordt het normenkader gescreend op gewijzigde, interne en externe, regelgeving. Aan de hand van deze screening wordt het normenkader geactualiseerd.

In het normenkader is het volgende opgenomen:

- Wet- en regelgeving die van hogerhand is opgelegd (Europa, rijk, en provincie);
- Verordeningen en andere kaderstellende raadsbesluiten (inclusief de begroting en de verordeningen 212 en 213).

Het normenkader maakt onderdeel uit van het controleprotocol wat eind 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld.

In het controleprotocol staat wat de accountant in opdracht van de raad doet om een oordeel te vormen over de Jaarrekening 2019. Hierin zijn onder andere de goedkeuringstoleranties opgenomen die de accountant dient te hanteren voor de controle. Voor 2019 zijn de volgende toleranties vastgesteld:

STREKKING ACCOUNTANTSVERKLARING

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van de lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% van de lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Auditfunctie en uitgevoerde audits in 2019

Om het ambitieniveau van Breda ten aanzien van beheersing en controle waar te kunnen maken, is in 2019 de auditfunctie binnen Concerncontrol versterkt. In 2019 zijn de eerste stappen gezet richting een volwaardige en professionele auditfunctie die (toetsbaar) aan de externe eisen voldoet. Er zijn diverse auditprogramma's ontwikkeld en uitgevoerd, waarmee de organisatie zelf beter zicht krijgt op de kwaliteit van het financieel beheer binnen de organisatie en de afhankelijkheid van de externe accountant is afgenomen. De uitvoering van de interne audits leiden daarbij tot verbetering van de controledossiers voor de accountant en een meer effectief/efficiënt verloop van de accountantscontrole. De auditfunctie neemt ook een steeds belangrijkere positie in bij de advisering over verbetering van processen, systemen en informatievoorziening o.a. in het kader van het MVP.

In 2019 zijn de volgende audits uitgevoerd:

1. Inkoop- en aanbesteding, factuurafhandeling en inhuur derden;
2. Verschillende opbrengsten processen zoals Legesopbrengsten, Algemene Uitkering, Parkeeropbrengsten, Opbrengsten Sw-bedrijf, Verhuuropbrengsten en opbrengsten OZB, Afvalstoffen- en , Rioolheffing;
3. Subsidieverstrekking;
4. Inkomende subsidies: SISA;
5. Verstrekking bijstandsverlening WWB, IOAW, IOAZ, BBZ;
6. Verstrekking WMO-voorzieningen (Zorg in Natura en Persoonsgebonden budget);
7. Verstrekking jeugdhulp (Zorg in Natura en Persoonsgebonden budget);
8. Personele lasten;
9. Balansonderzoek;
10. Treasury.

Bevindingen 2019

Bij de uitvoering van de audits zijn diverse rechtmatigheids fouten/onzekerheden geconstateerd die hieronder worden toegelicht:

Rechtmatigheidsfouten

Uit de audits zijn met name fouten geconstateerd bij inkoop en aanbesteding en inhuur derden.

Bij inkoop en aanbesteding blijkt dat er vooral het nodige fout gaat bij decentrale inkoop die niet via het team inkoop worden of zijn ondersteund. Tijdens de controle 2019 is uiteindelijk vastgesteld dat een totaalbedrag aan € 1,9 miljoen niet rechtmatig is aanbesteed (dit was in 2018 € 3,7 miljoen). De rechtmatigheidsfout voor 2019 betreft voornamelijk doorwerking van uitgaven die zijn gedaan op bestaande contracten, die in het verleden onrechtmatig zijn aangegaan (€ 1,8 miljoen). Eén onrechtmatigheid betreft de verlenging van het contract administratieve dienstverlening voor jeugdhulp met een waarde van +/- € 0,5 miljoen.

In 2019 is geconstateerd dat er nog inhuur van medewerkers buiten de reguliere processen en systemen heeft plaatsgevonden, waardoor in verschillende gevallen sprake is geweest van onrechtmatigheden (totaal +/- € 1,3 miljoen). In 2018 was dit een vergelijkbaar bedrag (€ 1,1 miljoen). Een groot deel van de afwijkingen betreft inhuuropdrachten, die vóór 2019 zijn verstrekt en doorlopen in 2019.

Onzekerheden

Voor de verantwoording van de decentralisaties in het Sociaal Domein, is er in 2019 wederom een afhankelijkheid van ketenpartners zoals zorgaanbieders, de sociale verzekeringsbank (SvB) en het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Dit leidt tot de volgende onzekerheden:

1. Onzekerheden met betrekking tot bestedingen persoonsgebonden budgetten;
2. Onzekerheden met betrekking tot prestatielevering (Zorg In Natura), waarbij onvoldoende controle informatie beschikbaar is (kleine zorgaanbieders met inkoopvolume < € 125.000);
3. Onzekerheden met betrekking tot kapitaallasten Zorgaanbieders Beschermd Wonen als gevolg van gewijzigde verrekening met zorgaanbieders en;
4. Onzekerheden met betrekking tot de ontvangsten eigen bijdrage CAK.

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In 2019 is het beleidsplan voor de implementatie Rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W vastgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden. In het beleidsplan is het ambitieniveau voor 2020 en 2021 uitgewerkt. In het jaarverslag 2020 zal de eerste expliciete rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen in de rechtmatigheidsparagraaf van het jaarverslag. De verantwoording wordt opgesteld door het college op basis van de voortgangsrapportages van het MVP, managementrapportages en de interne managementletter van de auditfunctie. In 2020 zal rechtmatigheidsverantwoording nog niet vallen onder de reikwijdte van de accountantscontrole. In verband met wijziging van benodigde wet- en regelgeving zal dit pas in 2021 in werking treden. De kwaliteit van de (totstandkoming van de) rechtmatigheidsverantwoording wordt getoetst door de accountant; de bevindingen worden gerapporteerd in het accountantsverslag 2020. Daarnaast zal de accountant nog in zijn eigen controleverklaring een oordeel geven over rechtmatigheid.

Meerjaren Verbeterprogramma 2018-2020

In het Meerjaren Verbeterprogramma 2018-2020 (MVP) is de kwaliteit van het financieel beheer binnen de gemeente Breda in beeld gebracht. Op de belangrijkste processen zijn diverse verbeteringen noodzakelijk om in control te komen. Zowel uit de tweede voortgangsrapportage 2019 van het MVP, de board letter 2019 van de accountant en de bevindingen uit de audits blijkt dat het financieel beheer binnen de gemeente Breda nog niet voldoet aan de te stellen eisen. Uit de meest recente voortgangsrapportage aan college en gemeenteraad blijkt dat verbetering is ingezet maar dat de implementatie en borging van beheersmaatregelen bij processen als Inkoop/aanbesteding, Inhuur derden, Subsidies, WMO en Jeugdzorg nog een grote uitdaging voor de organisatie vormen.

De uitkomsten van de verschillende audits en de ook over 2019 nog geconstateerde fouten en onzekerheden op de belangrijkste financiële stromen bevestigen dit beeld. De kwaliteitsverbetering in het primaire en ondersteunende proces (1e en 2e lijn) zal in 2020 een extra impuls moeten krijgen met de gemeentebrede invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de begroting is het college door de raad gemandateerd om deze binnen de afgesproken financiële kaders uit te voeren. Volgens de financiële verordening stelt de raad de begroting vast op programma-niveau. Dit betekent dat het college binnen een programma over- en onderschrijdingen mag realiseren zolang het saldo van een programma niet wordt overschreden. Volgens de kadernota rechtmatigheid moet het college bij de jaarrekening inzicht geven in de begrotingsoverschrijdingen aan de lastenkant, waarbij oorzaken en achtergronden worden toegelicht. Bij de jaarrekening krijgt de raad dit overzicht voorgelegd om overschrijdingen waar nodig alsnog te autoriseren.

Bij de tussentijdse bestuursrapportage wordt de raad geïnformeerd over overschrijdingen, die op dat moment bekend zijn. Deze leiden op dat moment niet tot formele begrotingswijzigingen, maar worden bij de jaarrekening alsnog geautoriseerd.

(bedragen x € 1,000)

Programma	Begroting 2019 na wijziging			Jaarrekening 2019			Begroting-afwijking		Waarvan lastenoverschrijding	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten		Lasten
Vitaal en Sociaal Breda	343.336	132.460	210.876	349.124	141.084	208.041	-5.788	-8.624		-5.788
Ondernemend Breda	67.196	13.697	53.499	64.526	11.845	52.681	2.670	1.851		
Duurzaam wonen in Breda	45.043	31.516	13.528	39.721	35.588	4.134	5.322	-4.072		
Basis op Orde in Breda	149.285	84.873	64.411	153.124	82.999	70.125	-3.840	1.874		-3.840
Organisatie en financiën van Breda	64.027	391.014	-326.987	69.484	397.686	-328.202	-5.457	-6.672		-5.457
Totaal lasten en baten	668.887	653.560	15.327	675.979	669.202	6.778	-7.093	-15.642		-15.085
Totaal mutaties in reserves	7.851	23.178	-15.327	7.866	21.664	-13.798	-15	1.514		0
Totaal	676.738	676.738	0	683.845	690.866	-7.020	-7.108	-14.128		-15.085

Voor de beoordeling van het begrotingscriterium komen de lastenoverschrijdingen van programma 1 Vitaal en Sociaal, programma 4 Basis op orde in Breda, en programma 5 Organisatie en financiën in aanmerking. Een overschrijding op de lastenkant wil niets zeggen over het tekort op het programma als geheel, want er wordt geen rekening gehouden met de extra inkomsten. Voor een overzicht van onder- en overschrijdingen verwijzen we u naar de programmaverantwoording.

Om de analyse op hoofdlijnen te kunnen uitvoeren wordt een ondergrens gehanteerd van € 0,3 miljoen op thema-product-niveau. Deze ondergrens sluit aan met de rapporteringstolerantie die in het controleprotocol is vastgelegd, dat door de raad is vastgesteld. De rapporteringstolerantie houdt in dat de accountant alle signaleerde onrechtmatigheden die groter zijn dan dit bedrag in het verslag van bevindingen moet opnemen.

Programma 1 Vitaal en sociaal Breda

Bedragen x € 1.000		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019		Lasten overschrijding	Oordeel
Thema	Product	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
Opgroeien	Primair en voortgezet onderwijs	11.907	6.300	12.236	6.267	-329	R
Opgroeien	Jeugdhulp geëscaleerde zorg	3.838	205	10.257	5.238	-6.419	R
Betrokken zijn	Volwassenen maatwerkondersteuning	34.900	1.355	36.636	1.383	-1.736	R
Thuis	Volwassenen geëscaleerde zorg	55.034	6.758	55.443	6.795	-409	R
Leren, ontwikkelen en werken	Bijzondere bijstand	6.382	575	6.873	966	-491	R
Leren, ontwikkelen en werken	Wet BUIG en overige regelingen	74.458	70.118	75.015	71.698	-557	R
Leren, ontwikkelen en werken	Sociale werkvoorziening	29.005	10.346	30.022	11.592	-1.017	R

Binnen het thema opgroeien, product primair en voortgezet onderwijs wordt de overschrijding aan de lastenkant veroorzaakt door de overschrijding op de kosten van het leerlingenvervoer. Deze overschrijding wordt met name veroorzaakt door extra begeleiding op moeilijke trajecten door de verzwaren van gedragsproblematiek. De overschrijding is rechtmatig omdat deze past binnen bestaand beleid en niet beïnvloedbaar is als gevolg van open einde regeling

Binnen het thema opgroeien, product jeugdhulp geëscaleerde zorg wordt de overschrijding met name veroorzaakt door de afrekeningen van met jeugdhulpaanbieders van voorgaande jaren voor een totaalbedrag van € 6,6 miljoen. Tegenover deze oude afrekeningen staan extra opbrengsten van € 5 miljoen. Omdat de afrekeningen van oude jaren pas in het laatste kwartaal zijn afgerond, zijn de overschrijdingen hoger dan bij de Bestuursrapportage was voorzien. De overschrijding is rechtmatig omdat deze past binnen bestaand beleid en niet beïnvloedbaar is als gevolg van open einde regeling.

Binnen het thema betrokken zijn, product volwassenen maatwerkwerkondersteuning is een overschrijding van € 1,7 miljoen aan de lastenkant, veroorzaakt door een toenemend beroep op de maatwerkvoorzieningen. De invoering van het abonnementstarief leidt tot een aanzuigende werking, hier is sprake van een open einde regeling, waardoor deze kosten niet beïnvloedbaar zijn. Daarmee wordt de begrotingsrechtmatigheid niet aangetast.

Binnen het thema Thuis, product Volwassen geëscaleerde zorg is een overschrijding van € 0,4 miljoen op de lasten. Dit hangt samen met het tekort op beschermd wonen van € 0,9 miljoen. Hier is sprake van een open einde regeling waardoor deze kosten niet beïnvloedbaar zijn, de begrotingsrechtmatigheid wordt hiermee niet aangetast.

Binnen het thema Leren, ontwikkelen en werken, product bijzondere bijstand, is een overschrijding van € 0,5 miljoen op de lasten ontstaan als gevolg van de dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren, waarvan de dotatie niet was begroot. Hetzelfde doet zich voor binnen het thema Leren, ontwikkelen en werken, product Wet BUIG en overige regelingen. Hier is de overschrijding € 0,5 miljoen. Naar aanleiding van berekening toereikendheid van de voorzieningen, waren dotaties noodzakelijk. Deze overschrijding is rechtmatig omdat deze past binnen het bestaand beleid en niet eerder gesignaleerd had kunnen worden.

Binnen het thema Leren, ontwikkelen en werken, product Sociale werkvoorziening is een overschrijding van € 1 miljoen ontstaan. Deze overschrijding is het gevolg van een administratieve wijziging, die bij jaarrekening is verwerkt. Abusievelijk is in de begroting alleen de netto-omzet van 0,2 miljoen opgenomen aan de batenkant. In plaats hiervan hadden de lasten van 1 miljoen en de baten van 1,2 miljoen afzonderlijk opgenomen moeten worden. Omdat er tegenover de extra lasten direct te relateren extra baten staan, wordt deze overschrijding als rechtmatig aangemerkt.

Programma 4 Basis op orde in Breda

Bedragen x € 1.000		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019			
Thema	Product	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten overschrijding	Oordeel
Veilig Breda	Veiligheid openbare ruimte	4.447	1.267	5.217	1.082	-770	R
Dienstverlening	Publieksservice	8.125	3.368	8.671	4.031	-546	R
Beheer van de openbare ruimte	Beheer openbare ruimte, groen	12.142	77	13.584	42	-1.442	R
Beheer van de openbare ruimte	Riolering	16.420	19.403	17.171	20.247	-751	R
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	Vastgoedbeheer	25.595	11.958	26.077	12.953	-482	Deels O
Open overheid	College en ondersteuning college	1.668	0	2.816	1	-1.148	R
Open overheid	Raad, commissies en griffie	2.569	0	2.888	4	-319	R

De lastenoverschrijding binnen het thema Veilig Breda, product Veiligheid Openbare ruimte heeft betrekking op aanvullende kosten gemaakt op het gebied van evenementen en kosten voor bezwaar en beroep. De kosten met betrekking tot evenementen hangen samen met legesinkomsten. De kosten samenhangend met bezwaar en beroep zijn gemeld bij de Bestuursrapportage en hebben te maken met rechtszaken zoals voor het traject van de Moskee aan de Vlaanderenstraat. Deze kosten passen binnen bestaand beleid en worden desgevolg aangemerkt als rechtmatig.

Binnen het thema Dienstverlening, product publieksservice, zien we hogere lasten voor legesproducten. Deze lasten worden gedekt door hogere samenhangende baten en worden om deze reden als rechtmatig aangemerkt.

Binnen het thema Beheer van de openbare ruimte zien we hogere lasten op het product beheer openbare ruimte groen. De overschrijding wordt onder andere veroorzaakt door hogere kosten als gevolg van droogte en aanpak eikenprocessierups. Deze kosten passen binnen het bestaande beleid en zijn bij de Bestuursrapportage gemeld om deze reden wordt de overschrijding als rechtmatig aangemerkt. De aanvullende kosten van € 0,7 miljoen voor Stad in een groen park zijn voor het deel van het herstel kwadrant Park Valkenberg reeds gemeld bij de Bestuursrapportage. De overige overschrijding van € 0,4 miljoen wordt veroorzaakt door diverse verzoeken vanuit de stad in verband met aanpak wortelopdruk, vervangen van groen

in verband met sociale onveiligheid, aanleg van de Plukroute (Breda Begroot). Deze kosten zijn passend binnen het bestaande beleid en worden om deze reden niet als onrechtmatig aangemerkt.

Binnen het thema Beheer van de openbare ruimte, product riolering wordt de overschrijding van de lasten veroorzaakt door de dotatie aan de voorziening riolering. Dit is veroorzaakt door de hogere baten van riolering welke in 2019 zijn ontvangen, welke worden gestort in de egalatievoorziening. De aanvullende lasten worden gedekt door hogere samenhangende baten en worden om deze reden als rechtmatig aangemerkt.

Binnen het thema Beheer van het gemeentelijk Vastgoed zijn een aantal overschrijdingen ontstaan. Er zijn in 2019 aanpassingen gedaan aan noodzakelijke maatregelen voor brand- en dak-veiligheid en het herstellen van vandalisme. Deze posten waren niet voorzien en zijn omwille van veiligheid uitgevoerd, en worden daarmee niet als onrechtmatig aangemerkt. Verder is onder dit thema een uitgave opgenomen van € 0,235 miljoen als gevolg van het doen van investeringen aan de ijsbaan. Voor deze uitgaven is onterecht geen krediet gevoteerd en uitgaven zijn niet geactiveerd. Dit leidt tot een fout, maar leidt niet tot begrotingsonrechtmatigheid.

Binnen het thema Open Overheid, product college en ondersteuning college is een aanvullende storting in de voorziening voor politieke ambtsdragers van € 1 miljoen opgenomen. Omdat deze gevormd wordt op basis van de actuariële berekeningen per peildatum 31 december 2019 kan deze niet in de begroting worden opgenomen. Als gevolg van de lage rentestand was deze storting noodzakelijk. Voor de bepaling van de toereikendheid van de voorziening was een aanvullende storting noodzakelijk. Deze overschrijding is rechtmatig omdat deze past binnen bestaand beleid en niet eerder gesignaleerd had kunnen worden.

Binnen het thema open overheid, product Raad, commissies en griffie zijn de aanvullende lasten in verband met hogere accountantskosten en nabetalingen als gevolg van de nieuwe rechtspositie voor raadsleden opgenomen. Aan deze uitgaven liggen raadsbesluiten ten grondslag. Omdat raadsbesluit met betrekking tot rechtspositie raadsleden eind december is vastgesteld, is deze overschrijding niet eerder gesignaleerd en is deze rechtmatig.

Programma 5 Organisatie en financiën van Breda

Bedragen x € 1.000		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019		Lasten over- schrijding	Oordeel
Thema	Product	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
Een toekomstbestendige organisatie	Overhead	62.486	5.441	67.789	6.645	-5.303	R
Solide financiën	Overige algemene dekkingsmiddelen	-139	0	1.517	140	-1.656	R
Investeringsreserve	Investeringsreserve	1.085	1.660	1.440	1.660	-355	R

Binnen het Thema een toekomstbestendige organisatie, product overhead, wordt de lastenoverschrijding voor het overgrote deel veroorzaakt door de overschrijding op de kosten voor bedrijfsvoering voor de gehele gemeentelijke organisatie. Met name doordat minder inzet van personeel aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen heeft kunnen plaatsvinden is er sprake van hogere lasten. Daarnaast leidt overschrijding van de kosten van inhuur (met samenhangende lagere salarislasten) tot een overschrijding. Deze overschrijding is reeds gemeld bij de Bestuursrapportage 2019 en wordt om deze reden aangemerkt als rechtmatig.

De overschrijding binnen het thema Solide financiën, product overige algemene dekkingsmiddelen, betreft de kosten die door de Gemeente betaald zijn in het kader van Fort Oranje. Deze kosten worden betaald uit de bijdrage die vanuit het Gemeentefonds in 2017 als regiogemeente is ontvangen. Deze post is verrekend met de balans-positie, die hiervoor is gevormd. Deze overschrijding is rechtmatig omdat deze past binnen bestaand beleid en de lasten worden gedekt door samenhangende baten.

Daarnaast is binnen het thema investeringsreserve de storting in de investeringsreserve opgenomen voor de Doorstroomvoorziening. Dit is conform raadsbesluit in 2019, echter hiervoor was abusievelijk geen begrotingswijziging opgenomen. Dit tast de begrotingsrechtmatigheid niet aan.

2019

Jaarrekening

JAARREKENING

BALANS

(Bedragen x € 1.000)				
Activa		31-12-18		31-12-19
Vaste activa		619.498		628.843
Immateriële vaste activa	2.804		3.338	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	1.567		2.286	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.237		1.051	
Materiële vaste activa	432.125		442.722	
Investerings met economisch nut	254.315		258.037	
Investerings economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	115.116		119.361	
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	62.694		65.324	
Financiële vaste activa	184.569		182.784	
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.076		2.076	
Leningen aan woningbouwcorporaties	70.883		66.677	
Leningen aan deelnemingen	16.555		15.858	
Overige langlopende leningen	95.055		98.173	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	20.907		30.025	
Vorderingen op openbare lichamen	4.704		7.112	
Overige verstrekte kasgeldleningen	0		0	
Overige vorderingen	16.203		22.913	
Liquide middelen	191		75	
Liquide middelen	191		75	
Overlopende activa	80.181		55.727	
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	69.423		48.827	
Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen	269		338	
Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk	2.031		436	
Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	8.459		6.126	
Totaal Activa		765.468		761.669
Recht op verliescompensatie		2.641		3.271

(Bedragen x € 1.000)				
Passiva		31-12-18		31-12-19
Eigen Vermogen		140.491		133.713
Reserves	148.903		126.693	
Algemene reserves	103.876		75.601	
Bestemmingsreserves	45.027		51.091	
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van de baten en lasten in de jaarrekening	-8.412		7.020	
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-8.412		7.020	
Voorzieningen		59.094		50.854
Voorzieningen	59.094		50.854	
Voorzieningen	59.094		50.854	
Vaste schulden		424.819		440.614
Vaste schulden	424.819		440.614	
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	424.329		440.088	
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0		0	
Waarborgsommen	490		526	
Vlottende passiva		141.065		136.489
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	86.162		83.847	
Overige kasgeldleningen	45.000		50.000	
Banksaldi	9.922		8.725	
Overige schulden	31.239		25.122	
Overlopende passiva	54.903		52.642	
Verplichtingen	46.161		42.971	
Voorschotten van Europese overheidslichamen	619		771	
Voorschotten van het Rijk	3.880		3.377	
Voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	1.590		3.890	
Overige vooruitontvangen bedragen	2.653		1.633	
Totaal Passiva		765.468		761.669
Totaal gewaarborgde geldleningen		672.550		645.353
EMU-saldo		12.700		-31.882

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet (de Financiële Verordening Gemeente Breda).

De cijfers van deze jaarrekening gaan over alle bij de Gemeente Breda behorende organisatieonderdelen.

De waarderingsgrondslagen zijn vergelijkbaar met het voorgaande jaar.

WAARDERING

VASTE ACTIVA

De activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- en vervaardigingsprijs. Deelnemingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Immateriële vaste activa

Investerings als onderdeel van een nog door de raad in te stellen grondexploitatie worden met ingang van 2017 geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Daarbij wordt rekening gehouden met een aftrek van specifiek gerelateerde bijdragen van derden. Eventuele bijdragen uit bestemmingsreserves worden aangewend ter dekking van de kapitaallasten van genoemde type investeringen. Zodra de grondexploitatie bij raadsbesluit is ingesteld worden de geactiveerde investeringen ingebracht in de grondexploitatie.

Materiële vaste activa

Voor materiële vaste activa geldt dat de verkrijgingsprijs, waar van toepassing, is verminderd met ontvangen bijdragen van derden die in directe relatie met het actief staan, en subsidies.

Met ingang van 2017 is het uitgangspunt, dat de materiële vaste activa altijd worden geactiveerd. Tot 2017 werden investeringen met maatschappelijk nut alleen dan geactiveerd als er onvoldoende dekking is uit reserves of via de exploitatierekening. Bij een duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats, dan wel wordt een voorziening voor duurzame waardevermindering gevormd.

In de financiële verordening is bepaald dat het college nadere uitvoeringsregels vastlegt voor waardering en afschrijving van de vaste activa. In het financieel beleid zijn de afschrijvingstermijnen vastgelegd. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en in principe lineair bepaald. Voor gebouwen gaan we uit van een annuïtaire afschrijvingsmethodiek. Investeringen met een aanschafwaarde onder de € 50.000 worden niet geactiveerd.

Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van 1e uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen en verstrekte leningen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, zonodig verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde als deze lager is dan verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De grondvoorraden en onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met al ontvangen verkoopopbrengsten. Voor verliesgevende grondcomplexen bestaat een voorziening. Op het moment dat we een tekort verwachten op een grondexploitatie treffen we een voorziening.

De gemeente heeft extracomptabel inzichtelijk gemaakt welke winstpotentie er is voor de complexen die naar verwachting afsluiten met een positief saldo. Winstneming gebeurt op basis van de POC-methode (Percentage of Completion). Tussentijds kan ook al winst worden genomen. In dat geval gaan we ervan uit dat het deel van de winst is gerealiseerd, dat we onttrekken aan de exploitatie. We bepalen de hoogte van de tussentijdse winstneming op basis van Percentage of Completion methode (POC). De berekeningswijze is als volgt: het percentage gerealiseerde kosten x het percentage gerealiseerde opbrengsten x het geprognosticeerde resultaat (rekening houdend met onzekerheden) = tussentijdse winstneming. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Overige kortlopende activa

De overige kortlopende activa, zoals debiteuren, overige vorderingen en liquide middelen, zijn opgenomen tegen de nominale waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

EIGEN VERMOGEN

De algemene reserves dienen als algemeen financieel weerstandsvermogen. In bestemmingsreserves zijn bedragen gereserveerd voor (specifiek) benoemde toekomstige uitgaven of bijdragen aan budgetten.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde, met uitzondering van de pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers (Voorziening APPA). Deze is gewaardeerd tegen contante waarde op basis van actuariële grondslagen. Voorzieningen voor planmatig onderhoud zijn onderbouwd met een meerjarenperspectief. Voor afvalstoffen en riolering zijn er voorzieningen, waarin we de jaarlijkse resultaten egaliseren.

VASTE SCHULDEN

De langlopende schulden hebben een looptijd van één jaar of langer. Deze zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen.

VLOTTENDE PASSIVA

Kortlopende passiva, zoals crediteuren en overige schulden zijn ook opgenomen tegen nominale waarde.

Overig

Op bijzondere waarderingsgrondslagen van specifieke balansonderdelen gaan we in bij het betreffende onderdeel in de toelichting op de balans.

RESULTAATBESTEMMING

De mutaties in reserves waarover de gemeenteraad bij begroting (swijziging) al besloot, worden verantwoord na de bepaling van het saldo van baten lasten volgens het overzicht van baten en lasten. Het saldo volgens het overzicht van baten en lasten leidt, samen met de mutaties in de reserves waarover de gemeenteraad al besloot, tot een nog te bestemmen resultaat. Het resultaat staat als afzonderlijke post op de balans. De gemeenteraad besluit over de resultaatbestemming bij de behandeling van de jaarrekening.

TOELICHTING VASTE ACTIVA

Vaste Activa

Vaste activa zijn zaken die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze zaken worden geactiveerd en hierover wordt gedurende de gebruiksduur afgeschreven. Er is onderscheid in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk van aard; bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa zijn geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

Immateriële vaste activa

(Bedragen x € 1.000)

	31-12-2018	31-12-2019
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	1.567	2.286
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.237	1.051
Totaal Immateriële vaste activa	2.804	3.338

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling betreffen voorbereidingskosten voor 3 ontwikkelingsgebieden (Havenkwartier, Gasthuisvelden en Markoevers). De geactiveerde kosten worden afgeschreven in 5 jaar. In 2019 is een bedrag van € 1,2 miljoen geactiveerd en € 0,4 miljoen afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreffen in het kader van monumentenzorg bijdragen aan restauraties op monumentale panden in de binnenstad. De geactiveerde bijdragen worden afgeschreven over een periode van 25 tot 30 jaar. In 2019 hebben er geen nieuwe bijdragen plaatsgevonden. Op de boekwaarde van het beginsaldo van € 1,2 miljoen is in 2019 € 0,1 miljoen afgeschreven, zodat de boekwaarde ultimo 2019 € 1,1 miljoen bedraagt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de economische levensduur. Er is onderscheid in:

- Investerings met een economische nut: investeringen die verhandelbaar zijn of die een bijdrage leveren aan het productieproces.
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven: de investeringslasten worden door middel van heffingen in rekening gebracht bij de gebruiker. Dit zijn specifiek de investeringen voor afvalstoffen en riolering.
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut: investeringen in de openbare ruimte (wegen, parken, viaducten et cetera) zijn niet verhandelbaar en leveren geen bijdrage aan productieprocessen. Vanaf het begrotingsjaar 2017 worden ook deze (nieuwe) investeringen geactiveerd en gelden ook over deze (nieuwe) investeringen de gebruikelijke afschrijvingstermijnen.

Onderstaand een overzicht van de wijzigingen van de boekwaarde van deze materiële vaste activa in 2019.

Materiële vaste activa

(Bedragen x € 1.000)

	31-12-2018	31-12-2019
Investerings met economisch nut	254.315	258.037
Investerings economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	115.116	119.361
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	62.694	65.324
Totaal Materiële vaste activa	432.125	442.722

Verloop materiele vaste activa

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Bij: Invester- ingen afgelopen jaar	Af: Desinves- teringen	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	Bijdragen van derden	Voorziening duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-2019
Economische nut:							
Investerings waarvoor heffingen kunnen worden geheven	115.117	10.498		6.249	5		119.361
Subtotaal	115.117	10.498	0	6.249	5	0	119.361
Overige investeringen met economisch nut:							
Gronden	48.646	3.686	370		159	608	51.195
In erfpacht uitgegeven gronden	10.554	430	-703			318	11.369
Woonruimten	74			8			66
Bedrijfsgebouwen	145.042	8.329	1.172	5.943	121		146.135
Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	8.688	83		1.081	7		7.683
Vervoermiddelen	5.177	3.357		1.102			7.432
Machines, apparaten en installaties	10.314	79	20	1.206			9.167
Overige mva	25.820	3.584	121	4.292	1		24.990
Subtotaal	254.315	19.548	980	13.632	288	926	258.037
Investerings met een maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken t/m 2016	48.393			6.505			41.888
Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken vanaf 2017	14.300	12.537		681	2.720		23.436
Subtotaal	62.693	12.537	0	7.186	2.720	0	65.324
Totaal	432.125	42.583	980	27.067	3.013	926	442.722

Investerings waarvoor heffingen kunnen worden geheven

Deze investeringen betreffen de investeringen in riolering van € 10,3 miljoen. In 2018 waren de investeringen van vergelijkbaar volume, € 11 miljoen. In 2019 is het Stedelijk Waterplan 2019-2023 vastgesteld wat de basis vormt voor de uit te voeren investeringen.

Overige investeringen met economisch nut

In 2019 heeft de aankoop van de voormalige rechtbanklocatie plaatsgevonden voor in totaal € 8,4 miljoen. Hiervan is € 4 miljoen verantwoord onder de categorie gronden en € 4,4 miljoen onder de categorie bedrijfsgebouwen. Onder de bedrijfsgebouwen zijn daarnaast de investeringen in verduurzaming van onze gebouwen en de verbouwing Mezz verantwoord voor € 1,6 miljoen.

Onder de overige investeringen met economisch nut is ultimo 2019 voor een bedrag van € 28,5 miljoen aan activa (gronden en opstallen) opgenomen dat bestemd is voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling, dit betreft gronden en opstallen in het Havenkwartier, Gasthuisvelden en agrarische gronden op diverse locaties. Samen met de boekwaarde op de balanspost Overige grond- en hulpstoffen onder voorraden is dit de boekwaarde van de af te stoten en strategische bezittingen uit de voorraad panden en gronden. In de paragraaf grondbeleid is onder de voorraad panden en gronden een toelichting over deze activa opgenomen.

De investeringen in vervoermiddelen betreffen de investeringen in het gemeentebrede wagenpark. De investeringen in overige materiële vaste activa betreffen met name investeringen in bedrijfsmiddelen zoals automatisering en de investeringen in audiovisuele apparatuur in het stadhuis.

Investerings met maatschappelijk nut

Dit betreffen de investeringen in onze openbare ruimte op het gebied van wegen, parken, viaducten en dergelijke ter grootte van € 12,5 miljoen. In 2018 is hierin voor € 9,7 miljoen geactiveerd.

Desinvesteringen

Desinvesteringen op het gebied van gronden en panden hangt samen met de verkoop van de Tweeschaar en locaties aan de Generaal Maczekstraat en de Zomergemstraat.

De negatieve desinvestering op het gebied van erfpacht betreft herwaardering van in het verleden uitgegeven gronden in erfpacht welke nog niet conform de geldende BBV-wetgeving tegen eerste uitgifteprijs waren gewaardeerd. In 2019 is dit gecorrigeerd.

Afschrijvingen

De jaarlijkse afschrijvingslast is bepaald conform de afschrijvingstabel in het financieel beleid. Op basis van levensduur wordt de jaarlijkse afschrijvingslast bepaald. Voor gebouwen schrijven we annuitair af, wat wil zeggen een jaarlijks gelijkblijvende kapitaallast van rente plus afschrijving. Voor de overige activa schrijven we lineair af, waarbij de afschrijvingslast gelijk blijft, maar de rentelast gedurende de looptijd afneemt.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn deelnemingen en verstrekte leningen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, zonodig verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde als deze lager is dan verkrijgingsprijs. Er wordt geen afwaardering wegens oninbaarheid noodzakelijk geacht.

Financiële vaste activa

(Bedragen x € 1.000)

	31-12-2018	31-12-2019
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	2.076	2.076
Leningen aan woningbouwcorporaties	70.883	66.677
Leningen aan deelnemingen	16.555	15.858
Overige langlopende leningen	95.055	98.173
Totaal Financiële vaste activa	184.569	182.784

Kapitaalverstrekingen

De nominale waarde van de aandelenbelangen in betreffende deelnemingen zijn in 2019 niet gewijzigd.

(Bedragen x € 1.000)

Specificatie Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	31-12-2018	31-12-2019
Brabant Water NV	735	735
Bank Nederlandse Gemeenten NV	644	644
Intergas NV	0	0
Enexis / Essent NV	24	24
Stadsherstel NV	204	204
Chasse Theater Beheer NV	227	227
Bredase Investeringsmaatschappij NV (BriM)	227	227
Rewin	16	16
Neovita B.V.	0	0
Totaal Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	2.076	2.076

Leningen

(Bedragen x € 1.000)

Specificatie Leningen aan deelnemingen	31-12-2018	31-12-2019
Chassé Theater Beheer NV	15.501	14.843
Stadsherstel NV	1.054	1.016
Totaal Leningen aan deelnemingen	16.555	15.858

Op de leningen aan deelnemingen vinden de contractuele aflossingen plaats.

Overige langlopende vorderingen en leningen

(Bedragen x € 1.000)

Specificatie Overige langlopende leningen	31-12-2018	31-12-2019
BreedSaaM	78.598	76.408
Leningen Gemeentelijke Kredietbank	3.327	3.511
Leningen Sociale Zaken	1.189	1.403
Museum of the Image (MOTI)	359	0
Startersleningen	6.551	6.611
Deposito voormalig Hypotheekfonds Noord-Brabant	829	429
Lening Nationaal Restauratie Fonds	1.296	1.227
Synchroon B.V.	2.846	2.846
Leningen U/G Woonwagencenten	60	515
Leningen U/G Sportverenigingen	0	575
Leningen U/G Klimaatfonds en Verduurzaming	0	34
Leningen U/G Klimaatfonds Breda	0	170
Leningen U/G Wilko Fruit	0	675
Leningen U/G Cultuur	0	3.767
Totaal Overige langlopende leningen	95.055	98.173

Leningen BreedSaaM

De Gemeente Breda heeft in 2014 de overeenkomst tot de door decentralisatie voor huisvestingsmiddelen voor het primair en speciaal onderwijs ondertekend. In het kader daarvan zijn de onderwijsgebouwen tegelijkertijd met het verstrekken van leningen overgedragen aan BreedSaaM. Aan de doordecentralisatieovereenkomst ligt een business case ten grondslag met een aantal kaderstellende voorwaarden. Op basis daarvan wordt het risico op oninbaarheid van deze leningen nihil geacht.

Startersleningen

De gemeenteraad heeft voor de startersleningen Breda kredieten beschikbaar gesteld van in totaal € 5,7 miljoen in de jaren 2009, 2013, 2014 en 2017. In 2019 heeft de gemeenteraad, naast de al bestaande Blijverslening, ook de Verzilverlening beschikbaar gesteld. € 0,7 miljoen van de eerder € 0,95 beschikbaar gestelde krediet voor de Blijverslening is overgeheveld naar de Verzilverlening. Tevens is voor alle 3 de leningen in totaal € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld die naar behoefte wordt verdeeld over de 3 leningen.

In 2019 zijn 28 startersleningen verstrekt (totaal 486 sinds 2009), een daling ten opzichte van 2018 en een verdere daling ten opzichte van de jaren daarvoor. Redenen voor de verdere daling zijn de duurdere koopwoningmarkt en de strenge hypotheekvoorwaarden.

Vanwege de duurdere koopwoningmarkt zijn in 2019 de maximale verwervingskosten voor het kopen van een eerste woning verhoogd naar respectievelijk € 225.000 voor een reguliere (nieuwbouw)woning en € 240.000 voor een energie-neutrale en/of nul-op-de-meterwoning.

In 2019 zijn 2 Blijversleningen verstrekt en 0 Verzilverleningen. Om de Blijverslening bereikbaar te maken voor een grotere doelgroep is de maximale inkomensgrens die de gemeente had ingesteld weer opgeheven. Daarentegen is een maximale inkomensgrens toegevoegd aan de Verzilverlening. Voornaamste reden voor de inkomensgrens is dat Breda de Verzilverlening vooral beschikbaar wil stellen voor mensen die onvoldoende inkomen hebben om maandelijks te kunnen aflossen.

De uitvoering van de Startersleningen, Blijversleningen en Verzilverleningen zijn grotendeels uitbesteed aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

Synchroon

Op 28 december 2017 is het pand gelegen aan de Parade 10-14 (voormalige Chassé Kazerne) verkocht en in eigendom overgedragen aan Synchroon BV. Synchroon BV wil het pand transformeren naar woningen, horeca, detailhandel en hotel. De lening (€ 2.846.100) betreft de koopsom van het pand die Synchroon BV schuldig is aan de Gemeente Breda op het moment dat de omgevingsvergunning voor het bovengenoemd transformatieplan onherroepelijk is. De koopsom is in januari 2020 ontvangen.

Leningen u/g woonwagencenten

Voor een aantal woonwagencenten zijn in 2019 huurkoop overeenkomsten gesloten. Voor bewoners op woonwagencenten, waarvoor het lastig is om een koop van het perceel van de gemeente te financieren, biedt de Gemeente de mogelijkheid om het perceel in eigendom te verkrijgen door middel van huurkoop. Middels deze financieringsvorm is het inmiddels gelukt om in 2019 20 percelen te verkopen (in 2018 waren dit er 2).

Leningen u/g sportverenigingen

Er zijn aan twee sportverenigingen leningen verstrekt voor investeringen in sportvelden.

Leningen u/g Klimaatfonds Breda

Het Klimaatfonds verstrekt leningen tegen een lage rente om projecten te realiseren die bijdragen aan de klimaatdoelstelling van de stad. Het gaat om projecten op het gebied van energiebesparing, duurzame energieopwekking, mobiliteit en klimaatadaptatie.

Leningen u/g Wilko Fruit

Vanuit de activiteiten van het Lokaal Herstructureringsfonds is in samenwerking met de BOM een lening verstrekt aan Wilko Fruit van € 1,35 miljoen. Gemeente participeert voor 50% in deze lening, de vordering bedraagt € 0,7 miljoen.

Leningen u/g Cultuur

Dit betreft met name de verstrekte leningen aan de Stichting De Nieuwe Veste (€ 3 miljoen) en aan Stichting Mezz (€ 0,5 miljoen).

TOELICHTING VLOTTENDE ACTIVA

Vlottende Activa

Voorraden

Vlottende activa zijn bezittingen waarin het vermogen in principe voor een periode korter dan een jaar is vastgelegd bijvoorbeeld voorraden, vorderingen en liquide middelen.

De voorraden zijn hoofdzakelijk grondexploitatie. In de paragraaf Grondbeleid in deze jaarstukken wordt ingegaan op deze ontwikkeling en is toegelicht welke aanpassingen in dit kader zijn verwerkt. In deze paragraaf wordt ook inzicht gegeven in de planresultaten per exploitatie, de voorraad gronden en panden en de risico's.

Het BBV specificeert het bezit van grond naar de volgende activa:

- materiële vaste activa
- bouwgrond in exploitatie (BIE)
- voorraad grond

Bedragen x € 1.000

Voorraden	31-12-2018	31-12-2019
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	69.130	66.993
Voorziening onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-30.051	-25.316
Overige grond- en hulpstoffen	6.359	6.313
Voorziening overige grond- en hulpstoffen	-813	-1.065
Gereed producten en handelsgoederen	66	75
Totaal Voorraden	44.691	46.999

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht onderhanden werk	bedrag
Stand per 31-12-2018	69.130
mutaties	2.137
Stand per 31-12-2019	66.993

Onder het onderhanden werk zijn opgenomen de bouwgronden in exploitatie (IEGG) en overige:

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	31-12-2018	Mutaties	31-12-2019
Totaal onderhanden werk	69.130	-2.137	66.993
Waarvan bouwgronden in exploitatie (IEGG)	71.757	-4.764	66.993
Waarvan bouwgronden overig	-2.627	2.627	0

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht bouwgronden in exploitatie (IEGG)	bedrag
Stand per 31-12-2018	71.757
mutaties	-4.764
Stand per 31-12-2019	66.993
Nog te maken kosten	29.611
Nog te realiseren opbrengsten	81.378

De gronden in exploitatie hebben betrekking op 22 grondexploitaties; deze nemen in waarde af van € 68,4 miljoen naar € 63,6 miljoen. De mutaties betreffen de gerealiseerde baten, met name verkoopopbrengsten en lasten, zoals kosten voor bouw- en woonrijpmaken in 2019.

In de onderstaande tabel is de boekwaarde per grondexploitatie weergegeven:

Naam	Stand 1-1-2019	Mutaties 2019	Stand 31-12-2019	Eindwaarde jaar	Bedrag eindwaarde
Via Breda					
Stationskwartier	13.871	344	14.215	2023	-6.412
Totaal Via Breda	13.871	344	14.215		
Werken					
Markpark	3.042	66	3.108	2020	-1.463
Verzamelcomplex Bedrijventerreinen	1.984	-768	1.216	2021	765
Werkdonken	2.619	220	2.839	2024	1.524
Rithmeesterpark	14.334	-2.433	11.901	2024	1.003
Heilaar Noord	604	282	886	2020	1.661
Totaal Werken	22.583	-2.633	19.950		
Wonen					
Verzamelcomplex Wonen	-561	304	-257	2020	1.743
Nieuw Wolfslaar	-19	112	93	2020	172
Roosberg	233	-233	0	2019	Geliquideerd
Eikberg	-2.061	759	-1.302	2022	1.961
Wisselslag	1.921	-263	1.658	2021	-2.035
Saval	4.155	-4.155	0	2019	Geliquideerd
Tijdelijke woningen	706	-706	0	2019	Geliquideerd
Adriaan K. Landgoed	3.244	-123	3.121	2022	-1.445
Waterdonken	1.203	689	1.892	2021	772
Bouverijen	27.414	1.006	28.420	2023	-13.091
Meulenspie	285	73	358	2020	-870
Hoge Gouw	-1.280	-432	-1.712	2021	1.935
Haenen-Zuid	-180	180	0	2019	Geliquideerd
Westerhagelaan-Muizenberglaan	653	31	684	2022	440
Vijverstraat, Prinsenbeek	-222	81	-141	2020	94
Burg. Middelaarlaan	-188	188	0	2019	Geliquideerd
Totaal Wonen	35.303	-2.485	32.828		
Totaal	71.757	-4.764	66.993		

Een toelichting op de belangrijkste mutaties in de grondexploitaties is als volgt:

- Aan het einde van het jaar zijn vijf grondexploitaties geliquideerd. Deze grondexploitaties zijn: Roosberg, Saval, Tijdelijke Woningen, Haenen Zuid en Burgmeester Middelaarlaan. Hierdoor nam de boekwaarde voor deze grondexploitaties af met € 4,7 miljoen. De grondexploitaties Saval en Tijdelijke woningen zijn afgesloten met een negatief resultaat; het bedrag is ten laste van de voorziening gebracht. De grondexploitaties Roosberg, Haenen zuid en Burgmeester Middelaarlaan hadden bij afsluiting een positief resultaat. Dit resultaat is ten gunste van het resultaat gebracht.
- De boekwaarde van het verzamelcomplex bedrijventerreinen is afgenomen met bijna € 0,8 miljoen. Deze grondexploitatie bestaat uit restkavels van eerder geliquideerde grondexploitaties. De mutatie is in hoofdzaak het gevolg van verkoop van grond van het voormalige bedrijventerrein Hoogeind.
- Voor de grondexploitatie Rithmeesterpark is de boekwaarde gedaald met € 2,4 miljoen; dit is voornamelijk toe te schrijven aan de verkopen in de deelgebieden noord en midden.

- De afname van € 0,8 miljoen van de boekwaarde van de grondexploitatie Eikberg is in hoofdzaak te verklaren uit de tussentijdse winstneming (€ 1,0 miljoen).
- Voor de grondexploitatie Bouverijen is de boekwaarde met € 1,0 miljoen toegenomen. Dit is in hoofdzaak het gevolg van kosten van bouw- en woonrijp maken van deelgebieden (€ 2,0 miljoen), rente over de boekwaarde (€ 0,4 miljoen) en gerealiseerde verkoopopbrengsten verlagen de boekwaarde met € 1,6 miljoen.
- De toename van de boekwaarde van de grondexploitatie Waterdonken is toe te schrijven aan de tussentijdse winstneming (€ 0,5 miljoen) en kosten woonrijpmaken (€ 0,2 miljoen).

Winstneming op bouwgronden:

Rekening is gehouden met een tussentijdse winstneming van € 2,9 miljoen in negen grondexploitaties. De winstneming is gebaseerd op de Percentage of Completion (POC) methode. De winst moet worden genomen bij grondexploitaties met een negatieve én positieve boekwaarde. Als winstnemingsformule geldt: het percentage in de voortgang in de kosten, vermenigvuldigd met het percentage in de voortgang in de opbrengsten, vermenigvuldigd met het verwachte positieve resultaat op eindwaarde, gecorrigeerd voor projectspecifieke risico's. Voor een verder toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties bedragen in totaal € 29,6 miljoen voor de resterende looptijd vanaf 2020. Deze kosten zijn opgebouwd uit:

Bedragen x € 1.000

Nog te maken kosten:	bedrag	%
Bouw- en woonrijpmaken	24.312	82%
Honoraria	2.926	10%
Verwervingen	0	0%
Overige kosten	2.373	8%
Totaal	29.611	100%

Verreweg de grootste kostenpost vormt het bouw- en woonrijpmaken met een aandeel van 82%. Honoraria (Dit betreffen de kosten voor ambtelijke inzet) is een post die hiermee direct samenhangt.

Kijkend naar de afzonderlijke grondexploitaties dan is bijna 70 % van de nog te maken kosten opgenomen in drie grondexploitaties Bouverijen (€ 11,9 miljoen), Rithmeesterpark (€ 4,6 miljoen) en Stationskwartier (€ 3,8 miljoen).

De nog te realiseren opbrengsten in de lopende grondexploitaties bedragen in totaal € 81,4 miljoen voor de resterende looptijd vanaf 2020. Deze opbrengsten bestaan uit de volgende categorieën:

Bedragen x € 1.000

Nog te realiseren opbrengsten	bedrag	%
Opbrengst woningbouw	47.145	58%
Opbrengst bedrijventerrein	28.668	35%
Opbrengst kantoren	3.995	5%
Opbrengst overige categorieën	616	1%
Overige opbrengsten en subsidies	954	1%
Totaal	81.378	100%

Het grootste deel van de opbrengsten is te behalen bij de woningbouw en de bedrijventerreinen, tezamen vormen deze posten 93% van het totaal. Voor kantoren bedraagt het aandeel 5% van het totaal.

De opbrengsten voor woningbouw zijn voornamelijk nog te realiseren in de grondexploitaties Bouverijen (€ 27,8 miljoen) en Stationskwartier (€ 7,7 miljoen). De opbrengsten voor bedrijventerreinen zijn grotendeels nog te behalen in de grondexploitaties Rithmeesterpark (€ 17,3 miljoen) en Werkdonken (€ 4,9 miljoen). Voor kantoren zijn de opbrengsten geconcentreerd in de grondexploitatie Stationskwartier (€ 3,7 miljoen).

Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie overig:

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht overige bouwgronden in exploitatie overig	Bedrag
Stand per 31-12-2018	-2.627
mutaties	2.627
Stand per 31-12-2019	0

Onder deze post was begin 2019 het saldo voor herstructureringsfonds BOM voor - € 2,6 miljoen opgenomen. In 2019 is gekomen tot een herbezinning van de samenwerking. Hierbij is gebleken, dat er geen uitzicht bestaat op nieuwe concrete deelprojecten, waarop is besloten het fonds financieel af te wikkelen.

De financiële afwikkeling heeft in dit boekjaar geleid tot een herrubricering van deze post op de balans. De in het saldo inbegrepen vordering van € 0,7 miljoen op Wilco Fruit is geherrubriceerd naar de financiële vaste activa. De in het saldo inbegrepen rekening-courant schuld aan het herstructureringsfonds van € 1,1 miljoen is per balansdatum opgenomen onder de post overlopende passiva op de balans. Het resterende saldo van € 2,2 miljoen is vrijgevallen ten gunste van het resultaat 2019.

Voorziening onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht voorziening onderhanden werk	bedrag
Stand per 31-12-2018	-30.051
Mutaties 2019	4.735
Stand per 31-12-2019	-25.316

Voor verliesgevend grondexploitaties moet conform het BBV direct een voorziening worden getroffen. Het is een keuze van de gemeente om deze voorziening te waarderen tegen eindwaarde of tegen contante waarde. Het BBV heeft een sterke voorkeur voor waardering op eindwaarde. De gemeente kiest bij deze jaarrekening voor de waardering per 31/12/2019 op eindwaarde.

De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de herzieningen van de grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat. De herzieningen bevatten aannames ten aanzien van de verwachte kosten en opbrengsten. Uitgangspunt voor de berekeningen is het zogenaamde "midcase-scenario". Daarmee is de huidige waardering tot stand gekomen op basis van de beste inschatting van het tijdstip van het opstellen van de herziening. De waardering is dus een inschatting, de realisatie kan afwijken van de verwachting.

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de voorziening per grondexploitatie weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Voorziening onderhanden werk	voorziening JRK18 per 1-1-2019	BBV rente erbij (2%)	voorziening JRK18 per 1-1-2020	mutatie 2019	voorziening JRK19 voor inzet	inzet voorziening	voorziening JRK19 na inzet
VIA BREDA	6.258	125	6.383	29	6.412	-	6.412
1281706 Stationskwartier	6.258	125	6.383	29	6.412		6.412
WERKEN	1.388	28	1.416	47	1.463	-	1.463
1281029 Markpark	1.388	28	1.416	47	1.463		1.463
WONEN	22.405	448	22.853	-439	22.414	-4.973	17.441
1281083 Wisselslag	1.937	39	1.976	59	2.035		2.035
1281086 Saval	4.378	87	4.465	-220	4.245	-4.245	-
1281090 Tijdelijke woningen	792	16	808	-80	728	-728	-
1281106 Adriaan K. Landgoed	1.601	32	1.633	-188	1.445		1.445
1281802 Bouverijen	12.842	257	13.099	-8	13.091		13.091
1281803 Meulenspie	855	17	872	-2	870		870
TOTAAL	30.051	601	30.652	-363	30.289	-4.973	25.316

De voorziening neemt af van € 30,0 mln. naar € 25,3 miljoen. De afname van € 4,7 miljoen is te verklaren uit:

- het bijschrijven van rente met € 0,6 mln. de voorziening neemt hierdoor toe van € 30,1 miljoen naar € 30,7 miljoen
- een vrijval van de voorziening met per saldo van € 0,3 miljoen; deze mutatie is voornamelijk toe te schrijven aan de positieve ontwikkelingen in de weergegeven grondexploitaties;
- een inzet voor de voorziening van € 5,0 miljoen. Dit is toe te schrijven aan het afsluiten van de grondexploitaties Saval en Tijdelijke woningen, omdat de werkzaamheden in die plannen geheel zijn afgerond. Het tekort van beide grondexploitaties van € 5,0 miljoen wordt onttrokken uit de voorziening.

Overige grond- en hulpstoffen

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht overige grond- en hulpstoffen	Bedrag
Stand per 31-12-2018	6.359
mutaties	-46
Stand per 31-12-2019	6.313

Onder de voorraad overige grond- en hulpstoffen zijn opgenomen de af te stoten objecten gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of huidige marktwaarde. De voorraad is eind 2019 in waarde iets afgenomen. De afname is toe te schrijven aan een aantal mutaties. Als gevolg van wijzigingen in de grondexploitatie Eikberg is een perceel overgegaan naar de voorraad overige grond- en hulpstoffen. De waarde neemt hierdoor met € 0,2 miljoen toe. Als gevolg van verkopen van de locatie aan de Laan van Mertersem en het voormalige schoolgebouw de Draaiboom neemt de waarde met € 0,2 miljoen af.

Voorziening overige grond- en hulpstoffen

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht voorziening overige grond- en hulpstoffen	Bedrag
Stand per 31-12-2018	-813
mutaties	-252
Stand per 31-12-2019	-1.065

Als de boekwaarde hoger is dan de huidige marktwaarde, treffen we een voorziening (duurzame waardevermindering). De waardering wordt jaarlijks beoordeeld en aangepast aan de marktwaarde. Wanneer de marktwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt een voorziening duurzame waardevermindering gevormd om de boekwaarde te verlagen. Als er in het verleden een voorziening duurzame waardevermindering is gevormd, valt de voorziening (gedeeltelijk) vrij wanneer de marktwaarde is toegenomen.

De voorziening neemt toe van € 0,8 miljoen naar € 1,1 miljoen door diverse aanpassingen. De belangrijkste mutatie is de verhoging van de voorziening met € 0,3 miljoen voor de Sprundelsebaan als gevolg van taxatie.

WAARDERING ONDERHANDEN WERK GRONDEXPLOITATIES

Gereed producten en handelsgoederen

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht gereed producten en handelsgoederen	Bedrag
Stand per 31-12-2018	66
mutaties	9
Stand per 31-12-2019	75

Onder deze post staan de voorraden per balansdatum van de catering, eigen verklaringen +/- 70 en de voorraden van ATEA.

Vorderingen

Hieronder zijn de vorderingen met een looptijd korter dan een jaar gerubriceerd. De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, dit is de verwachte opbrengst bij incassering.

Conform de wettelijke eisen zijn de voorzieningen wegens oninbaarheid op de openstaande vorderingen in mindering gebracht.

(Bedragen x € 1.000)

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2018	31-12-2019
Debiteuren openbare lichamen	4.704	7.112
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0
Debiteuren	11.294	17.501
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.903	-6.164
Debiteuren verhaal en terugvorderingen Wwb/BUIG	18.219	17.487
Voorziening debiteuren verhaal en terugvordering Wwb/BUIG	-10.406	-10.211
Vordering schatkistbankieren	0	75
Overige vorderingen	0	4.225
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	20.907	30.025

Ingevolge de regelgeving worden de debiteuren op openbare lichamen apart getoond op de balans. Bij een aantal publiek-rechtelijke lichamen is de openstaande post hoger t.o.v. vorig jaar. Dit is het geval bij Gemeente Altena (€ 1,3 miljoen hoger), gemeente Oosterhout (€ 0,9 miljoen hoger), gemeente Geertruidenberg (€ 0,4 miljoen hoger) in verband met bevoorschotting regionale inkoop jeugd.

De post debiteuren is ultimo 2019 € 6,2 miljoen hoger dan ultimo 2018. Dit verschil wordt met name verklaart door een aantal incidentele hoge vorderingen. Ultimo 2019 is een bedrag van € 3,3 miljoen gefactureerd aan NS Poort inzake naheffingsaanslagen BTW en grondtransacties OVTC op basis van een oude vordering uit 2017. Verder staat ultimo 2019 een vordering open op Synchroon voor een bedrag van € 2,9 miljoen inzake de overdracht van de voormalige Chassekazerne. Daarnaast is een afrekening jeugdhulp over de jaren 2015 tot en met 2017 aan Juzt voor een bedrag van € 1,6 miljoen een verklaring voor het hogere debiteurensaldo.

De fors hogere post voorziening dubieuze debiteuren wordt vrijwel volledig verklaard, doordat de vordering op NS Poort gezien de ouderdom van de vordering vanuit oogpunt van voorzichtigheid ook volledig is voorzien.

Onder de overige vorderingen zijn twee door de Gemeente Breda in 2019 aan Juzt verstrekte leningen van € 2,6 miljoen en € 1,6 miljoen, in totaal € 4,2 miljoen, opgenomen. De leningen zijn verstrekt om de tijdelijke liquiditeitsproblemen bij Juzt het hoofd te kunnen bieden en de aangeboden zorg duurzaam kan worden geborgd.

Liquide middelen

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2019
Kasgelden	35	44
Banktegoeden	97	10
Kruisposten	59	20
Totaal Liquide middelen	191	75

TOELICHTING

Onder de liquide middelen worden de kas- en banksaldi alsmede kruisposten opgenomen. Deze middelen zijn vrij besteedbaar.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn vooruitbetaalde kosten of nog te ontvangen baten waarvan de afwikkeling in het komende boekjaar plaatsvindt.

Overlopende activa

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa	31-12-2018	31-12-2019
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	69.423	48.231
Verhaalbare kosten faciliterende grondexploitaties	0	301
Nog te verhalen kosten faciliterende grondexploitaties	0	0
Nog te verrekenen kosten faciliterend grondexploitaties	0	294
Voorziening faciliterend grondexploitaties	0	0
Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen	269	338
Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk	2.031	436
Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	8.459	6.126
Totaal Overlopende activa	80.181	55.727

De post overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen is eind 2019 fors lager dan eind 2018. Dit lagere saldo wordt met name verklaard doordat op deze post eind 2018 nog voor zo'n € 18,7 miljoen was opgenomen om af te rekenen inzake Jeugdhulp, wat in 2019 grotendeels is afgewikkeld. Verder was eind 2018 onder deze post als nog te ontvangen post de hiervoor toegelichte vordering op NS poort opgenomen, die inmiddels in 2019 als vordering onder de post debiteuren is verwerkt.

Conform gewijzigde regelgeving worden verhaalbare kosten, nog te verhalen kosten en nog te verrekenen kosten inzake de faciliterende grondexploitaties vanaf boekjaar 2019 apart getoond in de toelichting onder de post overlopende activa.

De nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen, van het Rijk en van overige Nederlandse overheidslichamen, zijn in onderstaand verloopoverzicht gespecificeerd per regeling weergegeven. Dit betreffen toegezegde subsidies met een specifiek bestedingsdoel, waarvoor in de jaren tot en met het verslagjaar wel prestaties zijn geleverd, maar die pas achteraf met de subsidieverstrekker kunnen worden afgerekend. Het verschil tussen de vorderingpositie van 2019 ten opzichte van 2018 van € 4,1 miljoen is met name het gevolg van de afrekening van de BDU-subsidie regeling in het kader van de Aanleg Nieuw Sleutel Project van € 4,3 miljoen.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2018	Bij	Af	31-12-2019
Weidehek/Rietdijk Fietsstraat	0	17	0	17
Backer en Ruebweg-Konijnenberg	0	1.064	0	1.064
Zuidelijke Rondweg	0	198	0	198
EVZ Rudonk	0	5	0	5
Health & Greenspace	0	9	0	9
Wave	0	49	0	49
GreenQuays	0	104	0	104
Subsidie Verbetering LKP	93	0	0	93
Subsidie Smart High Straat Willemstraat	30	0	30	0
Subsidie BIRK Breda Stationskwartier	560	0	0	560
Subsidie De Ruit van Breda	21	33	0	54
Subsidie Ulvenhoutse Bos	0	159	0	159
Bijdrage Biodiversiteit	0	728	0	728
Regeling Vangnetuitkering	1.578	0	1.578	0
Regeling Statushouders	209	190	209	190
Regeling BDU-subsidie	4.456	0	4.305	151
Regeling Subsidie NSP1 SKW	1.823	457	0	2.280
Educatieve maatregelen	1.464	46	1.472	38
Regeling BBZ 2004 75% (SISA)	243	226	352	117
AirQon EU	51	0	51	0
Subsidie vervolgaanpak toegankelijkheid OV	15	0	15	0
Subsidie Brabant Start	0	35	0	35
Cool Towns	30	51	30	51
Subsidie Triple A	82	27	82	27
Subsidie BISEPS	98	95	98	95
Sel Interreg Vlaanderen	7	2	7	2
Vierde Bergboezem	0	193	0	193
Natuur in de wijk	0	20	0	20
Aa of Weerijs	0	23	0	23
Lage Vuchtpolder	0	420	0	420
Totaal	10.761	4.151	8.229	6.683

TOELICHTING EIGEN VERMOGEN EN VOORZIENINGEN

Passiva

Aan de passiva kant van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente gerangschikt. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende bestanddelen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat.

Nog te bestemmen resultaat

Het resultaat bedraagt € 7 miljoen positief. Voor een bedrag van € 8,8 miljoen wordt voorstellen voor resultaatbestemming gedaan. Dit betreft onderstaande onderdelen:

(bedragen x € 1 miljoen)

	Voorstel resultaatbestemming
Decembercirculaire 2019	2,6
Investerings in brand- en dakveiligheid	1,1
Preventie armoede en schuldhulpverlening	0,3
Arbeidsmarktregio West-Brabant	1,1
Cliëntenondersteuning	0,2
Collectiebeheer musea	0,2
Implementatie nieuwe Wet Inburgering	0,2
Regionale aanpak huiselijk geweld	0,7
Regionale energiestrategie	1,4
Transformatiefonds Jeugd	0,6
Sociale woningbouw	0,4
Totaal	8,8

Per saldo leidt dit tot een onttrekking uit de algemene reserve van € 1,8 miljoen.

Reserves

(Bedragen x 1.000)

Reserves	31-12-2018	Storting	Onttrekking	Resultaatbestemming 2018	31-12-2019
Algemene reserves	103.876	3.708	8.469	-23.514	75.601
Bestemmingsreserves	45.027	4.158	13.195	15.102	51.091
Totaal Reserves	148.903	7.866	45.178	-8.412	126.693

De kolom resultaatbestemming betreft de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2018 inzake de onttrekking aan de algemene reserve en de stortingen aan de exploitatiereserve, investeringsreserve en reserve voor de woonopgave.

Algemene reserve

(Bedragen x 1.000)

Algemene reserves	31-12-2018	Storting	Onttrekking	Resultaatbestemming 2018	31-12-2019
Algemene reserves	103.876	3.708	8.469	-23.514	75.601
Totaal Algemene reserves	103.876	3.708	31.982	-23.514	75.601

In de totale Algemene reserves van € 75,6 miljoen is ook de Reserve Sociaal Domein voor een bedrag van € 1,7 miljoen inbegrepen. De Reserve voor het Sociaal Domein maakt derhalve onderdeel uit van de totale Algemene reserves.

Uit de algemene reserve is in 2019 het negatieve resultaat over 2018 van € 24 miljoen onttrokken. De overige belangrijkste onttrekkingen bestaan uit besluiten inzake versnellingsopgave wonen, bijdrage reserve sportverenigingen en impulsen Sociaal Domein. Verder is er obv een rekenrente van 2% € 3,3 miljoen rente toegevoegd.

Bestemmingsreserve

(Bedragen x 1.000)

Bestemmingsreserves	31-12-18	Storting	Onttrekking	Resultaat- bestemming 2018	31-12-19
Exploitatiereserve	4.420	225	8.258	5.528	1.915
Begrotingsbeeld	1.839	37	520	0	1.356
Investeringsreserve	33.237	1.440	1.660	0	33.017
Reserve parkeren	1.222	0	100	0	1.122
Parkeerfonds	545	0	565	20	0
Wijkontwikkeling	527	0	527	0	0
Bodemfonds	2.716	394	12	0	3.099
Klimaatfonds	521	262	-79	0	862
Reserve investeringen sportverenigingen	0	1.800	773	0	1.027
Reserve Versnellingsopgave Wonen	0	0	860	9.554	8.693
Totaal Bestemmingsreserves	45.027	4.158	13.195	15.102	51.091

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve worden geormerkte bedragen zoals budgetoverhevelingen tijdelijk vastgehouden om in volgende jaren te worden ingezet.

Begrotingsbeeld

In deze reserve zijn bedragen opgenomen die in een volgend jaar worden besteed. Het betreft resultaten die over meerdere jaren zijn gereserveerd voor specifieke doelen. Vanaf 2016 wordt de reserve ingezet voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de fietsenstalling.

Investeringsreserve

De hoogte van de investeringsreserve bedraagt ultimo 2019 € 33 miljoen. Deze reserve dient ter financiering van kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Voor circa € 4 miljoen heeft hier in het verleden reeds besluitvorming over plaatsgevonden. Bij besluitvorming is het van belang dat bij aanvang van de kredietvoting voor het specifieke project het volledige bedrag van de investering dat gedekt wordt uit de reserve in de reserve beschikbaar moet zijn. Onttrekking aan de reserve vindt daarmee gedurende de gehele afschrijvingsperiode plaats. Op grond van het BBV zijn onttrekkingen aan deze reserve aan te merken als structurele onttrekkingen.

In 2019 is uit beoordeling van de reserves gebleken dat een deel van de investeringsreserve geen bestedingsdoel kent. Voor de kapitaallasten behorende bij onze gehele investeringsplanning, zoals opgenomen in de begroting 2020, wordt gefinancierd vanuit de exploitatie. De investeringsreserve is daarmee niet benodigd voor het beoogde doel en daarom wordt voorgesteld om € 29 vrij te laten vallen en deze toe te voegen aan de algemene reserve.

Reserve parkeren en parkeerfonds

De reserve parkeren wordt afgebouwd vanaf 2019 tot en met 2022 ten gunste van de algemene middelen. Het parkeerfonds betreft de reservering van bij bouwprojecten van derden ontvangen afkoopsommen voor het Parkeerfonds, waarop de verplichting ligt om parkeervoorzieningen te realiseren. Omdat deze middelen uitsluitend bestemd zijn voor parkeervoorzieningen en anders terugbetaald moeten worden, is de reserve op basis van wetgeving omgezet naar een voorziening.

Reserve wijkontwikkeling

De reserve Wijkontwikkeling is volledig besteed ten behoeve van de afronding van Geeren-Zuid en wordt conform eerdere besluitvorming opgeheven per 1 januari 2020.

Reserves bodemfonds en klimaatfonds

Het bodemfonds en het klimaatfonds zijn reserves ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Aan de reserve zijn de gelden vanuit de Wet Bodembescherming en de opbrengsten van het project windturbines Hazeldonk toegevoegd.

Reserve investeringen sportverenigingen

Conform besluitvorming in het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' is er een bestemmingsreserve van € 1,8 miljoen ingesteld om een bijdrage te kunnen leveren aan sportvoorzieningen via de investeringsregeling (zogenoemde 1/3-regeling). Er is een bedrag van € 0,8 miljoen beschikbaar in 2019. Het restant van de reserve zal worden ingezet in de nog resterende raadsperiode.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2018 is de reserve Versnellingsopgave wonen gevormd en gevoed vanuit de resultaatbestemming 2018 met € 9,5 miljoen.

In 2019 is voor de versnellingsopgave wonen € 0,9 miljoen uitgegeven. Dit bedrag is in 2019 onttrokken aan de reserve.

Voorzieningen

Onder voorzieningen staan verplichtingen en verliezen als gevolg van risico's waarvan de omvang onzeker, maar toch redelijk in te schatten is. Ook zijn er voorzieningen voor uitgaven in een volgend jaar, die hun oorzaak vinden in of vóór het verslagjaar.

(bedragen x 1.000)

Voorzieningen	31-12-18	Bij	Af	Vrijval	31-12-19
Personeelsvoorzieningen	9.668	1.937	1.535	0	10.070
Onderhoudsvoorzieningen	32.517	15.116	13.111	356	34.166
Voorziening verliesgevende contracten	4.796	0	4.796	0	0
Achterstallig onderhoud verhardingen	6.360	0	2.119	0	4.241
Planschade	5.062	0	5.062	0	0
Overige voorzieningen	690	1.927	0	241	2.377
Totaal Voorzieningen	59.094	18.980	26.624	596	50.854

Hieronder worden de bijzonderheden per voorziening nader toegelicht.

Personeelsvoorzieningen

Het totaal van € 10,1 miljoen aan personeelsvoorzieningen bestaat voor € 8,2 miljoen uit pensioenvoorzieningen voor politieke ambtsdragers (Wet AppA) en voor € 1,5 miljoen uit kosten voor voormalig personeel en andere bijzondere personeelslasten. Jaarlijks wordt beoordeeld in hoeverre de stand van de personeelsvoorzieningen toereikend is. In 2019 heeft als gevolg van de lage rentestanden een aanvullende dotatie plaatsgevonden aan de voorziening Wet Appa van € 1 miljoen.

Onderhoudsvoorzieningen

Deze onderhoudsvoorzieningen bestaan uit een groep voorzieningen voor onderhoud aan de openbare ruimte en een groep voor gebouwen.

Aan de onderhoudsvoorzieningen voor gebouwen, sportcomplexen en sportinventaris wordt gedoteerd conform de begroting. Er is voor een bedrag van € 6,9 miljoen onttrokken voor de werkzaamheden die zijn verricht op basis van de meerjarenonderhoudsplannen.

De voorzieningen voor onderhoud openbare ruimte zijn gekoppeld aan het beleidskader 'Beheer kapitaalgoederen openbare ruimte', wat in 2018 is geactualiseerd. De mutaties hebben dan ook betrekking op de werkzaamheden die benoemd zijn in het beleidskader. Het beleidskader is inmiddels geëvalueerd en voorgelegd aan de gemeenteraad. Gedurende het jaar zijn een groot aantal projecten uitgevoerd.

Achterstallig onderhoud verhardingen

Voor de voorziening achterstallig onderhoud wordt een lagere onttrekking verwacht als gevolg van grotere integrale projecten en PFAS problematiek. Hier zal € 0,9 miljoen doorschuiven naar 2020. De voorziening is, evenals de voorzieningen voor onderhoud openbare ruimte gekoppeld aan het beleidskader 'Beheer kapitaalgoederen openbare ruimte'. De voorziening loopt in 2021 af.

Voorziening verlieslatende contracten

Dit betreft de voorziening die is gevormd is bij het aangaan van de koopovereenkomst van de voormalige rechtbanklocatie. In 2019 is de locatie eigendom geworden van de gemeente en heeft waardering plaatsgevonden tegen marktwaarde. Hiermee is de voorziening komen te vervallen.

Planschade

Dit betreft de in 2018 gevormde voorziening ter afwikkeling van de planschade de Lunet. In 2019 heeft uitbetaling van deze claim ten laste van de voorziening plaatsgevonden.

Overige voorzieningen

Voor het overige zijn de egalisatievoorzieningen voor riolering hier verantwoord. Als gevolg van de hogere opbrengsten en lagere lasten bij Riolering is een storting van € 1,3 miljoen in de egalisatievoorziening gedaan. Verder is onder de overige voorzieningen de van derden ontvangen afkoopsommen ten behoeve van parkeervoorzieningen opgenomen (voorheen reserve parkeerfonds). Deze middelen zijn toegevoegd aan de voorziening van derden verkregen middelen.

TOELICHTING VASTE SCHULDEN EN VLOTTENDE ACTIVA

Vaste schulden

Onder de vaste schulden zijn schulden opgenomen met een looptijd van meer dan één jaar. De vaste schulden zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden (onderhandse leningen van)	31-12-18		31-12-19	
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	424.329		440.088	
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0		0	
Subtotaal		424.329		440.088
Waarborgsommen	490		526	
Totaal Vaste schulden		424.819		440.614

De vaste schuld waarmee gemeentelijke activa (zowel materiële als financiële activa) zijn gefinancierd is in 2019 met € 16 miljoen toegenomen. De langlopende schuld is in grotendeels in handen van de BNG Bank (56%) en de Nederlandse Waterschapsbank (39%). De overige schuld is in handen van de Triodosbank (€ 12 miljoen, 3%) en de gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen (€ 8 miljoen, 2%). De lening aan Triodosbank is in 2018 aangehouden voor de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. De gemiddelde rente van de totale schuldportefeuille bedraagt 2,12% (2018: 2,55%). De rentelast van de vaste schuld bedraagt € 9,2 miljoen en is daarmee € 1,2 miljoen lager dan in 2018.

Een nadere toelichting op de schuldpositie en financieringsactiviteiten wordt gegeven in de paragraaf financiering.

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	31-12-18		31-12-19	
Lening ten behoeve van de eigen financiering	357.670		375.803	
Lening ten behoeve van de woningbouw	66.659		64.285	
Subtotaal		424.329		440.088
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	0		0	
Subtotaal		0		0
Waarborgsommen	490		526	
Totaal Vaste schulden		424.819		440.614

De totale langlopende schuldportefeuille bestaat uit 2 deelportefeuilles. De portefeuille langlopende leningen die voor gemeentelijke investeringen zijn aangetrokken en een deelportefeuille van leningen die zijn doorgeleend aan de woningbouwcorporaties. Deze lening portefeuilles zijn respectievelijk € 375,8 miljoen en € 64,3 miljoen groot. De gemiddelde rente van deze portefeuilles zijn respectievelijk 1,89% en 3,46%. Het grote verschil in gemiddelde rente bij beide portefeuilles komt doordat de deelportefeuille van leningen aan de woningbouwcorporaties uit enkel oude leningen bestaat met een hogere rentecoupon. Omdat de Gemeente Breda geen nieuwe leningen meer verstrekt aan de corporaties wijzigt deze gemiddelde rente niet substantieel.

Kortlopende schulden

Onder de kortlopende schulden zijn de betalingsverplichtingen opgenomen die de gemeente binnen één jaar moet voldoen. In de balans staan onder deze posten de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar: de kasgeldleningen, de creditbanksaldi en de overige schulden.

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-18	31-12-19
Overige kasgeldleningen	45.000	50.000
Banksaldi	9.922	8.725
Overige schulden	31.239	25.122
Totaal Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	86.162	83.847

TOELICHTING

De omvang van de kasgeldleningen en de banksaldi per ultimo van het jaar varieert elk jaar en is mede afhankelijk van het uitgevoerde cashmanagement en de omvang van de benodigde liquiditeiten rondom de jaarwisseling. Een nadere toelichting op de schuldpositie en de financieringsactiviteiten inclusief cashmanagement wordt gegeven in de paragraaf financiering.

De overige schulden met een korte looptijd zijn: de schulden aan leveranciers, de af te dragen belastingen en afrekeningen in het kader van Werk, Inkomen, Zorg en Jeugd. De lagere schuldpositie eind 2019 ten opzichte van 2018 is grotendeels het gevolg van twee grote posten van 2018, die in 2019 zijn afgewikkeld.

Eind 2018 was er nog € 3,8 miljoen meer te verrekenen met gemeentes in de regio in het kader van de Jeugd (€ 3,9 miljoen eind 2019 ten opzichte van € 7,7 miljoen eind 2018). Daarnaast zorgde eind 2018 een post van € 3,7 miljoen inzake afwikkeling boekenonderzoek omzetbelasting over de jaren 2011-2015 ervoor, dat de schuldpositie eind 2018 hoger was dan eind 2019.

Overlopende passiva

Het totaaloverzicht van de overlopende passiva is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	31-12-18	31-12-19
Verplichtingen	46.161	42.971
Voorschotten van Europese overheidslichamen	619	771
Voorschotten van het Rijk	3.880	3.377
Voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	1.590	3.890
Overige vooruitontvangen bedragen	2.653	1.633
Totaal Overlopende passiva	54.903	52.642

TOELICHTING

De overlopende passiva zijn vooruitontvangen bedragen of nog te betalen lasten waarvan de afwikkeling in het komende boekjaar plaatsvindt.

De verplichtingen bestaan uit af te wikkelen leveringen en diensten (€ 13,0 miljoen), nog te betalen rente (€ 5,5 miljoen), nog uit te betalen subsidies (€ 8,2 miljoen), nog te betalen uitkeringen (€ 4,4 miljoen) en afdrachten loonheffing, sociale lasten en omzetbelasting (€ 10,7 miljoen).

De voorschotten van Europese overheidslichamen, van het Rijk en van overige Nederlandse overheidslichamen, zijn in onderstaand verloopoverzicht gespecificeerd per regeling weergegeven. Dit betreffen ontvangen subsidiegelden met een specifiek bestedingsdoel, waarvoor in de jaren na het verslagjaar de prestaties zullen worden geleverd en de kosten worden gemaakt.

Onder de post overige vooruitontvangen bedragen staan onder meer waarborgsommen voor werkterreinen, in-/ en uitritten en aansluitingen riolering, die nadat de werkzaamheden zijn afgerond, worden terugbetaald (€ 0,8 miljoen), maar ook de nog te verhalen kosten voor de facilitaire grondexploitaties (€ 0,5 miljoen).

Overzicht jaar overstijgende subsidies

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2018	Bij	Af	31-12-2019
Subsidie energiebesparende maatregelen OMWB	0	50	0	50
Subsidie aanpak HIC	0	108	0	108
Subsidie internationale wachtruimte	0	80	0	80
Landstad de Baronie	0	55	0	55
Subsidie slimme laadpleinen	0	18	0	18
Subsidie lokaal openbaar vervoer	11	0	11	0
Subsidie Onderwijskansenbeleid t/m 2018	815	2	0	817
RMC middelen	294	32	151	175
Subsidie AMIF 2014-2020 (integratie)	435	0	1	434
Subsidie OCW-Educatie SISA	135	51	0	186
Subsidie Corridor Zuid-Breda (NBR-BBV-006)	31	61	91	1
Subsidie Voortijdig schoolverlaten 2017	199	43	0	242
Subsidie Landstad de Baronie	374	0	41	332
Subsidie Smart High Straat Willemstraat	45	0	45	0
O&O fonds onderz Center of Excellence Imagineering	25	0	25	0
Subsidie ESF pro / vso 2014-2020	104	204	203	105
Subsidie Lithos	125	0	0	125
Subsidie Aanleg Faunapassages	141	43	63	121
Subsidie Ulvenhoutse Bos	53	0	0	53
Bijdrage Biodiversiteit	411	0	224	187
Subsidie Aanpak woninginbraken	102	0	102	0
Subsidie Onderhoud verkeerregelinstanties	12	39	0	51
Bijdrage Fort Oranje	2.324	1.127	2.568	883
Green Deal / Snellaadinfra	140	0	72	68
Educatieve maatregelen	34	0	34	0
AirQon EU	0	151	0	151
Subsidie Brabant Start	12	0	12	0
Bomenfonds	43	61	43	61
Subsidie Lovensdijkstraat-Wilhelminastraat	22	0	22	0
Subsidie waterstofvoertuigen	80	0	0	80
Corridor A16	123	0	50	73
SPUK Sport	0	1.151	593	558
Weidehek-Rietdijk Fietsstraat	0	293	0	293
Landgoederen zone Haagse Beemden	0	1.484	0	1.484
Ruimte voor ruimte kavels	0	115	0	115
Subsidie Jantje Beton	0	80	0	80
Subsidie Faunapassages	0	250	0	250
Zuidwaterlinie	0	270	0	270
Subsidie Onderwijskansenbeleid (OAB) 2019-2022	0	151	0	151
Projectenpool Van-Denk-Naar-Doen	0	123	0	123
Maatschappelijke diensttijd (ZonMw)	0	250	0	250
Blauwdruk Creativiteit en Business aanmaken	0	8	0	8
Totaal	6.089	6.299	4.349	8.039

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Het Besluit Begroting en Verantwoording verplicht de gemeente om in de toelichting op de balans inzicht te geven in de financiële verplichtingen waaraan de gemeente is verbonden, voor zover die verplichtingen financiële consequenties hebben voor de toekomstige jaren en deze niet zijn opgenomen in een balanspost.

(Bedragen x € 1.000)

Borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke- en rechtspersonen	Oorspronkelijke hoofdsom	31-dec-18	31-dec-19
Geldleningen voor het verkrijgen/ verbeteren van woningen	n.b.	520	436
Waarborgfonds sociale woningbouw	747.725	647.304	620.280
Overige leningen	41.826	24.726	24.636
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke- en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	789.551	672.550	645.352

Bij het Waarborgfonds sociale woningbouw is de helft van het bedrag verantwoord waarvoor de Gemeente Breda en het Rijk gezamenlijk garant staan. De gemeente Breda en het Rijk staan bij elke lening allebei voor 50% garant (de achtervang). Bij de overige leningen die gegarandeerd zijn staat de gemeente Breda voor 100% garant.

Bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de gemeente een achtervang positie. Met ingang van 2017 wordt in de jaarrekening de achtervang positie bij het WSW voor de helft opgenomen van het totale bedrag waarvoor de Gemeente Breda en het Rijk gezamenlijk garant staan. De omvang van gegarandeerde leningen waarvoor de gemeente Breda garant staat is in 2019 met € 27 miljoen afgenomen. De leningen die de gemeente rechtstreeks heeft verstrekt aan de woningbouwcorporaties zijn in de balans verantwoord en vallen ook onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De post overige leningen betreffen de leningen die de gemeente zelf gegarandeerd heeft via een apart garantiebesluit. Deze post is al jaren beperkt in omvang. Dit komt mede door landelijk opererende garantiefondsen die op specifieke beleids-terreinen garantiestellingen verlenen en daarmee een goed alternatief zijn voor directe gemeentegaranties. Voorbeelden zijn het Waarborgfonds Sociale Woningbouw, Stichting Waarborgfonds Sport, Waarborgfonds Eigen Woningen, Waarborgfonds voor de Zorgsector en het Nationaal Restauratie Fonds. De in omvang grootste posten bij de overige leningen zijn:

(Bedragen x € 1.000)

	31 december 2018	31 december 2019
Stichting Elisabeth	4.878	4.512
Internationale school Breda	1.040	717
Building Breda	16.928	17.500
Overige garanties	1.881	1.881
Totaal	24.727	24.547

TOELICHTING

Belangen bij derden

Verkoop Essent

Met de verkoop in 2009 van het Productie- en leveringsbedrijf van Essent aan RWE kreeg de gemeente Breda een belang in een aantal B.V.'s als zekerheid voor mogelijke claims, die voortvloeien uit de transactie of rechtshandeling van de verkoop. Rond 2020 zijn de laatste claims afgewikkeld, in totaal geschat op maximaal € 200.000. Gelet op de onzekerheden bij deze claims staan deze niet als vordering in de balans.

Langlopende contracten

De gemeente heeft een groot aantal contracten met een meerjarig karakter:

Contracten voor de zorg

Voor een belangrijk deel van deze contracten geldt dat het of een raamovereenkomst of een zogenoemde opneindregeling is. Deze contracten kennen geen budgetafspraken, maar worden afgerekend op basis van feitelijk geleverde zorg (PxQ). Dit gebeurt in uren, trajecten, cliënten etcetera. De onderdelen waar wel vaste budgetafspraken voor gemaakt zijn, bestrijken een verplichting van € 6,3 miljoen per jaar.

Voor de aangegane verplichtingen zijn de financiële middelen in de (meerjaren) begroting beschikbaar.

Contracten voor de bedrijfsvoering

Voor de bedrijfsvoering resteerde per 31-12-2019 € 6,1 miljoen aan contractuele verplichtingen in 2020. Contracten die doorlopen na 2019 zijn voornamelijk licentiekosten, accountantskosten, verzekeringen en kopieerkosten.

Overige contracten

Door de lijnafdelingen is in totaal een waarde van € 14,8 miljoen aan contracten en verplichtingen voor het jaar 2020 aangegaan.

Voor alle aangegane verplichtingen zijn middelen opgenomen in de meerjarenramingen.

Vennootschapsbelasting

Op basis van de inventarisatie en bepaling van de fiscale winst is voor 2019 een verlies van € 0,1 miljoen berekend. Dit resultaat wordt toegevoegd aan het verrekenbare verlies en kan met positieve resultaten in de toekomst worden verrekend.

Het resultaat is bepaald op basis van de volgende vennootschapsbelastingplichtige activiteiten:

- Grondexploitaties € 0,7 miljoen positief
- Afvalservice € 0,6 miljoen negatief
- Parkeren € 0,5 miljoen negatief
- Algemene kosten en renteaftrekbeperking € 0,3 miljoen positief

De fiscale winst wijkt af van het saldo van baten en lasten. Dit is onder andere veroorzaakt door de ingangsdatum van de wetgeving op 1 januari 2016. Als gevolg van tussentijd (hogere) fiscale waardering is ook de kostentoe rekening anders op de fiscale balans. In 2019 is daar wijziging van wetgeving aan toegevoegd. Alle bedrijven die onderworpen zijn aan vennootschapsbelasting hebben te maken gekregen van een maatregel waarbij de rente nog maar beperkt aftrekbaar is. Dit effect is toegevoegd aan de fiscale winstberekening over 2019.

Bij de bepaling van de fiscale winst is een aantal aannames gemaakt en zijn standpunten ingenomen waarover veelvuldig overleg is gepleegd met de Belastingdienst, maar waar echter nog geen instemming van de belastingdienst is verkregen. Met name over het clusteren van de activiteiten op het gebied van parkeren heeft de Belastingdienst een ander standpunt. We blijven in overleg met de Belastingdienst. In afwachting hiervan is het risico opgenomen in het risicoprofiel en ander toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. Na toevoeging van het fiscale verlies over 2019 is het verrekenbaar verlies ultimo 2019 € 3,2 miljoen.

In 2019 is aangifte ingediend over 2016 en 2017. In 2020 zullen de aangiftes over 2018 en 2019 verder worden uitgewerkt. Op een aantal onderdelen vind nadere analyse plaats zal vinden van activiteiten en kostentoe rekening. Dit kan leiden tot een aanpassing van het compensabel verlies.

Brandweerkazernes Ulvenhout en Teteringen

Eind 2013 zijn, in het kader van btw-aspecten, de brandweerkazernes Ulvenhout en Teteringen overgedragen aan de Veiligheidsregio. In deze overdracht is geregeld dat de kazernes na de fiscale herzieningstermijn van maximaal 10 jaar weer worden teruggeleverd aan de gemeente Breda.

Reclame inkomsten

In Breda treft u op diverse locaties in de gemeente halte-inrichtingen (abri's) of vrijstaande reclamedragers (mupi's) aan met gemeentelijke en/of niet commerciële uitingen gericht aan onze burgers en/of bezoekers aan de gemeente. Op de achterzijde van de mupi's worden reclame-informatie geplaatst. Daarnaast zijn er sinds 2018 digitale billboards aan de invalswegen, daar wordt een deel van de schermtijd voor niet commerciële uitingen benut door de City Marketing organisatie van Breda. Tussen de gemeente en de eigenaar/beheerders van deze abri's, billboards en mupi's ligt contractueel vast dat zij een deel van hun reclame-inkomsten afdragen aan de gemeente voor het gebruik van de openbare ruimte.

Toelichting EMU-saldo

(Bedragen x € 1.000)

EMU-saldo	31-12-2018	31-12-2019
EMU-saldo Gemeente Breda	12.700	- 31.882
Referentiewaarde Gemeente Breda	-25.715	-24.236
Verschil EMU-saldo en referentiewaarde	38.415	-7.646

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden van de gemeente op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig. Een structureel negatief EMU-saldo is echter wel reden tot zorg; dit geeft aan dat de gemeente jaar-op-jaar meer geld uitgeeft dan de gemeente ontvangt. Andersom kan het ook onwenselijk zijn dat het EMU-saldo enkele jaren op rij een flink positief saldo vertoont. Dit geeft immers aan dat de gemeente mogelijk onnodig geld oppot, terwijl het geld besteed kan worden aan voorzieningen in de gemeente.

Het EMU-saldo vervult een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort ervan op nationaal niveau om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. In Nederland geldt een macro EMU-tekort voor de decentrale overheden van $-/ - 0,4$ procent van het bruto binnenlands product per jaar voor de periode van 2019 tot en met 2022. Voor elke individuele gemeente geldt een referentiewaarde: dit betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Voor de Gemeente Breda geldt voor 2019 een referentiewaarde van - € 24,2 miljoen.

Bij de gemeente kunnen zich vier scenario's voordoen. Hierbij wordt benadrukt dat het bij het beoordelen van de scenario's vooral gaat om de meerjarige ontwikkeling van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo is positief:

- De gemeente krijgt via reële transacties meer geld binnen dan dat ze uitgeeft. Dit schept ruimte om schulden af te lossen, te sparen en de reservepositie te verhogen. Daarmee draagt de gemeente positief bij aan het EMU-saldo van Nederland. Dit was in 2018 bij de Gemeente Breda het geval.

Het EMU-saldo grenst aan 0:

- De gemeente krijgt via reële transacties ongeveer evenveel geld binnen als dat er wordt uitgegeven.

Het EMU-saldo is negatief:

- De gemeente geeft via reële transacties meer geld uit dan dat er binnen komt. De gemeente zal schulden moeten maken, leningen moeten aantrekken, of het gespaarde geld moeten aanspreken. Ook kan het zijn dat het eigen vermogen (reserves) afneemt. Hierdoor draagt de gemeente negatief bij aan het EMU-saldo van Nederland.
 - Maar blijft onder de referentiewaarde: aangezien het EMU-saldo onder de referentiewaarde valt, is de bijdrage van de gemeente aan het EMU-saldo geen aandachtspunt mits de andere overheden zich ook aan hun referentiewaarden houden.
 - En overschrijdt de referentiewaarde: aangezien het EMU-saldo boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt. In 2019 is dit bij de Gemeente Breda het geval. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

In de begroting 2020 van de Gemeente Breda ontwikkelt het EMU-saldo zich de komende jaren positief en blijft ruim boven de referentiewaarde. Dit betekent, dat de bijdrage van de Gemeente Breda aan het landelijk EMU-saldo naar verwachting niet een specifiek aandachtspunt zal zijn.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING EN DE TOELICHTING

In de financiële rekening staat een verkorte weergave van de exploitatie onderdelen en de reserves en voorzieningen, zoals opgenomen binnen de programma's. Het is een toelichting op hoofdlijnen van het resultaat 2019. De programma's gaan uitvoerig in op de inhoudelijke en financiële verantwoording.

(Bedragen x € 1.000)

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening per programma	Primitieve begroting 2019		Begroting 2019 inclusief wijzigingen		Jaarrekening 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma						
Vitaal en Sociaal Breda	320.805	126.138	343.336	132.461	349.124	141.084
Ondernemend Breda	70.424	17.375	67.196	13.697	64.526	11.845
Duurzaam wonen in Breda	45.033	37.481	45.043	31.514	39.721	35.588
Basis op orde in Breda	134.355	71.766	149.285	84.875	153.124	82.999
Totaal programma's 1 t/m 4	570.616	252.760	604.860	262.547	606.496	271.516
Algemene dekkingsmiddelen	868	374.221	868	385.573	178	390.901
Diversen	2.597	0	-139	0	1.517	140
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	60	0	0	0
Onvoorzien	1.000	0	745	0	0	0
Overhead	60.068	5.456	62.493	5.439	67.789	6.645
Totaal programma 5	64.534	379.677	64.027	391.012	69.484	397.686
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	635.150	632.437	668.887	653.559	675.980	669.202
toevoegingen en onttrekkingen reserves	7.713	10.426	7.851	23.178	7.866	21.664
Gerealiseerd resultaat	642.863	642.863	676.738	676.738	683.846	690.866

AANVULLENDE TOELICHTING OVERZICHT LASTEN EN BATEN

Overhead

Conform de Notitie Overhead zijn de overheadkosten 'centraal' begroot. Daarbij kan overhead worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en onderhoudsprojecten die ten laste van een voorziening worden gebracht.

De Gemeente Breda maakt van deze mogelijkheid gebruik. De overheadkosten (bestaande uit de loonkosten van de onder de definitie overhead vallende onderdelen en de bijbehorende bijkomende bedrijfsvoeringskosten en –opbrengsten) zijn centraal verzameld. Op basis van de verhouding tussen deze overhead en de direct toe te rekenen kosten is begrotingstechnisch een overheadopslagpercentage bepaald. Deze overheadopslag wordt naast de aan de specifieke onderwerpen toe te rekenen uren aan de genoemde posten doorbelast.

Per programma is onderstaand een summier onderbouwing van het resultaat opgenomen. Voor een uitgebreide toelichting per thema wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Programma 1 Vitaal en Sociaal Breda

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 2,7 miljoen positief. De effecten van de beheersingsmaatregelen in het sociaal domein werden in 2019 zichtbaar. Samen met positieve bijstelling van de rijksuitkering leiden deze maatregelen tot een positief resultaat in 2019. Dat is een sterke verbetering ten opzichte van het negatief resultaat in 2018.

Het saldo over 2019 bestaat met name uit een positief saldo voor jeugd als gevolg van een hogere rijksuitkering van € 5,2 miljoen en incidentele nakomende lasten over 2015-2018 van € 1,5 miljoen. Maatwerkvoorzieningen volwassenen (waaronder beschermd wonen) kent een tekort van € 1,8 miljoen, ondanks de inzet reserve sociaal domein, ontstaan als gevolg van een toenemend beroep op deze voorzieningen. De invoering van het abonnementstarief (een lagere gemaximeerde eigen bijdrage) leidt tot een aanzuigende werking bij het aanvragen van maatwerkvoorzieningen.

Op het onderdeel Sociale werkvoorziening (ATEA) is een negatief resultaat gerealiseerd van € 0,3 miljoen na inzet van de reserve sociaal domein en algemene middelen van € 1,6 miljoen. Dit resultaat is conform regelgeving gesplitst opgenomen in programma 1 en programma 5.

Programma 2 ondernemend Breda

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,8 miljoen positief. In 2019 is ten laste van het resultaat een voorziening dubieuze debiteuren van € 2,9 miljoen gevormd. In 2017 is een forse naheffing BTW betaald in het kader van het boekenonderzoek door de Belastingdienst. Op dat moment was ingeschat dat € 2,9 miljoen verhaalbaar zou zijn op de NS.

Tot op heden is dit bedrag nog niet ontvangen. Partijen voeren constructief overleg met elkaar omtrent deze posten, afstemming met de belastingdienst is gezien de ouderdom van deze posten noodzakelijk. Omdat geen zekerheid bestaat over de ontvangst van deze vordering is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

In 2019 is besloten om geen nieuwe projecten vanuit het lokaal herstructureringsfonds op te starten en daarmee te komen tot financiële afwikkeling. Dit leidt tot een positief saldo van € 2,2 miljoen.

Positieve resultaten van de grondexploitaties leiden tot een positief resultaat op tussentijdse winstnemingen van € 0,4 miljoen. Ten opzichte van 2018 wijkt het resultaat sterk af. 2018 bestond met name uit positieve resultaten op het gebied van grondexploitaties, welke jaarlijks variërend van omvang zijn.

Programma 3 Duurzaam wonen in Breda

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 8,3 miljoen positief. Het positieve resultaat op grondexploitaties en panden en gronden komt uit op € 6,3 miljoen. Dit bestaat met name uit het resultaat grondexploitaties (€ 3,1 miljoen) en een vrijval voorziening bodemsanering van € 1,6 miljoen, waarbij ervoor is gekozen om deze niet langer onderdeel te laten zijn van de voorziening duurzame waardevermindering, maar afzonderlijk op de balans te presenteren in een nog voor te stellen aparte bestemmingsreserve, hetgeen het inzicht in de reële financiële positie ten goede komt.

Als gevolg van hogere opbrengsten uit naheffingen en straatparkeren is een positief resultaat behaald van € 1,6 miljoen. In 2018 was dit van vergelijkbare omvang.

In 2018 was in dit programma een negatief incidenteel resultaat opgenomen inzake de claim planschade Lunet van € 5 miljoen.

Programma 4 Basis op orde in Breda

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 5,7 miljoen negatief. Het tekort op afvalservice bedraagt € 2,6 miljoen als gevolg van sterk stijgende verwerkingskosten voor afval en de verhoging van de stortbelasting. In 2018 betrof het tekort op afvalservice € 1,3 miljoen. Het tekort op beheer groen bedraagt € 1,5 miljoen als gevolg van het veranderende klimaat met effecten door droogte en aanwezigheid eikenprocessierups. We bewogen mee met initiatieven in de stad die bijdragen aan een stad in een groen park. Het opknappen van het kwadrant in het Valkenberg, het herstel van het Pools ereveld en de aanleg van de Plukroute zijn hier voorbeelden van. In 2018 betrof het tekort op het beheer openbare ruimte groen € 0,8 miljoen. Tot slot heeft in 2019 heeft een aanvullende dotatie plaatsgevonden aan de pensioenvoorzieningen voor politieke ambtsdragers (Wet Appa) voor € 1 miljoen. Als gevolg van lage rentestanden was het treffen van een aanvullende voorziening noodzakelijk.

In 2018 was onder dit programma een tekort opgenomen van € 6,4 miljoen welke werd veroorzaakt door de waardevermindering van het Rat Verlegstadijon.

Programma 5 Organisatie en financiën van Breda

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,9 miljoen positief. Het tekort op de overhead en bedrijfsvoering bedraagt € 4,1 miljoen. De grootste onderdelen betreffen lagere toerekening van overhead aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen en uit hogere lasten in verband met inhuur. Dit is in lijn met het resultaat in 2018.

Het positieve saldo op thema solide financiën is € 5,7 miljoen is met name het gevolg van lagere kapitaallasten van € 2,9 miljoen en positief renteresultaat van € 1,6 miljoen. Het effect van de Rijksuitkeringen bedraagt per saldo € 0,6 miljoen negatief. Tot slot is de post onvoorzien is niet volledig benut, er resteert € 0,7 miljoen.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

(bedragen x € 1.000)						
Nr.	Programma/Thema/Product	Begroting 2019 ná wijziging		Jaarstukken 2019		Omschrijving
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	
1	Vitaal en Sociaal Breda					
1.1	Opgroeien					
	- Algemene voorzieningen jeugd	555				CJG passende zorg, voordeel korting CJG
	- Algemene voorzieningen jeugd	201	152	193	152	CJG dichtbij: samenwerking huisarts, bijdrage A-C
	- Toeleiding tot maatwerkvoorz. Jeugd	1.439		816		Transformatiefonds Jeugd
	- Jeugdhulp maatwerkondersteuning	3.598				Meicirculaire 2019: overschot Jeugd
	- Jeugdhulp geëscaleerde zorg			6.639	4.294	Afrekeningen oude jaren aanbieders Jeugdhulp
	- Jeugdhulp geëscaleerde zorg		125		865	Afwikkeling onderzoeken jeugdhulpaanbieders 2015-2018
	- Primair en voortgezet onderwijs	300		300		Breda Doet Thematafels: Breda leert
	- Primair en voortgezet onderwijs	100		100		Breda Doet Thematafels: Uitvindfabriek
	- Primair en voortgezet onderwijs			699	742	Specifieke uitkering OCW regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2017-2020 RMC
1.2	Leren, ontwikkelen en werken					
	- Re-integratie	200		306		Werk aan de wijk
	- Re-integratie	166				Bonus beschut wonen
	- Re-integratie	410				Statushouder
	- Re-integratie	254		670	134	Perspectief op werk
	- Re-integratie	464		465		Extra banen voor kwetsbare jongeren
	- Re-integratie	400		400		Participatie speerpunten 2017-2018
	- Re-integratie	746		746		Participatie menukaart werkzaamheden in Breda
	- Schuldhulpverlening	391		112		Preventie schuldhulpverlening
1.3	Betrokken zijn					
	- Algemene voorzieningen volwassenen	170				Koplopersgemeente cliëntondersteuning (deel 2020)
	- Algemene voorzieningen volwassenen	500		459		Vitale stad
	- Volwassenen maatwerkondersteuning	784				Begeleiding WMO meicirculaire L+P 2015 en 2019
1.4	Ontmoeten					
	- Wijk aanpak	250		201		Wijkgericht werken (VJN 2017)
	- Statushouders	213		213		Verhoging taalniveau statushouders
	- Statushouders	262		262		Budgetoverheveling statushouders 2018
1.5	Thuis					
	- Volwassenen geëscaleerde zorg	100		64		Aanpak ongedocumenteerden, bijdrage bestuursakkoord
	- Maatschappelijke opvang	60				Projectkosten (inrichting) Wet verplichte GGZ, Meerjarenperspectief WMO
	- Maatschappelijke opvang	50				PvA mensen met verward gedrag (waaronder SPOR), Meerjarenperspectief WMO
	- Volwassenen geëscaleerde zorg	561		561		Budgetoverheveling huiselijk geweld
1.6	Leven					
	- Sportbeleid	400		400		Investeringsregeling voor buitensportaccommodaties
	- Sportbeleid	850		898		Vuelta
1.7	Mutaties reserves:					
	Reserve wijkontwikkeling			526	526	Onttrekking conform begroting
	Reserve sociaal domein			3.700	3.659	Onttrekking conform geaccordeerd beleid en binnen geaccordeerd budget
	Reserve investeringen sportverenigingen	1.800	1.800			Dotatie conform begroting

	Reserve investeringen sportverenigingen			850	773	
Subtotaal programma		15.224	2.077	19.580	11.145	
2 Ondernemend Breda						
2.1 Stimuleren economische ontwikkeling in Breda						
	- Economische zaken	100		100		City Making
	- Economische zaken	97	87	97	87	BIZ winkelgebied
	- Economische zaken	78	78	78	78	BIZ Industrie (Steenakker)
	- Acquisitie en accountmanagement	83	83	136	118	Business Coach / Brabant Start
	- Acquisitie en accountmanagement			46	46	Reclamebelasting
	- Evenementen	110		110		Budgetoverheveling 2018 evenementen
	- Grondexploitatie voor bedrijventerreinen	2.377	8.895	1.831	4.856	Kosten en opbrengsten grondexploitatie bedrijventerreinen
	- Grondexploitatie voor bedrijventerreinen	6.517		2.633		Mutatie onderhanden werk grondexploitatie bedrijventerreinen
	- Grondexploitatie voor bedrijventerreinen	157		258	101	VO Bedrijventerrein
	- Grondexploitatie voor bedrijventerreinen				2.234	Vrijval herstructureringsfonds BOM
2.2 Grote projecten in de stad						
	- Via Breda	148		6		OVTC-afwikkeling
	- Via Breda			2.972		Buitengewone last NSP Stationskwartier
	- Via Breda	2.859	1.162	1.037	663	Bouwgrondexploitatie Via Breda
	- Via Breda		1.698		345	Mutatie onderhanden werk Via Breda
	- Via Breda	97	134	121	240	Faciliterende projecten
	- Overige grote projecten	435		370		Overige gebiedsontwikkeling (Gasthuisvelden, Amphia, Corbion)
2.3 Dynamische stad						
	- Cultuurpresentatie	300		300		Generaal Maczek memorial
	- Musea	247	107	85	122	Collectiebeheer Stedelijk Museum Breda
2.4 Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs						
	- HBO	100		91		Impulsgelden internationaal onderwijs
	- HBO	957		957		Logistics Community Brabant
Subtotaal programma		14.662	12.244	11.228	8.890	
3 Duurzaam wonen in Breda						
3.1 Wonen in Breda						
	- Wonen	393		236		Statushouders huisvesting
	- Wonen	1.727		698		Versnellingsopgave wonen, impuls voor de woonagenda
3.2 Verdeling beschikbare ruimte						
	- Ruimtelijke Ordening	300		345		Omgevingswet Voorjaarsnota 2017
	- Ruimtelijke Ordening	126		82		Herziening welstandsnota
	- Ruimtelijke Ordening			128		Versnellingsopgave wonen, impuls voor de woonagenda
	- Stedelijke planning & programmering			34		Versnellingsopgave wonen, impuls voor de woonagenda
	- Stedelijke planning & programmering	772	1.181	991	1.557	Faciliterende projecten
3.3 Grote woonprojecten in de stad						
	- Grondexploitatie t.b.v. woningbouw	8.663	11.653	4.253	10.357	Bouwgrondexploitatie woningbouw
	- Grondexploitatie t.b.v. woningbouw	2.491		2.483		Mutatie onderhanden werk woningbouw
	- Grondexploitatie t.b.v. woningbouw				396	Bijzondere bate: lagere waardevermindering Rechtbank
	- Grondexploitatie t.b.v. woningbouw		160	268	1.070	Resultaat verkochte gronden
	- Grondexploitatie t.b.v. woningbouw				1.610	Vrijval voorziening duurzame waardevermindering tbv bodemsanering
3.4 Bereikbaar Breda						
	- Parkeren	195		20		Uitbetaling parkeerfonds 2019-2020
	- Parkeren			540		Dotatie voorziening ten behoeve van parkeervoorzieningen (voorheen parkeerfonds)

3.5	Breda is een duurzame en bestendige stad					
	- Milieubeheer	190		33	Wind A16 Coalitieakkoord 2018-2022	
	- Milieubeheer	1.497		0	Duurzame energieproductie: regionale Energie Strategie 2019-2021	
	- Milieubeheer	169		82	Innovatieve aanpak energiebesparing (december circulaire)	
3.6	Mutaties reserves:					
	Reserve bodemfonds	735	394			
	Reserve bodemfonds			491	12	
	Reserve klimaatfonds	262	262			
	Reserve klimaatfonds			350	-79	
	Reserve parkeerbedrijf			100	100	
	Reserve parkeerfonds			195	565	
	Reserve versnellingsopgave wonen			1.717	860	
	Subtotaal programma	17.520	13.650	13.046	16.448	
4	Basis op orde in Breda					
4.1	Veilig Breda					
	- Veiligheid openbare ruimte	100		400	-170	Begroot: inzet evenementen 100K. Lasten: Extra zaken bezwaar en beroep (240K) onderzoekskosten verzelfstandig markten (60K) Baten: correctie uit 2018 reclamecontracten -170K
	- Ondernijning			130		Extra Bibob zaken
	- Zorg en Veiligheid	37	37	37	59	Lasten: Div.uitgaven tbv polarisatie en radicalisering 37K Baten: bijdrage gemeenten project citydeal 22K + subsidie/versterkings-gelden polarisatie en radicalisering 37K
	- Fysieke Veiligheid				-299	Teruggave 2018 OMWB 88K + teruggave 2018 VRMWB incl. FLO 211K
	- Veilig Breda algemeen				-174	Teruggave asbestsanering verrekning 2018 -174K
4.2	Dienstverlening					
4.4	Beheer van de openbare ruimte					
	- Beheer openbare ruimte, groen	40		40		Herplanten bomen coalitieakkoord 2018-2022
4.4	Beheer van het gemeentelijk vastgoed					
	- Vastgoedbeheer	1.118				Ten behoeve van noodzakelijke investeringen a.g.v. wet- en regelgeving
	- Vastgoedbeheer				2.099	Verkoopresultaat vastgoed zwarte lijst
	- Vastgoedbeheer				486	Verkoopresultaat percelen huurverkoopovereenkomsten
	- Vastgoedbeheer				113	Verrekening opgebouwde reserve groot onderhoud Stichting Ulvenhouts Welzijn
	- Vastgoedbeheer	303	611	97	474	SPUK Sport
4.5	Open overheid					
	- College en ondersteuning college	207		273		Stedelijke herdenkingsactiviteiten: 75 jaar Vrijheid Breda
	Subtotaal programma	1.805	648	504	3.061	
5	Organisatie en financiën van Breda					
5.1	Een toekomstbestendige organisatie					
	- Overhead		118		118	SPUK sport 2019
	- Overhead	290		334		Personele knelpunten
	- Overhead			225		Subsidie frictiekosten Nieuwe Veste
5.2	Solide financiën					
	- Algemene uitkering				2.231	Gemeentefondsuitkering oude boekjaren
	- Decentralisatieuitkeringen		1.457		1.457	Regionale Energie Strategie 2019-2021
	- Decentralisatieuitkeringen		304		304	Koplopergemeente clientondersteuning
	- Decentralisatieuitkeringen		125		125	Geweld hoort nergens thuis
	- Decentralisatieuitkeringen		754		754	Transformatiefonds SD Jeugd
	- Decentralisatieuitkeringen		80		80	Sportakkoorden
	- Decentralisatieuitkeringen		28		28	Gezond in de stad

- Decentralisatieuitkeringen		20		20	Experiment centrale stemopneming
- Decentralisatieuitkeringen		213		213	Verhoging taalniveau statushouders
- Decentralisatieuitkeringen		251		251	Maatschappelijke begeleiding statushouders
- Decentralisatieuitkeringen		165		165	Bonus beschut wonen
- Decentralisatieuitkeringen		1.000		1.000	Perspectief op werk
- Decentralisatieuitkeringen		964		964	Bodemsanering
- Decentralisatieuitkeringen		154		154	Schulden en armoede
- Decentralisatieuitkeringen		20		20	LHBTI emancipatie
- Decentralisatieuitkeringen		50		50	Pilot zorgverlichter
- Decentralisatieuitkeringen		30		30	Veilige steden
- Decentralisatieuitkeringen		74		74	Energiekloet
- Decentralisatieuitkeringen		106		106	Pilot integratie beveiligingsplannen
- Decentralisatieuitkeringen		202		202	Transitievisie warmte
- Decentralisatieuitkeringen		2.170		2.170	Geluidsmaatregelen HSL-Zuid
- Decentralisatieuitkeringen		30		30	Impuls regionale samenwerking GGZ
- Overige algemene dekkingsmiddelen			1.441		Kosten Fort Oranje
- Dividend		55		55	Eenmalige uitkering Enexis
5.3 Mutatie reserves:					
Algemene reserve	150	3.708	1.252	4.810	Dotatie en onttrekking conform begroting
Begrotingsreserve	37	37	520	520	Dotatie en onttrekking conform begroting
Exploitatiereserve	225	225	8.258	8.258	Dotatie en onttrekking conform begroting
Investeringsreserve		1.660		1.660	Omkatting instandhoudingsinvesteringen naar exploitatie
Investeringsreserve	665		665		Rentebijdrage
Investeringsreserve	400		400		Dekking kapitaallasten krediet inrichting openbare ruimte Geeren Zuid
Investeringsreserve	20		20		Dekking faunapassage
Investeringsreserve			355		Dekking kapitaallasten krediet nieuwbouw dak- en thuislozenopvang
Subtotaal programma	1.787	14.000	13.470	25.849	
Totaal	50.998	42.619	57.828	65.393	

Het overzicht incidentele baten en lasten geeft inzicht in de kosten en opbrengsten met een incidenteel karakter hebben. Dit inzicht is van belang voor de beoordeling welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel, hetgeen laat zien in welke mate de begroting structureel en reëel in evenwicht is en in hoeverre de lasten van de activiteiten in de jaarrekening met structurele baten zijn gerealiseerd.

De Gemeente Breda hanteert hierbij als richtlijn, dat kosten en opbrengsten die minder dan vier achtereenvolgende jaren in de begroting c.q. jaarrekening staan, in beginsel incidenteel zijn, waarbij het incidentele karakter van zo'n post nog op zichzelf wordt beoordeeld.

Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo negatief. Bij een negatief incidenteel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo wordt een deel van de incidentele lasten ook afgedekt door structurele baten, wat goed is voor het structureel begrotingsevenwicht. Bij een positief incidenteel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo daarentegen worden incidentele baten ingezet om structurele lasten af te dekken, wat leidt tot een negatief structureel evenwicht.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO C.Q. EXPLOITATIESALDO

De begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Dit betekent dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten (bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de OZB) en de ramingen volledig en realistisch zijn.

Om vast te stellen of sprake is van een structureel evenwicht, corrigeren we het saldo van baten en lasten met de incidentele baten en lasten en reservemutaties.

(bedragen x € 1.000)		
	Begroting 2019	Jaarstukken 2019
Saldo baten en lasten	-15.327	-6.778
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	15.327	13.798
Begrotingssaldo na bestemming	0	7.020
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-8.379	7.564
Structureel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo	8.379	-544

OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

(bedragen x € 1.000)						
Nr.	Programma/Thema/Product	Begroting 2019 ná wijziging		Jaarstukken 2019		Omschrijving
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	
5	Organisatie en financiën van Breda					
5.3	Mutaties reserves					
	Algemene reserve	3.558		3.558		Bijdrage vanuit bespaarde rente
	Subtotaal programma	3.558	0	3.558	0	
	Totaal	3.558	0	3.558	0	

WET NORMERING TOPINKOMENS

De WNT is van toepassing op de gemeente Breda. Het voor de gemeente Breda toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000, het algemene bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt, voorzover deze functionarissen niet opgenomen moeten worden in tabel 1b.

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	C. Vermeer	P. Piket
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	132.206,45	113.462,69
Beloningen betaalbaar op termijn	20.206,20	19.541,64
Subtotaal	152.412,65	133.004,33
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000,00	194.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	152.412,65	133.004,33
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018		
bedragen x € 1	C. Vermeer	Paul Piket
Functiegegevens	Gemeente Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	100	100
Dienstbetrekking?	Ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	130.054,28	108.965,91
Beloningen betaalbaar op termijn	18.554,76	17.996,76
Subtotaal	148.609,04	126.962,67
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000,00	189.000,00
Totale bezoldiging	148.609,04	126.962,67

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris. In bovenstaande tabel zijn de bezoldigingsgegevens van de topfunctionarissen opgenomen.

Topfunctionarissen in dienst van de gemeente mogen niet meer verdienen dan de wettelijk vastgestelde norm ad € 194.000 in 2019. Het genoemde bezoldigingsmaximum is inclusief de belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen en de beloningen betaalbaar op termijn. Voor de uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband geldt een maximum van € 75.000. De bezoldiging van de topfunctionarissen blijft onder de wettelijk vastgestelde norm.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen, met een dienstbetrekking, die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Tevens zijn er in 2019 geen beëindigingsuitkeringen betaald aan overige functionarissen met een dienstbetrekking die op grond van de WNT dienen te worden vermeld.

Overzicht aanwending onvoorzien

Bij de Begroting 2019 is een post onvoorzien opgenomen van € 1 miljoen. Hiermee krijgt het college de bevoegdheid van de gemeenteraad om snel en adequaat te kunnen handelen ingeval van uitgaven, die onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. In 2019 is voor twee onderwerpen een beroep gedaan op de post onvoorzien (Projectplan 75 jaar vrijheid € 0,1 miljoen en het Masterplan digitalisering € 0,15 miljoen). Eind 2019 resteert een bedrag van € 0,75 miljoen.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Coronavirus

De pandemie als gevolg van het coronavirus heeft een ingrijpende impact op de gemeente Breda. Naar verwachting zijn de financiële effecten op de gemeentelijke begroting groot. Er kan sprake zijn van meerkosten en dalende inkomsten, maar door vraaguitval en uitstel kan er ook sprake zijn van lagere kosten. Voorbeelden van onderwerpen zijn de lagere parkeeropbrengsten, hogere bijstandsuitkeringen, meer druk op armoederegelingen. De financiële effecten zullen eerst hun weerslag krijgen op de begroting 2020, mogelijk met een meerjarige doorwerking. De daadwerkelijke effecten en risico's worden actief geïnventariseerd en gemonitord, maar de precieze impact is op dit moment nog niet in beeld. Uw raad wordt in de vorm van een kaderbrief nader geïnformeerd over de context van de actuele ontwikkelingen, de impact voor het financieel meerjarig beeld en de richting hoe we deze grote opgaven met elkaar willen aanpakken. De gemeente Breda beschikt vooralsnog over voldoende vermogen en liquiditeit om de negatieve effecten van de coronacrisis op te vangen. Bovendien gaan wij uit van adequate financiële compensatie door de Rijksoverheid.

2019

Bijlagen

BREDA IN CIJFERS

Inwoners	
Aantal inwoners (per 31 december)	184.229
Financiële informatie	
(Bedragen x € 1.000)	
Totaal lasten (exclusief verrekening reserves)	€ 675.980
Totaal reserves (per 31 december)	€ 126.693
Totaal voorzieningen (per 31 december)	€ 50.854
Schuld (per 31 december)	€ 577.103

Woonruimten	
Aantal woonruimten (per 31 december)	84.567
Uitkeringsgerechtigden	
Gemiddeld aantal	4.512
Financiële informatie per inwoner	
(Bedragen per inwoner € 1)	
	€ 3.669
	€ 688
	€ 276
	€ 3.133

INTERBESTUURLIJK TOEZICHT

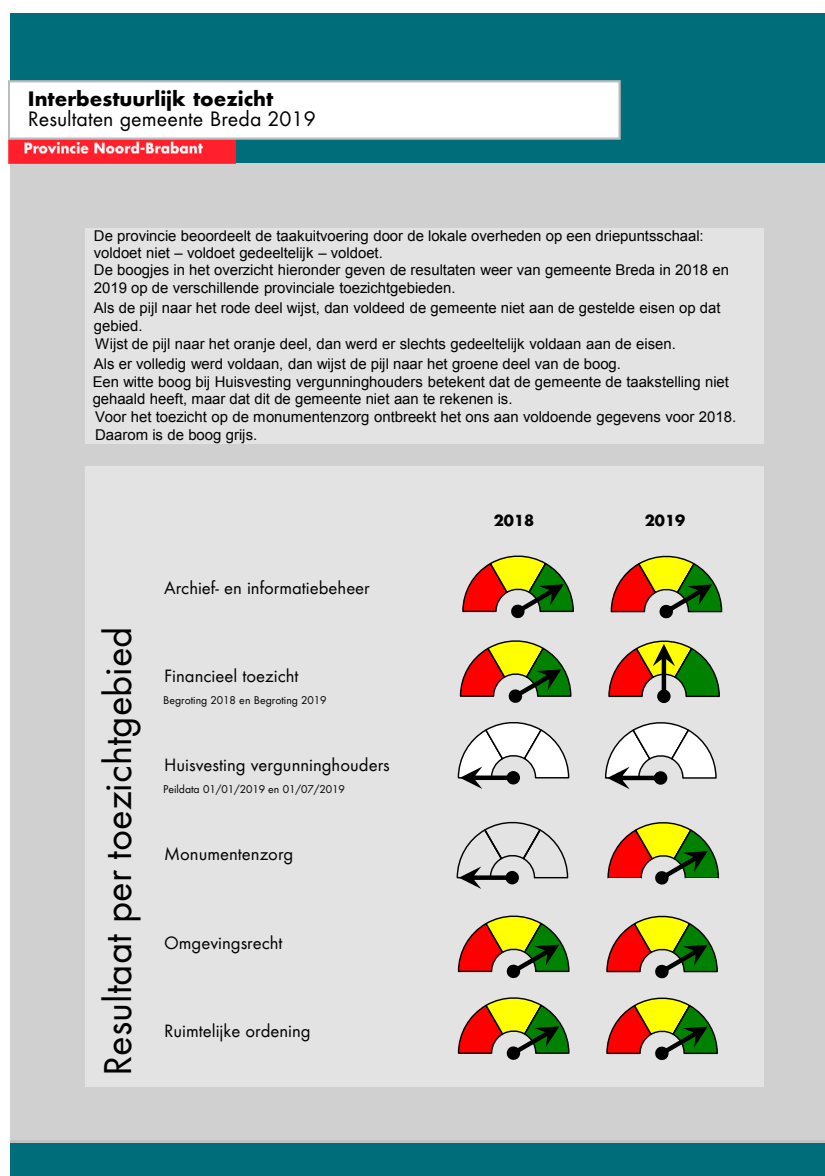
In het kader van het Interbestuurlijk Toezicht vanuit de Provincie Noord-Brabant wordt informatie vanuit de verschillende decentrale overheden aangeleverd. Ook de Gemeente Breda participeert hierin.

De provincie publiceert jaarlijks de resultaten van het systematisch toezicht op de gemeenten en waterschappen.

Voor iedere Brabantse gemeente en elk waterschap is een dashboard opgesteld met de beoordelingen op de zes toezichtgebieden.

Dit zijn:

- Archief- en informatiebeheer
- Financieel toezicht
- Huisvesting vergunninghouders
- Monumentenzorg
- Omgevingsrecht
- Ruimtelijke ordening.



Het financieel toezicht is in 2019 verschoven van het groene deel naar het gele deel. Dit vindt zijn oorsprong in het feit dat de begroting 2019 niet structureel in evenwicht was. De provincie heeft hierover in haar brief inzake de Begroting 2019, d.d. 12 december 2018 aan de gemeenteraad het volgende geschreven:

‘Wij zijn van oordeel dat de begroting 2019 niet structureel en reëel in evenwicht is. Het is echter voor ons voldoende aannemelijk dat dit evenwicht uiteindelijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand zal worden gebracht. Voor uw gemeente is daarom voor het begrotingsjaar 2019 het normaal geldend repressief toezicht van kracht.’

TERUGBLIK OP TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

In de begroting 2019 is een aantal trends en ontwikkelingen opgenomen. Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 (januari – april 2020) zijn we als samenleving geconfronteerd met het corona-virus. De impact die dit heeft op onze economie en onze samenleving is nog niet te overzien. Het is nog niet te overzien of de in de begroting van 2019 voorspelde trends en ontwikkelingen, zich zullen voortzetten of dat drastische wijzigingen zich zullen manifesteren. Voorspellingen zijn op dit moment niet zinvol te maken. Dat heeft ertoe geleid dat – in ieder geval op economisch gebied – géén voorspellingen worden gemaakt/gepubliceerd via de Economische Barometer Breda 2020. Er is besloten om deze lijn door te trekken naar alle beleidsterreinen. In deze jaarrekening zullen de trends en ontwikkelingen niet worden geactualiseerd. Bij de voorbereidingen van de begroting 2021 zal worden beoordeeld of er op dat moment voldoende mogelijkheden zijn om de trends en ontwikkelingen weer zinvol te updaten.

TOELICHTING FINANCIËLE BEGRIPPEN

Begrip	Omschrijving
Actuele begroting	De laatste door de raad vastgestelde begroting inclusief alle tussentijdse begrotingswijzigingen.
Algemene reserve	Reserve als buffer voor risico's die de gemeente loopt. Deze reserve hoort bij het weerstandsvermogen.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds. Financiering vanuit het Rijk aan gemeenten op basis van maatstaven. De uitkering is gebaseerd op de financiële verhoudingswet en is niet geoormerkt.
Baten	Inkomsten/opbrengsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	Stelsel voor uitgaven en ontvangsten in de periode waarin verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (baten ontstaan). Dit begrip is verderop toegelicht.
Begroting	De begroting geeft op hoofdlijnen het beleid van de gemeente weer, ingedeeld naar programma's en thema's. Per programma of thema geeft de begroting inzicht in doelstelling van het beleid, benodigde activiteiten en hiermee samenhangende lasten en baten. De gemeenteraad stelt de begroting vast. Dit gebeurt uiterlijk 15 november van het voorafgaande jaar.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. De aanpassing gebeurt door de raad.
Berap	Bestuursrapportage met tussentijdse verantwoording en nieuwe ontwikkelingen. De rapportage maakt het voor de gemeenteraad mogelijk om tussentijds bij te sturen.
Bestemmingsreserve	Reserves voor een bepaald bestedingsdoel, dat de raad bepaalt. Deze reserves horen in beginsel bij het weerstandsvermogen.
Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)	Wettelijke voorschriften voor verslaggeving bij gemeenten en provincies. Hierin staan ook inrichtingsvoorschriften voor programmabegroting en –verantwoording.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een geleverde prestatie is uitgevoerd tegen de minimale inzet van middelen. Verbeteringen op dit vlak zijn vaak verbeteringen van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	De mate waarin een product/prestatie bijdraagt aan de uitvoering van de doelstellingen. Verbeteringen verhogen vaak het resultaat.
Doeluitkering	Specifieke uitkering van het Rijk aan gemeenten voor specifieke taken. Doeluitkeringen zijn geoormerkt en niet vrij besteedbaar.
Incidenteel	Uitgaven of inkomsten die eenmalig zijn en niet terugkeren.
Investing	Uitgaven voor zaken met een meerjarig nut. Dit begrip is verderop toegelicht.
Lasten	De uitgaven/kosten van de gemeente.
Onrendabele investering	Investerings die plaatsvinden dankzij een bijdrage uit algemene middelen.
Rendabele investering	Een investering die volledig gedekt is uit opbrengsten en waarvoor geen bijdrage vanuit de algemene middelen nodig is.
Reserves	Reserves zijn het vrij te besteden vermogen van de gemeente. Dit begrip is verderop toegelicht
Stelpost	Een begrotingspost die niet specifiek hoort bij programma's of projecten in de begroting. Toerekening kan op een later moment plaatsvinden.
Structureel	Jaarlijks terugkerende lasten en baten. Uitgangspunt is dat de structurele baten structurele lasten dekken.
Verantwoording (jaarrekening)	De jaarrekening laat het op hoofdlijnen uitgevoerde beleid van de gemeente zien, ingedeeld naar programma's en projecten. Per programma en project geeft de jaarrekening inzicht in doelstelling van het beleid, welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat het dat jaar per saldo kostte. De gemeenteraad stelt de jaarrekening vast, uiterlijk 15 juli na het afgelopen begrotingsjaar.
Voorzieningen	Voorzieningen zijn posten op de balans, waaruit toekomstige voorwaardelijke uitgaven kunnen voortvloeien. Vaak zijn plannen en gedegen inschattingen nodig om het voorwaardelijk karakter en de dekkendheid te kunnen invullen. Dit begrip is verderop toegelicht.
Weerstandscapaciteit	De elementen waarmee de gemeente tegenvallers opvangt. De weerstandscapaciteit heeft een incidenteel en een structureel deel. Het vrij besteedbare deel van de reserves bepaalt deels de omvang van de weerstandscapaciteit.

STELSEL VAN BATEN EN LASTEN

De financiële wereld maakt onderscheid in inkomsten en uitgaven vs. baten en lasten.

Inkomsten zijn de inkomende geldstromen, uitgaven de uitgaande geldstromen. De daadwerkelijke financiële stroom is leidend. Lasten en baten zijn inkomsten en uitgaven in een bepaald jaar. Het jaar waarop de betaling betrekking heeft bepaalt, niet de betaling zelf. Een voorbeeld van een last die geen uitgave is, is de afschrijving van een gebouw. Het gebouw is eerder neergezet en leidde in die tijd tot een uitgave. De lasten horen bij de jaren waarin het gebouw gebruikt wordt. Dit doet recht aan het feit dat het gebouw op meerdere jaren betrekking heeft en dus meerdere jaren tot last is. Een ander voorbeeld is een factuur die na 1 januari binnenkomt voor een cursus die vóór 31 december is gevolgd. De last drukt op het jaar dat de cursus is gevolgd, de betaling (de uitgave) gebeurt in het nieuwe jaar.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen verschillen van elkaar op het gebied van vrije besteding.

Een voorziening is voor een onderliggend doel. Geld in een reserve kan de raad voor een ander doel inzetten.

In principe zijn reserves vanuit bedrijfseconomisch perspectief vrij te besteden.

Er zijn algemene en bestemmingsreserves.

Een algemene reserve is een buffer om risico's op te vangen. Voor deze risico's is geen verzekering, bestemmingsreserve of voorziening. Daarnaast vangen algemene reserves niet structurele begrotings- en rekeningstekorten op. Deze buffer noemen we vaak weerstandsvermogen. We kunnen niet objectief vaststellen hoe hoog de buffer moet zijn. Inzicht in de verplichtingen en risico's is belangrijk, om de minimale hoogte van de algemene reserve te bepalen.

Er zijn algemene reserves (zonder bepaald doel) en bestemmingsreserves (met een bepaald doel). De gemeenteraad stelt een reserve in, bepaalt het doel en wijzigt dit eventueel. Voor gebruik van de reserves is een raadsbesluit nodig, vanwege de besteding voor een bepaald doel.

Voorzieningen zijn onderdelen van het vermogen. Ze geven een schatting van te voorziene lasten voor risico's en verplichtingen. De omvang en/of het tijdstip dat ze optreden zijn niet of niet helemaal aan te geven. Het doel is dus om zo goed mogelijk de omvang in te schatten van vooraf te nemen risico's en verplichtingen. Als het risico of de verplichting zich voordoet, is er dus al rekening mee gehouden. Anders dan bij reserves zijn risico's en verplichtingen bij voorzieningen wel in te schatten. Een voorziening moet de omvang van de verplichting of het risico hebben. Daarom moet deze regelmatig getoetst zijn aan de omvang. Om dit te goed te beoordelen is een beheersplan voor voorzieningen nodig. De besteding van een voorziening is dan niet vrij.

Belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen reserves en voorzieningen:

	Reserves	Voorzieningen
Instelling door:	Gemeenteraad	College/ Gemeenteraad
Bevoegd tot dotaties:	Gemeenteraad	College/ Gemeenteraad
Bevoegd tot onttrekkingen:	Gemeenteraad	College van B&W
Wijziging bestemming:	Mogelijk door gemeenteraad	Niet mogelijk
Aanwending vrij	Ja, met een raadsbesluit	Nee, alleen voor het benoemde doel
Financieel onderbouwd	Niet nodig, wel gewenst	Ja, onderbouwing met (beheers)plannen

INVESTERINGEN

Investerings zijn grote uitgaven om zaken voor meerdere jaren te ontwikkelen. Het gebruiken de lasten zijn over meerdere jaren verdeeld. Deze manier van verdelen over jaren heet afschrijven.

FINANCIËLE POSITIE/WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen is het verschil tussen vrij besteedbare reserves (weerstandscapaciteit) en de inschatting van de risico's. Het weerstandsvermogen is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van begroting en beleid. Hoe groter het totale weerstandsvermogen, hoe beter de financiële positie.

FINANCIËEL TOTAALOVERZICHT

Bedragen x € 1.000								
	Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Vitaal en Sociaal Breda								
Opgroeien								
Primair en voortgezet onderwijs	11.215	6.057	12.318	6.507	11.907	6.300	12.236	6.267
Algemene voorzieningen jeugd	6.588	162	6.341	168	7.259	198	6.941	192
Jeugdhulp maatwerkondersteuning	68.112	33.465	62.903	32.700	70.958	33.680	67.008	33.004
Jeugdhulp geëscaleerde zorg	7.668	4.052	4.492	309	3.838	205	10.257	5.224
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd	2.105	174	2.268	0	3.499	165	2.803	173
Totaal Opgroeien	95.688	43.910	88.320	39.684	97.461	40.547	99.245	44.859
Betrokken zijn								
Maatwerk Wmo	8.066	623	8.052	560	6.387	525	6.666	653
Algemene voorzieningen volwassenen	10.981	15	9.862	0	10.951	0	10.671	20
Volwassenen maatwerkondersteuning	29.045	2.433	29.579	1.320	34.900	1.355	36.636	1.383
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen volwassenen	1.482	0	1.521	0	0	0	0	0
Totaal Betrokken zijn	49.573	3.071	49.014	1.879	52.237	1.879	53.973	2.056
Thuis								
Volwassenen geëscaleerde zorg	50.689	2.927	48.231	2.706	55.034	6.758	55.443	6.795
Totaal Thuis	50.689	2.927	48.231	2.706	55.034	6.758	55.443	6.795
Leren, ontwikkelen en werken								
Schuldhelpverlening	4.529	2.153	4.800	2.135	4.950	2.135	4.614	2.141
BredaPas	211	0	249	32	249	32	240	0
Bijzondere bijstand	7.141	1.110	6.177	575	6.382	575	6.873	966
Wet BUIG en overige regelingen	79.351	75.119	77.889	69.382	74.458	70.118	75.015	71.698
Sociale werkvoorziening	32.343	12.512	27.267	9.676	29.005	10.346	30.022	11.592
Reïntegratie	11.236	2.487	7.394	69	9.722	69	9.928	927
Kwetsbare groepen	60	60	0	0	0	0	1	1
Totaal Leren, ontwikkelen en werken	134.871	93.441	123.776	81.869	124.766	83.276	126.692	87.324
Leven								
Sportbeleid	5.152	335	4.204	0	5.784	0	5.674	1
Volksgezondheid	3.534	18	3.951	0	3.854	0	3.872	0
Totaal Leven	8.685	352	8.155	0	9.638	0	9.547	1
Ontmoeten								
Wijkaanpak	3.172	-16	3.283	0	3.423	0	3.551	59
Statushouders	1.121	189	25	0	777	0	674	-11
Totaal Ontmoeten	4.293	173	3.308	0	4.200	0	4.225	48
Reserve Wijkontwikkeling								
Mutatie reserve wijkontwikkeling	0	3.078	0	0	0	526	0	527
Totaal Reserve Wijkontwikkeling	0	3.078	0	0	0	526	0	527
Reserve Sociaal Domein								
Mutatie reserve sociaal domein	0	4.877	0	3.200	0	3.700	0	3.659
Totaal Reserve Sociaal Domein	0	4.877	0	3.200	0	3.700	0	3.659
Reserve investeringen sportverenigingen								
Mutatie reserve investeringen sportverenigingen	0	0	1.800	450	1.800	850	1.800	773
Totaal Reserve investeringen sportverenigingen	0	0	1.800	450	1.800	850	1.800	773
Totaal Vitaal en Sociaal Breda	343.800	151.830	322.605	129.788	345.136	137.536	350.924	146.041
Ondernemend Breda								

Bedragen x € 1.000								
	Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda								
Economische zaken	4.703	602	5.320	447	5.506	594	5.563	787
Acquisitie en accountmanagement	1.256	398	1.959	346	1.920	529	1.956	564
Grondexploitatie voor bedrijventerreinen	7.002	8.566	9.965	9.733	9.122	8.895	4.738	7.191
Evenementen	1.155	14	1.007	0	1.057	0	1.058	0
Externe betrekkingen	87	0	114	0	114	0	68	0
Totaal Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	14.203	9.580	18.364	10.527	17.718	10.017	13.382	8.542
Grote projecten in de stad								
Via Breda	-518	438	5.866	4.537	2.763	1.295	4.864	896
Amphia	8	0	150	0	-3	0	7	0
Gasthuisvelden	235	58	383	36	388	36	373	77
Corbion	44	0	108	0	86	0	68	0
Totaal Grote projecten in de stad	-231	495	6.507	4.573	3.234	1.331	5.311	973
Dynamische stad								
Cultuurpresentatie	18.904	1	19.045	0	19.358	25	19.452	26
Historische waarde	144	117	104	145	104	145	128	167
Cultureel erfgoed	1.316	15	1.636	18	1.636	18	1.437	12
Media	113	0	115	0	115	0	113	0
Musea	3.682	55	3.791	107	3.894	107	3.713	122
Totaal Dynamische stad	24.158	188	24.692	270	25.108	295	24.843	328
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs								
Volwasseneneducatie	2.038	2.038	2.005	2.005	2.132	2.054	2.081	2.003
Onderwijshuisvesting	19.101	0	15.903	0	15.903	0	15.916	0
HBO	1.133	0	1.058	0	1.204	0	1.195	0
Totaal Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	22.272	2.038	18.965	2.005	19.239	2.054	19.192	2.003
Verbindend bestuur								
Samenwerking	1.779	0	1.897	0	1.897	0	1.798	0
Totaal Verbindend bestuur	1.779	0	1.897	0	1.897	0	1.798	0
Totaal Ondernemend Breda	62.182	12.301	70.424	17.375	67.196	13.697	64.526	11.845
Duurzaam wonen in Breda								
Wonen in Breda								
Wonen	1.761	115	672	120	3.035	120	1.854	96
Totaal Wonen in Breda	1.761	115	672	120	3.035	120	1.854	96
Verdeling beschikbare ruimte								
Ruimtelijke ordening	7.203	190	1.740	390	1.740	390	1.840	300
Stedelijke planning en programmering	2.453	481	2.430	1.181	2.056	1.181	3.020	1.667
Totaal Verdeling beschikbare ruimte	9.656	672	4.171	1.571	3.796	1.571	4.860	1.967
Grote woonprojecten in de stad								
Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	23.918	27.150	20.819	19.499	17.575	13.323	13.048	15.122
Totaal Grote woonprojecten in de stad	23.918	27.150	20.819	19.499	17.575	13.323	13.048	15.122
Bereikbaar Breda								
Parkeren	8.857	15.711	9.556	15.263	9.735	15.263	10.155	16.987
Mobiliteit	5.383	279	5.351	152	5.174	152	5.668	165
Openbaar vervoer	57	0	57	0	57	0	57	0
Totaal Bereikbaar Breda	14.297	15.990	14.963	15.415	14.965	15.415	15.880	17.152
Breda is een duurzame en bestendige stad								
Milieubeheer	2.675	714	3.048	545	4.585	755	2.535	688
Natuur- en milieueducatie	650	59	750	246	741	246	900	315
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	385	145	247	85	247	85	418	106
Groen en water	227	58	364	0	100	0	227	141

Bedragen x € 1.000								
	Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Totaal Breda is een duurzame en bestendige stad	3.937	976	4.408	876	5.673	1.087	4.079	1.251
Reserve Bodemfonds								
Reserve Bodemfonds	310	1	735	491	735	491	394	12
Totaal Reserve Bodemfonds	310	1	735	491	735	491	394	12
Reserve Klimaatfonds								
Reserve Klimaatfonds	257	354	264	650	262	350	262	-79
Totaal Reserve Klimaatfonds	257	354	264	650	262	350	262	-79
Reserve parkeerbedrijf								
Reserve parkeerbedrijf	0	0	0	100	0	100	0	100
Totaal Reserve parkeerbedrijf	0	0	0	100	0	100	0	100
Reserve parkeerfonds								
Reserve parkeerfonds	0	0	0	0	0	195	0	565
Totaal Reserve parkeerfonds	0	0	0	0	0	195	0	565
Reserve Versnellingsopgave Wonen								
Reserve Versnellingsopgave Wonen	0	0	0	0	0	1.717	0	860
Totaal Reserve Versnellingsopgave Wonen	0	0	0	0	0	1.717	0	860
Totaal Duurzaam wonen in Breda	54.137	45.257	46.031	38.722	46.040	34.369	40.377	37.046
Basis op orde in Breda								
Veilig Breda								
Zichtbare Criminaliteit	6.131	1.270	829	0	467	39	433	39
Veiligheid openbare ruimte	3.771	574	3.087	1.567	4.447	1.267	5.217	1.082
Ondermijning	9.919	0	1.292	113	1.207	113	1.274	83
Veilig Breda Algemeen	0	1	1.981	2.088	1.246	2.111	1.242	2.401
Fysieke veiligheid	0	0	16.990	4.550	18.054	5.171	17.763	4.844
Zorg en Veiligheid	0	0	1.256	104	974	247	995	337
Totaal Veilig Breda	19.821	1.845	25.435	8.421	26.395	8.948	26.924	8.786
Dienstverlening								
Vergunningen	5.548	9.144	0	0	0	0	0	0
Publieksservice	9.435	5.420	7.447	2.733	8.125	3.368	8.671	4.031
Administratie en basisregistratie	1.915	0	1.970	0	1.970	0	2.259	0
Totaal Dienstverlening	16.898	14.564	9.416	2.733	10.095	3.368	10.930	4.031
Beheer van de openbare ruimte								
Beheer openbare ruimte, wegen	21.295	2.335	23.529	3.095	23.997	3.442	23.501	2.975
Beheer openbare ruimte, groen	11.974	49	11.946	77	12.142	77	13.584	42
Afvalservice	29.962	35.811	22.156	29.143	30.211	37.677	29.053	33.959
Riolering	14.727	17.532	14.610	17.693	16.420	19.403	17.171	20.247
Totaal Beheer van de openbare ruimte	77.958	55.727	72.240	50.009	82.770	60.599	83.310	57.224
Beheer van het gemeentelijk vastgoed								
Vastgoedbeheer	27.590	10.173	23.064	10.603	25.595	11.958	26.077	12.953
Totaal Beheer van het gemeentelijk vastgoed	27.590	10.173	23.064	10.603	25.595	11.958	26.077	12.953
Open overheid								
College en ondersteuning college	1.496	17	1.650	0	1.668	0	2.816	1
Raad, commissies en griffie	2.234	0	2.358	0	2.569	0	2.888	4
Rekenkamer	157	0	192	0	192	0	180	0
Totaal Open overheid	3.888	17	4.200	0	4.430	0	5.884	5
Totaal Basis op orde in Breda	146.156	82.326	134.355	71.766	149.285	84.873	153.124	82.999
Organisatie en financiën van Breda								
Een toekomstbestendige organisatie								
Overhead	66.364	7.395	60.061	5.456	62.486	5.441	67.789	6.645
Bedrijfsvoering	2	0	7	0	7	0	0	0
Totaal Een toekomstbestendige organisatie	66.366	7.395	60.068	5.456	62.493	5.441	67.789	6.645

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2019 na wijziging		Jaarrekening 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Solide financiën								
Dividend	0	1.289	0	723	0	803	0	807
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.477	86	2.597	0	-139	0	1.517	140
Saldo van de financieringsfunctie	923	6.696	383	6.364	383	6.085	-323	6.487
Algemene uitkeringen	0	321.853	0	331.084	0	342.636	0	346.781
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	522	35.987	485	36.050	485	36.050	501	36.825
Onvoorzien	0	0	1.000	0	745	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	60	0	0	0
Totaal Solide financiën	3.922	365.911	4.465	374.221	1.534	385.574	1.695	391.041
Algemene reserve								
Algemene reserve	5.412	7.162	4.008	1.810	3.708	4.810	3.708	4.810
Totaal Algemene reserve	5.412	7.162	4.008	1.810	3.708	4.810	3.708	4.810
Exploitatiereserve								
Exploitatiereserve	4.731	5.654	225	1.608	225	8.258	225	8.258
Totaal Exploitatiereserve	4.731	5.654	225	1.608	225	8.258	225	8.258
Begrotingsreserve								
Begrotingsreserve	48	606	31	557	37	520	37	520
Totaal Begrotingsreserve	48	606	31	557	37	520	37	520
Investeringsreserve								
Investeringsreserve	6.261	6.161	650	1.560	1.085	1.660	1.440	1.660
Totaal Investeringsreserve	6.261	6.161	650	1.560	1.085	1.660	1.440	1.660
Totaal Organisatie en financiën van Breda	86.740	392.888	69.448	385.211	69.081	406.263	74.894	412.934
Totaal programma's	693.014	684.602	642.863	642.863	676.738	676.738	683.846	690.866
Resultaat	8.412		0		0		-7.020	

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves

(Bedragen x 1.000)

Reserves	31-12-18	Bij	Af	Resultaat- bestemming	31-12-19
Algemene reserve	103.876	3.708	8.469	-23.514	75.601
Exploitatiereserve	4.420	225	8.258	5.528	1.915
Begrotingsbeeld	1.839	37	520	0	1.356
Investeringsreserve	33.237	1.440	1.660	0	33.017
Reserve parkeren	1.222	0	100	0	1.122
Parkeerfonds	545	0	565	20	0
Wijkontwikkeling	527	0	527	0	0
Bodemfonds	2.716	394	12	0	3.099
Klimaatfonds	521	262	-79	0	862
Reserve investeringen sportverenigingen	0	1.800	773	0	1.027
Reserve Versnellingsopgave Wonen	0	0	860	9.554	8.693
Totaal Reserves	148.903	7.866	45.178	-8.412	126.693

Voorzieningen

(Bedragen x 1.000)

Voorzieningen	31-12-18	Bij	Af	Vrijval	31-12-19
Achterstallig onderhoud verhardingen	6.360	0	2.119	0	4.241
Centrale personeelsvoorziening	1.496	740	892	0	1.344
Mobiliteit	852	900	1.628	0	124
Onderhoud bodemsanering VO	0	0	0	0	0
Onderhoud parkeerbedrijf	2.852	575	554	0	2.873
Onderhoud Vastgoedbeheer	23.504	6.069	6.501	356	22.716
Planmatig onderhoud VO	3.585	469	190	0	3.864
Planschade	5.062	0	5.062	0	0
Verlieslatende contracten	4.796	0	4.796	0	0
Voorziening afvalservice	0	0	0	0	0
Voorziening openbare ruimte onderhoud	1.724	7.103	4.237	0	4.590
Voorziening riolering	282	1.245	0	0	1.527
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	408	682	0	241	849
Voorziening wet AppA	8.172	1.197	643	0	8.726
Totaal Voorzieningen	59.094	18.980	26.624	596	50.854

INVESTERINGEN EN SUBSIDIES

Investerings

De besluiten van de gemeenteraad over toekomstige investeringen staan in een meerjareninvesteringsplan (MIP). In deze planning zijn de beschikbare investeringsvolumes verdeeld. Op een later tijdstip (jaar van uitvoering) stelt de gemeenteraad de bijbehorende investeringskredieten beschikbaar. Voor kredieten lager dan € 1 miljoen gebeurt dit bij het vaststellen van de begroting.

Op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde Financiële Verordening Breda, ex artikel 212 van de Gemeentewet, kan met het vaststellen van de begroting de raad in principe ook de hele jaarschijf autoriseren van de investeringskredieten van dat begrotingsjaar. Zij kan bij de begroting expliciet aangeven welke investeringsprojecten voor besluitvorming terug moeten komen. Voor 2019 is zo bij de begroting € 27,1 miljoen gevoteerd: € 4,2 miljoen voor bedrijfsmiddelen, € 13,0 miljoen voor instandhoudingsinvesteringen, € 3,8 miljoen voor overige investeringen onder € 1 miljoen en voor het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit en Stedelijke ambitie € 3,4 miljoen. Bij de begroting is conform besluitvorming ook een bedrag van € 2,7 miljoen gevoteerd voor de jaarschijf 2019 van het Uitvoeringsprogramma Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed. Tevens is in de begroting een krediet gevoteerd voor de aankoop van strategische gronden voor € 5 miljoen.

In de loop van 2019 voteerde de gemeenteraad voor projecten € 103,3 miljoen. Dit betrof met name het Stedelijk waterplan waarvan de investeringen doorlopen tot 2023 voor het deel van het Gemeentelijk Rioolplan en tot 2022 voor Klimaatadaptatie. Daarnaast heeft in 2019 de kredietvoting voor de aanleg van de Nieuwe Mark plaatsgevonden.

In 2019 gevoteerde kredieten

(bedragen x € 1.000.000)

Omschrijving	Bedrag
1a. Bij Begroting 2019	
Bedrijfsmiddelen	4,2
Diverse instandhoudingsinvesteringen	13,0
Overige investeringen < € 1 miljoen	3,8
Uitvoeringsprogramma Mobiliteit en Stedelijke ambitie	3,4
Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed	2,7
Subtotaal	27,1
1b. Bij Begroting 2019	
Aankoop strategische gronden	5,0
2. In de loop van het jaar gevoteerd	
Inzameling GFT	0,9
Stedelijk waterplan (t/m 2023)	72,0
Afronding onderzoek Zuidelijk rondweg	1,0
Doorstroomvoorziening (dak- en thuislozenopvang)	4,8
Nieuwe Mark fase 2020-2023	22,4
Geboekte vrijval gedurende het jaar	-0,5
Overige	2,2
Totaal:	134,9

Totaal beschikbaar investeringsvolume in 2019

Naast de nieuw gevoteerde kredieten in 2019 was nog € 55,6 miljoen onderhanden aan lopende kredieten uit voorgaande jaren. In totaal was voor 2019 een investeringsvolume beschikbaar van € 190,1 miljoen.

Investerings in 2019

Van het totaal beschikbare investeringsbedrag is in 2019 € 36,0 miljoen besteed. Deze uitgaven zijn voor € 9,3 miljoen gedekt door subsidies van rijk, provincie en overige bijdragen. Voor stedelijk water en de grote projecten in de stad geldt dat de beschikbare kredieten over meerdere jaren gepland zijn. Bij de programma's staat een specificatie van de investeringen. Hieronder staan de belangrijkste investeringsprojecten in 2019.

(bedragen x € 1.000.000)

Omschrijving	Bedrag
Riolering	10,4
Via Breda / Stationskwartier	1,3
Mobiliteit	5,7
Bedrijfsmiddelen	6,4
Herinrichting pleinen	1,0
Gasthuisvelden / Nieuwe Mark	1,1
Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed	3,7
Overige	6,4
Totaal geïnvesteerd	36,0

Lopende kredieten per 31-12-2019

Per 31-12-2019 resteert een totaal investeringsvolume van € 153,3 miljoen na vrijval van € 0,9 aan restantkredieten. De investeringen voor Verduurzaming Openbare Verlichting, Stationskwartier, Oostflank, Verkabeling Hoogspanning 150KV, Stedelijk water, Mobiliteit en het Aankoopprogramma Strategische Gronden hebben een langere looptijd.

In de bijlagen staat een specificatie van de lopende kredieten.

Subsidies

De Gemeente Breda gebruikt inkomende subsidieregelingen van Europa, het Rijk en de provincie. Ze zijn een belangrijke inkomstenbron voor dekking en uitvoering van beleid en projecten. EU-subsidies zijn vaak ook de basis voor internationale samenwerking en kennisuitwisseling.

Ze vertegenwoordigen zo'n € 56 miljoen aan inkomsten verdeeld over 83 subsidies.

Deze subsidies zijn als volgt onderverdeeld:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Subsidiebedrag	Aantallen
aanvraagfase	10.192	26
uitvoeringsfase	40.550	51
verantwoordingsfase	5.089	6
Totaal	55.831	83

Van deze 83 subsidies zijn er 16 van Europa, 3 van het rijk, 54 van de provincie en 10 van een andere instantie.

OVERZICHT BESCHIKBARE KREDIETEN

(bedragen x € 1.000)								
Omschrijving	Beschikbare investeringen 2019	Werkelijke uitgaven tm 2019	Vrijval 2019	Nog beschikbaar eind 2019	Wat is meer/-minder nodig voor afronding	Verwachte uitgaven 2020	Verwachte uitgaven 2021	Verwachte uitgaven 2022 ev
1. Vitaal en Sociaal Breda								
Wijkontwikkeling	2.167	410	0	1.757		778	978	
Totaal	2.167	410	0	1.757	0	778	978	0
2. Ondernemen in Breda								
Via Breda	8.713	1.320	832	6.561		1.230	248	5.083
Economische zaken	699	183		516		314	100	102
Musea	283	83		200		100	100	
Grondexploitatie ten behoeve van bedrijfsterrinen	346	64	282	0		0		
Corbion	221	97		124		124		
Amphia	3.169	532		2.637		440	1.106	1.091
Gasthuisvelden gebiedsontwikkeling	519	488		31		31		
Nieuwe Mark	23.481	637		22.844		2.344	7.200	13.300
Totaal	37.431	3.404	1.114	32.913	0	4.583	8.754	19.576
3. Duurzaam wonen in Breda								
Mobiliteit	15.888	5.654	-1.346	11.580		3.922	5.602	2.056
Parkeren	1.115	417		698		451	247	
Milieubeheer	64	17		47		47		
Groen, Water en Dierenwelzijn	3.841	1.868	-12	1.985		1.239	446	300
Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	5.614	123	546	4.945		1.245	1.250	2.450
Stedelijke planning en programmering	3.172	320	335	2.517		524	1.800	193
Wonen	2.648		160	2.488		500	500	1.488
Totaal	32.342	8.399	-317	24.260	0	7.928	9.845	6.487
4. Basis op orde in Breda								
Beheer openbare ruimte, groen	1.794	422		1.372		1.372		
Beheer openbare ruimte, wegen	8.450	1.371	-3	7.082		7.082		
Herinrichting pleinen	1.400	962		438		438		
Riolering	82.980	10.349		72.631		20.431	17.600	34.600
Toezicht en handhaving	110	100	10	0				
Vastgoedbeheer	7.164	3.688		3.476		3.476		
Doorstroomvoorziening	4.800			4.800		413	2.800	1.587
Vastgoedbeheer, sportaccommodatie	731	224	48	459		459		
Talentencentrum	218	214		4		4		
Totaal	107.647	17.330	55	90.262	0	33.675	20.400	36.187
5. Organisatie en financiën van Breda								
Bedrijfsvoering	5.301	3.844	-22	1.479	0	1.479		
Overhead	550	349		201		201		
Servicebedrijf	4.717	2.250	27	2.440		2.440		
Totaal	10.568	6.443	5	4.120	0	4.120	0	0
Totaal	190.155	35.986	857	153.312	0	51.084	39.977	62.250

VERANTWOORDINGSINFORMATIE OVER SPECIFIEKE UITKERINGEN



Ministerie van Economische Zaken en
Koninkrijksrelaties



SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020								
BZK	C12	Nieuwe Sleutel Projecten (NSP) Wet Ruimtelijke Ordening Besluit Ruimtelijke Ordening Gemeenten	Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording Ja/Nee	Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde projecten afpraak Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde projecten realisatie Alleen in te vullen na afloop project
			€ 456.509 Aard controle R Indicatummer: C12 / 01	€ 23.999.560 Aard controle n.v.t. Indicatummer: C12 / 02	Nee Aard controle n.v.t. Indicatummer: C12 / 03	Aard controle R Indicatummer: C12 / 04	Aard controle R Indicatummer: C12 / 05	Aard controle R Indicatummer: C12 / 06
BZK	C25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) Beleidsregeling subsidies budget investeringen ruimtelijke kwaliteit (BIRK) Provincies en gemeenten	Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Eindverantwoording Ja/Nee Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers afpraak Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers realisatie Alleen in te vullen na afloop project
			€ 0 Aard controle R Indicatummer: C25 / 01	€ 0 Aard controle n.v.t. Indicatummer: C25 / 02	€ 2.800.000 Aard controle n.v.t. Indicatummer: C25 / 03	Aard controle R Indicatummer: C25 / 04	Aard controle R Indicatummer: C25 / 05	Aard controle R Indicatummer: C25 / 06
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)				
			€ 1.359.212 Aard controle R Indicatummer: D1 / 01	€ 916.867 Aard controle R Indicatummer: D1 / 02	€ 2.800.000 Aard controle n.v.t. Indicatummer: D1 / 03			
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021 Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten	Besteding (jaar T)	Besteding aan contactschool (jaar T)	Besteding (jaar T) totaal (automatisch)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			€ 206.789 Aard controle R Indicatummer: D1A / 01	€ 492.736 Aard controle R Indicatummer: D1A / 02	€ 699.525 Aard controle n.v.t. Indicatummer: D1A / 03	€ 198.556 Aard controle R Indicatummer: D1A / 04		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
			€ 2.202.874 Aard controle R Indicatummer: D8 / 01	€ 1.832.631 Aard controle R Indicatummer: D8 / 02	€ 0 Aard controle R Indicatummer: D8 / 03			
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Gemeenten	Correcte besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een mintekst op te nemen.	Correcte besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een mintekst op te nemen.	Correcte besteding 2018 aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een mintekst op te nemen.	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			€ 1.501 Aard controle R Indicatummer: D9 / 01	€ 0 Aard controle R Indicatummer: D9 / 02	€ 0 Aard controle R Indicatummer: D9 / 03	€ 816.689 Aard controle R Indicatummer: D9 / 04		
OCW	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstreckte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)		
			€ 2.053.647 Aard controle R Indicatummer: D10 / 01	€ 2.002.695 Aard controle R Indicatummer: D10 / 02	€ 50.952 Aard controle n.v.t. Indicatummer: D10 / 03	€ 0 Aard controle R Indicatummer: D10 / 04		
lenW	E13	Slimme laadpleinen Toekenningsbeschikking Gemeenten en provincies	Projectnaam / nummer	Besteding ten laste van rijksmiddelen (jaar T)	Project afgerond (in jaar T)?	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen?	Toelichting op niet-afgeronde projecten	
			Aard controle n.v.t. Indicatummer: E13 / 01	Aard controle R Indicatummer: E13 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatummer: E13 / 03	Aard controle n.v.t. Indicatummer: E13 / 04	Aard controle n.v.t. Indicatummer: E13 / 05	
			1 Laadplein Terheijdensweg IENW/BSK-2019/254859 Zaaknummer 31155394 en nummer 500004105	0	Nee	Nee	Beschikking (en het voorschot) is pas in december 2019 ontvangen. De uitgaven worden pas eind 2020 gemaakt.	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentebelasting 2019 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			€ 1.349.928 Aard controle R Indicatummer: G2 / 01	776.962 Aard controle R Indicatummer: G2 / 02	4.593.087 Aard controle R Indicatummer: G2 / 03	75.659 Aard controle R Indicatummer: G2 / 04	197.025 Aard controle R Indicatummer: G2 / 05	0 Aard controle n.v.t. Indicatummer: G2 / 06
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatummer: G2 / 12
			€ 430.738 Aard controle R Indicatummer: G2 / 07	289.015 Aard controle R Indicatummer: G2 / 08	0 Aard controle R Indicatummer: G2 / 09	1.121.105 Aard controle R Indicatummer: G2 / 10	0 Aard controle R Indicatummer: G2 / 11	ja Aard controle n.v.t. Indicatummer: G2 / 12

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 27 januari 2020							
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentede el 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05
			141.978	380.766	341	303.672	183.724
		0	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09		
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05
			1	1a. Nieuwbouw investering	€ 10.647	€ 10.647	€ 0
			2	1b. Renovatie investering-verduurzaming gebouwen	€ 13.915	€ 13.915	€ 0
			3	1c. Onderhoud- klein onderhoud gebouwen	€ 281.519	€ 281.519	€ 0
			4	2a. Aankoop	€ 84.279	€ 0	€ 84.279
			5	2b. Dienstverlening door derden	€ 89.803	€ 0	€ 89.803
			6	3. Verandering mengpercentage	€ 78.470	€ 0	€ 78.470
			7	3. Optsport	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting
				Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10
			1	1a. Nieuwbouw investering	10647	0,93%	Door het verschuiven van investeringen naar volgend jaar, zijn bestedingen lager dan begroot.
			2	1b. Renovatie investering- verduurzaming gebouwen	13915	1,21%	
			3	1c. Onderhoud- klein onderhoud gebouwen	281519	24,46%	
			4	2a. Aankoop	84279	7,32%	
			5	2b. Dienstverlening door derden	89803	7,80%	
			6	3. Verandering mengpercentage	78470	6,82%	Het werkelijk nadeel als gevolg van verandering mengpercentage is lager als het begrote nadeel.
			7	3. Optsport			Deze bestedingen zijn uiteindelijk niet meegenomen omdat er nog geen duidelijkheid is over de fiscale positie van Optsport.
							Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld
							Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11
lenw	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
		Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
			C2173171/3850432 NBR-BBV-006 Corridor Zuid-Breda	€ 0	€ 0		
			2 3506361 Aanleg HOV-busbaan tbv HOV-as Oosterhout/Breda/Elten-Leur	€ 0	€ 0		-€ 5.661.162
			3 C2139737/3560680 HOV-busbaan langs het spoor	€ 0	€ 0	€ 5.661.162	
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
			1 C2173171/3850432 NBR-BBV-006 Corridor Zuid-Breda	€ 2.147.860	€ 2.920.621	Subsidie is lager vastgesteld.	Ja
			2 3506361 Aanleg HOV-busbaan tbv HOV-as Oosterhout/Breda/Elten-Leur	€ 3.245.200			Ja
			3 C2139737/3560680 HOV-busbaan langs het spoor	€ 5.661.162	€ 4.706.467	Bedrag van de AROV-subsidie alsnog in de SiSa opgenomen. Was eerder opgenomen onder 'Overige bestedingen'	Ja

OVERZICHT VAN GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Overzicht taakvelden

(Bedragen x € 1.000)

Totaal overzicht lasten en baten per taakveld		Primitieve Begroting 2019		Begroting 2019 inclusief wijziging		Jaarrekening 2019	
		lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Taakveld							
0.1	Bestuur	6.238	18	6.411	18	7.702	17
0.2	Burgerzaken	7.447	2.733	8.125	3.368	8.671	4.031
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	706	16	5.301	1.502	5.094	2.436
0.4	Overhead	60.061	5.456	62.486	5.441	67.789	6.645
0.5	Treasury	388	7.087	388	6.888	-318	7.294
0.61	OZB woningen	2.248	19.068	2.248	19.068	2.548	19.128
0.62	OZB niet-woningen	206	16.357	206	16.357	213	16.959
0.63	Parkeerbelasting	0	7.748	0	7.748	0	8.022
0.64	Belastingen overig	0	2.410	0	2.510	86	2.785
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	331.084	0	342.636	0	346.781
0.8	Overige baten en lasten	3.589	0	597	0	68	132
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	60	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	12.107	145	12.127	145	11.900	174
1.2	Openbare orde en veiligheid	12.298	2.290	9.815	2.166	10.934	3.655
2.1	Verkeer en vervoer	29.832	3.247	30.183	3.594	30.187	3.142
2.2	Parkeren	8.168	6.355	8.337	6.355	8.254	6.404
2.4	Economische havens en waterwegen	1	52	69	52	67	99
2.5	Openbaar vervoer	57	0	57	0	57	0
3.1	Economische ontwikkeling	3.272	24	3.089	24	3.150	136
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.904	12.587	10.873	11.106	7.349	9.013
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.265	648	1.662	795	1.786	787
3.4	Economische promotie	2.939	625	3.007	708	3.004	957
4.2	Onderwijshuisvesting	18.648	907	18.586	845	18.531	841
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	14.730	9.239	16.131	10.065	16.089	10.290
5.1	Sportbeleid en activering	3.386	0	4.566	0	4.531	1
5.2	Sportaccommodaties	10.882	3.702	11.102	3.410	11.265	3.534
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	24.997	1.280	25.193	1.305	25.654	1.312
5.4	Musea	312	107	415	107	234	122
5.5	Cultureel erfgoed	1.505	147	1.559	147	1.528	201
5.6	Media	677	1.083	677	1.083	715	1.149
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.569	615	14.583	615	16.914	549
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	15.947	286	20.204	278	19.245	303
6.2	Wijkteams	6.186	0	3.499	165	2.803	173
6.3	Inkomensregelingen	88.713	69.899	85.325	70.635	86.583	72.865
6.4	Begeleide participatie	34.661	9.745	38.727	10.415	39.950	12.519
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	19.204	3.579	23.576	3.579	27.123	3.350
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	19.367	2.226	18.908	2.226	18.788	2.161
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	60.898	32.700	69.158	33.600	65.208	32.923
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	48.313	1.006	54.978	5.058	55.387	5.221
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	4.492	309	3.838	205	10.257	5.224
7.1	Volksgesondheid	7.954	0	8.903	0	8.527	73
7.2	Riolering	14.610	17.693	16.420	19.403	17.171	20.247
7.3	Afval	20.859	29.143	28.906	37.677	27.600	33.961
7.4	Milieubeheer	5.323	565	7.000	775	4.752	685
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	124	105	119	105	77	43
8.1	Ruimtelijke ordening	6.256	1.717	5.852	1.717	9.471	2.253
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	25.222	23.903	18.736	14.484	13.387	15.786

Totaal overzicht lasten en baten per taakveld		Primitieve Begroting 2019		Begroting 2019 inclusief wijziging		Jaarrekening 2019	
		lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
8.3	Wonen en bouwen	1.590	4.530	6.885	5.181	5.654	4.821
Totaal Taakveld		635.150	632.437	668.887	653.560	675.980	669.202
Mutaties Reserves							
0.10	Mutaties reserves	7.713	10.426	7.851	23.178	7.866	21.664
Totaal Mutaties Reserves		7.713	10.426	7.851	23.178	7.866	21.664
Totaal Lasten en Baten		642.863	642.863	676.738	676.738	683.846	690.866

VERDELING TAAKVELDEN OVER PROGRAMMA'S

	Landelijke taakveld	Verdeling		Programma
0.0	Bestuur en ondersteuning			
0.1	Bestuur	100%	4	Basis op orde in Breda
0.2	Burgerzaken	100%	4	Basis op orde in Breda
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	100%	4	Basis op orde in Breda
0.4	Overhead	100%	5	Organisatie en financiën van Breda
0.61	OZB Woningen	100%	5	Organisatie en financiën van Breda
0.62	OZB Niet woningen	100%	5	Organisatie en financiën van Breda
0.63	Parkeerbelasting	100%	4	Basis op orde in Breda
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	100%	5	Organisatie en financiën van Breda
0.8	Overige baten en lasten	100%	5	Organisatie en financiën van Breda
0.9	Vennootschapsbelasting	100%	5	Organisatie en financiën van Breda
1.0	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheer en brandweer	100%	4	Basis op orde in Breda
1.2	Openbare orde en veiligheid	100%	4	Basis op orde in Breda
2.0	Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1	Verkeer en vervoer	21% 79%	3 4	Duurzaam wonen in Breda Basis op orde in Breda
2.2	Parkeren	100%	3	Duurzaam wonen in Breda
2.4	Economische havens en waterwegen	100%	4	Basis op orde in Breda
2.5	Openbaar vervoer	100%	3	Duurzaam wonen in Breda
3.0	Economie			
3.1	Economische ontwikkeling	100%	2	Ondernemend Breda
3.2	Fysieke bedrijfsstructuur	100%	2	Ondernemend Breda
3.4	Economische promotie	100%	2	Ondernemend Breda
4.0	Onderwijs			
4.1	Openbaar basisonderwijs	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
4.2	Onderwijshuisvesting	100%	2	Ondernemend Breda
4.3	Onderwijsbeleid en leerling zaken	100%	2	Ondernemend Breda
5.0	Sport, cultuur en recreatie			
5.1	Sportbeleid en activering	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
5.2	Sportaccommodaties	100%	4	Basis op orde in Breda
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	100%	2	Ondernemend Breda
5.4	Musea	100%	2	Ondernemend Breda
5.5	Cultureel erfgoed	100%	2	Ondernemend Breda
5.6	Media	100%	2	Ondernemend Breda
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	100%	4	Basis op orde in Breda
6.0	Sociaal Domein			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.2	Wijkteams	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.3	Inkomensregelingen	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.4	Begeleide participatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.6	Maatwerkvoorzieningen WMO	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
7.0	Volksgezondheid en milieu			
7.1	Volksgezondheid	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
7.2	Riolering	100%	4	Basis op orde in Breda
7.3	Afval	100%	4	Basis op orde in Breda
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	100%	4	Basis op orde in Breda
8.0	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
8.1	Ruimtelijke ordening	100%	3	Duurzaam wonen in Breda
8.3	Wonen en bouwen	100%	3	Duurzaam wonen in Breda

OVERZICHT PRODUCTINDICATOREN

Voor zover niet bij de programma's en of thema's opgenomen een overzicht van de landelijk vastgestelde indicatoren. Het cijfer voor de naam verwijst naar de hoofdruubriek van de landelijke indeling van deze indicatoren.

Taakveld naam					Opgenomen voor
Naam indicator	Bruto gemeentelijk product (Verhouding tussen verwacht en gemeten product)				Landelijk
Bron indicator	VNG Realisatie				Meeteenheid: %
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
Toelichting	Deze voorheen landelijk verplichte indicator waarvoor de Gemeente Breda geen streefwaarden had bepaald, is komen te vervallen.				

Taakveld naam	0. Bestuur en ondersteuning				Opgenomen voor
Naam indicator	Bezetting (Bezetting in fte per 1.000 inwoners)				Landelijk
Bron indicator	Vensters voor bedrijfsvoering				Meeteenheid: Aantal per 1.000
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	8,4	8,9	9,8	Zie opmerking	
Toelichting	De toename van de bezetting is hoofdzakelijk toe te rekenen aan de veranderingen die nodig zijn geweest voor het uitvoeren van de Jeugdwet. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.				

Taakveld naam	0. Bestuur en ondersteuning				Opgenomen voor
Naam indicator	Overhead (Alle kosten die samenhangen met sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten)				Landelijk
Bron indicator	Vensters voor bedrijfsvoering				Meeteenheid: %
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	9,8	9,8	10,2	Zie opmerking	
Toelichting	Dit % kan nog wijzigen als gevolg van nagekomen boekingen. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.				

Taakveld naam	0. Bestuur en ondersteuning				Opgenomen voor
Naam indicator	Apparaatskosten (Kosten per inwoner)				Landelijk
Bron indicator	Vensters voor bedrijfsvoering				Meeteenheid: Bedrag
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	835,0	868,0	871,3	zie opmerking	
Toelichting	De stijging in de apparaatskosten is met name veroorzaakt door de stijging in de personeelskosten. Zie de indicatoren personeel en inhuur. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.				

Taakveld naam	0. Bestuur en ondersteuning				Opgenomen voor
Naam indicator	Externe inhuur in % (Kosten als % van de totale loonsom)				Landelijk
Bron indicator	Vensters voor bedrijfsvoering				Meeteenheid: %
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	15,5	18,4	17,8	zie opmerking	
Toelichting	De personeelskosten zijn voornamelijk administratief toegenomen, omdat een deel van de medewerkers van de ATEA-groep sinds 2019 zijn meegenomen in tegenstelling tot voorgaande jaren. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.				

Taakveld naam	0. Bestuur en ondersteuning			Opgenomen voor	
Naam indicator	Formatie (Formatie in Fte per 1.000 inwoners)			Landelijk	
Bron indicator	Vensters voor bedrijfsvoering			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
		9,4	9,6	Zie opmerking	
Toelichting	De formatie is verder gegroeid. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.				

Taakveld naam	1. Veiligheid			Opgenomen voor	
Naam indicator	Winkeldiefstallen (Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners)			Landelijk	
Bron indicator	Waarstaatjegemeente.nl			Meeteenheid: Aantal	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	2,6	2,9	3,1	Zie opmerking	
Toelichting	Het aantal winkeldiefstallen is gestegen. Dit is een landelijk verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	1. Veiligheid			Opgenomen voor	
Naam indicator	Vernielingen en beschadigingen (Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners)			Landelijk	
Bron indicator	www.waarstaatjegemeente.nl			Meeteenheid: Aantal	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	6,8	6,7	6,5	Zie opmerking	
Toelichting	Het aantal vernielingen en beschadigingen is gedaald. Dit is een verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	1. Veiligheid			Opgenomen voor	
Naam indicator	Verwijzingen HALT (Aantal HALT-verwijzingen per 10.000 inwoners van 12 - 17 jaar)			Landelijk	
Bron indicator	www.waarstaatjegemeente.nl			Meeteenheid: Aantal per 10.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	189,0	126,0		Zie opmerking	
Toelichting	Is nog niet bekend voor 2019. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.				

Taakveld naam	1. Veiligheid			Opgenomen voor	
Naam indicator	Diefstal uit woning (Diefstal uit woning per 1.000 inwoners)			Landelijk	
Bron indicator	www.waarstaatjegemeente.nl			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	3,6	3,1	2,6		
Toelichting	Het aantal diefstallen uit woningen is gedaald. Dit is een verplichte indicator die voor 2019 nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	1. Veiligheid			Opgenomen voor	
Naam indicator	Geweldsdelicten (Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners)			Landelijk	
Bron indicator	www.waarstaatjegemeente.nl			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	7,7	7,0	6,7		
Toelichting	Het aantal geweldsmisdrijven is gedaald. Dit is een verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	3. Economie			Opgenomen voor	
Naam indicator	Vestigingen van bedrijven (Aantal vestigingen per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	146,3	154,1	163,5	Zie opmerking	
Toelichting	Het landelijk gemiddelde voor 2019 is 129,6				

Taakveld naam	3. Economie			Opgenomen voor	
Naam indicator	Funciemenging (De mate waarin funciemenging plaatsvindt (aantal banen ten opzichte van aantal woningen). Bij een waarde van 50 is het aantal banen gelijk aan het aantal woningen).			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	56,1	56,5	56,7	55	
Toelichting	De score loopt van 0 (alleen woningen) tot 100 (alleen bedrijven). Bij een score van 50 zijn er evenveel woningen als bedrijven. Het landelijk gemiddelde voor 2019 komt uit op 53,2.				

Taakveld naam	4. Onderwijs			Opgenomen voor	
Naam indicator	Relatief schoolverzuim (Aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1000 leerplichtigen)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	23,4	18,8		22	
Toelichting	Gegevens nog niet bekend. We proberen de zorgstructuur op scholen te verbeteren door versterkte samenwerking leerplicht, CJG en zorgcoördinatoren.				

Taakveld naam	4. Onderwijs			Opgenomen voor	
Naam indicator	Absoluut schoolverzuim (Aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school (per 1000 leerplichtigen)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	3,8	2,9		3,5	
Toelichting	Gegevens nog niet bekend. Door betere registratie is er sinds 2017 sneller een gerichte aanpak mogelijk. Daarmee verwachten we het absoluut verzuim nog iets te kunnen terugdringen.				

Taakveld naam	5. Sport, cultuur en recreatie			Opgenomen voor	
Naam indicator	Niet-wekelijkse sporters (Het % niet-wekelijkse sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens 1 keer per week aan sport doet)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
				Zie opmerking	
Toelichting	Nog geen gegevens bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Maatwerkarrangementen WMO (Aantal cliënten per 1.000 inwoners met een maatwerkarrangement Wmo)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	81,0	83,0	79,0	Zie opmerking	
Toelichting	Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Jongeren met jeugdreclassering (Jongeren met jeugdreclassering als percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	0,4	0,4	0,4	Zie opmerking	
Toelichting	Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Jongeren met jeugdhulp (Jongeren met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar, over het hele jaar)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	9,1	10,1	8,6	Zie opmerking	
Toelichting	Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Netto arbeidsparticipatie (Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de totale beroepsbevolking)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	69,1	69,7	70,6	Zie opmerking	
Toelichting	Cijfers nog niet beschikbaar				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Werkloze jongeren (Jeugdwerkloosheid onder 16 tot en met 22 jarigen)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	2,0	2,0		Zie opmerking	Zie opmerking
Toelichting	Gegevens nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Jongeren met delict voor rechter (12 tot en met 21-jarigen met delict voor de rechter)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	1,0	1,0		Zie opmerking	Zie opmerking
Toelichting	Gegevens nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Kinderen in armoede (% Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezinnen)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	7,0	7,0		Zie opmerking	Zie opmerking
Toelichting	Gegevens 2019 nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	6. Sociaal domein			Opgenomen voor	
Naam indicator	Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64)			Landelijk	
Bron indicator	CBS			Meeteenheid: Aantal	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	336,4	361,9			
Toelichting	Recentere gegevens nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.				

Taakveld naam	7. Volksgezondheid en milieu			Opgenomen voor	
Naam indicator	Hernieuwbare elektriciteit (aandeel hernieuwbare elektriciteit van totale energie)			Breda en Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	4,6	5,7		19	
Toelichting	Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar				

Taakveld naam	8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing			Opgenomen voor	
Naam indicator	Gemiddelde WOZ-waarde (WOZ waarde woningen in duizend euro)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Bedrag in duizend euro	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	235,0	250,0	270,0	Zie opmerking	
Toelichting	Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.				

Taakveld naam	8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing			Opgenomen voor	
Naam indicator	Woonlasten meerpersoonshuishoudens (Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Bedrag	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	750,0	744,0	754,0	Zie opmerking	
Toelichting	Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.				

Taakveld naam	8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing			Opgenomen voor	
Naam indicator	Woonlasten éénpersoonshuishoudens (Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Bedrag	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	650,0	647,0	654,0	Zie opmerking	
Toelichting	Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.				

Taakveld naam	8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing			Opgenomen voor	
Naam indicator	Demografische druk (Groene en grijze druk (percentage jongeren tot 15 jaar en ouderen boven 65 jaar ten opzichte van 15 - 65 jaar))			Landelijk	
Bron indicator	CBS			Meeteenheid: %	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	65,7	66,2	66,4	Zie opmerking	
Toelichting	Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.				

Taakveld naam	8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing			Opgenomen voor	
Naam indicator	Nieuw gebouwde woningen (Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen)			Landelijk	
Bron indicator	VNG Realisatie			Meeteenheid: Aantal per 1.000	
Periode	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020
	11,7	6,3	6,2	Zie opmerking	
Toelichting	Dit is een landelijk verplichte indicator. Streefwaarde is voor 2019 niet bepaald.				

OVERZICHT PRODUCTINDICATOREN

PROGRAMMA 1 VITAAL EN SOCIAAL BREDA

THEMA OPGROEIEN

Algemene voorzieningen jeugd

Kinderen in armoede					
% Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezinnen					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Kinderen in armoede	7,0	7,0	Zie opmerking		Zie opmerking
Gegevens 2019 nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Jongeren met delict voor rechter					
12 tot en met 21-jarigen met delict voor de rechter					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Jongeren met delict voor rechter	1,0	1,0	Zie opmerking		Zie opmerking
Gegevens nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Werkloze jongeren					
Jeugdwerkloosheid onder 16 tot en met 22 jarigen					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Werkloze jongeren	2,0	2,0	Zie opmerking		Zie opmerking
Gegevens nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd

Gemeente/CJG verwijzer jeugdhulp					
Aandeel jeugdhulptrajecten voor jeugd tot en met 23 jaar waarbij gemeente/CJG verwijzer is ten opzichte van het totaal aantal zorg in natura jeugdzorgtrajecten					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemeente/CJG verwijzer jeugdhulp		37,0	Stijging	38,0	
Dit zijn voorlopige cijfers: een klein deel van de trajecten zijn administratief nog niet verwerkt door zorgaanbieders. Cijfers over voorgaande jaren kunnen hierdoor ook iets afwijken van eerder gepresenteerde gegevens. Streefwaarde is behaald.					

Jeugdhulp maatwerkondersteuning

Jongeren met jeugdhulp					
Jongeren met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar, over het hele jaar					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Jongeren met jeugdhulp	9,1	10,1	Zie opmerking	8,6	
Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Jeugdhulp geëscaleerde zorg

Jongeren met jeugdreclassering					
Jongeren met jeugdreclassering als percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Jongeren met jeugdreclassering	0,4	0,4	Zie opmerking	0,4	
Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Primair en voortgezet onderwijs

Absoluut schoolverzuim					
Aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school (per 1000 leerplichtigen)					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Absoluut schoolverzuim	3,8	2,9	3,5		
Gegevens nog niet bekend. Door betere registratie is er sinds 2017 sneller een gerichte aanpak mogelijk. Daarmee verwachten we het absoluut verzuim nog iets te kunnen terugdringen.					

Relatief schoolverzuim					
Aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1000 leerplichtigen)					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Relatief schoolverzuim	23,4	18,8	22		
Gegevens nog niet bekend. We proberen de zorgstructuur op scholen te verbeteren door versterkte samenwerking leerplecht, CJG en zorgcoördinatoren.					

THEMA BETROKKEN ZIJN

Maatwerk Wmo

Maatwerkarrangementen WMO					
Aantal cliënten per 1.000 inwoners met een maatwerkarrangement Wmo					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Maatwerkarrangementen WMO	81,0	83,0	Zie opmerking	79,0	
Cijfer heeft betrekking op de eerste helft van 2019. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Volwassenen maatwerkondersteuning

Deelnemers collectieve zorgverzekering					
Aantal deelnemers aan de collectieve zorgverzekering					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Deelnemers collectieve zorgverzekering	8489,0	9359,0	Zie opmerking	9258,0	
Er is geen streefwaarde bepaald voor 2019.					

Volwassenen geëscaleerde zorg

Crisishulp (buiten kantooruren) en (dreigende) huisverboden					
Gemiddeld rapportcijfer dat de politie geeft aan deze interventies					
Meeteenheid: Score tussen 1 en 10					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Crisishulp (buiten kantooruren) en (dreigende) huisverboden		8,4	Minimaal 7		
Gegevens nog niet bekend.					

No show Veilig Thuis - Just/Safegroup					
Het percentage gevallen waarin na verwijzing vanuit Veilig Thuis naar de vrouwenopvang de betrokkene zich niet bij de vrouwenopvang meldt.					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
No show Veilig Thuis - Just/Safegroup	6,0		5% of minder		
Hierover zijn geen gegevens beschikbaar. De indicator wordt door gemeente en de betrokken partners niet meer als relevant geacht en is om die reden in de Begroting 2020 komen te vervallen.					

Participatie

Uitstroom naar werk / zelfstandig ondernemerschap					
Het aantal mensen dat uitstroomt naar werk of zelfstandig ondernemerschap					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Uitstroom naar werk / zelfstandig ondernemerschap	538,0	719,0	500	613,0	500
Dit zijn voorlopige cijfers: een klein deel is op dit moment nog niet verwerkt. Cijfers over voorgaande jaren kunnen hierdoor ook iets afwijken van eerder gepresenteerde gegevens. De streefwaarde van 500 is ruimschoots behaald. Namens het Werkgeversservicepunt (WSP) Breda zijn we de afgelopen twee kalenderjaren gaan investeren in de opbouw van krachtige lokale/regionale netwerken. Inmiddels zijn we in de volgende fase aanbeland waarbij we ook Onderwijs meer betrekken bij de arbeidsmarktvragestukken zodat we vraag en aanbod nog beter met elkaar verbinden. Kortom de Triple-Helix-structuur (Onderwijs, Overheid & Ondernemers) is in verschillende sectoren gerealiseerd waardoor we kandidaten nog beter kunnen bemiddelen naar betaald werk.					

Baanafspraken gemeentelijke doelgroep Breda					
Het aantal baanafspraken uit de gemeentelijke doelgroep dat geplaatst wordt op een baanafpraak (inclusief detacheringen vanuit SW bij organisatie Gemeente Breda)					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Baanafspraken gemeentelijke doelgroep Breda	53,1	47,0	* Zie opmerking		
Streefwaarde van 2018 is behaald. Over de berekening van streefwaarde en realisatie in 2019 vindt intern nog afstemming plaats (inclusief of exclusief ATEA).					

Baanafspraken regio West-Brabant					
Het aantal baanafspraken in de regio West-Brabant ten opzichte van nulmeting eind 2012					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Baanafspraken regio West-Brabant	803,0	1292,0	1.967	1392,0	
Dit zijn voorlopige cijfers t/m Q3. Er zijn bijna 1400 baanafspraken gerealiseerd ten opzichte van 2012 en in totaal zijn er bijna 3700 baanafspraken gerealiseerd. De streefwaarde voor 2019 – 1967 extra baanafspraken t.o.v. nulmeting 2012 – is regionaal (tot en met Q3) nog niet gerealiseerd, hetgeen conform prognose ook in Q4 niet gehaald wordt. Op regionaal niveau zien we een expansie in de gerealiseerde baanafspraken (+/- 80 plaatsingen per subregio), desalniettemin zien we – ook een landelijke trend – dat duurzaam behoud van werk meer aandacht behoeft. In het kader daarvan is op verzoek van het regionaal Collegiaal Management Team (CMT) onderzoek gedaan naar werkwijze en best practices uit de regio. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak voor de regio om tijdens dit kalenderjaar de dienstverlening c.q. werkwijze te generaliseren en meer aandacht te schenken aan het behoud van werk zodat we de komende kalenderjaren meer kandidaten aan het werk krijgen.					

Beschut werk					
Het aantal personen geplaatst binnen beschut werk					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Beschut werk	37,0	49,0	63*	62,0	
Streefwaarde (63) is bijna behaald. Op 1 januari 2020 is de 63e persoon begonnen.					

Sociale werkvoorziening

Sociale werkvoorziening					
Het aantal personen dat begeleid wordt door de sociale werkvoorziening (WSW).					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Sociale werkvoorziening	1089,0	1059,0	1050	975,0	
In totaal 61 personen op direct producerende en logistieke arbeidsplaatsen (intern beschut werk), 587 op dienstverlenende werkplekken en 327 personen op structurele detachering- en begeleidwerkplekken. Sinds de komst van de Participatiewet is de genoemde streefwaarde niet meer van toepassing. Ten aanzien van het aantal te realiseren arbeidsplaatsen worden geen doelstellingen meer geformuleerd. Omdat er geen nieuwe instroom meer is, wordt het aantal gerealiseerde plaatsen bepaald door de uitstroom uit de sociale werkvoorziening.					

Sociale werkvoorziening (subsidie-eenheden)					
Het aantal subsidie-eenheden waarvoor de sociale werkvoorziening begeleiding geeft.					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Sociale werkvoorziening (subsidie-eenheden)	1027,0	966,0	925	903,0	
Iemand die voltijd begeleid werkt, staat gelijk aan 1 subsidie eenheid (SE). Iemand die parttime begeleid werkt, staat bijvoorbeeld gelijk aan 0,6 SE. Sommige mensen staan vanwege meervoudige problematiek en de benodigde intensieve begeleiding voor 1,25 SE. Zie voor inhoudelijke toelichting de indicator over het aantal personen.					

Reïntegratie

Lopende re-integratievoorzieningen					
per 10.000 inwoners van 15-64					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Lopende re-integratievoorzieningen	336,4	361,9			
Recentere gegevens nog niet bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Schuldhulpverlening

(Hulp-)vragen					
Het aantal aanvragen voor een vorm van schuldhulpverlening.					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
(Hulp-)vragen	1057,0	1012,0	Hoger dan 2018	952,0	
Streefwaarde is niet behaald. Daling van het aantal aanvragen is een landelijke trend. Oorzaak is niet bekend. Mogelijke verklaring in Breda is dat meer mensen in het voorliggend veld worden geholpen of op een andere manier het hoofd nog boven water kunnen houden.					

Schuldbemiddeling en sanering					
Het aantal opgestarte schuldregelingstrajecten (schuldbemiddelingen en saneringskredieten)					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Schuldbemiddeling en sanering	213,0	234,0	Hoger dan 2018	299,0	
Streefwaarde is behaald ondanks daling aantal hulpvragen. Er is meer gestuurd op doorstroom, voorkomen van uitval en succesvolle oplossingen voor de klant. Dat zijn mogelijke verklaringen voor de stijging.					

Budgetbeheer					
Het aantal mensen in budgetbeheer.					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Budgetbeheer	441,0	410,0	Hoger dan 2018	383,0	
Streefwaarde is niet behaald. Waarschijnlijk omdat er minder mensen aan de poort zijn gekomen, zijn er ook minder mensen gestart met budgetbeheer.					

Gebruik van minimaregelingen					
Het percentage minimahuishoudens dat gebruik maakt van minimaregelingen					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gebruik van minimaregelingen			Hoger dan 2018		
Gegevens nog niet bekend (indicator nog in ontwikkeling)					

THEMA LEVEN

Volksgezondheid

Gezondheidsbeleving					
Gemiddeld rapportcijfer voor de lichamelijke gezondheid					
Meeteenheid: Score tussen 1 en 10					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gezondheidsbeleving	7,5	7,6	Continueren: 7,3-7,7	7,5	
Streefwaarde is behaald. Bevordering van een gezonde leefstijl wordt door de GGD op tal van manieren uitgedragen. Dit doet zij met name via de JOGG aanpak, in haar ondersteuning van gezondheidslessen op het primair en voortgezet onderwijs en via voorlichting in algemene zin. Daarnaast stimuleert de GGD dit in samenwerking met ketenpartners in het kader van Zorg voor Elkaar Breda en met ketenpartners binnen de ouderenzorg. Vanuit de invalshoek Sport wordt meer sporten en bewegen op tal van manieren gestimuleerd. Dit gebeurt door verschillende organisaties.					

Welbevinden					
Gemiddeld rapportcijfer voor de geestelijke gezondheid					
Meeteenheid: Score tussen 1 en 10					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Welbevinden	8,0	8,1	Continueren: 7,9-8,3	8,0	
Streefwaarde is behaald.					

Sportbeleid

Niet-wekelijkse sporters					
Het % niet-wekelijkse sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens 1 keer per week aan sport doet					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Niet-wekelijkse sporters			Zie opmerking		
Nog geen gegevens bekend. Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.					

Wijkaanpak

Leefbaarheidsinitiatieven vanuit bewoners

Aantal leefbaarheidsinitiatieven van bewoners, deze kunnen een fysiek component en/of sociaal component en/of overlast/veiligheidscomponent omvatten

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Leefbaarheidsinitiatieven vanuit bewoners	160,0	222,0	220	179,0	250

De streefwaarde is niet behaald. Het aantal initiatieven, de omvang ervan en de soort initiatieven wordt door de initiatiefnemers zelf bepaald. Dit verschilt dus per jaar. Wat we zien is dat er vanaf 2017 elk jaar ruim boven de 150 initiatieven zijn. In oktober 2019 was er nog een drukbezochte (meer dan 100 Bredanaars) stedelijke evaluatiebijeenkomst over de initiatieven. In 2019 is ongeveer 70% van de beschikbare subsidie voor deze initiatieven benut, waarbij in het Noordwesten van de stad (Prinsenbeek en de Haagse Beemden) het voor hen beschikbare bedrag nagenoeg geheel is benut. Uit dit alles blijkt dat er bij de Bredanaars veel enthousiasme is voor deze aanpak en dat er door hen een stevige basis is gelegd, onder deze aanpak.

Wijkdeals

Het aantal initiatieven van bewoners(groepen) gericht op onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte waarbij de gemeente hulp heeft geboden in de vorm van een vergoeding, materiaal of hulp bij de organisatie.

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Wijkdeals	273,0	283,0	260	354,0	275

De streefwaarde is behaald. Er is sprake van een groot enthousiasme in Breda om zelf - in de vorm van wijkdeals - daadwerkelijk betrokkenheid en eigenaarschap te tonen bij een mooie openbare ruimte.

Statushouders

Huisvesting statushouders

% gehuisveste statushouders van de nieuwe aan Breda toegewezen statushouders

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Huisvesting statushouders	100,0	61,0	100% conform taakstelling	73,0	

Taakstelling voor 2019 was 126 en de achterstand uit voorgaande periode op 1-1-2019 was 86, waarmee de totale taakstelling op 212 uitkomt. In 2019 zijn 155 statushouders gehuisvest (=73%). De streefwaarde is dus niet behaald. De reden voor het niet behalen van de streefwaarde is dat COA niet voldoende statushouders heeft toegewezen.

PROGRAMMA 2 ONDERNEMEND BREDA

Economische zaken

Functiemenging

De mate waarin functiemenging plaatsvindt (aantal banen ten opzichte van aantal woningen). Bij een waarde van 50 is het aantal banen gelijk aan het aantal woningen.

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Functiemenging	56,1	56,5	55	56,7	

De score loopt van 0 (alleen woningen) tot 100 (alleen bedrijven). Bij een score van 50 zijn er evenveel woningen als bedrijven. Het landelijk gemiddelde voor 2019 komt uit op 53,2

Vestigingen van bedrijven					
Aantal vestigingen per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Vestigingen van bedrijven	146,3	154,1	Zie opmerking	163,5	
Het landelijk gemiddelde voor 2019 is 129,6					

Netto arbeidsparticipatie					
Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de totale beroepsbevolking					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Netto arbeidsparticipatie	69,1	69,7	Zie opmerking	70,6	
Cijfers nog niet beschikbaar					

Bruto gemeentelijk product					
Verhouding tussen verwacht en gemeten product					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Bruto gemeentelijk product					
Deze voorheen landelijk verplichte indicator waarvoor de Gemeente Breda geen streefwaarden had bepaald, is komen te vervallen.					

Acquisitie en accountmanagement

Dienstverlening					
Beoordeling van de dienstverlening van de gemeente Breda aan ondernemers					
Meeteenheid: Score tussen 1 en 10					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Dienstverlening		6,7	6,5		6,7-7,0
De peiling van het ondernemersklimaat vindt plaats in de 'even' jaren. Voor 2019 is derhalve geen realisatiecijfer beschikbaar.					

Evenementen

Evenementenbeleid					
De gemiddelde waardering van Bredase bezoekers voor de evenementen die ze hebben bezocht					
Meeteenheid: Score tussen 1 en 10					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Evenementenbeleid					
De score voor muziekevenementen varieert tussen 7,9 en 8,2. Voor sportevenementen respectievelijk overige diverse evenementen is nog geen totaalrapportcijfer beschikbaar					

Grondexploitatie voor bedrijventerreinen

Uitgifte bedrijventerreinen					
Uitvoering van gemeentelijke grondexploitatie.					
Meeteenheid: Aantal ha					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Uitgifte bedrijventerreinen	3,2	4,0	3,3	2,2	2,7
Realisatiecijfer in 2019 is 2,16. Dat is lager dan de streefwaarde voor 2019 (3,3). Dit komt omdat enkele geplande verkopen zijn doorgeschoven naar 2020.					

Leegstand					
Leegstand (in percentage van de voorraad)					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Leegstand	13,8	7,6	12,8		12,3
In verband met de huidige technische issues (eind maart 2020) tav het DataWareHouse (DWH) Vastgoed is de benodigde data voor het bepalen van deze indicator momenteel niet beschikbaar.					

THEMA GROTE PROJECTEN IN DE STAD

Via Breda

Coulisten West/Stationskwartier 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Coulisten West/Stationskwartier1					
Bestemmingsplan is onherroepelijk geworden, start bouw is voorzien voor 2020.					

Coulisten West/Stationskwartier 2					
impact voor de stad					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Coulisten West/Stationskwartier 2					
Dit is een continu doorlopende activiteit					

Coulisten West/Stationskwartier 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Coulisten West/Stationskwartier 3					
Ontwerpen zijn getoetst, bouwvoorbereiding wordt gevolgd, omgevingsmanagement loopt. In promotie- en acquisitie-activiteiten steunt de gemeente de initiatiefnemer onder andere door promotie gebiedsontwikkeling Spoorzone met nieuwe naam CrossMark.					

Drie Hoefijzers Noord 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Drie Hoefijzers Noord 1					
De bouw van de eerste 54 grondgebonden woningen is gestart met de daarbij behorende buitenruimte.					

Drie Hoefijzers Noord 2					
impact voor de stad					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Drie Hoefijzers Noord 2					
Oostelijke afronding van CrossMark door toevoeging van 270 woningen en een stedenbouwkundig statement in de vorm van een appartementencomplex met 10 bouwlagen.					

Drie Hoefijzers Noord 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Drie Hoefijzers Noord 3					
De aanleg en bouw wordt intensief vanuit de gemeente begeleid en bewaakt. De ontwerpen voor de volgende fasen worden in nauw overleg met ontwikkelaar, hun adviseurs en bouwers voorbereid. Omgevingsmanagement door ontwikkelaar wordt vanuit gemeente bewaakt.					

Havenkwartier 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Havenkwartier 1					
De onderhandelingen over de overeenkomsten met Amvest en het Consortium Spoorzone Breda lopen nog. Dat geldt ook voor de afstemming met het cultuurproject in Klavers Jansen. Transformatie van een bedrijventerrein naar een hoogwaardig gemengde stadswijk is complex en kostbaar. Haalbaarheid van plannen staan onder druk, onder andere door de hoge ambitie versus de hoge bouwkosten.					

Havenkwartier 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Havenkwartier 2					
De interesse voor de nieuwe stadswijk blijft groot, mede door place-making en promotie van de nieuwe naam CrossMark.					

Havenkwartier 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Havenkwartier 3					
<ol style="list-style-type: none"> milieubelemmeringen zijn in beeld; samen met ontwikkelaars wordt gewerkt aan oplossingen. het faciliteren van ontwikkelaars, het stimuleren, meedenken en toetsen van plannen verloopt intensief het cultuurproject Klavers Jansen loopt, met voor Bloos-Stokvis een ander accent dan voor pand Electron. 					

Coullissen Stationslaan-Oost/Thes 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Coullissen Stationslaan-Oost/Thes 1					
Bestemmingsplan is onherroepelijk geworden; start bouw voorjaar 2020.					

Coullissen Stationslaan-Oost/Thes 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Coullissen Stationslaan-Oost/Thes 2					
Realisatie van dit doel komt dichtbij met start bouw.					

Coullissen Stationslaan-Oost/Thes 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Coullissen Stationslaan-Oost/Thes 3					
Ontwerpen zijn getoetst, bouwvoorbereiding wordt gevolgd, omgevingsmanagement loopt.					

Corbion

Zoete Delta/Corbionterrein 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Zoete Delta/Corbionterrein 1					
Uitwerking scenario's wordt in 2020 opgestart als onderdeel van uitvoering van de in 2019 afgesloten allonge genoemd onder punt 3.					

Zoete Delta/Corbionterrein 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Zoete Delta/Corbionterrein 2					
Onderzoek naar samenhang en verschillen in de diverse vestigingsmilieus van het nieuwe centrumgebied is opgestart.					

Zoete Delta/Corbionterrein 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Zoete Delta/Corbionterrein 3					
In maart 2019 is een allonge op de SamenwerkingsOvereenkomst (SOK) met de provincie getekend op het vlak van stedelijk programma, mobiliteit, energietransitie en klimaatadaptatie.					

Gasthuisvelden

(ver)bouw de Rooi Pannen 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
(ver)bouw de Rooi Pannen 1					
In het 2e kwartaal is de school in gebruik genomen en in juni is de locatie feestelijk geopend door burgemeester Depla					

(ver)bouw de Rooi Pannen 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
(ver)bouw de Rooi Pannen 2					
Het onderwijs richt zich op de beroepspraktijk en daarmee het ontvangen van gasten, in restaurant, vergaderzalen en overige faciliteiten. Daar wordt veel gebruik van gemaakt.					

(ver)bouw de Rooi Pannen 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
(ver)bouw de Rooi Pannen 3					
Medewerking is gegeven zoals nagestreefd, de locatie is in gebruik genomen.					

UWV-locatie 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
UWV-locatie 1					
De procedure bestemmingsplan is doorlopen, met indieners van zienswijzen is tot overeenstemming gekomen waardoor in januari 2020 het bestemmingsplan definitief is geworden.					

UWV-locatie 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
UWV-locatie 2					
Het plan gaat nu uitgevoerd worden, en betreft transformatie van kantoor naar wonen (met onder andere sociale en middeldure huur programma) en een commercieel programma in de plint.					

UWV-locatie 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
UWV-locatie 3					
De kwaliteit van stedenbouw en beeldkwaliteit openbare ruimte is geborgd in de planvorming. Afspraken over de bijdrage van dit project aan de realisatie van de Nieuwe Mark liggen vast in een privaatrechtelijke overeenkomst. Mbt ontwerp engineering van de rivier blijven partijen met elkaar in gesprek.					

3e fase Nieuwe Mark 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
3e fase Nieuwe Mark 1					
Het voorlopig ontwerp voor de Nieuwe Mark is in november vastgesteld door het College. De EU subsidie voor het Green Quays deelproject (vergroening en klimaatadaptatie) is medio 2019 toegekend.					

3e fase Nieuwe Mark 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
3e fase Nieuwe Mark 2					
Het bovenliggende motief voor deze stedelijke ontwikkeling is nog steeds van kracht. De Nieuwe Mark is de drager van de gebiedsontwikkeling Gasthuisvelden en draagt oa bij aan klimaatadaptatie en economische versterking van de binnenstad (impuls voor woningbouw, nieuwe openbare ruimte, impuls voor bestedingen etc).					

3e fase Nieuwe Mark 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
3e fase Nieuwe Mark 3					
Gemeente is initiator en regisseur van het project en maakt de rivier met input uit de omgeving (ondernemers en bewoners) en diverse partners, onder andere het Waterschap en andere partners in het GreenQuays project.					

Amphia

Openbare ruimte 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Openbare ruimte 1					
Het ziekenhuis is in november 2019 geopend. In 2019 is ook fase 2 openbare ruimte aangelegd, fietspaden Verlengde Poolseweg en aanhechting voorplein. Het fietspad langs de Hogeschoollaan wordt pas aangelegd in 2021. Dit heeft te maken met een zuurstoftank van Amphia die ze pas in 2021 kunnen weghalen.					

Openbare ruimte 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Openbare ruimte 2					
De verhuizing is goed gegaan. Bereikbaarheid van het ziekenhuis is goed.					

Openbare ruimte 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Openbare ruimte 3					
In 2019 is in goede samenwerking en afstemming met Amphia de laatste infrastructuur aangelegd.					

Bouw ziekenhuis 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Bouw ziekenhuis 1					
Amphia heeft de planning gehaald. Project is volgens planning opgeleverd.					

Bouw ziekenhuis 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Bouw ziekenhuis 2					
In 2019 is er geen overlast voor de omgeving geweest.					

Bouw ziekenhuis 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Bouw ziekenhuis 3					
Parkeerplaats P5 is ingericht. In 2020 wordt de ontsluiting gewijzigd van de Hogeschoollaan naar de Molengracht.					

Langendijk 1					
belangrijkste mijlpaal					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Langendijk 1					
BPD is eigenaar en verhuurt de locatie tot en met 2021 aan Amphia.					

Langendijk 2					
impact voor de stad					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Langendijk 2					
De planvorming - een onderzoek naar de haalbaarheid - is gestart op basis van een IntentieOvereenkomst (IOK). Anterieuere Overeenkomst (AOK) en bestemmingsplan worden opgesteld in 2020.					

Langendijk 3					
facilitering vanuit de gemeente					
Meeteenheden:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Langendijk 3					
BPD heeft een vernieuwende manier van participatie toegepast en heeft de omgeving intensief betrokken in het haalbaarheidsonderzoek.					

Cultuurpresentatie

aantal cultuurbezoekers

aantal bezoekers aan culturele instellingen in de culturele hoofdstructuur van Breda

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
aantal cultuurbezoekers					

Deze cijfers worden niet gemeten, met ingang van de begroting 2020 is deze indicator niet meer opgenomen

bereik cultuureducatie primair onderwijs

% leerlingen in primair onderwijs dat deelneemt aan programma cultuureducatie

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
bereik cultuureducatie primair onderwijs			tenminste 95%		

Deze cijfers worden niet gemeten, met ingang van de begroting 2020 is deze indicator niet meer opgenomen

bereik cultuureducatie voortgezet onderwijs

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
bereik cultuureducatie voortgezet onderwijs			tenminste 40%		

Deze cijfers worden niet gemeten, met ingang van de begroting 2020 is deze indicator niet meer opgenomen

positie Breda op landelijke cultuurindex

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
positie Breda op landelijke cultuurindex		28,0	verbeteren huidige positie met tenminste 5 plaatsen		

Deze indicator is veranderd van 'plaats op de ranglijst van de cultuurindex' naar 'plaats op de ranglijst van cultureel aanbod'. Dit omdat de cultuurindex niet meer opgesteld wordt.

Volwasseneneducatie

Taalcursussen

Aantal deelnemers taalcursussen.

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Taalcursussen	900,0	996,0	minimaal gelijk aan waarde 2018	996,0	

De realisatie 2019 bevat voorlopige cijfers. Definitieve cijfers zijn pas mei 2020 beschikbaar. Op dat moment zal een nadere analyse plaatsvinden van de realisatiecijfers.

Taalcursussen ouders					
Het bereik onder laaggeletterde ouders.					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Taalcursussen ouders	540,0	412,0	bereik minimaal 10%, indien financiering doorgaat	342,0	
De realisatie 2019 bevat voorlopige cijfers. Definitieve cijfers zijn pas mei 2020 beschikbaar. Op dat moment zal een nadere analyse plaatsvinden van de realisatiecijfers.					

Professionalisering vrijwilligers					
Aantal vrijwilligers dat training heeft gevolgd ter professionalisering					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Professionalisering vrijwilligers	88,0	30,0		60,0	
De realisatie 2019 bevat voorlopige cijfers. Definitieve cijfers zijn pas mei 2020 beschikbaar. Op dat moment zal een nadere analyse plaatsvinden van de realisatiecijfers.					

Deelnemers taalspreekuur					
Het aantal deelnemers dat gebruik maakt van het taalspreekuur					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Deelnemers taalspreekuur	450,0	374,0		552,0	
De realisatie 2019 bevat voorlopige cijfers. Definitieve cijfers zijn pas mei 2020 beschikbaar. Op dat moment zal een nadere analyse plaatsvinden van de realisatiecijfers.					

HBO

Strategische Onderwijs agenda					
Resultaten Strategische Onderwijs agenda 5 thema's PO/VO : 1. taal 2. creativiteit, cultuur en techniek 3. gezond en bewegen 4. maatschappelijk betrokken onderwijs 5. maatwerk/ondersteuning HO: specifiek op samenwerking"					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Strategische Onderwijs agenda					
De resultaten van de Strategische Onderwijs agenda staan beschreven in de tekst.					

Kans op werk					
Aandeel afgestudeerden dat na 1 jaar een passende baan heeft.					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Kans op werk					
Deze cijfers zijn niet beschikbaar. Met ingang van de begroting 2020 is deze indicator niet meer opgenomen					

Onderwijshuisvesting

Voortgang plannen					
Realisatie en uitvoering van de plannen.					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Voortgang plannen					
De resultaten van de 'Realisatie en uitvoering van de plannen Onderwijsagenda' staan beschreven in de tekst.					

THEMA WONEN IN BREDA

Wonen

Nieuw gebouwde woningen					
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Nieuw gebouwde woningen	11,7	6,3	Zie opmerking	6,2	
Dit is een landelijk verplichte indicator. Streefwaarde is voor 2019 niet bepaald.					

Demografische druk					
Groene en grijze druk (percentage jongeren tot 15 jaar en ouderen boven 65 jaar ten opzichte van 15 - 65 jaar)					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Demografische druk	65,7	66,2	Zie opmerking	66,4	
Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.					

Woonlasten éénpersoonshuishoudens					
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens					
Meeteenheid: Bedrag					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Woonlasten éénpersoonshuishoudens	650,0	647,0	Zie opmerking	654,0	
Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.					

Woonlasten meerpersoonshuishoudens					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens					
Meeteenheid: Bedrag					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Woonlasten meerpersoonshuishoudens	750,0	744,0	Zie opmerking	754,0	
Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.					

Gemiddelde WOZ-waarde					
WOZ waarde woningen in duizend euro					
Meeteenheid: Bedrag in duizend euro					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gemiddelde WOZ-waarde	235,0	250,0	Zie opmerking	270,0	
Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de Gemeente Breda niet op stuurt. Daarom is er geen streefwaarde voor bepaald.					

Aantal sociale huurwoningen tot € 424					
Aantal zelfstandige huurwoningen goedkope prijsklasse tot € 424					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal sociale huurwoningen tot € 424	3118,0	3104,0	Zie opmerking		
Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar.					

Aantal sociale huurwoningen tot € 651					
Aantal zelfstandige huurwoningen betaalbare prijsklasse tot € 651					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal sociale huurwoningen tot € 651	15100,0	15334,0	Zie opmerking		
Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar.					

Aantal sociale huurwoningen tot € 720					
Aantal zelfstandige huurwoningen bereikbare prijsklasse tot € 720					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal sociale huurwoningen tot € 720	3582,0	3582,0	zie opmerking		
Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar.					

THEMA VERDELING BESCHIKBARE RUIMTE

Stedelijke planning en programmering

Stedelijke planning en programmering.					
Monitoring stedelijke programmering					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Stedelijke planning en programmering.			zie opmerking		
Hier is voor de begroting 2019 geen indicator aan gekoppeld.					

Transformatie					
Aantallen toegevoegde woningen door transformatie					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Transformatie	345,0	407,0	Zie opmerking	485,0	
In 2019 zijn 485 woningen opgeleverd die door transformatie van bestaand vastgoed zijn gerealiseerd.					

THEMA GROTE WOONPROJECTEN IN DE STAD

Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw

Aantal woningen					
Aantal woningen waarvoor grond is uitgegeven					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Aantal woningen	267,0	201,0	224	46,0	
Binnen gemeentelijke grondexploitaties zijn na 2019 nog 833 woningen te realiseren. Het verschil wordt grotendeels verklaard door de afwijking in Teteringen. Daarnaast is de ontwikkeling van Heilaarpark (Adriaan K. landgoed) vertraagd.					

Realisatie Teteringen					
Ontwikkel- en realisatiestrategie Teteringen 2015-2023					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Realisatie Teteringen	128,0	118,0	192	34,0	
Binnen gemeentelijke grondexploitaties in Teteringen zijn na 2019 nog 449 woningen te realiseren. De realisatie is lager dan de streefwaarde van de begroting doordat in Bouverijen de overdracht aan een projectontwikkelaar niet meer in 2019 heeft plaatsgevonden. De voorverkoop is wel begonnen en overdracht zal in 2020 plaatsvinden. Daarnaast is in Waterdonken de verkoop van de appartementen Drie Prinsessen niet gerealiseerd. Hier heeft een herontwikkeling naar een programma met betaalbare woningen voor vertraging gezorgd.					

Anterieure overeenkomsten					
Aantal woningen in lopende faciliterende projecten:					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Anterieure overeenkomsten	603,0	669,0	535	855,0	
Deze indicator heeft een relatie met de indicator opleveringen woningen. Het betreft het aantal op te leveren woningen in faciliterende projecten om dit doel te halen. Dit wordt berekend door de jaarproductie te nemen minus de realisatie op gemeentelijke grond in het jaar ervoor (voor oplevering hiervan wordt uitgegaan van een jaar na uitgifte van de gronden).					

Mobiliteit**Verkeersongevallen met motorvoertuig**

Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Verkeersongevallen met motorvoertuig					

deze indicator is als landelijk verplichte indicator komen te vervallen. De Gemeente Breda had hiervoor geen streefwaarde opgenomen. In de begroting van 2020 is de indicator vervallen.

Vervoersongevallen fietser

ziekenhuisopname na verkeersongeval fietser als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Vervoersongevallen fietser					

deze indicator is als landelijk verplichte indicator komen te vervallen. De Gemeente Breda had hiervoor geen streefwaarde opgenomen. In de begroting van 2020 is de indicator vervallen.

Milieubeheer**Hernieuwbare elektriciteit**

aandeel hernieuwbare elektriciteit van totale energie

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Hernieuwbare elektriciteit	4,6	5,7	19		

Cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar

PROGRAMMA 4 BASIS OP ORDE IN BREDA**Veiligheid openbare ruimte****Vernielingen en beschadigingen**

Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Vernielingen en beschadigingen	6,8	6,7	Zie opmerking	6,5	

Het aantal vernielingen en beschadigingen is gedaald. Dit is een verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie.

Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Gewelddelicten

Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Gewelddelicten	7,7	7,0		6,7	

Het aantal geweldsmisdrijven is gedaald. Dit is een verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie.

Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.

Harde Kernjongeren					
Aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners 12 t/m 24 jaar					
Meeteenheid:					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Harde Kernjongeren					
In 2020 is dit geen verplichte indicator meer en wordt niet meer landelijk gemeten. Deze indicator komt daarom te vervallen.					

Zichtbare Criminaliteit

Winkeldiefstallen					
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Winkeldiefstallen	2,6	2,9	Zie opmerking	3,1	
Het aantal winkeldiefstallen is gestegen. Dit is een landelijk verplichte indicator die nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.					

Diefstal uit woning					
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Diefstal uit woning	3,6	3,1		2,6	
Het aantal diefstallen uit woningen is gedaald. Dit is een verplichte indicator die voor 2019 nog niet gepubliceerd is op Waarstaatjegemeente.nl. De getoonde informatie van 2019 is afkomstig van de politie. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald.					

Zorg en Veiligheid

Verwijzingen HALT					
Aantal HALT-verwijzingen per 10.000 inwoners van 12 - 17 jaar					
Meeteenheid: Aantal per 10.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Verwijzingen HALT	189,0	126,0	Zie opmerking		
Is nog niet bekend voor 2019. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.					

Ondermijning

Ruimingen hennepkwekerijen					
Aantal ruimingen hennepkwekerijen					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Ruimingen hennepkwekerijen	47,0	23,0		35,0	
Geen streefwaarde, omdat een hoger of lager aantal niets zegt over het effect van de indicator op ondermijning. Zo is het aantal afhankelijk van de inzet van betrokken partijen en de complexiteit van de zaak.					

BIBOB-toepassingen vergunningen					
Aantal keren dat BIBOB is toegepast op bestaande en aangevraagde vergunningen					
Meeteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
BIBOB-toepassingen vergunningen	40,0	59,0		40,0	
BIBOB betreft steeds vaker complexe zaken. Hierdoor neemt het aantal zaken af, dat in behandeling kan worden genomen.					

Administratie en basisregistratie

Normen basisregistratie WOZ					
Het voldoen aan de landelijke norm					
Meeteenheid: Ja (=1) / Nee (= 0)					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Normen basisregistratie WOZ		0,0	1	1,0	

Normen basisregistratie BAG					
De mate waarin de registratie voldoet aan de norm. Gemeten is de behaalde score ten opzichte van de maximale score					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Normen basisregistratie BAG		37,0		61,0	
De landelijke norm (minimaal 75%) bestaat uit 4 deelscores. De deelscores van volledigheid en juistheid voldoen aan de landelijke norm. De deelscores van procesborging en tijdigheid liggen nog onder de norm.					

Publieksservice

Normen basisregistratie BRP					
Het voldoen aan de landelijke norm					
Meeteenheid: Ja (=1) / Nee (= 0)					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Normen basisregistratie BRP		1,0	1,0	1,0	1,0

Vergunningen

Tijdige toetsing omgevingsvergunning					
% Aangevraagde omgevingsvergunningen dat tijdig wordt getoetst					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Tijdige toetsing omgevingsvergunning	96,0	98,0	95	98,0	95
De streefwaarde is behaald.					

Tijdige toetsing evenementenvergunning					
% Aangevraagde evenementenvergunningen dat tijdig wordt getoetst					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Tijdige toetsing evenementenvergunning	66,0	60,0	75	39,5	
De meetmethode is vanaf 2019 veranderd waardoor het percentage veel lager is. We vinden dit geen goede indicator. Niet de termijn, maar het mogelijk maken van een evenement op een veilige manier staat immers centraal.					

Tijdige toetsing drank- en horecaverunning					
% aangevraagde drank- en horecaverunningen dat tijdig wordt getoetst					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Tijdige toetsing drank- en horecaverunning	92,0	87,0	95	97,0	95
De streefwaarde is behaald.					

Afvalservice

Huishoudelijk afval					
Beoordeling Bredanaars over de klantvriendelijkheid van afvalservice.					
Meteenheid: Score tussen 1 en 10					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Huishoudelijk afval	7,7	7,6	7,5-7,7	8,1	7,5-7,7
Streefwaarde is behaald.					

Beheer openbare ruimte, groen

Openbaar groen					
Percentage bomen dat aan de veiligheidsnormen voldoet					
Meteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Openbaar groen	95,0	95,0	95	95,0	
Streefwaarde is behaald.					

Beheer openbare ruimte, wegen

Onderhoud wegen					
Percentage van de wegen dat geen ernstige schade vertoont					
Meteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Onderhoud wegen	83,5	85,0	85,5	86,0	

Riolering

Wateroverlast					
Aantal keer dat waterlast voorkomt in Breda door zware hoosbuien.					
Meteenheid: Aantal					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Wateroverlast	1,0		1	1,0	

Vastgoedbeheer

Energiezuinigheid					
Een energie-index, met bijbehorend label.					
Meteenheid: Index					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Energiezuinigheid					
Verschillende gebouwen worden verduurzaamd, wat een beter energielabel oplevert. Maar aangezien er panden worden afgestoten en bovendien niet alle panden voor verduurzaming in aanmerking komen (denk aan monumenten), is een gemiddeld label geen goede indicator voor de energiezuinigheid. Deze indicator komt daardoor te vervallen.					

THEMA EEN TOEKOMSTBESTENDIGE ORGANISATIE

Overhead

Overhead					
Alle kosten die samenhangen met sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Overhead	9,8	9,8	Zie opmerking	10,2	
Dit % kan nog wijzigen als gevolg van nagekomen boekingen. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.					

Bedrijfsvoering

Formatie					
Formatie in Fte per 1.000 inwoners					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Formatie		9,4	Zie opmerking	9,6	
De formatie is verder gegroeid. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.					

Externe inhuur in %					
Kosten als % van de totale loonsom					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Externe inhuur in %	15,5	18,4	zie opmerking	17,8	
De personeelskosten zijn voornamelijk administratief toegenomen, omdat een deel van de medewerkers van de ATEA-groep sinds 2019 zijn meegenomen in tegenstelling tot voorgaande jaren. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.					

Apparaatskosten					
Kosten per inwoner					
Meeteenheid: Bedrag					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Apparaatskosten	835,0	868,0	zie opmerking	871,3	
De stijging in de apparaatskosten is met name veroorzaakt door de stijging in de personeelskosten. Zie de indicatoren personeel en inhuur. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.					

Ziekteverzuim					
Verzuimdagen gedeeld door het aantal beschikbare dagen per jaar, gecorrigeerd voor deeltijdwerkers (exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof)					
Meeteenheid: %					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Ziekteverzuim		5,7	4,5	6,1	
Het ziekteverzuim loopt de laatste jaren op. Relatief zijn veel medewerkers langdurig ziek.					

Bezetting					
Bezetting in fte per 1.000 inwoners					
Meeteenheid: Aantal per 1.000					
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Streefwaarde 2019	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020
Bezetting	8,4	8,9	Zie opmerking	9,8	
De toename van de bezetting is hoofdzakelijk toe te rekenen aan de veranderingen die nodig zijn geweest voor het uitvoeren van de Jeugdwet. Voor deze indicator is in de begroting van 2019 geen streefwaarde bepaald. Dit is een landelijk verplichte indicator.					

KLACHTEN

Klachtenoverzicht	2018	2019
Totaal aantal klachten	556	683
Waarvan		
Bejegeningklachten	61	93
Overige klachten	495	590
Afhandeling bejegening	61	93
1. Gegrond	12	19
2. Deels gegrond	10	13
3. Ingetrokken	8	4
4. Ongegrond	13	29
5. Neutraal	18	28
Afhandeling overige klachten	495	590
1. Gegrond	132	156
2. Deels gegrond	43	96
3. Ingetrokken	18	15
4. Ongegrond	80	233
5. Neutraal	222	90

Toelichting overige klachten

Hier worden diverse soorten klachten geregistreerd. Zoals onder andere klachten over beleid, procedures, bereikbaarheid, fouten en wacht-/ en behandeltijden.

Tevens worden hier klachten geregistreerd die tijdens de behandeling geen klacht blijken te zijn maar een bezwaarschrift, een vraag of een verzoek. Het aantal overige klachten is in 2019 toegenomen met 19%. Van het aantal overige klachten in 2019 is 26% gegrond bevonden. De toename wordt toegeschreven aan een mondigere samenleving en een kritische houding richting de gemeente.

AANGENOMEN MOTIES

Datum	Titel	Eerste poho	Andere poho's	Bestuurlijke richting	Indicatieve afdoenings-termijn
03-03-16	Duurzame binnenstad Breda	Boaz Adank	Paul de Beer Greetje Bos	Loopt nog. Actualisatie Visie Binnenstad is nog in ontwikkeling. In de loop van 2018 gaat de voorlopige visie binnenstad 'on tour' door Breda en de dorpen. Duurzaamheid komt hier volop aan de orde.	Ntb
13-07-17	Evaluatie evenementen-beleid	Daan Quaars		De evaluatie van het evenementenbeleid is in volle gang. Er zijn circa 50 gesprekken gevoerd met (vertegenwoordigers van) omwonenden, organisatoren, horeca, Ondernemersfonds en overige belangenorganisaties zoals natuurverenigingen. Er is een discussiestuk opgesteld met daarin alle voorgestelde beleidswijzigingen. Dit stuk is aan alle bij de evaluatie betrokken partijen verstuurd. Zij hebben tot 23 oktober 2019 tijd om te reageren. Daarna worden de ingebrachte zienswijzen betrokken bij het formuleren van een 'slimmer' evenementenbeleid. Naar verwachting kan de B-O-B behandeling in de raad in januari 2020 van start gaan.	2019 Q4
13-07-17	Evaluatie evenementen-beleid	Daan Quaars		Op 3 oktober is de raad middels een brief incl. bijlagen geïnformeerd inzake de evaluatie van de vastgestelde kaders voor evenementen.	
13-07-17	Parkeren bij het Mastbos	Greetje Bos		Afgehandeld middels raadsbrief van 20 januari jl.	Afgehandeld
09-11-17	Groene Vest	Boaz Adank	Paul de Beer	Een groene aanpak zal deel uitmaken van de tweede fase Oostflank.	2020
09-11-17	Eigen bijdrage aanvalsplan	Boaz Adank		Natuurlijk wil de gemeente als grotere werkgever en vanuit een voorbeeldfunctie een bijdrage leveren aan het aanvalsplan werk. Dat is een verantwoordelijkheid van de gemeente als werkgever. Bezien is hoe we uitbreiding en vervanging kunnen regelen binnen de functieprofielen. Deze verkenning heeft tot nu toe het volgende opgeleverd: In de openbare ruimte worden veel werkzaamheden verricht waarbij verschillende doelgroepen een bijdrage leveren. Bijvoorbeeld via 'Opgeruimd Breda', stage-leerwerkplekken en groenverzorgers. Om het tekort aan groenmedewerkers aan te pakken wordt een businesscase uitgewerkt om in samenwerking met bijvoorbeeld een leerbedrijf of andere instantie enkele kandidaten op te gaan leiden. In 2017 zijn goede ervaringen opgedaan met de inzet van mensen uit de bijstand als afvalcoach. Bezien wordt of deze groep verder kan worden uitgebreid. Op het terrein van parkeerbeheer is er contact gelegd met het Werkgevers Servicepunt voor controleurs van fietsstallingen. Vanuit SROI (social return) is er contact gelegd met MB-all voor parkeercontroleurs. Een verkenning op het terrein van toezicht, handhaving en wijkveiligheid leert dat hier weinig mogelijkheden zijn, met name door de zwaarte van de functies. De raad zal in de tweede helft van 2019 worden geïnformeerd over de verdere uitvoering van de motie.	2020 Q1
09-11-17	Betere terugmelding van de meldingen van de burger	Boaz Adank		Op dit moment komen zaken die door burgers via de BuitenBeter App gemeld worden als mail binnen bij de gemeente. Het KCC voert de melding op in de applicatie Melddesk en stuurt de melder een bevestiging. De verantwoordelijke afdeling neemt de melding in behandeling en handelt deze administratief af in Melddesk. Waar nodig neemt de vakafdeling contact op met de melder of vraagt het KCC dit te doen. Om invulling te kunnen geven aan de wens van de raad om terugkoppeling aan de melder via de BuitenBeter App te laten verlopen moet de BuitenBeter App gekoppeld zijn aan de applicatie Melddesk. Om dit te realiseren zijn een aantal stappen noodzakelijk. <ul style="list-style-type: none"> - Upgrade van de software van de applicatie Melddesk (gerealiseerd). - Koppeling inkomend van de BuitenBeter App naar melddesk. Deze koppeling wordt nu in acceptatie omgeving gerealiseerd, wordt hierna getest. Hierdoor komen meldingen rechtstreeks in Melddesk binnen en niet langer als mail. - Koppeling uitgaand van Melddesk naar de BuitenBeter App waardoor de status in de app aangepast kan worden van 'in behandeling' naar 'afgemeld'. Deze koppeling wordt momenteel technisch onderzocht door beide leveranciers en gemeente Breda. - Na koppeling uitgaand is status in de BuitenBeter App óf 'in behandeling' óf 'afgemeld'. Toelichtingen worden telefonisch (deels door KCC) gedaan. Als sprake is van een toelichting wordt de status pas na contact met de melder aangepast naar 'afgehandeld'. - Statusaanpassingen kunnen na het realiseren van beide koppelingen gedaan worden via Melddesk op de computer én via een app op mobiele devices. Deze app wordt gefaseerd uitgerold met als start Afvalservice. 	2020 Q2
08-02-18	Evaluatie Citymarketing-organisatie	Boaz Adank		Op 12 november 2019 heeft u de eerste evaluatie van de CMO organisatie ontvangen. Hiermee kan deze motie als afgehandeld worden beschouwd.	Afgehandeld
28-02-18	Nachtnet	Boaz Adank		Deze motie is afgehandeld. De raad is hierover geïnformeerd in de raadsbrief van 5 november 2019.	Afgehandeld
28-02-18	Voor de klimaatdrammers en waterratten	Paul de Beer		De uitvoering van deze motie wordt opgepakt in het uitvoeringsprogramma Stedelijk Water.	

Datum	Titel	Eerste poho	Andere poho's	Bestuurlijke richting	Indicatieve afdoenings-termijn
15-03-18	Werk aan de wijk	Boaz Adank		Inmiddels heeft Werk aan de Wijk besloten om te stoppen met haar activiteiten. De raad is hierover geïnformeerd in de raadsbrief van 13 juni 2019. Hiermee is de uitvoering van deze motie afgerond.	Afgehandeld
08-11-18	MKB-Toets; snappen of schrappen	Boaz Adank		In overleg met het bedrijfsleven wordt bekeken hoe en welke wijze een MKB-toets al dan niet vorm kan worden gegeven.	2020
08-11-18	Investeer in de toekomst, investeer in kinderen	Boaz Adank		In het eerste kwartaal 2019 wordt het armoede beleidskader ontwikkeld. De motie wordt hierin verwerkt.	2020 Q1
08-11-18	Lets go voor meer CPO	Daan Quaars		Wordt betrokken bij totale woonopgave. Er wordt ingezet op het realiseren van 300 CPO woningen en daar waar mogelijk meer. Koppelen aan kansen voor CPO ten aanzien van bouwen in de dorpen, voor jong en collectieven voor ouderen. En koppelen aan uitkomsten locatiescan zoals beschreven in raadsbrief 25 september 2018. Afhandelen bij aanbieden actieplan CPO.	2020 Q2
08-11-18	Bouwplaats Ulvenhout	Paul de Beer	Daan Quaars	College gaat in overleg met werkgroep Bouwloods Ulvenhout mogelijke oplossingen in kaart brengen.	
08-11-18	Breda brengt een rijkdom aan plant- en diersoorten samen	Paul de Beer		College stelt een monitoringsplan flora en fauna op en deelt dit na vaststelling in het college met de raad.	2020 Q1
08-11-18	Breda brengt het écht samen	Paul Depla		Er wordt gewerkt aan een totaalplan voor de strategische koers die we varen op het gebied van de citymarketing. Daarbij betrekken we in ieder geval de CMO, het Verhaal van Breda en het ondernemersfonds. We zorgen er ook voor dat we de creatieve ondernemers van Breda er bij betrekken en/of dat ze zich er minimaal bij verbonden voelen.	2020
08-11-18	Ondermijning	Paul Depla		De raad is middels raadsbrief d.d. 22 augustus 2019 op de hoogte gebracht van de laatste stand van zaken en de bereikte resultaten. Indien sprake is van ontwikkelingen op dit gebied zal de raad daarover worden geïnformeerd.	Afgehandeld
08-11-18	Pilot drugs testen op evenementen	Paul Depla		Voor de daadwerkelijke uitvoering is echter de medewerking en inzet van alle betrokken partners nodig. Reeds eerder is in de regio besloten om, in 2019, twee gerelateerde pilots, waaronder één in Breda, te houden. Hierover bent u middels een raadsbrief van 19 juli 2018 geïnformeerd. Bij raadsbrief van 24 mei 2019 is de raad tussentijds geïnformeerd over de uitwerking van de pilots en meer in het bijzonder over de afwegingen daarbij aangaande het testen. Over de uiteindelijke uitkomst van de evaluatie van de pilots in de verbrede driehoek zal de raad te zijner tijd worden geïnformeerd. Beide evaluaties zijn eind maart jl. aan de verbrede driehoek aangeboden.	2020 Q1
08-11-18	Geef ondermijning geen ruimte	Paul Depla	Greetje Bos	De aanpak van ondermijning is reeds prominent in beeld en is om die reden een focuspunt binnen het meerjarenprogramma veiligheid dat inmiddels ter besluitvorming aan de raad is aangeboden. Het signaal omtrent de gesignaleerde activiteiten in het buitengebied van de Haagse Beemden zal worden onderzocht en geïnventariseerd. Vervolgens kan worden bepaald of en welke concrete maatregelen nodig zijn.	ntb
20-12-18	Ontwikkel met kwaliteit en voortgang	Boaz Adank		De uitwerking van deze motie moet nog verder vorm krijgen en wordt opgepakt door de afdeling vergunningen.	2020 Q2
20-12-18	Ook een veilig bedrijventerrein aan de andere kant van de Oosterhoutseweg	Boaz Adank		In het kader van de economische opgave bedrijventerreinen wordt hier al uitvoering aan gegeven in combinatie met het omliggende gebied.	2020 Q2
20-12-18	Geen Radicalen in Denktank Radicalisering	Paul Depla		Een datum voor een infosessie met de raad zal worden ingepland. In deze sessie zal met de raad het gesprek worden aangegaan en zal duidelijk worden op welke wijze de denktank is gericht en wie daaraan deelnemen. De raad is middels raadsbrief van 9 mei 2019 geïnformeerd over de aanleiding voor de totstandkoming van en de doelstelling van de denktank en op de door de gemeente gehanteerde definities van polarisatie, radicalisering en extremisme.	ntb
20-12-18	Veiligheid en rechtvaardigheid in de buurt	Paul Depla		Het college is in overleg gegaan met politie en rechtspraak over de initiatieven die zorgen voor veiligheid in de buurt. In dit kader is in de raadsbrief van 28 maart 2019 aangegeven welke initiatieven er vanuit politie en buitengewoon opsporingsambtenaren inmiddels lopen op dit gebied waarmee uitvoering wordt gegeven aan de motie (deel afgehandeld). Voor wat betreft de buurtrechters wordt op dit moment overleg gevoerd met de rechtspraak. Daarbij wordt door de rechtspraak ook gekeken naar voorbeelden in andere gemeenten zoals de wijkrechtbank in Eindhoven.	2020 Q2
31-01-19	Doorpakken clubcultuur	Boaz Adank		De uitvoering van deze motie wordt meegenomen in de horecavisie.	2020 Q1

Datum	Titel	Eerste poho	Andere poho's	Bestuurlijke richting	Indicatieve afdoenings-termijn
28-02-19	JOGG in beeld	Miriam Haagh		De raad is op 11 september 2019 uitgebreid geïnformeerd over de JOGG-projecten in de kwetsbare en vroegsignaleringswijken. Op 26 maart 2020 is de raad tenslotte geïnformeerd over het tweede deel van de motie en is de motie gemotiveerd afgedaan.	Afgehandeld
28-02-19	Wateropslag stimuleren	Paul de Beer		Het college pakt dit samen met ZLTO en waterschap Brabantse Delta op en informeert de raad over de resultaten.	2020
28-02-19	Klimaatadaptatie is de norm	Paul de Beer		De uitvoering van deze motie wordt gekoppeld aan de watertoets en de waterverordening.	2020
28-02-19	Uitvoering Stedelijke Waterplan CO2 neutraal	Paul de Beer		De uitvoering van deze motie wordt opgepakt in het uitvoeringsprogramma Stedelijk Water.	2021
28-02-19	Duurzaam watergebruik grootverbruikers	Paul de Beer		De uitvoering van deze motie wordt opgepakt in het uitvoeringsprogramma Stedelijk Water. Het college pakt dit op samen met Brabant Water en informeert de raad als hier stappen in gezet kunnen worden.	2020
28-02-19	Meer aandacht voor stimuleringsmaatregelen	Paul de Beer		De uitvoering van deze motie wordt meegenomen in een totaal stimuleringspakket in samenwerking met Opgeruimd Breda. De raad wordt hier later verder over geïnformeerd.	2019 Q3
04-04-19	Voor wie is de Tegenprestatie bedoeld-meten is weten en evalueren is leren	Boaz Adank		Bij de in- en uitvoering van de tegenprestatie worden indicatoren ontwikkeld om tot een zorgvuldige evaluatie te komen van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de tegenprestatie. Deze wordt uiterlijk juni 2020 opgeleverd.	2020
16-05-19	Bereikbaar Breda	Boaz Adank	Paul de Beer	College onderzoekt in de aanloop naar de nieuwe Mobiliteitsvisie wat nodig is om de functies die Claudius Prinsenlaan heeft voor de bereikbaarheid van de stad in stand te houden.	2020 Q2
16-05-19	Parkeerplaatsen behouden	Greetje Bos	Paul de Beer	Het college komt bij de uitvoering van deelplannen expliciet terug op de parkeerdruk indien het plan de parkeerdruk raakt.	Ntb
16-05-19	De mening van kinderen telt	Marianne de Bie		In Breda geven we jeugdparticipatie de komende jaren een impuls met het actieplan 'De Toekomststoel'. De toekomststoel staat symbool voor het meedoen, meedenken en meebeslissen door jeugd over hun eigen toekomst en die van de stad. Dit doen we ook bij uitvoering van het concept beleidsplan jeugd(hulp), dat in december 2019 door het college is vastgesteld. Zo gebruiken we bijvoorbeeld de verhalen van kinderen en jongeren die ervaring hebben gehad met het jeugdhulpstelsel om de kwaliteit van onze jeugdhulp te verbeteren.	2020 Q2
				De acties op basis van het beleidsplan maken onderdeel uit van een groter geheel van uitvoering van de motie rondom de Kindertrendrede en zullen meegenomen worden als de gemeenteraad wordt geïnformeerd over het totaal.	
16-05-19	Neem de tijd om te praten	Paul de Beer		In het projectplan voor herziening bestemmingsplan voor gebied Claudius Prinsenlaan zal maatwerkeraanpak van participatie worden uitgewerkt.	2019 Q2
16-05-19	Herinrichting Molenleij	Paul de Beer		College voert een quick scan uit naar de groenblauwe ontwikkelingsmogelijkheden van de Molenleij.	2019 Q4
13-06-19	Sport verbindt, sport verbreedert	Daan Quaars		Een van de doelstellingen van het Talentencentrum is een positieve invloed te hebben op de wijk Hoge Vucht. Het college heeft in haar besluit aangegeven dat de wijk nauw betrokken zal worden bij de inrichting van het centrum. Deze inspanning is onderstreept door de aangenomen raads-motie 'Sport verbindt, sport verbreedert'. Focus hierbij zal liggen op de inrichting van de buitenruimte. Daarnaast is er de nadrukkelijke ambitie om met het Talentencentrum een impuls te geven aan de wijk. Om samen met de wijk te komen tot het ontwerp/afstemming van het Talentencentrum worden informatiebijeenkomsten in de wijk georganiseerd. De eerste bijeenkomst vindt plaats op 29 oktober 2019.	
13-06-19	Je huis blijft je thuis	Daan Quaars		Een jaar na invoering van de leningen wordt geëvalueerd. Daarna wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie.	2020 Q3
13-06-19	Nieuwe kaders voor Breda Doet	Miriam Haagh	Paul de Beer	De raad is op 11 juli 2019 geïnformeerd over de doorgevoerde reparaties voor de subsidieverstrekking 2020. Het proces om samen met een begeleidingsgroep vanuit de raad te komen tot een nieuw beleidskader 2021-2022 is in volle gang. Naar verwachting wordt het beleidskader voor de zomervakantie ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.	2020 Q2
27-06-19	Laat schulden Bredaas talent niet in de weg staan	Boaz Adank		Deze motie wordt meegenomen in het beleidsplan armoede en schulden	2020 Q1
27-06-19	Noordelijke Rondweg klaar voor de toekomst	Boaz Adank		Er wordt een onderzoek verricht naar de noordelijke rondweg. Op basis van de resultaten wordt een plan van aanpak opgesteld. Dit wordt meegenomen in de mobiliteitsvisie	2020 Q2

Datum	Titel	Eerste poho	Andere poho's	Bestuurlijke richting	Indicatieve afdoenings-termijn
27-06-19	BredaPas voor iedereen die er recht op heeft	Boaz Adank		De raad is geïnformeerd over het blijven bestaan van de Bredapas in de raadsbrief van 13 november 2019.	Afgehandeld
27-06-19	E-Democracy	Boaz Adank		Nadere uitwerking van de motie wordt verwacht in 2020.	
27-06-19	Kwetsbare wijken versterken met Wonen+	Daan Quaars		Op 26 september heeft wethouder Quaars de raad middels een brief geïnformeerd over de verdere uitrol van Wonen +.	2020 Q1
27-06-19	Straten en pleinen	Greetje Bos		Dit is cfm opdracht opgenomen in de begroting 2020. Zie ook de recente raadsbrief van 21 febr jl.	Afgehandeld
27-06-19	Energyboost Energietransitie	Greetje Bos		Conform motie is dit opgenomen in de begroting 2020. Ook verwijzen wij u naar de raadsbrief van 21 oktober jl.	Afgehandeld
27-06-19	Maatregelen tegen de eiken-processierups	Greetje Bos		Inmiddels is de raad een plan van aanpak bestrijding eikenprocessierups aangeboden waarmee uitvoering wordt gegeven aan de motie. Behandeling volgens de BOB cyclus vindt aldus in het tweede kwartaal plaats.	2020 Q2
27-06-19	Speelse buitenruimte en denksport	Greetje Bos		Over de uitvoering van deze motie bent u geïnformeerd middels de raadsbrief van 21 november jl.	Afgehandeld
27-06-19	Versterk de kracht van pleeggezin en gezinshuizen	Marianne de Bie		In het concept beleidsplan jeugd(hulp), dat in december 2019 door het college is vastgesteld, worden verdere acties voorgesteld om de gewenste transformatie verder te brengen. In het beleidsplan wordt allereerst ingezet op het bieden van hulp in de thuissituatie en het voorkomen van uithuisplaatsingen. Zo neemt het aantal situaties waarin pleegzorg of plaatsing in een gezinshuis aan de orde zou moeten zijn af. Verder gaan we aan de slag om pleeggezin en gezinshuizen beter toe te rusten om kinderen met complexe problematiek goed te kunnen opvangen en begeleiden. Dat betekent betere en snellere toegankelijkheid tot aanvullende hulp en/of vergoedingen, het organiseren van een netwerk tussen pleegouders- en gezinshuizen en het opstellen van heldere kwaliteitseisen voor pleeg- en gezinshuizen. Uiterlijk tweede kwartaal 2020 zal een actieplan worden opgesteld.	2020 Q2
27-06-19	Investeren in talenten in de wijken	Marianne de Bie	Greetje Bos	De motie zal worden uitgevoerd in samenwerking met de maatschappelijke partners aan de thematafel Opgroeien. Allereerst binnen de reguliere activiteiten die onderdeel uitmaken van het uitvoeringsplan voor 2020. Later wordt via een aanvullende opdracht een extra impuls gegeven. De tafel is nu bezig om activiteiten te formuleren die de basis vormen voor het gezamenlijk uitvoeringsplan en bijbehorende subsidie-aanvraag. Voor 1 oktober wordt dit plan ingediend. De raad is op 5 maart 2020 met een raadsbrief geïnformeerd over de wijze waarop deze motie wordt uitgevoerd.	Afgehandeld
27-06-19	Elk kind doet mee op school	Marianne de Bie		De gemeente gaat met schoolbesturen in overleg om de ouderbijdrage laag te houden en om ouders afdoende informatie te geven in relatie tot de mogelijkheden van schoolvoorzieningen danwel de hulp van Stichting Leergeld. De aandacht voor armoede op scholen is een blijvend aandachtspunt komend schooljaar. Het is van belang om deze thematiek bespreekbaar te maken.	2020 Q2
27-06-19	Aan de slag met Bavel	Paul de Beer		Het college geeft opdracht voor het opstellen van de gevraagde een integrale gebiedsvisie. De aanpassingen aan De Huif worden onderzocht en voorbereid.	2020 Q1
27-06-19	Een volgende stap voor De Doelen Princenhage	Paul de Beer		College maakt een verdieping op de eerdere analyse en informatie van de Quickscan.	2020 Q1
04-07-19	MVP tussen de oren	Greetje Bos		Over de voortgang van het MVP wordt u in lijn met de motie half jaarlijks geïnformeerd. Inmiddels heeft een beeldvormende sessie op 7 november jl. plaatsgevonden.	Afgehandeld
12-09-19	DJ en dancecultuur	Marianne de Bie		De raad is op 20 september 2019 met een raadsbrief geïnformeerd over de wijze waarop de motie wordt afgedaan.	2020 Q4
12-09-19	DJ en dancecultuur	Marianne de Bie		Met de raadsbrief van 7 januari 2020 zijn de uitvoeringsprogramma's cultuur aan de raad aangeboden. De opdracht van de motie 'DJ's en dancecultuur' is opgenomen in het uitvoeringsprogramma versterken keten; beeldende kunst, muziek en podiumkunsten. De raad wordt in Q1 2020 nader geïnformeerd over de voortgang hiervan. Op dit moment wordt een projectplan opgesteld om te komen tot een visie op het gebied van DJ/Dance. Het streven is om voor de zomer een inventarisatie en definitiebepaling op te leveren. Vervolgens wordt er een visie met uitvoeringsplan opgesteld en ter besluitvorming aan het college aangeboden. De planning is dat dit traject in het laatste kwartaal van 2020 wordt afgerond.	2020 Q4
12-09-19	Cultuuronderwijs	Marianne de Bie		De raad is op 20 september 2019 met een raadsbrief geïnformeerd over de wijze waarop de motie wordt afgedaan.	2020 Q1
12-09-19	Cultuuronderwijs	Marianne de Bie		Met de raadsbrief van 7 januari 2020 zijn de uitvoeringsprogramma's cultuur aan de raad aangeboden. De uitwerking van de opdracht van de motie 'Cultuuronderwijs' heeft een plaats gekregen in het uitvoeringsprogramma kunst- en cultuureducatie. De raad wordt in Q1 2020 nader geïnformeerd over de voortgang hiervan.	2020 Q1

Datum	Titel	Eerste poho	Andere poho's	Bestuurlijke richting	Indicatieve afdoenings-termijn
12-09-19	Cultureel Platform	Marianne de Bie		De raad is op 20 september 2019 met een raadsbrief geïnformeerd over de wijze waarop de motie wordt afgedaan.	Afgehandeld
12-09-19	Cultureel Platform	Marianne de Bie		Met de raadsbrief van 7 januari 2020 zijn de uitvoeringsprogramma's cultuur aan de raad aangeboden. De opdracht van de motie 'Cultureel Platform' is behandeld in de tafelgesprekken. De uitwerking hiervan is uitvoerig opgenomen in het uitvoeringsprogramma versterken keten; beeldende kunst, muziek en podiumkunsten. De uitwerking geeft invulling aan de opdracht van de raad.	Afgehandeld
10-10-19	Herijking beleid buitengebied	Paul de Beer		Het college biedt de raad als eerste stap een oriënterende fietstocht door Bavel aan om beter zicht te krijgen op het betreffende buitengebied. Daarnaast is 1 van de Talk of the Town gesprekken in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie speciaal gericht op het buitengebied van Breda en de dorpen.	Ntb
22-10-19	De zorg-continuïteit aan onze kinderen staat voorop	Marianne de Bie		Het college informeert de gemeenteraad over de vervolgstappen in dit dossier. De raad is met diverse raadsbrieven geïnformeerd over de stand van zaken in het dossier Juzt. Daarnaast is de raad op 3 april 2020 met een raadsbrief geïnformeerd over het proces rondom het voortgangsdebat.	Afgehandeld
14-11-19	Lobby verkeerscontroles naar gemeenten	Boaz Adank		In november is in de tweede kamer een motie aangenomen over verkeershandhaving door BOA's bij gemeenten. We zullen nagaan in hoeverre we hierin als pilot kunnen fungeren.	2020 Q2
14-11-19	Verder met CO2-neutrale gemeentelijke organisatie	Boaz Adank		In 2020 stellen we een discussienota waarin we in beeld brengen wat er nu al op dit onderwerp gebeurt, welke mogelijkheden we nog nader kunnen uitwerken en welke tijd nodig is om tot een CO2 neutrale gemeentelijke organisatie te komen.	2020 Q2
14-11-19	Sportpark De Roosberg	Boaz Adank		Er wordt momenteel onderzocht wat de mogelijkheden zijn om uitvoering aan deze motie te geven.	2020 Q1
14-11-19	Kom in beweging	Daan Quaars		We realiseren sport- en beweegvoorzieningen, aansluitend bij de vraag en behoeften van bewoners, vanuit verschillende wijken en dorpen. Mensen kunnen zich bij ons melden als ze een idee willen pitchen. Wij helpen hen vervolgens om dit idee te realiseren, waarbij we vooral ook inzetten op een stukje eigenaarschap van bewoners/sporters/sportaanbieders/verenigingen. Dus vooral hen faciliteren en hen zelf ook een rol geven bij het organiseren van activiteiten en in het beheer. De afgelopen jaren hebben we dit al op deze manier gedaan en dat heeft geleid tot mooie sport- en beweegplekken. Er zijn op dit moment ook nog projecten in voorbereiding en uitvoering. We willen de raad uitnodigen om deze in het voorjaar 2020 gezamenlijk te gaan bekijken.	2020 Q2
14-11-19	Zo komt CPO van de grond	Daan Quaars		De Motie 'Zo komt CPO van de grond' interpreteert het college als een herbevestiging van de motie 'Let's go voor meer CPO' van november 2018 om 300 CPO woningen te realiseren. In 2018 lag de focus nog op het onderzoeken van hindernissen, in de motie van 2019 is de focus verlegd naar locaties, middelen en nieuw beleid in 2020. Dit sluit aan op de werkwijze van de werkgroep CPO, die zich naast de locatiescan bezighoudt met het nieuwe beleid CPO (actieplan CPO). Er is geld gereserveerd voor het actualiseren van het CPO beleid (€ 50.000,-) en voor locaties en actief grondbeleid (niet specifiek CPO). Belangrijk is dat we bij de afwegingen in projecten en Versnellingsopgave CPO steeds bewust mee blijven meewegen in de integrale besluitvorming, naast natuurlijk andere belangrijke woondoelen als sociale huur, middenhuur en wonenwelzijnzorg.	2020 Q2
14-11-19	Aantrekkelijke buitenruimte en afvalbakken	Greetje Bos		De komende jaren worden de afvalbakken in de binnenstad vervangen. Momenteel wordt er een afvalbak ontworpen die past bij de uitstraling van de binnenstad, die zeker lang mee kan en op een dusdanige manier aantrekt dat het afval erin gegooid wordt. De plannen die er nu liggen is om de bakken samen met studenten van St. Joost vorm te geven. Wanneer het project in de binnenstad is afgerond kan er gekeken worden hoe de afvalbakken in de woonwijken aantrekkelijker gemaakt kunnen worden. In het geschetste bovenstaande traject nemen wij de door u aangegeven aandachtspunten uit de motie mee.	2020 Q2
14-11-19	Bomendiversiteit als natuurlijk wapen	Greetje Bos		Cfm opdracht nemen we dit continu mee in de vergroeningsopgave. Er wordt continu gestreefd naar een divers bomenbestand in onze gemeente. Een en ander zal specifiek onder de aandacht worden gebracht bij de evaluatie van het beleidskader kapitaalgoederen in 2020 waarbij groen als onderdeel wordt toegevoegd cfm eerdere toezegging.	2020 Q3
14-11-19	Voor Veiligheid en Ondernemers	Greetje Bos		Wij onderstrepen het belang van het integraal en breed oppakken van veiligheid. Cfm opdracht blijven we na 1 juni 2020 investeren in een goed functionerend netwerk Veilig Ondernemend Breda (VOB) als opvolger van het KVO. Dit doen we uiteraard met ondernemers maar we betrekken daarbij ook provincie en onderwijsinstelling Avans. Graag verwijzen wij u naar de raadsbrief van 1 april jl. waarin wij de consequenties van de uitvoerbaarheid van deze motie in het licht van Corona hebben geschetst.	2020 Q3

Datum	Titel	Eerste poho	Andere poho's	Bestuurlijke richting	Indicatieve afdoenings-termijn
14-11-19	Buitengewoon Buitengewijzer	Marianne de Bie		Dit thema is daags na de begrotingsbehandeling onder de aandacht gebracht in de vergadering met het Bestuurlijk Overleg Breda (BOB). Afgesproken is dat BOB allereerst een overzicht opstelt van de activiteiten die op dit gebied reeds worden uitgevoerd. Vervolgens wordt de raad met een raadsbrief over de uitvoering van de motie geïnformeerd.	2020 Q1
14-11-19	Stad in een groen park	Paul de Beer		Eind 2020 komt het college bij de raad terug met de visie op alle drie de pijlers en met een plan van aanpak voor het realiseren van de ambities in 2030.	2020 Q4
14-11-19	Aan de slag met groen 2.0	Paul de Beer		De verkenning en voorbereiding vindt plaats in 2020, waardoor in 2021 gestart kan worden met de fysiek uitvoering van beide projecten. De realisatie van het herinneringenbos verloopt overigens geleidelijk en kan wel 10 jaar in beslag nemen doordat er steeds bomen bij worden geplant als herinnering aan een dierbare.	2021
14-11-19	De hoogte in	Paul de Beer		De discussienota over Hoogbouw in Breda wordt in het eerste kwartaal van 2020 aan de raad aangeboden, om samen met de raad over van gedachten te wisselen en standpunten op te halen over hoogbouw, iconen en stedelijkheid.	2020 Q1
21-11-19	Energie besparen met winkeldeuren	Boaz Adank		We zullen in overleg met de ondernemers bekijken welke maatregelen er eventueel genomen kunnen en ze daarvoor de benodigde tools leveren, zoals energiescans.	2020 Q1
21-11-19	Herdenken voor de toekomst	Marianne de Bie		In het uitvoeringsprogramma van de strategische onderwijsagenda wordt aangegeven op welke wijze invulling wordt gegeven aan deze motie.	2020 Q1
19-12-19	Parkeren in het park	Greetje Bos	Paul de Beer	We kunnen zeker onderzoeken hoe we de bestaande parkeerterreinen en -plaatsen bij kunnen laten dragen aan de aanpak tegen klimaatveranderingen. Hierbij kan gedacht worden aan waterberging en verkoeling, maar ook mogelijkheden voor energieopwekking kunnen daarin meegenomen worden. Voor de parkeerterreinen geldt dit, maar ook voor de parkeerplaatsen in de wijk. Cfm opdracht motie zullen wij de uitkomsten van het onderzoek voor de zomer aan u aanbieden in aanloop naar de kaderbrief (zijnde het document waarnaar in de raadsbrief van 27 maart wordt gerefereerd).	2020 Q2
19-12-19	Digitale Duurzaamheidscentrum - loket breed inzetbaar	Greetje Bos		Op 6 febr jl. is het nieuwe digitale platform gelanceerd. Zoals reeds toegelicht in het debat rondom de bespreeknotitie is het de nadrukkelijke wens diverse duurzaamheidsitems breed via de website te gaan delen.	2020 Q2
19-12-19	Samen ontwikkelen = samen investeren	Paul de Beer		College onderzoekt de wettelijk inzetbare instrumenten voor kostenverhaal en op welke wijze bovenplanse kosten in rekening te brengen zijn bij initiatiefnemers. College komt in Q3 2020 terug bij de raad met dit overzicht plus een analyse van de kansen en risico's.	2020 Q3
30-01-20	Bewapening Bredase BOA's	Greetje Bos	Paul Depla	In lijn met hetgeen is gedeeld met u in het debat in de raad zullen de opdrachten vanuit de motie door het college ter hand worden genomen.	Ntb
30-01-20	Jaarwisseling Geeren	Paul Depla		Momenteel wordt, samen met de politie en het OM, gewerkt aan een evaluatie van onze gezamenlijke aanpak en de recente gebeurtenissen in Breda-Noord. De evaluatie zal de input zijn voor een op te stellen plan van aanpak t.b.v. de jaarwisseling 2020/2021. Daarbij zal, naast het strafrecht, ook worden gekeken naar de bestuursrechtelijke mogelijkheden. In de raadsbrief van 22 januari jl. is aangegeven dat het plan van aanpak voor de zomer 2020 aan de raad zal worden toegestuurd.	2020 Q2
20-02-20	Aarde Uur	Paul de Beer		College volgt de motie op en heeft opdracht gegeven om waar mogelijk en veilig de gemeentelijke gebouwen niet te verlichten tijdens het Aarde Uur. Het licht in de toren van de Grote Kerk wordt tijdens dat uur gedoofd. Verder heeft het college de rechtbank Zeeland en West-Brabant en Waterschap Brabantse Delta gevraagd hier eveneens aan mee te doen.	Afgehandeld

COLOFON

PROCLAIMER

De Gemeente Breda is verantwoordelijk voor de gemeentelijke inhoud van deze website, en doet er alles aan om de website actueel en correct te houden. Toegankelijkheid en gebruikersvriendelijkheid zijn hierbij van belang. Mocht u toch informatie treffen die niet correct is of heeft u suggesties of opmerkingen, dan vernemen wij dit graag van u via hetgeldvanbreda@breda.nl.

AUTEURSRECHT

De gemeente Breda bezit het auteursrecht op alle gemeentelijke informatie die via www.hetgeldvanbreda.nl toegankelijk is. Dit geldt ook voor beeldmerken, logo's en fotomateriaal. Het is niet toegestaan deze informatie zonder schriftelijke toestemming vanuit commercieel oogpunt te verspreiden of kopiëren. Via www.breda.nl/contact kunt u informatie opvragen over het gebruik van het materiaal.

LINKS NAAR ANDERE WEBSITES

Om het u makkelijk te maken, kunt u via deze website ook websites bezoeken die niet door de Gemeente Breda worden geëxploiteerd. De Gemeente Breda heeft geen zeggenschap over deze websites en is niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

Uitgave	Gemeente Breda
Tekst bewerking	Gemeente Breda
Fotografie en vormgeving	Gemeente Breda

www.breda.nl
gemeentebreda@breda.nl
Telefoon 14076
Postbus 90.156
4800 RH Breda
Nr. Kvk 20169706



